

Printed and published by the
Author at No. 10, St. James's Street, London, W.

DECEMBER 11

J U D E N.

BY THE AUTHOR.

LONDON:

PRINTED BY

JOHN WILKINSON,

WILKINSON,

PRINTED AND PUBLISHED BY THE AUTHOR,

AT NO. 10, ST. JAMES'S STREET, LONDON, W.

Schöman

[Romanen, veckoskrift för den sköna
litteraturen. Läte.]

DEN VANDRANDE

J U D E N.

AF

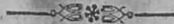
EUGÈNE SUE.

ÖFVERSÄTTNING.

ANDRA DELEN.

WIBORG,

JOHANNA CEDERWALLER & SON, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

N:o 204

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or reference number.

DEUTSCHEN

J U D E N .

17

STRECKE

ÖFFENTLICH

ANZEIGE

1840

WIBORG

JOHANN GEBHARDT & SOHN, 1840.

Impressor: Joh. Lohde.

DEN VANDRANDE JUDEN.

Af EUGÈNE SUE.

Andra Delen.

ÅTTONDE AFDELNINGEN.

BACCHANAL-DROTTNINGEN.

I.

MASKERADEN.

Dagen efter den, då Dagoberts hustru blifvit af poliskommissarien fördd till ransaknings-domaren, tilldrog sig ett lifligt och bullersamt uppträde på Châtelet-torget, midtför ett hus, hvars första våning och nedra botten bestod af idel stora salar, hyrda af en traktör, som till skylt valt *Den diande kalffen.*

Natten till Fet-torsdagen var just nu förliden.

Ett temligen stort antal masker, groft och fattigt klädda, eller, som man snarare kan säga, trasgrannt utstyrda, kommo från balerna på de i kvarteret l'Hôtel-de-Ville belägna krogar och gingo sjungande öfver torget; men då de varseblefvo en annan skara af utklädda personer, kommande från kajen, stannade de förra maskerna, för att, under högljudda glädjerop, invänta de sednare, i förhoppning på någon af de plumpa ordstrider, som gjort Vadé så ryktbart.

Denna hop, som snart ökades af en mängd människor, hvilkas göromål tvungo dem att vara tidigt ute, hade sammanpackat sig i ett hörn af torget, så att en blek, ofärdig flicka, som just i samma stund skulle gå deröfver, blef på alla sidor omringad.

Den unga flickan var la Mayeux. Hon hade, så snart det blef dager, gått ut, för att hos den person, som försåg henne med arbete, hemta några tillklippta linnepersedlar. Man kan lätt föreställa sig den unga sömmeskans förlägenhet, oro och skrämsel, då hon såg sig innesluten af denna glada, skrälande människomassa, och dervid erinrade sig gårdagens grymma uppträde; men i trots af alla sina bemödanden kunde hon, så svag och eländig som hon var, icke komma ett steg, ty den flock af masker, som kom från höger, sammanstötte med den från venster komman-

de, så att la Mayeux blef insnärjd, inpackad och undanträngd bland de grupper, som voro närmast traktörens hus.

De sist ankomna maskerna voro mycket bättre kostymerade än de förra; de tillhörde denna glada och stojande klass, som vanligen besöker la Chaumière, le Prado, le Colysée och andra dansföreningar af icke just den aldradäligaste sorten. Denna samling består förnämligast af studerande, bodmamseller, handelsbetjenter, grisetter, m. m.

Denna sednare trupp tycktes, under det den utbytte skämt och artigheter med den förra, afvakta ankomsten af någon särdeles efterlängtd person.

Några ord, vexlade mellan Pierroer och Pierretter, turkar och sultaninnor, samt andra, sinsemellan passande par, skola bäst kunna gifva ett begrepp om vigten af den så ifrigt efterlängtda personen, hvilken säkerligen ej skulle komma ensam, såsom tydligen skönjes af följande samtal:

— Deras måltid är bestäld till klockan sju på morgonen; vagnen borde således redan vara här.

— Ja, ja — men Bacchanal-drottningen har säkert velat åka en tur omkring Prado.

— Om jag hade vetat det, så skulle jag gått dit, för att se henne . . . min tillbedda drottning!

— Gobinet! om ni en gång till kallar henne er tillbedda drottning, så skall jag klösa er; . . . under tiden nöjer jag mig med att nypa er.

— Celeste! . . . så sluta då! . . . Du sätter ju blå fläckar på det naturliga sidensars, hvarmed mamma prydde mig, då jag föddes.

— Nå . . . hvarföre kallar ni denna Bacchant för er tillbedda drottning? . . . Hvad är då jag för er?

— Du är min tillbedda älskarinna, men icke min drottning; ty — såsom det endast finns en måne i naturens natt, så finns det ej heller mer än en Bacchanal-drottning i Prados nätter.

— Å! hvad det der är vackert! . . . och fint sagdt sedan.

— Gobinet har rätt; — hon var förtjusande den der natten, vår sköna drottning.

— Och hvad hon var upprymd!

— Aldrig har jag sett henne så glad.

— Och en sådan kostym sedan! Den var förtjusande.

— Den var hänförande.

— Bländande.

— Gnistrande.

— Och så outhärligt smakfull.

— Det skall vara hon som skall uppfinna något sådant.

— Och maken till dans! . . .

— Ack ja! . . . den är på en gång ledig, behaglig, smidig och slingrande. En bajader, sådan som hon, finns ej under himla-kalotten.

— Gobinet, tag genast hit min sja! Ni har tillräckligt förstört den, när ni lindade den som skärp kring er tjocka lekamen. Tag hit den straxt, säger jag; jag behöfver icke förstöra mina saker för sådana der plumpa varelser, som kalla andra qvinnor för bajaderer.

— Se så, Celeste, stilla ditt raseri . . . Jag är ju klädd till turk, och om jag talar om bajaderer, så är det för att vara inne i min roll.

— Rära Gobinet, bry dig icke derom. Din Celeste är, liksom andra qvinnor, svartsjuk på Bacchanal-drottningen; det är ju förlätligt.

— Svartsjuk? . . . jag? . . . Å nej, visst icke! Om jag ville vara lika fräck som hon, så kunde väl folket tala lika mycket om mig. Och i alla fall . . . hvad är det egentligen, som jag skulle afundas henne? Kanske det att hon har ett öknamn? . . .

— Hvad det beträffar, så har du ingenting att afundas henne, eftersom du heter Celeste *).

— Ni vet väl, Gobinet, att Celeste är mitt dopnamn.

— Ja, men då man ser dig, kan man lätt taga det för ett öknamn.

— Gobinet! Det der skrifver jag upp på er räkning.

— Och Oskar hjälper dig med summeringen; är det icke så? . . .

— Ja visst, och slutsumman skall bli hög; det svarar jag för. Jag ämnar behålla en och förkasta en annan; och den jag behåller, det blir icke ni.

— Celeste! . . . du gör mig ledsen . . . Jag retades bara med mig . . . Jag ämnade säga att ditt namn passar förträffligt till din englalika min; . . . en min — nästan så näpen som sjelfva Bacchanal-drottningens.

— Se så der, ja! . . . nu skall han göra sig till och smickra mig. — Tig, din skäl!

— Jag svär dig, Celeste, vid min principals afskyvärda hufvud, att om du ville, kunde du nog vinna lika så stor ryktbarhet som Bacchanal-drottningen. — Och, vet du, detta är mycket sagdt i få ord.

— Förhållandet är att Bacchanal-drottningen är en . . . ja . . . jag vill inte säga.

— Utan att nämna det hon förhexar alla municipalgardister.

— Och magnetiserar hvarenda stads-sergeant.

— Förgäfves börja de med att bli onda; de måste alltid sluta med att skratta.

— Och alla benämna henne *min drottning!*

— Ännu denna natt förtjuste hon en af vakten, en riktig trästock, hvars dygd hade förskansat sig bakom gensdarmens allvar. En gensdarms allvar är dock någonting, skall ni veta . . . Jag säger således, att nämnde municipals dygd hade förskansat sig, medan vår drottning dansade sitt ryktbara *pas de la tulipe orageuse*.

— Ack, hvilken kontradans! — *Couche-tout-nu* och Bacchanal-drottningen hade till motdansare icke mer och icke mindre än *Rose-Pompon* och *Nini-Moulin*.

— Och alla fyra dansade som ursinniga.

— Hör på! . . . Är det sannt hvad man säger om den der *Nini-Moulin*?

— Hvad då? . . .

— Att han är en vittter och spillrik man, som ger ut skrifter angående religionen.

— Ja, nog är det sannt. Jag har ofta läst dem hos min patron,

*) Himmelsk.

der han tar sina skrifmaterialier. — Dålig betalare . . . just en skojare.

— Och han skall låtsa vara gudfruktig.

— Ja visst gör han det; nemligen när det behöfs. Då är han icke mer Nini-Moulin, utan herr "*Jacques Dumoulin*," och suckar, så att det är löjligt att se honom. Han hvalfver ögonen i vädret, går med halsen på sned och fötterna in . . . Men då han hunnit att spela ut sin roll hos dem, af hvilka han har sitt uppehälle, flyktar han, med lättadt hjerta, till våra bacchanaliska sammankomster, som äro hans förtjusning, och der fruntimren gifvit honom namnet Nini-Moulin. Lägg nu härtill att han dricker som en fisk, så har ni hela karlens porträtt färdigt. Detta hindrar honom likväl icke att skriva i religiösa tidningar. Ha! — man måste se hans artiklar (icke läsa dem, endast se dem) der talas, på hvarje sida, om djefvulen och hans horn . . . om de eviga lågor, som vänta de ogudaktiga och de obändiga . . . om biskoparnes myndighet . . . om påfvens makt . . . Ja, Gud vet allt; jag förmår ej uppräknä hälften. Besitta den Nini-Moulin: han kan ge dem något för sina pengar, han!

— Ja, han är verkligen illmarig, den karlen, och lustig tillika . . . Hvad gjorde han icke för puts i dansen, med den lilla täcka Rose-Pompon!

— Och hvad han tog sig väl ut i sin kask och sina romerska stöflor!

— Rose-Pompon dansar bra nått, hon också. Hon är alltid poetisk i sitt sätt.

— Och idealiskt klädd, sedan.

— Ja, men Bacchanal-drottningen är dock i allt sextusen gånger bättre än alla de öfriga . . . Jag kan aldrig förgäta hennes pas de la tulipe orangeuse.

— Hon var tillbedjansvärd!

— Dyrkansvärd!

— Om jag vore familjfader, så skulle jag anförtro henne mina söners uppfostran.

— Det var i anledning af den der omtalta dansturen som municipalgardisten blef ond; han framträdde ju med en riktig domaremin.

— Sanningen att säga, så var också steget något sjelfsväldigt.

— Mycket sjelfsväldigt.

— Också sade karlen: «Hör på, min drottning! Skall det vara på allvar, som ni gör det der steget?» — «Ack, min blygsamme krigare,» svarade hon, «jag försöker det bara en gång hvarje afton, för att på min ålderdom kunna dansa det riktigt. Detta önskar jag, lika lifligt, som jag önskar att ni med tiden måtte bli brigadchef.»

— En riktigt munter flicka!

— Men jag begriper icke hur det kommer till, att hon kan hålla så länge i sig med den der handtverkaren.

— Det är för det att han är arbetare.

— Hvilken dårskap! Det kan just förarga oss andra, som äro studerande, bodgossar och dylikt . . . Ja, jag riktigt undrar på Bacchanal-drottningens trohet

— Hon är galen i honom och han är ursinnig i henne.

— Mången gång har jag undrat hvar den fördömda blusen tar alla penningar han svänger sig med . . . Det lär vara han som bestrider omkostnaderna för hela denna natt: tre vagnar, med fyra hästar före, och en morgon-sexa) för tjugo personer, à tio francs kuverten!

— Man säger att han fått ärfva. Också har Nini-Moulin, som snokar upp alla måltider och dryckeslag, i natt gjort hans bekantskap; oberäknadt att han lär ha vissa afsigter på Bacchanal-drottningen.

— Han? . . . Å, det lönar ej mödan! Qvinfolken tycka om att ha honom med i dansen, emedan han, genom sina tokroliga krumpsprång, kommer hela salen att kikna af skratt, men . . . ingenting vidare! Han är gammal och ful, och då gör man ej stora eröfringar. Lilla Rose-Pompon har antagit honom såsom sin föga farliga, kavaljer, medan hennes student är frånvarande.

— Åh, se vagnarne! Der komma vagnarne! skrek hela hopen med full bals.

La Mayeux, hvilken blifvit tvungen att stanna bland de skrålande människorna, hade ej förlorat ett ord af detta samtal, ehuru plågsamt det var för henne, emedan det handlade om hennes syster, hvilken hon icke hade sett på mycket lång tid. Bacchanal-drottningen hade visst icke elakt hjerta; men åsynen af la Mayeuxs elände, ett elände, som hon själf fört hade delat, men som hon ej haft styrka att längre uthärda, gjorde på den glada flickan ett djupt intryck och förorsakade henne anfall af sorgsenhet, hvilka varade ganska länge. Då hon flera gånger hade förjäfves velat påtruga sin syster ett penningeunderstöd, som denna envist afslög, beslöt hon att icke mer utsätta sig för den bittra åsynen af en fattigdom, som det ej var henne tillåtet att afhjelpa eller lindra; ty la Mayeux som visste att de erbjudna penningarna härflöto från en dålig lefnad, ville alldeles icke hafva dem att tacka för någon mildring i sin mer än beklagansvärda lott.

— Vagnarne! vagnarne! sorlade hopen åter, medan den med ifver trängde sig framåt, så att la Mayeux, alldeles mot sin vilja, befann sig i främsta ledet af den på karnavalståget gapande människomassan.

Det var i sanning ett märkvärdigt skådespel.

En man till häst, utklädd till postiljon, i blå vest, rikt broderad med silfver, och med en ofantlig hårpiska, hvarutur pudret dammade, samt en stor hatt, prydd med långt hängande, brokiga band, red framför den första vagnen, klatschande med sin piska och skrikande, så att man kunde mista öronen:

— Ge rum! Ge rum för Bacchanal-drottningen och hennes hof!

I denna öppna vagn, dragen af fyra hästar, hvarpå redo fyra gamla postiljoner, utspökade såsom onda andar, böjde sig en verklig pyramid af män och qvinnor, stående, sittande och nedhukade, samt klädda i de brokigaste, narraktigaste, mest vidunderliga, mest orimliga dräkter, den ena galnare än den andra. Det var en otrolig sammanblandning af lysande

Reville-matin.

färger, blommor, band, fjedrar och paljetter. Ur denna massa af underlig form framstucko groteska och behagliga hufvuden, fula och vackra ansigten, men alla lifvade af ursinnig glädje och förtjusning. Allas deras ögon vände sig dock med svärmisk beundran mot den andra vagnen i ordningen, hvarest Bacchanal-drottningen tronade och helsades, hvar hon framskred, af den sorlande mängdens jubelrop, af det flerfalldigt upprepade ropet:

— Lefve Bacchanal-drottningen!

Denna andra vagn, en öppen landau, liksom den första, innehöll ej mer än de fyra, i det prisade pas de la tulipe så märkvärdiga personerna: Nini-Moulin, Rose-Pompon, Couche-tout-ou och Bacchanal-drottningen.

Dumoulin, denne religiöse skribent, som sträfvade att rycka fru de Sainte-Colombe undan sin egen beskyddares, herr Rodins inflytande: Dumoulin, som här kallades Nini-Moulin, stöd med fötterna på framsätets dynor. Hans figur, sådan den nu framställde sig, skulle verkligen kunna utgöra en förträfflig modell för Callot eller för Gavarni, denne ovanlige konstnär, som med den bitande lifligheten och den förträffliga fantasien hos en namnkunnig karikatyrtecknare, förenar Hogarths behag, poesii och djup.

Nini-Moulin, ungefär trettiofem år gammal, höll hufvudet mycket tillbaka. Detta hufvud bar en romersk kask af silfverpapper, prydd med en ofantlig plym, sammansatt af svarta strutsfjedrar och rödfärgade hyvelspan, hvilken plym dock satt litet på sned och höjde något den antika hufvudbonadens kanske alltför klassiska linier.

Under denna kask framtredde sig det gladaste, mest strälände ansigte, som någonsin purprats af vinets lifgivande dunster. En ganska hvass näsa, men hvars ursprungliga form blygsamt dolde sig under en mängd i rödt och blatt skiftande karbunklar, prydde eller missprydde detta fullkomligt skägglösa ansigte, af hvilket en ofantlig bred mun med tjocka utvändigt käftiga läppar, gaf ett uttryck af glädtighet, som återstrålade från hans stora, grå ögon.

Då man betraktade denna lustigture, med sin stora Silén-mage, undrade man att han ej i vinet dränkt den bitterhet, den galna, det gift, hvaraf hans skrifter mot ultramontanismens fiender öfverflödade, och huru hans katolska trosbekännelser så kunde simma på ytan af detta bacchanaliska och dansmästerliga flöde.

Denna gåta skulle tyckas opplöslig, så vida man ej, vid nogare eftersinnande, erinrat sig att de komedianter, hvilka åtagit sig utförandet af de svartaste, de afskyvärdaste roller, oftast äro, då de komma utom teatern, de gladaste och mest bullrande världsmänniskor.

Emedan kölden var temligen skarp, bar Nini-Moulin en halföppen öfverräck, som visade hans harnesk af sköldpadd och hans toga af ljusrödt ylletyg, som hjert afstäck mot de något plumpa kragstöflarne.

Stående på vagnssätet, som redan nämnt är, och lutande sig till hälften utom vagnen, upphof han de vildaste rop, afbrutna af orden: Lefve Bacchanal-drottningen! hvarest han skakade på en förfärlig stor skallra, så han höll i handen.

Den glade smeden, med det besynnerliga tillnamnet Coche-tout-nu, stod äfven upprätt på vagnssätet vid sidan af Nini-Moulin; han svängde en stor fana af hvitt siden, hvarpå följande ord voro skrifna:

"Kärlek och glädje åt Bacchanaldrottningen!"

Coche-tout-nu var ungefär tjugofem år gammal. Hans kloka och glada ansigtsdrag, omgifna af vackra, kastanjbruna polisonger, men afmagrade genom nattvak och utsväfningar, uttryckte en sällsam blandning af sorglöshet, dristighet, värdslöshet och trots. Ingen nedrig passion hade dock tryckt sin olycksaliga stämpel på detta verkligt behagliga ansigte. Han var det fullkomligaste mönster af en Parisare, i den bemärkelse man ger åt denna benämning, vare sig vid arméen eller i landsorten, vare sig om bord på ett krigsskepp eller ett handelsfartyg. Detta är ej någon artighet, och likväl är det långt ifrån en förolämpning; det är en benämning som på en gång innehåller tadel, beundran och fruktan; ty om Parisaren, ur en viss synpunkt betraktad, ofta är lat, värdslös och uppstudsig, är han dock gemenligen skicklig i sitt yrke, beslutsam i faran och alltid en förfärlig slagskämpe.

Coche-tout-nu var utklädd nästan som en sjöman eller något dylikt; han hade svart sammetsväst, scharlakansröd tröja, vida benkläder, af blått och hvitt bredrandigt tyg, en brokig långsjal lindad kring lifvet, i fason af gördel, med långa hängande ändar, samt en hatt med ofantligt skygge, fullsatt med blommor och fladdrande band. Denna förklädnad passande förträffligt till hans figur och lediga rörelser.

Rättfram i vagnen åkte Rose-Pompon och Bacchanaldrottningen; men äfven de stodo på vagnsdynorna.

Rose-Pompon, en sjuttonårig flicka, som förut arbetat i snörmakeri, hade den aldralustigaste och aldranäpnaste lilla min som man någonsin kan få se. Hon var med ytterst behagsjuk uträkning klädd som *débardeur*). Hennes väl pudrade peruk, hvarpå en mössa i gröna och orangegula ränder tronade, upphöjde glansen af hennes lifliga, svarta ögon, och den friska rosenfärgen på hennes fina, fylliga kinder. Om halsen bar hon en manshalsduk, orangefärgad liksom hennes fladdrande bälte, hennes trånga vest, hvilken, äfvensom den trångt åtsittande tröjan, var af ljusgrönt sammet, rikt prydd med silfvergaloner, visade i hela dess hänförande skönhet en fyllig och smidig vext, som måste taga sig förträffligt ut i den omtalade dansen, *pas de la Tulipe orangeuse*. Slutligen voro hennes pantalonger af samma tyg och färg, tillräckligt squalleraktiga.

Bacchanaldrottningen stödde sig med ena handen på Rose-Pompons axel. Hon var ett helt hufvud högre än denna.

La Mayeuxs syster förtjenade i sanning den konungsliga värdighet, hvarmed man i denna nöjets värld beklädt henne; ty hennes blotta åsyn verkade redan en glad förtjusning, hvarjemte hennes egen bullrande glädighet och ojemförliga lustighet hade ett smittande inflytande på en hvar som nalkades henne.

*) Débardörer äro karlar som vid lastageplatserna föra ved i land, från de vid stranden liggande vedskutorna.

Hon var en stovvext flicka, omkring tjugo år gammal, hennes hållning var ledig, hennes rörelser voro smidiga och behagliga, hennes former fulliga och proportionerliga. Anletsdragen voro utmärkt regelbundna och ständigt lifvade af en strålände glädje. I likhet med sin syster, hade hon det aldrayppigaste kastanjbruna hår och stora blå ögon, men i stället att den unga sömmerskans voro milda och blyga, brunno Bacchanaldrottningens af en outsläcklig törst efter nöjen samt af en lättsinnig och ontömlig glädthet. Men så utomordentligt stark var denna flickas helsa, att oakadt flera på hvarandra följande nätter och dagar, tillbragta under oupphörliga fester, nöjen, dans och buller, hennes hy var lika frisk, hennes kind lika rosenröd och hennes hals lika hvit, som om hon samma morgon hade utkommit från en tyst och lugn fristad.

Hennes drägt, ehuru besynnerlig, klädde henne dock förträffligt. Den bestod af ett slags lif, mycket långt och tätt åtsittande, gjort af guldtyg och fullsatt med en mängd högröda bandvippor, hvaraf tvenne större och yppigare än de öfriga fladdrade långt ner på hennes bara armar, samt en kort och vid kjortel af högrödt sammet, rikt utsydd med guldkantiller och guldpaljetter, och som ej räckte längre än på halfva vaden af de på en gång starka och fina benen, klädda i hvita silkesstrumpor och gredelina saffianskängor med bronsklackar.

Aldrig har väl någon spansk danserska haft en mera dristigt formad, mera elastisk och — så till sägandes — mera sprittande vext, än denna besynnerliga flicka, som tycktes vara besatt af dansens demon, ty i hvart ögonblick tillkännagaf en behaglig böjning på hennes vackra hufvud, en sakta höjning på axlarne och en omärklig rörelse på höfterna, att hennes själ lyssnade till ljuden af en för alla andra osynlig och ohörbar orkester, hvars takt hon markerade med täspetsen af högra foten, den hon nu höll stödd på kanten af vagnsdörren; ty vi hafva ju sagt, att Bacchanaldrottningen, liksom de öfriga, var stående på vagnsdynorna.

Ett slags diadem, en sinnebild af hennes bullersamma drottningvärdighet, förfärdigad af förgylld brons och fullsatt med en mängd små väljudande bjellror, prydde hennes panna. Håret var benadt framtill och rundade sig i tvenne tjocka och breda flätor, kring de sköna rosenröda kinderna samt var med särdeles konst och smak hopvridet i nacken. Med venstra handen stödde hon sig mot Rose-Pompons axel och i den högra höll hon en ofantlig blomsterbukett, hvarmed hon under högljudna gapskratt helsade folkhoppen.

Det skulle vara svårt att afmåla denna så lifliga, så färgrika, så tokroliga tafla, som fulländades af en tredje vagn, dylik med den första, och liksom den uppfylld af en människopyramid med groteska och löjligen ansigten och drägter.

Bland den glada hop, som med innerlig förnöjelse betraktade skadespelet, fanns endast en enda person, hvilken åskådade det med djup sorgsenhet: denna person var la Mayeux, som ännu stod främst bland den gapande och skralände människomassan, oakadt alla sina bemödanden att komma derifrån.

Sedan lång tid tillbaka skiljd från sin syster, återsåg hon henne först nu, och det under hela stäten af hennes besynnerliga triumftåg, midt under stojet, larmet, samt bravo- och bifallsropen af hennes vänner och kamrater. La Mayeuxs ögon fylldes af tårar; ty — ehuru Bacchanaldrottningen tycktes dela sin omgifnings högljudda och öfversvinneliga glädje, ehuru hennes ansigte strålade af fröjd, och ehuru hon med hela sin själ tycktes njuta af den flyktiga glans och lyx, som nu omgaf henne, beklagade systemen henne djupt och uppriktigt . . . hon, denna olyckliga varelse, klädd nästan i bara trasor, hon — som redan i dagbräckningen skyndade ut att hemta arbete för dagen och för natten.

La Mayeux hade glömt hela den omgifvande hopen, för att endast betrakta sin syster — sin syster, som hon älskade så ömt, och just nu så mycket ömmare, emedan hon fann henne beklagansvärd. Under det hennes ögon voro oupphörligt fästade på den sköna, glädjesträlände flickan, uttryckte hennes bleka och milda ansigte ett rörande medlidande, ett djupt och smärftfullt deltagande.

Hastigt . . . under det att Bacchanaldrottningens blick sväfvade från den ena till den andra af den kringstående hopen, mötte den la Mayeuxs sorgsna, tårfulla blick.

— Min syster! ropade Celia. (Vi hafva förut nämnt att Celia var Bacchanaldrottningens namn). Min syster!

Och lätt som en dansös egnar och anstår, hoppade hon ner från sin rörliga tron, hvilken, lyckligtvis, för det ögonblicket stod stilla; i sekunden befann hon sig midt emot la Mayeux, den hon häftigt omfamnade.

Allt detta tilldrog sig så hastigt, att Bacchanaldrottningens följeslagare, som blefvo ytterst bestörta öfver hennes vägsamma hopp, ej visste hvad orsak de skulle tillskrifva detsamma. Maskerna, som omgäfv la Mayeux, drogo sig betagna af förvåning något tillbaka, och den stachars flickan som för några ögonblick öfverlemnade sig åt sällheten att bli smekt af sin syster, hvars ömhetsbetygelser hon hjertligt och varmt besvarade, tänkte icke genast på det besynnerliga afbrott, som snart skulle väcka hopen både förvåning och munterhet.

Celia var den första som tänkte derpå, och som hon ville bespara sin syster en stor förödmjukelse, vände hon sig hastigt mot vagnen och ropade:

— Rose-Pompon, kasta hit min kapp, och ni, Nini-Moulin, öppna fort vagnsdörren.

Bacchanaldrottningen erhöll sin kapp, hvaruti hon skyndsamt insvepte la Mayeux, innan denna i sin bestörtning hunnit göra en enda rörelse.

— Kom! kom! ropade Celia.

— Jag . . . ropade den förvånande la Mayeux; hvad tänker du på?

— Jag måste nödvändigt tala med dig. Jag skall begära en särskild kammare, der vi få vara allena . . . Skynda dig, min lilla, bästa syster! . . . Kom ihåg att så många menniskor begäpa oss här . . . Kom! . . . gör intet motstånd.

Fruktan att göra sig till ett ämne för allmänt begabberi, kom la Mayeux att hastigt fatta sitt beslut; hon gjorde intet vidare motstånd.

Dessutom var hon så förvirrad af äfventyret och det hastiga mötet, att hon mekaniskt lät af systemen föra sig till vagnen, hvars dörr blifvit öppnad af Nini-Moulin.

Då Bacchanaldrottningens kapp helt och hållet skylde la Mayeuxs träsor, så väl som hennes ofärdighet, hann hopen ej att skratta, eller göra några särande anmärkingar; den endast undrade öfver det besynnerliga mötet. Imedlertid framskredo vagnarne till porten af traktörns hus på Châtelet-torget.

II.

MOTSÄTTER.

Några minuter efter det Bacchanaldrottningens oförmodade sammanträffande med la Mayeux, befunno de båda systrarne sig allena i en kammar på traktörsstället Den diande Kalfven.

— Låt mig omfamna dig ännu en gång! yttrade Celia till den unga sömmerskan. Nu äro vi åtminstone allena, och nu är du väl icke rädd?

Vid den rörelse, som Bacchanaldrottningen gjorde, för att sluta system i sina armar, föll kappan, som betäckte denna sednare, ned på golvet.

Vid åsynen af dessa usla kläder, hvilkas alldeles utfattiga beskaffenhet hon ej fått tid att märka derute på Châtelet-torget bland trängseln, slog Celia ihop sina händer och lät ofrivilligt undfalla sig ett utrop af smärtlig förvåning. Derefter nalkades hon åter system, för att närmare betrakta henne, och tog i sina hvita och knubbiga händer la Mayeux magra och stelfrusna. Med vexande sorg betraktade hon under ett par minuter denna olyckliga, lidande, bleka varelser, mager af svält och nattvak och klädd i en nedstänkt klädning af urtvättadt kattun, lappad och skarfvad på flera ställen.

— Ack min syster! . . . att återse dig så . . .

Och Bacchanaldrottningen, som af djup rörelse ej kunde fullborda meningen, kastade sig om la Mayeux hals och utbrast i tårar.

— Men midt under sina snyftningar tillade hon: Förlåt, förlåt!

— Hvad fattas dig, min goda Celia? sade den unga sömmerskan med varmt deltagande och gjorde sig sakta lös från systemns omfamning. Efter en paus tillade hon:

— Du ber mig om förlåtelse . . . hvarföre?

— Hvarföre? upprepade Celia, medan hon från systemns axel upplyfte sitt af tårar öfverskjöljda ansigte, som dessutom var purpurrött af blygselrodnad . . . Är det ej gudlöst af mig, fortfor hon, att vara prydd med dessa grannlåter att bortslösa så mycket penningar på idel dårskaper, då du är så här klädd, då du lider brist på allt . . . då du kanhända dör af fattigdom och ansträngning . . . ty jag har aldrig sett dig så blek och afmattad som i dag.

— Lugna dig, min bästa syster . . . jag mår ej illa . . . jag har vakat litet i natt, derföre är jag blekare än vanligt . . . men . . . jag ber dig för all del . . . gråt icke så . . . du gör mig otröstlig.

Bacchanaldrottningen hade, strålade af glädje, anländt genom den jublande hopen, och det var la Mayeux, den fattiga, eländiga, förbisedda, som tröstade henne.

En tillfällighet gjorde denna kontrast ännu mer i ögonen fallande.

Från den närbelägna salen hördes larm, støj och glädjerop, hvaribland man tydligt kunde urskilja orden:

— Lefve Bacchanaldrottningen! Lefve Bacchanaldrottningen!

La Mayeux spratt till, men sansade sig då hon såg sin syster med ett uttryck af yttersta blygsel hålla båda händerna för ögonen.

— Celia! ropade hon, för Guds skull croa dig icke så der; du kommer mig på det sättet att bli ledsen öfver att hafva träffat dig, hvilket jag nyss ansåg för en så stor glädje . . . Det är ju så länge sedan jag såg dig . . . Men hvad fattas dig? . . . säg mig det.

— Ack, du föraktar mig, och dertill har du skäl, utbrast Celia, under det hon bortforkade sina tårar.

— Förakta dig? . . . Och hvarföre skulle jag det?

— Dertföre att jag förer ett sådant här lefnads sätt, i stället att som du hafva mod att uthärda eländet.

Celias smärta var så uppriktig, så djup, så sönderslitande, att la Mayeux, som alltid var öfverseende och medlidsam, ej tänkte på annat än att trösta sin syster och försöka upprätta henne i sina egna ögon. Hon sade dertföre med ömbet:

— Min bästa Celia, då du uthärdade detta elände under ett helt års tid, visade du mera mod, än jag visar, då jag uthärdar det under hela min lifstid.

— Ack min syster! . . . säg icke det.

— Låt oss tala uppriktigt, sade la Mayeux. En varelse, sådan som jag, är ju icke utsatt för någon frestelse. Hos mig är ju böjelsen för enslighet och indragenhet lika naturlig, som hos dig böjelsen för sällskaper och nöjen. Huru många behof och önskingar har jag, stackars bräckliga kräk? Jag är belåten med så litet.

— Och detta lilla har du icke alltid.

— Nej; men det ges försakelser, dem jag med min svaghet och sjuklighet kan bättre än du fördraga. Hungern, till exempel, förorsakar hos mig ett slags stelhet, som slutar med matthet. Hos dig som är liflig och starkt bygd, förorsakar den ett slags yrsel. Ack! jag erinrar mig huru många gånger jag såg dig ett rof för denna plågsamma kris, då vi uti vår tränga vindskammare ej alltid hade arbete, ej kunde förtjena våra fyra francs i veckan och ofta hade intet, alls intet att äta . . . ty vår stolthet förbjöd oss att vända oss till grannarne.

— Denna stolthet har åtminstone du bibehållit.

— Äfven du. Rämpade du icke så mycket som en människa kan kämpa mot frestelsen? . . . Men — styrkan har sin gräns — det vet jag nog, Celia. Det var isynnerhet för hungern som du gaf vika . . . för hungern och för detta tränga arbete, som fastän du dermed sysselsatte dig både natt och dag snart sagdt, dock ej gaf dig medel till de oundgängligaste behofs tillfredsställande.

— Än du då? inföll Celia. Du uthärdar ju ännu dessa grymma försakelser och är sinnad att uthärda dem allt framgent?

— Men kan du då jemföra mig med dig? frågade la Mayeux, som

tog sin syster vid handen och ledde henne fram till en spegel, som hängde öfver soffan. — Betrakta din bild, fortfor hon; tror du att Gud, då han skapade dig så skön, då han gaf dig ett lifligt och varmt blod, en glad, rörlig och sällskaplig karakter, samt böjelse för nöjen och frihet, ville att din ungdom skulle framflyta sorgligt i en mörk och iskall vindskammare, utan att någonsin se solen och värmas af dess strålar? Tror du att han ämnade dig den loften att, fastnaglad vid en stol och höljd i trasor, arbeta utan uppehör och utan hopp? Nej — ty Gud har gifvit oss andra behof än att äta och dricka. Äfven i våra torftiga omständigheter kräfyer ju skönheten någon prydnad. Och har icke ungdomen behof af rörelse, nöjen och munterhet? Alla åldrar fordra ju någon förströelse och någon hvila! Om du förtjenat nog: om arbetslönen för hvad du förfärdigade räckt till, så att du dagligen kunnat äta dig mått: att du någon enda gång fått tid att gå ut och roa dig: att du efter tolf till femton timmars träget arbete hvarje dag kunnat aflägga den ringaste skärf till en liten prydnad, förenlig med din skönhet, ditt intagande ansigte; om du endast kunnat hålla dig tarfligt klädd, åtminstone hel och ren — så hade du ej begärt mera, derom är jag säker, och det sade du mig och hundra gånger. Det var således för en omotståndlig nödvändighet du gaf vika. Hvem känner detta bättre än din egen syster? Arma Celia! Hur skulle jag kunna förakta dig? Endast beklaga dig kan jag.

— Du har rätt, svarade Bacchanaldrottningen, efter någon besinning; om jag blott kunnat förtjena fyrtio sous om dagen, så hade jag icke blifvit den jag är; ty i början, ser du, fann jag mig på det grymmaste förödmjukad vid tanken på att jag lefde på en annans bekostnad.

— Också har du blifvit småningom hänförd af strömmen, min goda Celia; annars skulle jag tadla dig, i stället för att beklaga dig. Du har icke sjelf skapat ditt öde . . . du har uthärdadt det, såsom jag uthärdar mitt.

— Stackars syster! ropade Celia, under det hon ånyo omfamnade la Mayeux, du, som är så olycklig, du uppmuntrar mig, du tröstar mig, då det deremot är jag, som borde beklaga dig.

— Lugna dig, min vän, svarade la Mayeux, Gud är god och rättvis. Om han nekat mig många fördelar, har han deremot gifvit mig mycken tröst. Tro mig: jag har mina fröjder, jag, liksom du har dina.

— Dina fröjder?

— Ja; och stora fröjder ändå. Utan dem skulle lifvet vara mig för tungt; jag skulle ej ha styrka att bära det.

— Jag förstår, sade Celia rörd, du finner ännu tillfälle att uppoffra dig för andra, och det är det som tröstar dig i dina sorger.

— Jag gör åtminstone i det hänsendet allt hvad jag förmår, ehuru jag kan uträtta alltför litet; men då jag någongång lyckas göra någon en väsendtlig tjänst, eller genom min välvilja lätta någons börda, tillade la Mayeux med ett ljuft småleende, — då, då är jag så lycklig, som en stackars liten myra, hvilken släpat ett granbarr till den gemensamma stacken. Låt oss dock icke tala om mig.

— Jo . . . lät oss tala om dig! genmälde Celia, och om jag också skall trotsa din vrede, tillade hon blygt, så vill jag dock ännu en gång göra dig det samma förslaget, som du så ofta har förkastat. — Jag tror visst att Jakob *) ännu har penningar; . . . vi utgifva dem till idel dårskaper . . . ehuru vi visserligen gifva åt fattigt folk äfven, när tillfället någon gång yppar sig . . . Jag besvär dig, min syster, tillät mig att komma dig till hjälp! Jag ser på ditt aftärda ansigte, att du dukar under för ansträngning.

Tack, min goda Celia! . . . jag känner ditt medlidsamma hjerta; men — jag behöfver ingenting; det lilla jag kan förtjena är tillräckligt.

— Du vägrar, sade Celia, med bedröfvad min; du vägrar, emedan du vet att min åtkomst till de penningar jag erbjuder dig, ej är hederlig. Välan! jag förstår dina skrupler . . . Men antag åtminstone en tjänst af Jakob; han har varit arbetare, liksom vi, och kamrater emellan är det ju vanligt att den ene hjälper den andre. Antag mitt förslag, eller ock tror jag att du föraktar mig.

— Och jag deremot tror att du föraktar mig, om du envisas att påtruga mig hjälp, sade la Mayeux, visserligen med en saktmodig, men likväl så fast och beslutsam ton, att systern väl märkte att allt vidare öfvertalande skulle vara fruktlöst.

Bacchanal-drottningens hufvud nedsjönk mot bröstet; en stor tår rullade långsamt öfver hennes kind.

— Min vägran bedröfvar dig och det gör mig mycket ondt, yttrade la Mayeux, i det hon fattade sin systers hand och tryckte den. Det är långt ifrån mig att vilja göra dig ledsen . . . men — tänk sjelf efter, och jag hoppas du skall finna att jag handlar rätt.

— Ja, du har rätt, utbrast Celia, med en viss bitterhet och efter en temligt lång tystnad. Du kan ej antaga mitt förslag. Att erbjuda dig penningeunderstöd af min älskare . . . det var ju att förolämpa dig. Ack! det gifs då i lifvet en mängd förhållanden, hvilka äro så förödmjukande, så skamliga, att de nedsöla äfven det goda man vill göra.

— Celia! . . . jag ville ej sära dig; det vet du väl.

— Å, min syster! tro mig . . . återtog Celia; jag har; i trots af min obetänksamhet och min ytterliga munterhet, mina stunder af eftertänka, äfven jag; — stunder då jag, midt under de mest bullrande nöjen, de galnaste utsväfningar, tänker på hvad jag är och hvad jag skall bli. Lyckligtvis äro dock dessa stunder sällsynta.

— Nä, hur tänker du då?

— Jag tänker att den lefnad jag förer, är långt ifrån hederlig, att den väg jag vandrar är långt ifrån god. Då föresätter jag mig att af Jakob begära en liten summa penningar, blott så mycket, att jag deraf kunde lefva under ett års tid; och då ämnar jag uppsöka dig i din vindskammare, för att åter dela den med dig och åter bli en flitig sömmerska.

*) Vi påminna läsaren att Couche-tout-nu hette Jakob Rennepont, och var en af dem, hvilka härstammade från den vandrande judens syster.

— Välan, denna tanke är god. Hvarföre följer du den icke?

— Derföre att, just då jag står i begrepp att utföra den, frågar jag mig sjelf om jag dertill äger styrka, och en röst i mitt inre svarar då nej. Jag känner alltför väl, när jag noga tänker efter, att jag aldrig kan återfå lusten till arbete, att jag aldrig skulle upphöra att sakna det lif jag nu för, ömsom rikt och bländande, som i dag, ömsom fattigt, kinkigt nog; — men alltid fritt, gladt, sysslolöst, bekymmerlöst och i alla hänseenden värdt att föredraga framför det, som jag förde, då jag förtjänade fyra francs i veckan. — Imedlertid har det aldrig varit egenlyttan, som ledt mina handlingar; aldrig har jag velat lemna en älskare, som jag höll af, om han ock icke ägde mycket, för 'en annan, som var rikare, men som jag ej kunde tycka om. Jakob har kanske förstört tio tusen francs på tre à fyra månaders tid, och ändå ha vi ej mer än två små rum, knappast möblerade, ty vi äro ständigt ute, liksom fåglarne. Lyckligtvis ägde Jakob ingenting, när jag först blef kär i honom. Jag sålde då några små nipper, som jag fått till presenter, och erhöll derför hundra francs. Denna summa satte jag in på lotteriet, och som tokar alltid hafva lycka, så vann jag fyra tusen francs. Jakob blef deröfver lika glad, lika galen, lika yr i hufvudet, som jag. Vi sade då: Vi älska hvarandra bra mycket; — så länge som pengarne räcka, skola vi vara tillsammans; när de taga slut, skola vi välja mellan tvenne saker: endera säga hvarandra farväl, i fall vi hunnit ledsna på hvarandra, eller ock fortfara med vår kärlek, äfven under fattigdomen. Vi skola då försöka arbeta ånyo, och med förenade krafter söka förtjena hvad vi behöfva. Runna vi det icke, så blir en skyffel kol vår sista utväg.')

— Store Gud! ropade la Mayeux, bleknande.

— Var lugn, yttrade Celia, det behöfver icke gå så långt. Vi hade ännu litet pengar qvar, då en mäklare, som hade kurtiserat mig, och hvars fulhet kom mig att förbise hans myckna rikedom, fick veta att jag ingått förbindelse med Jakob, och förmädde mig att . . . Dock, hvarföre skall jag trötta dig med långa och tråkiga berättelser? . . . Kort sagdt: man har lånat Jakob penningar på någonting, i mitt tycke ganska tvifvelaktigt, nemligen rättigheten till ett stort arf . . . Det är med dessa penningar, som vi nu roa oss, och så länge de räcka, går det bra.

— Men, min goda Celia, i stället att på ett så dåraktigt sätt bortslåsa penningarne — hvarföre sätter du dem icke på renta och gifter dig med Jakob, efter du älskar honom?

— Å! svarade, under ett glädtigt skrott, den lättsinniga Celia, hvars glada och sorglösa karakter åter tog öfverhanden; sätta ut pengar på renta!

— Deraf har man just ingen glädje, mer än den att få betrakta en liten papperslapp, som man fått, i egenskap af säkerhet, i stället för de vackra små guldstyckena, som bereda oss så många nöjen. — Hvad det beträffar att gifta mig med Jakob, så . . . ehuru jag älskar honom mer än jag någonsin älskat någon karl, så tycker jag ändå att, om jag vore gift med

*) Att genom kol-os afhända sig lifvet, är i Frankrike — och särdeles i Paris — ett af de vanligaste sätt att begå sjelfmord.

honom, skulle all kärlek försvinna . . . ty, ser du — i egenskap af älskare har han ej ett ord att säga om det förlutna, men som äkta man skulle han, förr eller sednare, förebrå mig det. Visserligen kan mitt uppförande förtjena förebräelser, men jag tycker mer om att sjelf göra mig dem, ty då hafva de en gräns.

— Nå väl, din toka! Men de der pengarne kunna ju icke alltid räcka. Hvad företager ni er, sedan de tagit slut?

— Sedan . . . Bah! — Sedan — den tiden anser jag lika aflägsen, som månen från jorden. Morgondagen är en tidpunkt, som jag alltid finner vara hundra år aflägsen från den närvarande dagen. Om man ständigt behöfde komma ihåg att man skall dö en gång, så vore det ju icke värdt att lefva.

Celias och la Mayeuxs samtal blef ånyo afbrutet, eller snarare öfverröstad af ett gräsligt buller från Nini-Moulins skallra; på detta pinglande, skramlande och skärande ljud följde en chorus af omenskliga skri, hvaribland man urskiljde orden: Bacchanal-drottningen! Bacchanal-drottningen!

La Mayeux spratt till vid detta häftiga oväsande.

— Se så; nu är min syster orolig igen! ropade Celia, denna gången skrattande.

— Min Gud! utbrast la Mayeux med fasa, tänk om de komma hit och hemta dig!

— Nej, nej; — du kan vara trygg.

— Men om . . . Hör du de der stegen? . . . Det går i korridorn . . . O, jag besvär dig, min syster, låt mig få gå min väg, helt ensam, så att jag slipper bli synad af hela den der människomängden.

Dörren öppnades nu och Celia sprang att möta den inträdande.

Hon såg i korridorn en hel deputation, i spetsen för hvilken Nini-Moulin visade sig med sin skramla; tätt efter honom gingo Jakob Renepont och Rose-Pompon.

— Bacchanal-drottningen måste komma ut, eller ock tar jag gift i ett glas vatten, ropade Nini-Moulin.

— Bacchanal-drottningen skall komma ut, eller också går jag och klagar inför mären, skrek den lilla Rose-Pompon, med beslutsam min.

— Bacchanal-drottningen skall komma ut, eller ock blir hela hennes hof upproriskt och kommer att bortföra henne, yttrade en annan röst.

— Ja, ja: låt oss bortföra henne! skreko flera röster på en gång.

— Jakob skall komma hit in, men helt ensam, sade Celia, hvarefter hon, med majestätisk hållning, yttrade till sitt hof: Inom tio minuter tillhör jag er; och då . . . då skall det bli ett förfärligt väsen.

— Lefve Bacchanal-drottningen! ropade Dumoulin, skakande på sin skramla och dragande sig tillbaka, åtföljd af hela deputationen, medan Jakob inträdde helt ensam i den lilla kammaren.

— Jakob, detta är min goda syster, sade Celia.

— Jag är förtjust öfver att få råka er, yttrade Jakob hjertligt, och dubbelt förtjust i det hänseendet, att ni kan lemna mig underrättelser om

min vän och bror, Agricola Baudoin. Sedan jag började spela millionär, ha vi icke sett hyarandra . . . men jag håller ändå af honom, som en beskeddlig och hederlig kamrat. Ni bor ju i samma hus, som han? Hur mår han?

— Ack, min herre, det har händt honom och hans slägt förfärliga olyckor. Han sitter i arrest.

— I arrest! ropade Celia.

— Agricola i arrest! . . . Han? . . . Och hvarföre? ropade Jakob.

— För en politisk anklagelse, som likväl icke är farlig, hoppas jag. Man hoppades erhålla hans frihet mot borgen . . .

— Visserligen; mot en borgen af femhundra francs. Jag känner det der, sade Jakob.

— Olyckligtvis var detta icke möjligt, fortfor den unga sömmerskan, ty den person, till hvilken man vände sig . . .

Bacchanal-drottningen afbröt här la Mayeux, i det hon yttrade till handtverkaren:

— Hör du, Jakob, hör du? . . . Agricola i fängelse för bristande femhundra francs!

— För böfveln i våld, jag hör ju och förstår . . . du behöfver icke göra några miner, utbrast den unge mannen. Stackars gosse! forfor han, och han försörjer ju sin mor?

— Ack ja! och det är så mycket svårare, som hans gamle far i dessa dagar kommit hem från Ryssland, och hans mor . . .

— Se här, mamsell, sade Jakob, i sin ordning fallande la Mayeux i talet, se här! och han gaf henne en börs. Tag allt det här, tillade han. Der lär vara tjugofem till trettio Napoleondorer; jag kan icke göra ett bättre slut på dem, än då jag tjenar en bekant, som är i nöd. Lemna pengarne åt Agricolas far; han känner nog hvad mått och steg han bör taga; och redan i morgon är Agricola åter på verkstaden, der han gör bättre nytta än jag.

— Jakob, omfamna mig genast! ropade Celia.

— Genast, och ännu en gång och alltid! ropade den unge handtverkaren, medan han med ytterlig glädje omfamnade sin käreasta.

La Mayeux tvekade några ögonblick; men snart betänkte hon, att denna summa, som annars skulle bortslösas till idel dårskaper, kunde återgifva lifvet och hoppet åt Agricolas olyckliga föräldrar, och då hon vidare tänkte på att dessa femhundra francs, då de sedermera återbetaltes till Jakob, torde för denne bli en hjälp i nöden, antog hon det ädelmodiga anbudet och sade, med ögonen fuktade af tårar:

— Herr Jakob, jag kan icke nog tacka er, på den fattiga, men redliga familjens vägnar. Agricolas far skall redan i dag återse sin son, hvilket skall bli honom en ljuf tröst i alla hans bittra sorgger. Tack, tack! Himlen välsigne er!

— Det är ej värdt att tacka, svarade Jakob, när man har penningar, är det för andra, så väl som för en sjelf.

och Skriken i salen börjades ånyo och Nini-Moulins skallra hullrade nu, värre än någonsin.

— Celia, yttrade Jakob; de slå sönder allt hvad som finns derute, om du icke kommer. Nu har jag icke råd att betala kalaset; men i alla fall får du lof att inställa dig. Förlåt, mansell, tillade han skattande, i det han vände sig till la Mayeux, men en drottning har äfven sina pligter.

Celia var ännu ganska upprörd. Hon räckte armarna åt systemen som kastade sig till hennes bröst, under det hon utgöt de ljufvaste tårar.

— Och när får jag nu återse dig? frågade hon.

— Snart, snart, svarade Celia, ehuru ingenting gör mig större sorg, än att se dig i en så stor nöd, hvilken du ej tillåter mig att lindra.

— Du kommer således till mig? Lofvar du mig det?
— Jag lofvar, jag, på hennes vägnar, inföll Jakob; vi skola båda komma och helsa på er och er granne, Agricola.

Se så min syster, gå nu in, till festen; sade den unga sömmerskan. Du kan nu med lättadt hjerta roa dig, ty herr Jakob har gjort en hel familj lycklig genom sitt ädelmod.

Då hon sagt dessa ord och Jakob förvissat henne om, att hon kunde komma derifrån, utan att blifva sedd af någon bland de stojande människorna, skyndade la Mayeux hastigt ner på gatan, högst angelägen att få bringa Dagobert den glada nyheten; men först ville hon begifva sig till Babylonsgatan, till den paviljong, som hittills bebotts af fröken Adrienne de Cardoville.

Man skall sedermera få veta hvarföre hon tog denna omväg. I det ögonblick, då den ofärdiga flickan gick ut genom porten, stodo tre väklädda män, med utseende af hederlige borgare, samtalande med hvarandra och pekande på traktörens hus, under det de tycktes rådslå om något.

Snart kom en fjerde karl ned från traktörsställets trappa.

— Nå väl? frågade på en gång de tre förre, under synbar ångest.

— Han är der.

— Är du säker derpå?

— Skulle det då på jorden finnas tvenne sådana som Couche-tout-nu? återtog den som nedkommit. — Jag såg honom, jag vet hur han är kostymerad. — De hafva satt sig till bords; der de bli sittande i tre timmar, aldraminst.

— I det fallet kunna ni vänta mig här; men dölj er för all del, så mycket som möjligt, inföll en af karlarna. — Jag skall gå efter den som göra't skall' och alltsammans skall gå som en dans.

Just i detta ögonblick inträdde Bacchanal-drottningen i bankettsalen. Hon åtföljdes af Jakob och helsades med de mest stormande, de mest ursinniga bifallsrop.

— Nu! — ropade Celia, med en nästan feberaktig yra och liksom hade hon sökt döfva en inom sitt bröst aggande känsla, — nu, mina vänner: — storm! orkan! rumor! frihet och allt slags muntert väsende! — Derefter räckte hon sitt glas åt Nini-Moulin sågande: slå i!

— Lefve drottningen! ropades med en röst.

III.

MÅLTIDEN.

Bacchanal-drottningen, som hade Jacques Rennepont midt emot sig och Nini-Moulin vid sin högra sida, föreställde värdinnan vid denna morgonsexa, som Jakob i sin glädje så frikostigt bestod åt de vänner och kamrater, hvilka med honom delade de bacchanaliska nöjena.

Dessa unga karlar och unga flickor tycktes hafva glömt sin trötthet efter balen, hvilken börjat klockan elfva på aftonen och slutats klockan fem på morgonen. Alla dessa par, lika glada som förälskade, lika muntra som outtröttliga, skrattade, äto och drucko med ungdomens och hellsans hela ifver. Också hördes, under första hälften af måltiden, föga prat, men desto mera buller af knifvar och gasflar, samt klingandet af sammanstöta glas.

Bacchanal-drottningens ansigte var mindre glad, men mycket mera livadt än vanligt. Hennes kinder lagade, hennes ögon brunno, liksom af en feberaktig glöd. Hon ville, till hvad pris som helst, döfva sin känsla. Samtalet med systemen återkom hvarje ögonblick för hennes själ och hon gjorde allt, för att undslippa detta plågsamma minne.

Jakob betraktade i hvarje ögonblick sin Celia med en brinnande dyrkan; ty i följd af den ovanliga likstämmighet i karakterer, lynnen, smak och åsigter, som fanns mellan honom och Bacchanal-drottningen, hade deras förbindelse verkligen mycket djupare rötter än de vanligen plåga hafva, sådana der ömhetsförhållanden, byggda endast på nöje och flärd. Celia och Jakob voro till och med sjelfva i okunnighet om djupet och fastheten af deras kärlek, hittills omgifven af nöjen, fester och glädje, samt aldrig pröfvad af någon motgång eller sorglig händelse.

Den lilla Rose-Pompon var, sedan några dagar, gräsenka efter en studerande, som, för att kunna på ett värdigt sätt sluta sin karneval, hade återvänt till sin hemort, i afsigt att afpreja sina föräldrar litet penningar, under någon af dessa fabelaktiga förvändningar, hvilkas tradition bibehålles och utvecklas inom de medicinska och juridiska skolorna. Rose-Pompon hade, till kavaljer under den rättes frånvaro, af exempellös trohet och för att ej på något sätt komma, hvarken i förtal eller i frestelse, valt den oförarglige Nini-Moulin.

Denne sednare, som nu hade aftagit sin kask, visade ett skalligt hufvud, omgifvet endast med en krans af svart krusigt hår, temligen långt i nacken. Det var en särdeles anmärkningsvärd omständighet att, ju mera drucken han blef, ju mer uppsteg rodnaden från hans glänsande ansigte, omgif hans pannan med ett bredt purpurband och färgade slutligen hufvudskålen, som ursprungligen var af en skinande hvit färg.

Rose-Pompon kände betydelsen af detta symptom och gjorde, med ett gapskratt, sällskapet uppmärksamt derpå. — Efter att hafva stälfjat sin skratt, ropade hon:

— Nini-Moulin; äka er! — vinfloden stiger med hvarje ögonblick.

— När den hunnit öfver hela hufvudet, blir han dränkt, tillade Bacchanal-drottningen.

O drottning! sök ej att förströ mig; jag mediterar, yttrade Dumoulin, som redan började bli mosig och som höll i handen en stor pokal, fylld med vin; ty han drack aldrig ur vanliga vinglas, dem han, för deras kläna utrymme, föraktade och kallade fingerborrar!

— Han mediterar, ropade Rose-Pompon; Nini-Moulin mediterar. — Gif akt!

— Han mediterar, han funderar!

— Han funderar? — Han är väl inte sjuk?

— Hvad är det han funderar på? . . . Ett upptåg?

— Ett oföfligt, anakreontiskt puts?

— Ja — jag mediterar, återtog Dumoulin, med allvarlig min; jag mediterar öfver vinet i allmänhet, och vinet isynnerhet; vinet, hvarom Bossuet, (Dumoulin hade den fula ovanan att, då han var drucken, alltid citera Bossuet) . . . hvarom den gudomlige Bossuet, som var en verklig vinkännare, har sagt: — *Uti vinet är mod, styrka, glädje och andlig tjusning*, (nämligen när man har förstånd) tillade Dumoulin såsom parentes.

— Då tillber jag din Bossuet, yttrade Rose-Pompon.

— Hvad nu min särskilda betraktelse angår, så innefattar hon den djupsinniga frågan, om vinet på brölloppet i Rana var rött eller hvitt.

— Än frågar jag det röda vinet, än det hvita, och än båda på en gång.

— Det är att gå i botten med frågorna, anmärkte Jakob.

— Och framför allt i botten på buteljerna, tillade Bacchanal-drottningen.

— Som ers majestät behagar säga . . . Och jag har, medelst noggrann undersökning, kommit till den stora upptäckten, att om bröllopsvinet i Rana var rött, så . . .

— Så var det icke hvitt, afbröt Rose-Pompon, med en särdeles förnuftig min.

— Och i fall jag nu skulle hunnit till den slutsatsen, att det var hvarken rött eller hvitt, återtog Dumoulin.

— Så är det derföre att du är rökig och grå^{*)}, sade Jakob Renepont.

— Drottningens make har rätt, sadé den oförarglige Dumoulin. Se der hvad som händer, när man allt för mycket fördjupar sig i vetenskaperna. Men, det är det samma. Från forskning till forskning angående denna stora fråga, åt hvilken jag egnat hela mitt lif, skall jag dock hinna slutet af min vördnadsvärda bana, i det jag gifver min först en tillräckligt historisk, theo . . . lo . . . gisk och ar . . . ché . . . lo . . . gisk anstrykning.

Vi måste afstå från försöket att skildra det roliga grin och den ännu roligare tonvigt, hvarmed Dumoulin uttalade och skanderade de sista orden, hvilka uppväckte en allmän munterhet.

— Archeologisk . . . hvad vill det säga? frågade Rose-Pompon . . .

Lefver han i vatten? . . . Är det ett djur? . . . Har han en svans?

*) Orig. har en ordlek: "C'est que vous seriez gris, mon gros" etc. Gris betyder nämligen både grå och halfrusig.

— Tyst då, sade Bacchanal-drottningen: . . . det der är bara lärdomsord . . . det låter . . . och det är alltsammans. — Jag vill heldre dricka, än fundera på de der sakerna. — Slå i, Nini-Moulin. — Nej, inte det der, utan Champagne. — Rose-Pompon, jag dricker din Filemons skål; för hans lyckliga återkomst!

— Drink heldre för en lycklig utgång af hans plan, som bestod att draga de enfaldiga föräldrarne vid näsan och af dem utpreja penningar, till ett värdigt slut på karnavalen, svarade Rose-Pompon. — Lyckligtvis är hans plan icke illa anlagd.

Denna skål dracks nu med högljudda rop af hela sällskapet.

— Med hennes majestäts och hela hofvets tillåtelse, återtog Dumoulin, går jag att föreslå en skål för framgången af en sak, som har mycket likhet med Filemons penninge-transaktion. — Det faller mig in att denna skål skall bringa mig lycka.

— Så låt då höra, hyarom frågan är!

— Nå väl: en skål för mitt tillänkta giftermål! ropade Dumoulin, i det han steg upp.

Denna proposition framfallade en munter skratsalfva, och en hel chorus af glädjeskri, gnäll, pip och läten af alla slag.

Nini-Moulin skrattade, pep, stojade och skralade mer än någon af de andra, i det han gapade och grinade förfärligt med sin ofantliga mun, ökande det oerhörda bullret medelst skramlet af sin skallra, hvilken han upptog från golfvet, dit han lagt henne.

Då denna orkan hade någorlunda stillat sig, uppreste sig Bacchanal-drottningen och sade:

Jag dricker den tillkommande fru Nini-Moulin's skål!

— O Drottning! er godhet rör mig ändå derhän, att jag låter er, i djupet af min själ, läsa min kärestas namn, sade Dumoulin. — Så vet då att min utkorade är enka och heter Honorée Modeste Messaline Angeliq̄ue de la Sainte-Colombe.

— Bravo! bravo! ropade sällskapet. Dumoulin fortfor, med komiskt allvar:

— Hon är sextio år gammal och har i årlig renta flera tusental af francs än hon har hårstrån i sitt grå skägg, ja — flera än skrynklorna i hennes ansigte. — Hennes fetma är så aktningssjudande, att en af hennes klädningar skulle räcka till tält åt det respektive sällskapet här. Jag hoppas att fettisdagen kunna för er presentera min utkorade, klädd som herdinna; men — en herdinna; som uppslukat hela sin hjord. — De gudlösa presterna arbeta på att omvända henne, men jag skall roa henne, jag — det skall hon tycka mera om. — Ni alla måste hjälpa mig att insnärja henne i de mest bacchanaliska, mest bullersamma hvirflar.

— Vi skola insnärja henne, så mycket ni vill.

— Det skall bli en gloria kring hennes grå hår, utbrast Rose-Pompon, guolande på en bekant visa.

Det skall inge stadssergeanterna respekt.

— Ja visst, man skall säga till dem: Ni måste yörda henne; — er egen mor kan en dag uppnå hennes ålder.

— Hastigt reste sig Bacchanal-drottningen ånyo. Hennes ansigte hade ett besynnerligt uttryck af bitter och framtvingad glädje. Hon höll upp sitt fulla glas och ropade:

— Man säger att koleran närmar sig med sina Lunkentus-stöflor. — Jag dricker kolerans skål!

Och hon drack.

Oaktadt den allmänna glädtigheten, gjorde dessa ord ett hemskt intryck på sällskapet. Nästan hvarstenda ansigte blef på en gång allvarsamt.

— Ack, Celia! sade Jakob, i en förebrående ton.

— Jag dricker kolerans skål, upprepade Celia, under önskan att hon måtte skona dem som ha lust att lefva, men borttaga — och det på en och samma gång — dem som ej bry sig om att lefva och som ej vilja lemna hvarandra.

Jakob och Celia vaxlade härvid en hastig blick, som undgick de glada kamraternas uppmärksamhet, hvarefter Bacchanal-drottningen förblef, under en lång stund, tankfull och tyst.

— Ja så . . . ja det är en annan sak, sade Rose-Pompon med utmärkt raskhet; — jag dricker då äfven kolerans skål, under önskan att den må borttrycka alla elaka och qvarlemna alla goda människor.

I trots af denna vändning, förblef dock intrycket smärtsamt och plågende. Dumoulin föresatte sig då att tvärt afbryta detta ledsamma ämne, och ropade:

Låt de döda hvila! Lefve de lefvande . . . Och efter vi nu tala om lefvande och de som lefva friskt, så lyster mig att föreslå en glad och hjertlig skål för vår älskade och älskvärda drottning, samt en skål för vår ädle Amfitryon . . . Beklagligtvis är jag i okunnighet om hans rätta hedervärda namn, emedan jag först i natt har gjort hans bekantskap. — Han får således ursäktas mig om jag helt simpelt proponerar en skål för Couche-tout-nu*), hvilket alldeles icke sårar min blygsamhet, ty Adam låg ju aldrig annorlunda. — Således: — får gå för Couche-tout-nu.

— Tack, min tjocke vän, sade Jakob, muntert. — Om jag skulle glömma ert namn, skall jag kalla er: *Den evigt törstande*, och jag är mycket säker att ni skulle svara: *Här!*

— Närvarande, alltid närvarande! skralade Nini-Moulin, i det han med ena handen gjorde en militärisk helsning och med den andra framräckte sin punschpokal.

— För resten, inföll den unge handtverkaren med mycken hjertlighet, bör man väl känna hvarandras namn, då man har klingat och druckit tillsammans. Jag heter Jakob Rennepont.

— Rennepont, ropade Dumoulin, som oaktadt sin försvarliga flors-hufva, syntes förvånad öfver detta namn. Ni heter Rennepont?

— Ja, visst heter jag Rennepont! — Är det något att förundra sig öfver?

*) Couche-tout-nu: Ligg-splitt-naken.

— Det finns, återtog Dumoulin, en gammal adelig familj af samma namn. — Det finns grefvar Rennepont.

— *Al!* — verkligen? ropade Jakob, skrattande.

— Grefvar Rennepont, som tillika äro hertigar af Cardoville, återtog Dumoulin.

— *Ha ha ha!* min vän! skrattade Jakob; tycker ni jag ser ut som om jag härstammade från en grefflig släkt? Jag — handverkare, som arbetar för dagspenning och . . .

— Ni handverkare! afbröt Dumoulin med ett utrop af förvåning. — Ni — arbeta för dagspenning! Och ni består oss en måltid, som om ni vore en verklig Balthasar, en måltid med dertill hörande tre fyrspända vagnar. — Och ni är arbetare? — Jag tror mig vara i tusen och en natt.

— Säg mig genast ert yrke, der man förtjenar så mycket, att jag må öfvergifva mitt arbete i vingården, der jag förtjenar både godt och ondt.

— *Ack!* ni måtte väl begripa att jag fabricerar hancosedlar och annat falskt mynt, svarade Jakob, skrattande.

— *O, kamrat!* . . . En sådan misstänka . . .

— Är förlätlig, då man ser hvilken ståt jag för, afbröt Jakob; imedertid vill jag lugna er och säga verkliga förhållandet. — Jag bortslösar ett arf.

— Ja så; ni äter och dricker på en onkel, sade Dumoulin med behaglig värdslöshet.

— Min sann jag det vet.

— *Huru?* — ni vet icke hvad ni äter på?

— Men föreställ er då att min far var lumpsamlare.

— *Ab,* för tusan! ropade Dumoulin, temligen nedstämd, ehuru han i allmänhet ej var så noga i valet af sina dryckeskamrater. — Då den första förvåningen hunnit sakta sig, tillade han dock med särdeles förbindlighet: — Men det gifs lumpsamlare af utmärkt förtjenst.

— För höfveln, utbrast Jakob; ni säger detta under skämt, ni -- men jag skall säga er på allvar, jag, att min far var just en lumpsamlare af utmärkt förtjenst. Han talade grekiska och latin, som en verklig lärd, och han sade mig alltid att i matematiken egde han ej sin like, utan att nämna det han hade rest mycket.

— Men, i det fallet, yttrade Dumoulin, hvars förundran borttog ruset, är det ju icke omöjligt att ni kan vara af den greffliga Rennepontska familjen.

— Om så är, inföll Rose-Pompon skrattande, så var det väl blott för nöjes skull och i egenskap af amatör som er far samlade lumpor?

— *Nej nej,* gunås! Det var verkligen för att förtjena liffsuppehållet, svarade Jakob. Men i sin ungdom hade min far mått ganska väl. Efter hvad det vill synas . . . eller snarare, hvad som ej mer kunde synas . . . under sin olycka, hade han vänt sig till en rik släkting som han hade. Men den rike släktingen hade sagt: Tack skall du ha! Då hade han velat draga nytta af sitt latin, sin grekiska och sin matematik. Förjäfves! Det var som om hela Paris hvimlat af bara lärde. Då, heldre än att förgås af hunger, började han att medelst lumpsamling förvärfva sitt bröd, och

att det var ett tillräckligt bröd, det vet jag som under tvenne års tid delade det med honom, sedan en tant på landet, som hade uppfostrat mig, blifvit död.

— Er vördandsvärde far var således ett slags filosof, sade Dumoulin; dock — med mindre han hittade en skatt under en milstolpe, kan jag ej begripa hvarifrån arvet kom, hvarom ni talar.

— Men så afvakta då slutet på visan. Vid tolf års ålder kom jag i lära på en af herr Tripeauds verkstäder. Två år derefter dog min far af slag, efterlemnande åt mig alla de skatter, dem hans vindkammare innehöll: en halmmadrass, en gammal stol, ett rankigt träbord; dessutom fanns der — instoppade uti en gammal caudecolognelåda — några papper, hvilka tycktes vara skrifna på engelska, samt en bronsmedalj, hvilken tillika med den dertill hörande kedjan, kunde vara värd sex sous. Aldrig hade min far talat om dessa papper, dem jag, i stället att uppbränna, stoppade i botten på en gammal kappsäck. Sedermera gynnade lyckan mig, så att jag fick låna penningar på dessa papper.

— Hvilket Försynens under! ropade Dumoulin.

— Men hur visste någon att ni ägde de der papperen?

— Jo, det var en af Celias bekanta, en mäklare som hade fått veta det — jag vet icke på hvad sätt, och aldrig har jag frågat derefter. Han talade med Celia derom och bad henne säga åt mig . . . Saken var väl mycket tvifvelaktig, sade han; men han erbjöd sig dock att på de der tvifvelaktiga papperen låna tio tusen francs, om jag ville. Tio tusen francs! Det var ju en skatt! Jag antog tillbudet genast.

— Men ni borde ha begripit att dessa papper kunde vara af ett oberäkneligt värde.

— Nej min sann de det voro; ty då skulle väl min far, som var så lärd och som bort förstå sig på deras värde, dragit fördel deraf. Och ser ni — tio tusen francs, i godt och klingande mynt, det var väl icke att försaka det. En skatt, som faller så der på en, man vet icke hvarifrån, den nappar man genast med förnöjelse . . . Och så gjorde jag med; jag tog emot hvad som erbjöds mig; med den enda lilla skillnaden likväl, att den der mäklaren hade mig att underskrifva en . . . en skrift . . . en skuldförbindelse tror jag det hette — ja — en skuldförbindelse var det.

— Hvad — ni skref under?

— Ja; hvad gjorde det mig? Det var bara en formalitet, sade afärsmannen. Och han hade rätt, ty sedeln är förfallen sedan för en fjorton dagar sedan och jag har aldrig hört talas derom. Jag har ännu tusen francs kvar hos mäklaren, som jag valde till kassör, emedan han är van att förvalta kassor. Och nu ser ni, min tjocka herre, hvarföre jag rumlar från morgon till qvällen, glad som en hämpling att hafva sluppit ur klorna på min husbonde, den skojaren Tripeaud.

När Jakob uttalade detta namn, fördystrades märkbart hans förut så glada ansigte.

Celia, som ej mer stod under inflytandet af den hemska, ängsliga känsla, hvilken under en längre stund plågat henne, betraktade Jakob med uppmärksamhet, blandad med oro, ty hon visste till hvilken grad blotta namnet Tripeaud retade hennes älskling.

— Tripeaud, återtog Jakob; det är en som kan göra goda menniskor elaka och de elaka värre . . . Man säger att en god ryttare gör en god häst; man borde äfven kunna säga att en god husbonde gör goda arbetare. Guds död! När jag tänker på den karlen, så . . .

Och den unge mannen stampade hävid med foten mot golvet.

— Se så Jakob, tänk på något annat, sade Bacchanal-drottningen. Rose-Pompon! narra honom att skratta, du.

— Jag har alls icke lust att skratta, sade Jakob i en något snäsig ton och ännu mer upphettad af det myckna vin han druckit. Den der känslan är starkare än att jag skulle kunna öfvervinna den. Ack, när jag bara tänker på den karlen! Ni skulle höra honom — jag blir ursinnig bara jag tänker derpå. *Skurkar till arbetare! Kanaljer, skojare till arbetare! De säga att de ej ha bröd att stilla sin hunger med! Så der yttrar sig herr Tripeaud. De ha ingen föda i magen, säga de; å, man kan sticka dit bajonetter; det skall lugna dem*). Och barnen i hans fabriik sedan: så de se ut, de arma kräken! De arbeta lika länge som de fullvuxna, och arbeta ut sig och dö dussintals. Men hvad gör det till saken? Om somliga dö, komma andra i stället för hvarje dag. Det är ej med dem som med hästarne, att man behöfver ge ut penningar för att få nya.

— Således är det en gång för alla bestämdt att ni ej älskar er fordne patron, yttrade Dumoulin, alltmera förvånad öfver den förut så lustige kamratens bekymmerfulla och sorgsna utseende, och innerligt ledsen öfver att samtalet kommit att taga en så allvarsam vändning. Också hviskade han några ord i örat på Bacchanal-drottningen, som svarade honom medelst ett tecken af hemligt förstånd.

— Nej, jag älskar icke Tripeaud, återtog Jakob. Jag tvärtom hatar honom. Och vet ni egentligen hvarföre? Jo, just derföre att det är hans fel, lika mycket som mitt eget, att jag blifvit en dagdrifvare, en odugling. Jag säger icke detta, för att urskulda mig, men derföre att det är enligt med sanna förhållandet. När jag var en liten pojke och var lärling vid hans manufakturverk, var jag idel hjerta och ifver; jag var till den grad ursinnig till att arbeta, att jag tog af mig skjortan, emedan jag tyckte den hindrade mina rörelser vid arbetet. Det är deraf jag fått öknamnet *Couche-tout-nu*. Nå väl, förfärfves ansträngde jag mig; aldrig ett ord till uppmuntran hörde jag. Jag var den förste som anlände på verkstaden och den siste som gick derifrån. Ingen brydde sig derom; man låtsade icke ens märka det. En dag blef jag sårad af maschineriet; man bar mig till sjukhuset, jag kom derifrån, ännu svag och staplande — det var detsamma; jag måste dock återtaga mitt arbete. Jag visade ingen afsmak derför. De andra, som visste hvad jag utstått och som kände patronen, knotade förfärfves öfver att han ansträngde mig så mycket.

*) Dessa ord hafva verkligen blifvit uttalade i anledning af de olyckliga tilldragelserna i Lyon.

Jag gick på och arbetade. En vacker dag blef fader Arsène, en gammal hederlig man, som under många års tid arbetat der och som var ett mönster af ordentlighet och goda seder — fader Arsène, säger jag, blef körd på porten, derföre att hans krafter hade förminskats. Detta var för honom ett åskslag. Han hade en gammal ofärdig hustru, och så älderstigen och svag som han var, kunde han omöjligen få sig en ny plats. När föreståndaren för verkstaden förkunnar honom hans afsked, kan han ej tro sina öron. Då han äntligen blir öfvertygad att det är sannt, börjar den stackars mannen gråta af förtviflan. I samma ögonblick går herr Tripeaud förbi. Den olycklige gubben bönfaller med sammanknäppta händer, att han skall behålla honom för halfva arbetslönen. Ja så, sade herr Tripeaud, höjande på axlarne, du vill då att jag af min fabrik skall göra ett invalidhus? Du kan icke arbeta mera; gå din väg! Men jag har arbetat i fyratio år, ropade den olycklige. Hvad vill ni då att det skall bli af mig? . . . Hvad angår det mig? sade Tripeaud, och vändande sig till sin bokhållare fortfor han: Gör upp veckoräkningen med honom, och låt honom gå. Fader Arsène gick; ja — han gick; men samma afton osade han ihjel sig, tillika med sin gamla hustru. Nu ser ni — jag var endast en pojke, men fader Arsènes historia inpreglade hos mig den öfvertygelsen, att man förjäfves arbetar, förjäfves anstränger sig. Detta trägna arbete inbringar åt arbetaren ingenting mer än det uslaste lifsuppehälle, men deremot rikedom och öfverflöd åt husbönderna, som aldrig visa en flitig arbetare den ringaste uppmärksamhet; jag såg och märkte allt detta: märkte att så länge man har styrka att arbeta, kan man möjligen nått upp stilla sin hunger; men att man deremot på sina gamla dagar ej har annan utsigt, än att få dö i rännen på gatan. Ifrån den stunden sloknade all min arbetsifver och jag tänkte vid mig sjelf: Hvad är det väl värdt att jag anstränger mig öfver min förmåga? Är det uppmuntrande att, då jag åt min husbonde sammansläpar högar af guld, han knappast ger mig det minsta grand deraf? Sålunda, emedan jag ej hade ringaste uppmuntran eller fördel af att arbeta, började jag afsky fliten, lika mycket som jag hittills älskat den. Jag gjorde icke mer än jemnt så mycket som fordrades för att erhålla dagspenning. Jag blef vårdslös, försumlig, lat — och tänkte vid mig sjelf: Om man ledsnar vid mig och kör bort mig, så skall jag göra som fader Arsène och hans hustru.

Medan Jakob mot sin vilja låt hänföra sig af dessa hittra minnen och sorgliga tankar, hade de andra medlemmarne af sällskapet gifvit akt på Dumoulius och Bacchanal-drottningens uttrycksfulla pantomin. Också hade han knappast talat ut, förrän denne sednare sprang upp på bordet, kullsläende både glas och buteljer. Alla uppreste sig, skrikande vid skramlet af Nini-Moulin's skallra:

— *La Tulipe orangeuse!* Man begär kadriljen *la tulipe orangeuse!*

Vid dessa glada rop, hvilka utbrusto likt braket af en bomb, såg man Jakob spritta till. Efter att hafva med yttersta förvåning betraktat sina kamrater, förde han handen öfver pannan, liksom för att bortjaga de dystra och sorgliga tankarne, och ropade:

— Ni har rätt! Bort med allt grubbel! Leffe glädjen!

I samma ögonblick fattades bordet af en mängd kraftfulla armar och borthars till andra ändan af rummet. Åskådarne ställde sig nu på stolar, bänkar och fönsterposter, för att, sjungande i chorus en bland studenterna mycket allmän melodi, och slående tackten med händerna, ackompanjera den af Bacchanal-drottningen, Jakob, Rose-Pompon och Nini-Moulin dansade kadriljen.

Dumoulin, som åt en annan af kamraterna anförtrorde sin skallra, återtog sin ofantliga romerska kask, med den oerhörda plymbusken. Vid början af måltiden hade han bortlagt sin öfverräck och visade sig nu i hela glansen af sin brokiga förklädnung. Hans barnesk var garneradt med en frans af fjädrar, sådana som vildarne bruka bära i den fete oxens tåg under karnevalsupptågen. Nini-Moulin hade stor mage och smala ben; också skramlade hans vador af och an i de utomordentligt vida kragstöflarne.

Den lilla Rose-Pompon med mössan på sned och båda händerna instuckna i sina pantalonger, dansade emot Nini-Moulin, medan hon lutade öfra delen af kroppen något framåt och vaggade med lifvet till höger och venster. Den lustige föfattaren, stel och styf i ryggen, framstörtade med höga skutt, under det han förde venstra benet bakåt och det högra framsträckt, hållande täspetsen rakt upp i vädret och glidande med hälen mot golvet. För att göra sig ännu löjligare, slog han sig i nacken med venstra handen och utsträckte sin högra arm, som om han velat slå puder i ögonen på sina motdansare.

Dessa åtbörder hade den stora framgång; man höjde enstämmiga och högljudda bifallsrop, ehuru detta utgjorde blott oskyldiga preludier till den egentliga *tulipe orageuse*, då dörrn i en hast öppnades och en af uppussarne, som några ögonblick sökte Jakob med ögonen, sprang till honom och hviskade några ord i hans öra.

— Jag? ropade Jakob, gapskrattande. Hvad är det för spektakel?

Men då gossen hade hviskat ännu några ord, mulnade Jakobs ansigte synbart och uttryckte hastigt en ganska häftig oro.

— Må ske! jag kommer, sade han till gossen.

Och han tog några steg för att gå till dörrn.

— Hvad är det, Jakob? frågade Celia förvånad.

— Jag kommer straxt igen, svarade Jakob; någon annan får dansa i mitt ställe. Derpå lemnade han hastigt rummet.

— Det är någonting som ej blifvit uppfördt på räkningen, sade Dumoulin. Han återkommer nog snart.

Det kan hända, genmålde Celia. Imedlertid skola vi dansa den ensamme kavaljeren.

Och dansen fortfor, på det sättet att Nini-Moulin tog Rose-Pompon vid ena handen och Bacchanal-drottningen vid den andra och syntes tveka mellan dem båda; ett figuré deri han inlade mycken konst och humor, så att alla ville kikna af skratt, ty nu var han för befängdt rolig. Men dörrn öppnades ånyo och samme uppussare, som nyss talat vid Jakob,

nalkades nu Celia med ett bestört och förvirradt utseende. Han hviskade äfvenledes vid henne, liksom han förut hviskat vid hennes älskare.

Bacchanal-drottningen blef dödsblek. Hon sade ej ett enda ord, men uppgaf ett genomträngande rop och rusade i frysprång ut genom dörrn, qvarlemnande de öfriga medlemmarne af sällskapet, slagna af bestörtning och förskräckelse.

IV.

AFSKEDET.

Bacchanal-drottningen följde traktörgossen utför trappan och ned i portgången; en hyrvagn höll utanför porten.

I denna hyrvagn såg hon Jakob Rennepont, tillika med en af de karlar, hvilka tvenne timmar förut stodo samtalande på torget.

Då Celia kom ut, steg den främmande karlen ur vagnen, och sade till Jakob, under det han ur fickan uppdrog sitt ur:

— Jag ger er en fjerdedels timmas tid; det är allt hvad jag kan göra för er, min hederlige gosse. Då den tiden är förbi, så resa vi. Försök ej att undkomma; vi skola vakta vid vagnsdörrarna så länge äkdonet står här.

Med ett hopp var Celia inne i vagnen.

Hittills för mycket upprörd för att kunna tala, ropade hon nu, i det hon satte sig utmed Jakob, hvars blekhet förfäradе henne:

— Hvad är det? Hvad vill man dig?

— Man arresterar mig för skuld, svarade Jakob med en dyster ton.

— Dig! ropade Celia med drarrande röst.

— Ja; i anledning af skuldsedeln, som den der mäklaren hade mig att underskrifva. Och han sade att det var blott en formalitet! Den hofven!

— Men min Gud! du har ju penningar inestående hos honom; han kan ju taga dem i afräkning så länge.

— Jag har icke en styfver att få. Han låter säga mig genom ut-sökningsmännen, att han ej vill ge mig de sista tusen francs, derföre att jag ej har inlöst skuldförbindelsen.

— Låtom oss då båda fara till bonom och bedja, bönfälla, besvärja honom att lemna dig i frihet. Det var ju han sjelf som kom och föreslog dig lånet; det må jag bäst veta, emedan det var till mig han först vände sig. Han måste ha medlidande . . .

— Medlidande? . . . En mäklare, en penninge-karl hafva medlidande? . . . Hur kan du inbilla dig sådan orimlighet?

— Således intet hopp! ingenting att göra! ropade Celia, i det hon med ångest sammanknäppte händerna. Efter en paus tillade hon:

— Men något bör ändå kunna göras. Han hade ju lofvat dig att . . .

— Hans löften? . . . Du ser nu hur han håller dem, yttrade Jakob bittert. Jag skref under utan att veta hvad jag underskref. Förfallotiden är tilländalupen, och det längesedan. Det skulle tjena mig till ingenting att streta emot. Det der ha karlarne så tydligt beskrifvit för mig.

— Men man kan väl icke hålla dig länge i arrest.

— I fem år, om jag icke betalar; och som jag aldrig kan betala, är mitt öde afgjort.

— O! . . . hvilken olycka! — hvilken olycka! — och att ingenting kunna göras ropade Celia, i det hon dolde sitt ansigte i båda händerna.

— Hör på, Celia, yttrade Jakob, med en af rörelse bruten röst. Alltsedan jag kom hit ner, har jag icke tänkt på mer än en enda sak: — hvad det skall bli af dig.

— Oroa dig icke för min skull!

— Skall jag icke oroa mig? . . . Är du tokig? . . . Hur skall du bära dig åt? . . . Möblerna i våra båda rum äro ej värda tvåhundra francs; vi hafva ju varit så galna med att roa oss, så att vi icke ens betalat hyran. Vi äro skyldiga för tre kvartaler. Således har du ej heller saker nas försäljning att påräkna . . . Jag lemnar dig utan en enda styfver . . . Jag . . . jag erhåller åtminstone födan i fångelset; men du . . . hur skall du bära dig åt, för att lefva?

— Bästa du! sörj icke för min skull!

— Jag frågar dig huru du skall kunna lefva i morgon? ropade Jakob.

— Jag säljer min kostym, skickar dig hälften af pengarne och behåller sjelf den andra hälften. Detta skall väl förstås för några dagar åtminstone.

— Och sedan? . . . Sedan? . . .

— Sedan? . . . Ja min själ jag det vet. Herre Gud! hvad vill du jag skall kunna uttänka, så långt in i framtiden? — Jag får väl se.

— Hör mig, Celia, återtog Jakob med qväld smärta. Just nu känner jag hur ömt jag älskar . . . Jag känner mitt hjerta sammanpressas, som i ett skrufståd, vid blotta tanken på att jag måste lemna dig . . . En darrning kommer öfver mig, när jag tänker på hvad det skall bli af dig. — Härvid strök den stackars Jakob med handen öfver sin panna, hvar efter han fortfor: Ser du: hvad som egentligen gjort oss olyckliga, är den dårskapen att säga till hvarandra: morgondagen kommer icke; — och, ser du, morgondagen har redan kommit. En gång, då jag icke mera är hos dig; en gång, då du har utgifvit din sista fyrk, då du sålt din sista klädespersedel, och dessutom är ur stånd att arbeta, som du nu blifvit — hvad skall du då företaga? — O! jag har svårt att uttala det ordet: du skall glömma mig och . . .

Jakob stannade här, liksom hade han bäfvat för sin egen tanka; der efter skrek han, med förtvillans raseri:

— Guds död! — om jag visste att det måste så gå, skulle jag genast kasta mig ur vagnen och krossa mitt hufvud mot gatstenarne.

Celia gissade Jakobs tanka. Hon svarade lifligt, i det hon kastade sig om hans hals:

— Jag? . . . jag? . . . en annan älskare? — Aldrig! — ty nu är det med mig som med dig: jag känner först nu huru ömt och innerligt jag älskar dig.

— Men för att kunna lefva, min goda Celia; för att kunna lefva.

— Välan! jag skall taga mod till mig; jag skall flytta till min syster, på vindskammaren . . . jag skall arbeta, som förut; derigenom kan jag dock förtjena mitt lifsuppehälle . . . Jag skall aldrig gå ut, oftare än jag går till dig. Efter att hafva hållit dig instängd några dagar, skall

väl affärsman komma till besinning och finna, att du ej kan betala honom tiotusen francs. Då han hunnit till denna förnuftiga öfvertygelse, skall han åter försätta dig i frihet. Under tiden har jag åter vant mig vid arbete . . . du skall få se . . . du skall få se att jag äfven kan bibehålla denna vana. Vi skola lefva i fattigdom, men i stillhet och lugn. Och i alla fall — hvad ha vi icke roat oss under detta sednare halfår, medan många andra ej veta hvad nöje vill säga. Var viss på, bäste Jakob, att jag har mening med hvad jag säger. Den lex jag i dag fått, skall bli mig till mycken nytta. När jag blott är säker på din kärlek, — o! — då, jag säger dig det på fullt allvar . . . då vill jag heldre dö, än ha en annan älskare.

— Omfamna mig! utbrast Jakob, med tårar i ögonen. Jag tror dig . . . jag tror dig! . . . Du ingifver mig mod, både för det närvarande och för framtiden. — Du har rätt: vi måste försöka att åter börja arbeta . . . eller ock . . . fader Arsènes kolskyffel. Ty, ser du . . . tillade Jakob med låg röst och liksom rysande, under dessa sex månader har jag varit liksom drucken. Just nu går ruset af mig och jag ser hvarthän det här. När vi båda varit utan ringaste utväg, hade jag kanske slutligen blifvit en tjuf och du en . . .

O, Jakob, tala icke ut! . . . du gör mig förskräckt, ropade Celia, fallande honom i talet; jag svarar att jag skall återvända till min syster, att jag skall arbeta och vara ärlig.

Bacchanal-drottningen var i detta ögonblick fullt uppriktig; hvad hon lofvade, föresatte hon sig på fullt allvar att hålla; — hennes hjerta var ännu icke fullkomligt förderfvadt. Eländet och behofvet hade för henne, liksom för så många andra, varit på en gång en orsak till och ett svepskäl för den djupa förvillelsen. Hittills hade hon åtminstone alltid följt sitt hjertas drift, utan någon låg bakslughet eller sjelfvisk beräkning. Den olycka, hvari hon såg Jakob så hastigt försänkt, gjorde att hon öfverdref sin kärlek till honom. Hon trodde sig vara nog säker på sig sjelf, för att svärja, det hon skulle flytta tillbaka till vindskammaren, för att der ånyo börja detta lif af oerhördt arbete, detta lif af bitter och smärtsam försakelse, som redan en gång förut varit henne omöjligt att utlärda, och som nu skulle blifva henne tusen gånger svårare, sedan hon vant sig vid ett lif af sysslolöshet och ständiga förströelser.

I medeltid lyckades hon att, medelst sina försäkringar, någorlunda, åtminstone för ögonblicket, lugna den älskade mannens oro. Medan — som han sjelf sade — dårskapens och ungdomsyrans rus hastigt bortdunstade och sans och eftertanka belyste hans själs innersta, hade han nog förstånd för att inse, att det lif han och Celia hittills fört, måste slutligen bringa dem ej allenast till förderfvets brant, utan äfven till brottets afgrund.

En af slottskauslibetjenterna kom nu och klappade på vagnsdörren, sägande:

— Min gosse, ni har endast fem minuter kvar; skynda er!

— Se så, min flicka, mod, sade Jakob till Celia.

— Var lugn, jag skall vara stark. Derpå kan du lita.

— Du återvänder icke ditupp?

— Å nej, nej! . . . Denna fest . . . jag afskyr den.

— Allt är betaldt på förband, sade Jakob; jag skall bedja en af gossarne säga till sällskapet, att man ej må vänta mig tillbaka. Våra vänner skola bli ytterst förvånade; men — hvad gör det?

— Om du bara kunde följa mig hem till oss, inföll Celia. Kanske skola de här karlarne tillåta dig det; ty du finner väl att du ej i den der drägten kan fara till Saint-Pelagie.

— Det är sant. Den här beskedlige mannen, som står här bredvid, med klockan i handen, skall nog tillåta dig åka med, så mycket mer, som han sjelf åker med oss i vagnen, och vi ej kunna säga hvarandra något, som icke han skall höra. — Låt mig, för första gången i min lefnad, tala förnuft med dig, min söta Celia; — kom väl ihåg, hvad jag nu säger dig, ehuru dessa ord kunna lämpas på mig, så väl som på dig. Återtag, från denna stund, vanan att arbeta. Det må förefalla dig tungt, otacksamt, — det gör ingenting. Tveka ej att genast gripa till arbetet; ty annars skall du snart glömma intrycket af denna dagens "lexa," som du kallar det. Om du dröjer — så går lusten och tiden förbi; och då skall du sluta såsom en mängd andra olyckliga qvinnor; — du förstår mig?

— Jag förstår dig mycket väl, svarade Celia, rodnande; men jag skulle tusen gånger heldre föredraga döden, framför ett lif af så djup förnedring.

— Och deruti gör du rätt, sade Jakob; ty . . . i det fallet — tillade han med en dof och hemsk ton — skulle jag hjälpa dig . . . att dö.

— Det tror jag, käre Jakob, ropade Celia, och omfamnade med hänförelse sin älskare. Sedan tillade hon sorgset: Ser du; det var en aning, då jag för en stund sedan kände mig så obeskrifligt ledsen, utan att veta hvarföre . . . och det midt under den mest högljudda munterhet. Jag drack kolerans skål, med önskan att hon måtte låta oss dö tillsammans.

— Nå väl! Hvem vet om icke koleran kommer? återtog Jakob med dyster min. Detta skall bespara oss utgiften för kol — kanske hade vi ej råd att köpa dem.

— Jag kan ej säga dig mer än en enda sak, min gode Jakob, och det är att du alltid skall återfinna mig trogen, — för att lefva eller dö med dig.

— Se så, aftorka dina tårar, sade han nu med djup, ehuru manligt bekämpad rörelse; — vi få ej visa oss barnsliga inför de här karlarne.

I samma minut rullade vagnen bort och tog vägen till Jakobs boning, der han skulle ömsa kläder, för att genast begifva sig till gäldstugan (Saint-Pelagie).

Låtom oss nu, i anledning af la Mayeuxs syster, ånyo yttra några ord, dem man ej nog ofta kan upprepa:

Arbetslönernas otillräcklighet är en af de olycksdigaste följder, som saknaden af en arbetets förnuftsena organisation förer med sig.

Detta oerhörda missförhållande mellan arbete och lön tvingar de flesta unga flickor af den fattigare klassen att, för att förkaffa sig medel att kunna lefva, ingå förbindelser, hvilka bereda deras förderf.

Än erhålla de af sina älskare en tarflig summa, med hvars tillhjälp de underlätta sin nöd, och som, i förening med hvad de på arbete förtjena, hjälper dem att kunna lefva, d. v. s. vara mättade och skylda.

Än göra de som Celia: de öfvergifva arbetet helt och hållet och flytta tillsammans med mannen, som de valt, i fall han har råd att helt och hållet försörja dem. Då — och under hela denna tid af dagdrifveri och förströelser, tager lättjans spetälska helt och hållet öfverhanden hos dessa olyckliga.

Detta är den första grad af förnedring, hvartill samhällets oförlåtliga likgiltighet dömmar en mängd af unga arbeterskor, hvaraf större delen dock äro födda med begrepp om anständighet, ära och dygd.

Efter någon tids förlopp blifva de af sina älskare öfvergifna, stundom då de äro mödrar. — Oftast är det mot sin vilja, som älskaren nödgas lemna dem, för att, till följd af en dåraktig slösaktighet, flytta till bysättningshäktet. Då befinner sig den stackars förförda flickan alldeles värlös, utan medel till bergning.

De som vid sådana tillfällen hafva nog förstånd och kraft, för att åter börja arbeta — de återtaga sitt oerhörda, snart sagdt lönlösa släp; men antalet af dessa är mycket inskränkt.

De öfriga, drifna af eländet och af vanan vid ett lättjefullt lif, sjunka ända till nedersta trappsteget af last och skamlöshet.

Och vi måste dock mer beklaga än tadla dem för denna deras lastbarhet, emedan första och egentliga upphovet till deras fall var *den otillräckliga lönen för deras arbete, eller också af de ännu olycksaligare mellantider, då de ledo fullkomlig brist på arbetsförtjenst*).

En annan bedröflig följd af handtverkeriernas *felaktiga organisation* är dessutom, för karlarne, den att de få afsmak för arbetet, enär det omöjligen, med all deras slit och trägenhet, kan lyckas dem att hopspara något. De ledsna småningom att beständigt träla, de öfvergifva icke sällan ett yrke, som med hvarje dag blir dem mera mothjudande.

Detta är lätt förklaradt, ty är man väl någonsin betänkt på att göra arbetet för dem angenämt, vare sig genom ombyte af sysselsättning, eller genom bedrande belöningar, vare sig genom mildhet och omsorger för deras personliga välbefinnande, eller genom meddelande af en aldrig så li-

) I en förträfflig artikel, uppfyllt af klara åsichter i politiken och utgången från ett godt, medlidsamt hjerta, en skrift, deruti man märker en sann uppfattningsförmåga och ett upphöjdt förstånd. (Ligue nationale contre la misère des travailleurs, ou Mémoire explicatif d'une pétition à présenter à la chambre des députés; par J. Terson; — Paulin, editeur.) läsa vi följande rader, beklagligtvis alltför sanna: "Vi vilja ej tala om arbeterskor, försatta i denna olyckliga ställning, nödgade att välja mellan nöden och lasten; ty hvad vi derom skulle ha att säga, vore alltför bedröfligt, både att upprepa och att läsa. Vi vilja blott här anmärka att det är under de tider då arbete fattas, som lastens missionärer gå omkring, för att bland de vackraste döttrar af folket värfva nya proselyter".

ten skärf af den vinst, som deras arbete inbringar åt fabrikanten? -- Tänker man slutligen på att, för den älder, då de blifva orkelösa och ur stånd att förtjena sitt bröd, försäkra dem om en fristad undan eländet och hungerdöden?

Nej -- samhället efterfrågar icke, bryr sig icke om hvarken deras behof eller deras rättigheter.

Och likväl finnas -- för att icke nämna mer än en enda industrigren -- på de mekaniska verkstäderna en mängd arbetare, hvilka, i anseende till ångans icke sällan inträffande explosion och en tillfällig krossning eller stympning vid handterandet af de ofantliga maskinerna, äro dagligen utsatte för flera faror, än soldaterna på ett slagfält. Dessa skicklige och oförskräckte män utveckla en sällsynt praktisk kunnedom, göra industrien, och i följd deraf, hela landet, oberäknelig nytta, under en lång följd af år, såvida de icke, såsom redan nämnt är, förgås, i följd af en ångpannas explosion, eller mista någon lem mellan någon jernmachins hvassa tänder.

I detta sista fall -- nemligen då en arbetare blir för hela sin tid krympling -- erhåller han då någon ersättning, någonting att lefva af? Bekommer han ens en liten pension, motsvarande den som soldaten erhåller för sitt, visserligen berömliga, men ofruktsamma mod? Finner han ens en plats på hospitalet, der han till döddagar kan bli född och vårdad?

Nej.

Hvad bryr staten sig om denna klass olycklige? . . . Om manufakturisten, eller fabrikanten, hos hvilken han arbetat, är otacksam och känslolös, så får den stympade, till arbete oförmögne, förgås i elände, på en halmbädd eller vid ett gathörn.

Och på dessa industriens praktfulla fester, der konstens framskridande med så mycken och så billig entusiasm prisas, ihågkommer man väl någonsin der de skicklige arbetarne, just de som hafva väft dessa beundransvärda tyger, smidit och damaskerat dessa lysande vapen, ciselerat dessa guld- och silfverpjeser, skulpterat dessa möbler af ebenholts och elfenben, infattat med en sådan utsökt-smak dessa gnistrande ädelstenar?

Nej.

Inkrupna i sina vindskamrar, omgifna af en talrik och hungrande familj, kunna de knappast, med de alltför små arbetslönerna, lifnära sig och de sina, dessa som -- åtminstone till hälften -- hafva bidragit att rikta landet med konst- och slöjdalster, hvilka utgöra dess ära och stolthet.

Borde icke en finansminister, så vida han hade ett rätt begrepp om sitt höga kall och sina skyldigheter, -- borde han icke fråga hvarje fabrikör, manufakturist eller handtverksmästare, som på exposition framställer sina varor, efter namnet på de skickligaste, slitigaste och nyktraste arbetarne; och efter husböndernas uppgift skulle då, bland de bästa gesellerna, manufaktur- eller fabriks-arbetarne, utväljas ett visst antal, som vid de stora industrihögtiderna kunde finnas värdige att representera den arbetande klassen?

Vore det icke ett ädelt och tillika uppmuntrande exempel, om man då såge mästaren, patronen eller fabrikanten till allmän utmärkelse och

en efter hans stånd passande belöning anmäla den flitigaste, dugligaste och redligaste arbetaren i yrket?

Då skulle en nedslående orättvisa helt och hållet försvinna, då skulle arbetarnes dygder stadgas och uppmuntras medelst ett upphöjdt och ädelt mål; — då hade de någon fördel vid att vara nyktre, sedige och arbetsamme.

Tvifvelsutan har fabrikanter, i anseende till den kändedom han utvecklar, de kapitaler han äfventyrar, de inrättningar han grundlägger och det goda han stundom gör, en laglig rätt till den utmärkelse och det beröm, hvarmed man öfverhopar honom; — men hvarföre är då den fattige arbetaren så obarmhertigt utesluten från det slags belöning, som kunde vara af så oberäkneligt välgörande verkan på massorna?

Äro då generalerna och officerarne de enda, som man belönar inom armén?

Efter att hafva, på ett rättvist och passande sätt, belönat cheferna för den talrika industriarmén — hvarföre aldrig tänka på denna armés fattige soldater? — Hvarföre gifs det ej för dem några tecken af lysande utmärkelse, något tröstande och uppmuntrande ord från de högtförmämas läppar? — Hvarföre ser man ej i hela Frankrike en enda arbetare dekorerad för sin skicklighet och konstfärdighet, för sin ihärdighet och flit, och för visad ståndaktighet på den långa arbetsbanan? — Det enkla hederslegionskorset och den måttliga pension, som dermed följer, vore, i alla fall, för honom en dubbel belöning, emedan han så rättvist förtjenat den. — Men nej! — För sitt trägna, mödosamma, men för samhället nyttiga och inbringande arbete har han ingenting annat än glömska, orättvisa, likgiltighet och förakt.

Och denna allmänna försummelse, ofta ökad genom patronernas hårdhet, egennytta och omensklighet — huru alstrar den icke för den arbetande hopen en mängd af lidanden och elände?

Somliga, ehuru idoga och arbetsamma, och i trots af en oupphörlig ansträngning, lefva dock ett lif af brist och ständig försakelse, och dö i sin halfva ålder, under det de förbanna ett samhälle, som lemnar dem helt och hållet utan vård, utan undsättning.

Andra söka i dryckenskapens yra en flyktig tröst mot sina olyckor; — o en usel, en mördande tröst!

Och det största antalet af arbetare, som ej hafva någon fördel, något intresse, någon moralisk eller materiel driffjäder att arbeta mer och bättre, inskränka sig till att göra endast så mycket som erfordras till dagspennings förvärfvande. Ingenting fäster dem vid arbetet, emedan det ej finns något som i deras ögon gör arbetet kärt, aktningsvärdt och ärofullt. — Det finns således ingenting som skyddar dem mot lättjans förförelser, och om de blott kunna åstadkomma att någon liten tid lefva sysslösa, så duka de smånigom under för den olycksaliga vanan vid dagdrifveri och utsväfningar. — På detta sätt händer det icke sällan att de mest farliga, mest förderfliga och blandervärda lidelser komma och innästla sig i hjertan, som af naturen varit rena, hederliga och uppfyllda af god vil-

ja och kärlek till det rätta. — Och detta allt i brist på ett *högre förmynderskap*, ett ömt och billigt hägn, som skulle uppehållit, uppmuntrat och belönat dem, så länge deras ifrigaste sträfvan var att visa sig arbetssamme och oklanderlige.

Vi skola nu följa la Mayeux, som, efter att hafva inställt sig till afhemtande af arbete hos den person, som vanligen försåg henne dermed, begaf sig till Babylongatan, till den af fröken Adrienne de Cardoville förut bebodda paviljongen.

NIONDE AFDELNINGEN.

S:R MARIA-STIFTELSEN.

I.

FLORINA.

Medan Jakob och Celia på ett så bedröfligt sätt slutade den mest lysande perioden af sitt lif, anlände la Mayeux till porten af den lilla paviljongen på Babylongatan.

Innan hon ringde, aftorkade den stackars flickan sina tårar, ty en ny sorg nedtyngde henne. Då hon lemnade traktörns hus, hade hon gått direkte till den, som vanligen försåg henne med arbete: men denna hade nu sagt att det ej var något att få, emedan hon kommit under fund med att hon i kvinnofängelserna kunde få sitt linne sydt för två tredjedelar af hvad hon betalt la Mayeux. Denna stackars flicka, heldre än att helt och hållet förlora arbetet, erbjöd sig att göra det för hvad frun sjelf bestämde, men denna svarade, att linnepersedlarne voro, för denna gång, bortlemnade, och den unga sömmerskan kunde således icke förrän om fjorton dagar hoppas på något arbete från det hållet, äfven med ned-sättande af den förut så otillräckliga arbetslönen. — Man begriper lätt den arma varelsens ångest, ty — då en arbetande person tvingas till en längre tids sysslolöshet, måste den endera tigga, dö af hunger, eller stjäla.

Hvad hennes ärende var i paviljongen på Babylongatan, skola vi straxt få veta.

La Mayeux ringde sakt på den lilla porten; inom några ögonblick kom Florina och öppnade.

Den unga kammarjungfrun var ej mera klädd enligt Adriennes förtjusande smak; tvärtom var hennes klädsel efter den strängaste enkelhets regler. Hon bar en klädning af mörkt tyg, som gick högt upp på halsen och som var tillräckligt vid, för att dölja de tjusande formerna af hennes prydliga växt. De yppiga slätorna af hennes glänsande svarta hår voro knappt synbara under en slät, tätt åtsittande, hvit mössa, temligen lik nun-

nornas dok. Och likväl, i trots af denna blygsamma klädsel, var Florinas bleka, mörklagda ansigte outhärligt intagande.

Vi ha redan anmärkt, att Florina, i följd af någon begången förbrytelse, råkat i Rodins och abbé d'Aigrignys våld och varit nog olycklig att hemfalla under deras välde och godtycke. Florina hade hittills tjänat dem som spion hos Adrienne, ehuru den ädla fröken öfverhopade henne med godhet och visade henne så mycket förtroende. Florina var icke helt och hållet förderfvad; också gafs det stunder, då hon erfor den lifligaste smärta och de bittraste samvetsqual öfver den nedriga roll man tvang henne att spela.

Vid åsynen af la Mayeux, som hon igenkände — Florina hade, af tonen förut, underrättat henne om Agricolas arrestering och fröken Adriennes hastigt påkomna galenskap — då Florina fick se la Mayeux, tog hon ett steg tillbaka; till den grad ingaf henne den unga flickans bleka anletsdrag både häpnad och medlidande. Spåren efter de nyss utgjutna tårarna syntes ännu på hennes kinder. Hennes anletsdrag buro, utan att hon sjelf visste det, stämpel af den djupaste bedröfvelse, förorsakad af det grusliga slaget — underrättelsen om arbetets upphörande — och hon syntes så betagen af sorg, och så utmattad, att Florina helt ifrigt nalkades henne, bjöd henne armen och sade, med mycken godhet:

— Kom in, mamsell, kom in. — Hvila er en stund här; ni är ofantligt blek, och ser mycket lidande ut.

Medan Florina så talade, införde hon la Mayeux i en liten eldad och tapetserad tambur, och bad henne sätta sig i en ländstol, nära eldbrasan. Hebe och Georgette hade fått afsked. Florina var ensam kvar, för att efterse rummen.

Då la Mayeux hade satt sig, yttrade Florina, med synbart deltagande: — Får jag icke bjuda något? . . . Kanske litet varmt sockervatten med pomeranssaft?

— Jag tackar oändligen, min bästa mamsell, sade la Mayeux under tårar af rörelse; till den grad verkade på henne den ringaste välvilja; hon kunde ej komma ifrån sin förvåning öfver att hennes usla klädsel icke nu, såsom alltid, väckte kallsinnighet och förbiseende.

— Jag behöfver endast litet hvila, tillade hon, ty jag har gått mycket långt, och om mamsell tillåter . . .

— Hvila er så länge ni behagar, svarade Florina. Jag bor ensam här i paviljongen, sedan man bortförde min stackars fröken. — Då Florina uttalade detta sista ord, rodnade hon och suckade. — Således, fortfarande hon, behöfver ni ej frukta att falla besvärlig.

— Närma er till brasan . . . se så, gör som jag säger . . . var så god! sätt er der — Så! — Min Gud, hvad ni är våt om fötterna! — Sätt upp fötterna på den här pallen . . . Så ja! . . .

Florinas vänlighet, hennes vackra utscende och hennes fina manér, som icke voro en vanlig kammarjungfrus, rörde djupt den stackars la Mayeux, hvilken, mer än någon annan, var känslig för den minsta artighet och, oakadt sina usla villkor, satte synnerligt värde på behag och grannlagenhet hos människor. Detta gjorde att den unga sömmerskan,

som annars var så utsägligt blyg och tillbakadragen, kände sig nästan förtrolig med Florina.

— Min Gud, hvad ni är god, mamsell! sade hon med en af rörelse bruten röst; ni gör mig förlägen med er myckna artighet.

— Jag försäkrar, svarade Florina, att jag skulle önska det jag kunde göra något mera för er, än att skaffa er en liten stunds plats här vid eldbrasan; ni ser så god, så intressant ut.

— O, hvad det gör godt att få värma sig vid en god eldbrasa! utbrast la Mayeux naift och nästan omedvetet. — Men, som hon var till ytterlighet grannlaga och noga, fruktade hon att man skulle tro det hon, längre än som höfdes, ville begagna sig af den erbjudna gästfriheten, hvarföre hon skyndade sig att tillägga:

— Jag skall säga er, mamsell, hvarföre jag kommit hit: — ni nämnde i går att en ung smed, vid namn Agricola Baudoin, hade blifvit här i paviljongen upptäckt och arresterad.

— Ack ja! och det just i samma stund, som min stackars fröken ämnade hjälpa honom från hans betryck.

— Jag är Agricolas fostersyster, återtog la Mayeux, medan en lindrig rodnad for öfver hennes bleka ansigte. Agricola sände mig i går en biljett från fängelset, der han nu vistas, och bad mig säga hans far, att denne skulle begifva sig hit, så fort som möjligt, för att säga fröken de Cardoville, att han, Agricola, hade en sak af aldrayttersta vigt att meddela endera åt fröken sjelf, eller åt den person, som kunde med tydlig fullmakt bevisa sig vara sänd af fröken. Han vågade ej förtro sjelfva saken åt ett bref, då han ej vet om icke alla de bref, fångarne skriva och erhålla, skola läsas af direktörn öfver fängelset.

— Huru? . . . Agricola vill meddela min fröken en vigtig upptäckt! ropade Florina, bestört.

— Ja mamsell, ty Agricola är fullkomligen okunnig om den förfärliga olycka, som träffat fröken de Cardoville.

— Det är icke underligt — också utbröt detta anfall af dårskap så hastigt, att ingen kunde förutse det, sade Florina med nedslagna ögon.

— Det måste visst ha gått mycket hastigt, återtog la Mayeux, ty då Agricola första gången kom härifrån, var han alldeles förtrollad af frökens behagliga väsende, så väl som af hennes innerliga godhet och finhänslighet.

— Liksom en hvar, hvilken hade den lyckan att nalkas min förträffliga matmoder, yttrade Florina sorgset.

— I morgons, återtog la Mayeux, då jag skulle gå in till Agricolas far, för att meddela honom innehållet af brefvet, hvilket jag fått helt sent på aftonen, var han redan utgången, hvilket ej förvånade mig; ty den stackars gubben är för närvarande mycket, mycket olycklig och har väl icke ro att länge stanna på ett ställe; men min fosterbrors bref syntes mig vara högst angeläget och af yttersta vigt för fröken de Cardoville; och då denna älskvärda dam visat sig så utsägligt god mot Agricola, fann jag det vara min skyldighet att skynda hit, så fort som möjligt, för att . . .

— Beklagligtvis finns fröken icke mera här, afbröt Florina.

— Men finns här då ingen af familjen, återtog la Mayeux, till hvilken jag kan få säga — om icke muntligen, åtminstone genom er, att Agricola har en ytterst viktig nyhet att meddela fröken?

— Det der är alltför besynnerligt! sade Florina för sig sjelf, och utan att svara la Mayeux. Efter en paus vände hon sig åter till henne och frågade:

— Är då ni fullkomligt okunnig om beskaffenheten af den ifrågavarande viktiga upptäckten?

— Fullkomligt. Men jag känner Agricola: han är sjelfva äran och redligheten, rättänkande och mycket förständig, så att man gerna kan förlita sig på hvad han säger. Dessutom . . . hvad skulle han ha för fördel af att . . .

— Min Gud! utropade Florina, fallande henne i talet och liksom träffad af en hastig ljustråle, — nu erinrar jag mig att, då han fanns och fastogs i ett litet lönnrum, der fröken hade dolt honom, befann jag mig, af en händelse, närvarande. Han hviskade då sakta till mig: "Säg er ädelmodiga fröken att hennes godhet mot mig ej skall bli utan sin belöning, och att mitt korta vistande i detta gömställe ej torde ha varit utan nytta." Detta var allt hvad han hann säga, ty man förde genast bort honom. Jag bekänner att jag då ansåg hans ord såsom blotta uttryck af erkänsla för frökens godhet och en innerlig önskan att en gång kunna vara henne till återtjänst . . . Men då jag sammanför dessa ord med det bref, hvarom ni talar . . . tillade Florina, eftersinnande.

— I sanning tror jag icke, inföll la Mayeux, att det måtte vara något samband mellan hans vistande i frökens lönnrum och den viktiga upptäckt han nu önskar meddela fröken, eller någon annan af familjen, då han, beklagligen, ej kan få vända sig till henne sjelf.

— Det der lönnrummet, återtog Florina med en tankfull min, hade ej varit begagnadt, icke heller besökt, på en mycket lång tid. Kanske har den unge smeden derstädes funnit eller sett något, som kunde vara af vigt för fröken Adrienne.

— Om Agricolas bref icke syns mig så ytterst angeläget, så hade jag ej begifvit mig hit, återtog la Mayeux, utan heldre väntat tills Agricola slupit ut ur fängelset, hvilket nu, tack vare en af hans fordna kamraters och ungdomsvänners ädelmod, ej kan dröja länge. Men, som jag icke var rätt säker på om man redan i dag skulle, mot den erlagda kautionssumman, återge honom sin frihet, ville jag, så fort som möjligt, skynda att fullgöra det mig gifna uppdraget; helst den godhet och det ädelmod, hvarmed er älskvärda fröken öfverhopade min stackars fosterbror, gjorde det till en dubbel pligt för mig att skynda.

Liksom alla personer, hos hvilka de medfödda goda böjelserna då och då uppvakna, erfor Florina ett slags tröst af att kunna uträtta något godt; helst hon nu tyckte sig kunna göra det ostraffadt — d. v. s. utan att utsätta sig för vrede och förebräelser af de obevekliga menniskor, åt hvilka hon sålt sig.

Och i fråga om det som la Mayeux nu hade sagt henne, var hon glad att hafva funnit ett tillfälle att göra sin matmoder en stor tjänst. Kännande mer än väl prinsessan de Saint-Diziers ontsläckliga hat mot sin brorsdotter, förstod hon ock att det skulle vara högst farligt, om hon lät denna, eller någon annan veta det ringaste ord om hvad hon sjelf nu fått höra. Florina vände sig derföre till la Mayeux och sade med en allvarlig och af rörelse darrande röst:

— Hör mig, mamsell! Jag går att ge er ett råd, som för min stackars fröken måste bli af oberäknelig nytta; ty — kom ihåg att jag säger det — om ni ej vill följa mitt råd, vore det högst olyckligt för fröken.

— Huru, mamsell? — Förklara er! ropade la Mayeux, i det hon, med yttersta bestörtning, betraktade Florina.

— Min matmors fördel, återtog denna, beror på att herr Baudoin åt ingen annan människa på jorden, än åt fröken sjelf, meddelar den der viktiga upptäckten, hvarom frågan är.

— Men då han ej kan träffa fröken, hvarföre får han då icke vända sig till någon af hennes anhöriga?

— Det är i synnerhet för hennes anhöriga, som han måste förtiga allt hvad han vet . . . Fröken Adrienne kan bli frisk igen — då får herr Baudoin tala vid henne. Skulle hon deremot — det Gud förbjude! — aldrig bli frisk, så säg er fosterbror att det är bättre han behåller sin viktiga hemlighet, än att den skulle i den arma frökens fienders händer bli ett nytt ämne till förföljelse mot henne, hvilket ofelbart skulle hända, i fall någon annan än hon sjelf komme under fund dermed.

— Jag förstår, yttrade la Mayeux, sorgset, fröken de Cardioilles släktingar älska henne icke; de förfölja henne, tvärtom.

— Jag vågar ingenting svara härpå, genmålde Florina; men hvad jag kan göra, är att jag besvär er vid allt hvad heligt är, det ni lofvar och tillika förmår herr Agricola att lofva, det ingen människa måtte få veta hvad ni nu sagt mig — hvarken om den för fröken så viktiga upptäckten, eller om det råd jag gifvit er. Mitt lifs hela sällhet — nej, afbröt Florina sig sjelf med sorglig bitterhet — icke sällhet, ty den har jag länge, längesedan slagit ur hågen, men — hela mitt lifs frid beror på er tystlåtenhet.

— Å var lugn, var fullkomligt lugn i det hänscendet! ropade la Mayeux, lika rörd som förvånad öfver det smärtsamma uttrycket i Florinas vackra anletsdrag. Jag skall ej vara otacksam: ingen människa i verlden, utom Agricola, skall få veta att jag talat med er.

— Tack, tack för det! yttrade Florina med synbar rörelse.

— Hvad? . . . ni tackar mig? utbrast la Mayeux, ännu mera förundrad, då hon såg tvenne stora tårar svälla i Florinas vackra ögon.

— Ja, svarade denna — ty jag har att tacka er för ett ögonblick af ren och verklig själsnjutning, då jag genom er säkert lyckats göra min goda fröken en stor och väsendtlig tjänst, utan att derigenom äfventyra mitt eget lugn, eller behöfva göra mig ännu olyckligare än jag förut är.

— Ni olycklig! yttrade la Mayeux.

— Och det förundrar er? Tro mig imedlertid att hurudan er lott än må vara, skulle jag gerna vilja byta med er, ropade Florina nästan omedveten.

— Ack mamsell! suckade la Mayeux, ni tycks vara alltför god, för att jag skulle tillåta er göra en sådan önskan, aldrahelst i dag.

— Hvad menar ni?

— O, jag önskar uppriktigt af erkänsla för det deltagande ni visat mig, att ni aldrig måtte bli så olycklig som jag, återtog den stackars sömmerskan. Ni måtte väl aldrig bli olycklig nog att erfara hvad det är att vara utan arbete, då arbete är ens enda tillflykt emot hungersdöden.

— O Gud! är ni ända derhän? ropade Florina i det hon med ängest betraktade la Mayeux.

Den unga sömmerskan höjde hufvudet och teg. Hennes utomordentliga stoltthet förebrädde henne nästan detta förhastade förtroende, som nära liknade en klagan, och som undfallit henne nästan utan att hon visste det, vid tankan på hennes oerhörda olycka.

— Om så är, sade Florina, så beklagar jag er af innersta hjerta, och likväl vet jag ej om icke min olycka är vida större än er.

— Efter några ögonblicks tystnad utbrast Florina häftigt:

— Men när jag tänker rätt på saken, så tror jag . . . att . . . då ni befinner er så utan alla tillgångar . . . skulle jag möjligen kunna . . . skaffa er arbete.

— Skulle det väl vara möjligt? sade la Mayeux. Aldrig skulle jag vågat be er om att göra mig en sådan tjänst . . . som likväl . . . skulle rädda mig. Men nu fordrar ock ert ädelmodiga anbud en fullkomlig uppriktighet å min sida. Således får jag säga att man just i dag på morgonen förkunnade mig, att jag mistat mitt arbete, emedan man ej fann sig vid att betala så mycket som hittills. Och likväl har jag, med allt mitt sträfvande och nattvåk, aldrig kunnat förtjena mer än fyra francs i veckan.

— Fyra francs i veckan! ropade Florina och slog ihop händerna, knappt i stånd att tro hvad hon hörde.

— Det var obestriddligen alltför litet, återtog la Mayeux, men jag kunde i alla fall hjälpa mig med detta lilla. Olyckligtvis finner den person, åt hvilken jag hittills arbetat, utväg att få sina saker sydda för ännu bättre pris.

— Fyra francs i veckan! upprepade Florina, djupt röd öfver så mycket elände, i förening med så mycken from undergifvenhet. Nå väl! jag skall rekommendera er hos personer, på hvilkas arbete ni skall förtjena minst två francs om dagen.

— Jag skulle kunna förtjena två francs om dagen! Vore det väl möjligt?

— Ja, utan tvifvel . . . Men då måste ni arbeta på stället för dagspenning . . . så vida ni ej föredrager att rent af antaga tjänst der i huset.

— I mina omständigheter, sade la Mayeux med blyg stolthet, vet jag väl att man ej har rättighet att lyssna till den inre röst, som ogillar ett och annat; i alla fall skulle jag föredraga att arbeta mot dagspenning. Helst ville jag — om jag ock skall förtjena litet mindre, arbeta hemma hos mig.

— Det låter sig icke göra, svarade Florina, ty beklagligen förhåller det sig så, att ni måste arbeta på stället.

— Då får jag afstå från detta hopp, som nyss gjorde mig så lycklig, yttrade la Mayeux med stilla undergifvenhet. Icke därför att jag ej vill gå till och ifrån och sy för dagspenning . . . men — man fordrar af en sömmerska att hon skall vara, om icke pydligt, åtminstone snyggt klädd — och . . . jag bekänner för er, utan att skämmas, emedan min fattigdom är oförvålad — jag har omöjligen råd att kläda mig bättre än jag nu är klädd.

— Å, hvad det beträffar, inföll Florina lifligt, så skall man nog förskaffa er medel till att kläda er på ett passande sätt.

La Mayeux betraktade Florina med vexande förvåning. Dennas tillbud var så vida öfver allt hvad hon kunnat förmoda eller hoppas, öfver allt hvad sömmerskor i allmänhet förtjenade, att hon knappast kunde sätta tro dertill.

— Men — återtog hon tvekande; hvad skulle väl ge anledning till ett sådant ädelmod emot mig? På hvad sätt skulle jag kunna göra mig förtjent af så stora inkomster?

Florina spratt till och darrade.

En hänförelse af godhet, af medfödt ädelmod, väckt under samtalet med la Mayeux, hvars mildhet och undergifvenhet för Försynens vilja lifligt rörde henne, hade hänfört henne till ett öofverlagdt förslag. Hon visste till hvad pris, eller på hvad vilkor la Mayeux kunde erhålla de fördelar, hvarom hon talade, och först då hon tänkte derpå, frågade hon sig sjelf om den unga sömmerskan möjligen kunde gå in på dessa vilkor.

Olyckligtvis hade Florina redan gått för långt; och hon kunde likväl icke förmå sig att upptäcka allt för la Mayeux. Hon beslöt fördenskull att ej yppa det minsta om den särskilda tjänstbefattning, hvars åtagande vor ett vilkor för St Maria-stiftelsens bistånd, utan att helt och hållet lemna utgången åt den unga sömmerskans egen samvetsgrannhet. Dertill kom att Florina, liksom alla fallne, icke var mycket benägen att tro på någon oböjlig eller omedgörlig dygd hos andra, och hon tänkte därför att la Mayeux, i sin förtvillade belägenhet, måhända icke skulle vara så tveksam och grannlaga.

Hon fortfor således:

— Jag begriper min bästa mamsell, att detta anbud, så vida öfver hvad ni hittills kunnat förskaffa er, skall väcka er förundran. Men jag måste underrätta er att det omtalade stället är en religiös inrättning, inkom för att skaffa arbete åt förtjenstfulla, behöfvande qvinnspersoner. Denna inrättning, som kallas Sankt-Maria-stiftelsen, åtager sig att skaffa plats åt lediga tjänsthjon och sysselsättning åt arbetare och arbeterskor . . . Inrättningens föreståndare äro dessutom så barmhertiga, att de till och

med anskaffa en liten utstyrel, när de personer, som de taga under sitt beskydd, ej hafva passande kläder till de platser, hvartill de bestäm- ma dem.

Denna hastiga förklaring öfver så *praktiga* tillbud kunde ej annat än tillfredsställa la Mayeux; så mycket mer som det var fråga om en religiös inrättning, en välgörenhetsinrättning.

— Nu begriper jag ganska väl denna höga taxa på arbetslönerna, återtog la Mayeux. Men i alla fall har jag ju ingen rekommendation till de välgörande personer som förestå inrättningen.

— Ni lider . . . ni är arbetsam . . . hederlig, rättsinnad, återtog Florina . . . Imedlertid bör jag på förband underrätta er om att man för att vinna de fördelar jag nämnt, måste trogen uppfylla alla sina religiösa pligter.

— Ingen kan lifligare än jag älska och tacka Gud! yttrade la Mayeux med saktmodig beslutsamhet; — men utöfningen af vissa pligter är en samvets sak, och jag får säga att jag heldre afstår från det höga beskydd ni omtalar, än ingår på några tvungna pligter i det hänseendet, helst om det blir fråga om några fordringar som . . .

— Icke det ringaste, afbröt Florina. Jag ville blott säga att, då inrättningens föreståndare och föreståndarinnor äro ytterst gudaktiga personer, bör ni ej förundra er öfver de frågor de troligen komma att göra er . . . Och i alla fall . . . för att tala uppriktigt: — hvad äfventyrar ni egentligen? — Försök! . . . Om de vilkor, man föreslår er, synas er antagliga, så går ni in på dem; om de deremot stöta mot edra åsigter angående samvetsfrihet, så förkastar ni dem . . . Er ställning blir ju derigenom icke försämrad.

La Mayeux hade intet det ringaste att invända mot denna slutsats, som, när den lemnade henne fullkomlig frihet att handla, borde aflägsna all oro. — Således svarade hon:

— Jag emottager ert tillbud, mamsell — och jag tackar er af innersta hjerta för er myckna godhet; men — hvem skall införa mig hos föreståndarne?

— Det skall jag göra. — I morgon om ni vill.

— Men man skall väl ha tid på sig, för att inhemta underrättelser om mitt uppförande?

— Den vördnadsvärda modren, Sankta Perpetua, som är föreståndarinna i Sankt-Mariaklostret, hon som har välgörenhetsanstalten om händer, skall, som jag hoppas, godkänna er, utan att något vidare intyg behöfves. — I annat fall säger hon väl huru hon vill ha det, och ni skall ej ha svårt att uppfylla hennes fordringar. — Således är det då öfverenskommet. — I morgon!

— Skall jag komma hit, för att hemta er, mamsell?

— Nej; ty, såsom jag redan sagt er, måste det hållas alldeles hemligt att ni haft ett ärende från herr Agricola till mig. — Ett förnyadt besök af er kunde bli anmärkt och föranleda en mängd frågor . . . Således är det bäst att jag far och hemtar er i hyrvagn. — Hvar bor ni?

— Gatan Brise-Miche, N:o 5. Ack — min goda mamsell — efter ni är så god och gör er den mödan, så var blott så god och fråga färgaren, som förrättat portvaktarsysslan, hvar la Mayeux bor.

— La Mayeux? upprepade Florina, med yttersta förvåning.

— Ja, min goda mamsell, sade sömmerskan med ett sorgligt småleende, det är ett öknamn, som jag burit alltifrån min spädaste barndom, och hvarvid jag blifvit så van, att jag knappt kännes vid något annat namn. — Och ser ni — tillade hon, utan att kunna återhålla den tår, som framträngde i hennes öga — denna benämning härrör egentligen af mitt på en gång olyckliga och löjlige lyte . . . Det är därför jag har så mycken motvilja för att gå i främmande hus och sy; det finns så många, som äro nog elaka att skämta öfver en sådan olycka — dock — icke af elakhet allenast, äfven stundom af lättsinnighet. Men, fortfor la Mayeux, och aftorkade en tår — jag har intet val . . . jag måste finna mig.

Florina, som var djupt rörd, tog la Mayeux hand, tryckte den ömt och sade:

— Lugna er; det gifs olyckor så rörande, att de ingifva medlidande, men ingalunda hån och spe. — Kan jag då icke efterfråga er under ert rätta namn?

— Jag heter Magdalena Soliveau; men jag upprepar ännu en gång: ni måste fråga efter la Mayeux, ty man känner mig föga under något annat namn.

— Jag skall då i morgon begifva mig till gatan Brise-Miche.

— Ack, min bästa mamsell! huru skall jag erkänna er godhet?

— Tala icke derom. — Hela min önskan är att min bemedling måtte vara er till nytta . . . Men kom ihåg hvad jag säger er: — skrif ej till Baudoin; svara ej på hans biljett, förrän han kommer ut ur fängelset och ni kan svara muntligen. — Jag upprepar, att den der viktiga upptäckten, hvarom fråga är, måste hållas alldeles hemlig, ända till dess att Baudoin kan få träffa min olyckliga fröken.

— Och hvar är hon nu, den goda fröken?

— Jag vet icke . . . Jag vet icke hvart de förde henne, när det oförmodade anfallet kom på henne. — Således, farväl! . . . I morgon kan ni vänta mig.

— I morgon, sade la Mayeux.

Läsaren har väl icke glömt att Sankt-Mariaklostret, dit Florina skulle föra la Mayeux, inneslöt general Simons döttrar och gränsade tätt intill doktor Balemieris hospital, der Adrienne de Cardoville befann sig.

II.

MODREN SANKTA PERPETUA.

S:t-Mariaklostret, dit marskalk Simons döttrar blifvit förda, var ett stort, för detta hotell, hvars vidsträckt trädgård stötte ända intill Boulevard de l'Hôpital, en af den (åtminstone på den tiden) minst besökta deln af Paris.

De uppträden, som vi nu gå att beskrifva, tilldrogo sig den 12 Februari, dagen före den viktiga dag, då medlemmarne af familjen Renne-

pont, de sista ättlingarne af den vandrande Judens syster, borde vara församlade på Saint-François-gatan.

I klostret S:t-Maria hölls en sträng, en fullkomlig ordning. Ett råd, sammansatt af inflytelserika prestmän, der abbé d'Aigrigny förde ordet, samt af särdeles gudaktiga damer, i spetsen för hvilka stod prinsessan de Saint-Dizier, församlade sig allt som oftast, för att kunna vaka öfver medlen att bibehålla, försäkra och utsträcka inflytandet af denna redan så rotfästade och mäktiga inrättning, som med hvarje dag vidgade sig till en otrölig grad.

Ytterst kloka rådplågningar, der de mest välberäknade planer utkastades, hade föregått grundläggandet af Sankt-Mariastiftelsen, som, i följd af talrika donationer, ägde en mängd dyrbart husgeråd, jemte en stor mängd andra ägodelar, hvilken med hvarje dag växte i antal och värde.

Den fromma stiftelsen och sjelfva klostर्सamfundet var allenast en förevändning; men, i följd af de talrika förbindelser, som inrättningens föreståndare förstätt att knyta i landsorterna, hade man, medelst bemedlingen af några ytterst exalterade medlemmar af ultra-partiet, lyckats draga dit en hel hop rika arftagerskor, unga fader- och moderlösa flickor, hvilka i klostret erhöles en grundlig och strängt religiös uppfostran, vida ändamålseuligare (påstod man), än den som unga flickor vanligen erhöles i de världsliga pensionsanstalterna, smittade af århundradets förderf. — Åt ensamma, men rika enkör, erbjöd Sankt-Maria likaledes en säker fristad mot världens frestelser och faror; inom murarne af denna lugna fristad njöt man en ostörd och afundsvärd frid; man hade tillräcklig tid och tillfälle att sörja för sin salighet och man var dessutom ett föremål för de mest vänliga, mest förekommande omsorger.

Och icke nog härmed: — modren Sankta Perpetua, klostrets föreståndarinna, åtog sig ock att uti inrättningens namn skaffa verkligt rättroende och kristliga personer, hvilka önskade rena sina boningar från tidehvarfvets besmittelse, antingen sällskapsmamseller för gamla, ensamma fruar, eller pigor för större och mindre hushåll, eller ock sömmerskor, hvilka, mot dagspenning, gingo till och ifrån. Men de, som inrättningen anskaffade, voro idel af densamma godkända och för sin gudsfruktan och sedlighet vitsordade personer, för hvilka moder Sankta Perpetua kunde tryggt gå i borgen.

Ingenting kunde väl synas mera värdt deltagande och uppmuntran, än en dylik inrättning; och likväl nödgas vi, i nästa ögonblick afslöja den vidsträckta och farliga väfnad af alla slags intriger, som skickligt doldes under detta heliga och menniskoälskande sken.

Förestånderskan för Sankt-Mariaklostret, den så kallade moder Sankta Perpetua, var en stor, reslig qvinna om ungefär fyratio års ålder, klädd i en vadmalssklädning af samma färg som karmeliter-nunnornas, och bar ett långt radband vid gördeln; en hvit mössa med haklappar betäckte hufvudet och derofvanpå hade hon en svart slöja, hvilken satt tätt omkring hennes bleka, magra ansigte. — En stor mängd af djupa skrynklor korsade hvarandra på hennes panna, hvilken hade samma färg som gulnadt elfen-

ben; hennes hyassa, spetsiga näsa krökte sig något nedåt, i form af en roffogelsnäbb; de svarta ögonen voro klippska och genomträngande, och hela väsendet röjde på en gång slughet, köld och beslutsamhet.

Hvad klosterrsamfundets materiella ledning och fördelar vidkom, hade moder Sankta Perpetua alltid visat sig inför prokuratorn såsom den mest förslagna och knipsluga qvinna. När qvinnorna äro besatta af hvad man kallar affärs-andan, och de på affärer använda all sin slughet och all sin beräkningsförmåga, sin outröttliga ihärdighet, sin outtömliga förställningskonst, sin säkra och snabba blick, samt den riktiga omdömesförmåga, som är dem medfödd, kunna de tillvägabrinda de märkvärdigaste resultat.

Hvad moder Sankta Perpetua beträffar, så hade hon ett så godt och ljust hufvud, att ledningen af denna stora och vidtomfattande inrättning var för henne endast en lek. Ingen förstod bättre än hon, att köpa egendomar, som kommit på obestånd och följaktligen såldes till nedsatt pris, samt att sätta dem i stånd och sälja dem med betydlig vinst. Afkastningen, rentan, det gällande priset, jordens beskaffenhet — allt var för henne en lätt och begriplig sak. Aldrig hade hon gjort någon falsk spekulation, och aldrig hade hon misstagit sig om full säkerhet vid utsättandet af de summor, dem fromma och gudfruktiga själar skänkt åt välgörenhetsinrättningen Sankt-Mariastiftelsen. Hon hade inomhus fastställt en sträng ordning och disciplin, men framförallt den strängaste hushållning, emedan det mål, som hon förnämligast hade i sigte, var att rikta — icke sig sjelf, men inrättningen, för hvilken hon var förestyret; ty associationsandans ger, då den grundas på en kollektiv egennytta, samma fel och laster åt korporationerna, som åt individen.

Således skall ovilkorligen en kongregation älska makt och penningar, liksom en ärelysten älskar makten för maktens skull och en girig älskar penningen för penningens skull. Men det är isynnerhet i fråga om fastigheter, som kongregationerna handla såsom en enda person. Fastigheten är deras dröm, deras fixa idé, deras fruktbara monomani, den de med sina uppriktigaste, ömmaste och varmaste önsknings efterjaga.

Den första fastigheten är för en liten nybörjande kongregation, hvad bröllopskorgen är för en ung brud, hvad den förste rikhästen är för en gosse, och hvad den första prisbelöningen är för poeten — i synnerhet därför att en fastighet grundar och befäster en kongregation, och — om vi få sålunda uttrycka oss — åsätter den ett visst värde vid den religiösa kursnoteringen, samt ger den enfaldiga hopen ett vida bättre begrepp om inrättningens värde och kredit. Också är det vanligt att alla dessa, i början fattiga inrättningar snart komma i besittning af omätliga rikedomar — just emedan de alltid grundläggas helt blygsamt, med fattigdomen till stöd och nästans väl till borgen.

Dessutom kan man aldrig föreställa sig någonting så bittert och häftigt, som den inbördes täflan mellan dessa olika fromma samfund af män och qvinnor, i anledning af de flere eller färre fastigheter de äga, samt den löjligen småaktighet, hvarmed en rik och mäktig kongregation yfves inför en ringare och fattigare, när den söker förödmjuka den i alla hän-

scenden underordnade, medelst uppräknandet af sina fastigheter och sin kassas betydhet.

Den hatfulla afunden, närd och underhållen af den klosterliga lättjan, framkallar vanligen dessa jemförelser. Ingenting kan vara mindre kristligt, i detta ordets gudomliga och tillbedjansvärda betydelse: ingenting kan vara mindre enligt med evangelii anda, än denna brinnande och omätliga åtrå att, medelst användande af alla möjliga, både lofliga och olofliga medel, förvärfva och sammanskrapa jordiska ägodelar; en farlig girighet, som är långt ifrån att i allmänhetens ögon kunna ursäktas, genom några fattiga allmosor, vid hvilkas utdelande en obeveklig partiskhet råder.

Moder Sankta Perpetua satt framför en stor cylinderbyrå, hvilken stod midt uti ett kabinet, försedt med ytterst färliga, men dock ganska bekväma möbler. En treflig eldbrasa flammade på marmorhården; en mjuk matta betäckte hela golvet.

Förestånderskan, till hvilken man hvarje dag lemnade alla ankomna bref, vare sig till systrarna, eller till pensionärerna, hade, enligt sin rättighet, uppbrutit systrarnes bref; och höll just på att, med den rättighet hon tagit sig, uppbyrta pensionärernas, hvarom de icke hade ringaste aning, emedan hon förstod att skickligt dölja sitt knep. Att hon gjorde detta för de unga flickornas bästa och af nit för deras salighet, förstås af sig sjelft; men vi måste dock medgifva att en brinnande häg, att komma under fund med hela innehållet af deras brevveling, också ingick i beräkningen; ty förestånderskan ålade sig, som en helig pligt, att taga kännedom om alla de bref, som skrefvos inom klostret, innan de skickades på posten.

Spåren efter denna fromma och oskyldiga inquisition försvunno lätt, emedan den heliga modren ägde en stor mängd prydliga och nätta stål-instrumenter. Somliga, ganska tunna och hvassa, tjenade till att rundt-omkring och tätt intill sigillet omärkligt uppskära papperet. När nu brefvet var öppnadt och läst, samt instucket i sitt omslag, togs ett annat litet stål-instrument, men rundt och trubbigt. Detta värmdes lindrigt och fördes tätt intill kanten af lacket, som dervid smälte och vidgade sig något, så att det betäckte den i papperet gjorda inskrifningen. Slutligen fanns, — i följd af ett ganska berömligt nit för rättvisa och jemlikhet, — bland den heliga modrens förråd af verktyg, ända till en liten, den aldranättaste och behändigaste ångapparat, medelst hvars upplösande ånga de bref, hvilka voro blygsamt förseglade med munlack, sakt öppnades, utan att papperet behöfde sönderrifvas.

Alltefter vigten af de upptäckter hon sålunda gjorde, och den större eller mindre oförsiktighet brefskrifvarne röjt, antecknade förestånderskan promemior, af större eller mindre omfång. Denna gång blef hon dock, i sin alltför interessanta sysselsättning afbruten, genom tvenne sakta knackningar på den riglade dörren.

Moder Sankta Perpetua sammanslog genast klaffen på sin skrifbyrå

och dolde såmedelst hela sin arsenal, hvarefter hon steg upp och gick, med en högtidlig min, att öppna dörrn.

En af de tjänande systrarna kom att underrätta henne, att prinsessan de Saint-Dizier väntade henne i salongen och att mamsell Florina, åtföljd af en fattig, ofärdig och illa klädd flicka, hade anländt kort efter prinsessan och väntade vid dörrn af den lilla korridor.

— För aldräförst in prinsessan, sade moder Sankta Perpetua. Och med förekommande artighet närmade hon till elden en af de beqväma länstolar, som funnos i rummet.

Prinsessan de Saint-Dizier inträdde.

Ehuru utan behagsjuka och anspråk på att synas ungdomlig, var prinsessan klädd med lika mycken smak som prydlighet. Hon hade en svart sammetshatt, förfärdigad hos den skickligaste modhandlarska i Paris, en stor blå kasimirssjal och en svart sidensarklädnad, hvars garnering bestod af en mårdbrä, lika med muffen.

— Hvad är det för en lycklig händelse, som tillskyndar mig äran af ert besök, min kära dotter? . . . sade moder Sankta Perpetua, med en behaglig böjning i rösten.

— Ett ganska viktigt meddelande, min goda moder, svarade prinsessan. Men jag har mycket bråttom; man väntar mig hos Hans Eminens, och jag har, beklagligen, icke mer än några minuter till mitt samtal med er. Det är åter fråga om de två moderlösa, i anledning af hvilka vi sedan i går hade ett så långt samtal.

— De fortfara att vara åtskiljda, enligt er begäran, och denna skiljemessa har haft en så förfärlig verkan på dem, att jag denna morgon nödgades skicka till hospitalet efter doktor Balcinier. Han fann att de hade feber, förenad med stor matthet och — är det icke besynnerligt? — han fann precis lika sjukdomssymptomer hos de båda systrarna. Jag höll ett nytt förhör med de olyckliga varelserna och . . . jag blef alldeles forskräckt, slagen af förvåning: de äro ju ett par hedningar!

— Det var ju derföre de anförtrordes åt er, min kära moder. Men se här ändamålet med mitt besök: jag har fått veta att soldaten, som fört de båda flickorna från Siberien, och hvilken man trodde vara aflägsnad för några dagar, är återkommen. Oaktadt sin ålder är han en man af mycken driftighet och kraft, en man af ovanlig själsstyrka, ihärdighet och sinnessävar — med ett ord: en ovanligt förständig människa . . . Om han upptäckte att de unga flickorna vistas här . . . hvilket lyckligtvis är nästan omöjligt, vore han i stånd att, af raseri öfver att se dem ryckta undan sitt inflytande, företaga hvad som helst . . . Det är derföre af yttersta vigt, min goda moder, att ni fördubblar er vaksamhet. Laga för all del att ingen måtte praktisera sig hit in nattetid; — detta kvarter är så ödsligt.

— Var lugn, min goda dotter, vi ha tillräckligt med vakt här. Vår fogde och trädgårdsmästare hafva skarpladdade gevär, och göra hvarje natt en rund kring Boulevard de l'Hôpital. Murarne äro höga, och på de ställen, der det skulle vara lättare att komma öfver, äro de försedda med

— hvassa jerntaggar. Imedlertid tackar jag er, min goda dotter, för det ni gör mig uppmärksam härpå; vi skola fördubbla våra försiktighetsmått.

— Synnerligast måste ni fördubbla dem i natt, min goda moder.

— Och hvarföre, om jag får fråga?

— Derföre att om den der infernaliske soldaten skulle ha i sinnet att försöka något, så vore det just i natt.

— Och huru kan ni veta det, min dotter?

— Våra efterforskningar hafva gifvit oss det vid handen, svarade prinsessan med en lätt anstrykning af bryderi, som ej undgick klosterförestånderskan, ehuru denna var för slug och försiktig att låtsas märka det; hon endast misstänkte att det var något som man delde för henne.

— I natt således måste man fördubbla sina försiktighetsmått, återtog nunnan. Men emedan jag har det nöjet att se er, min bästa dotter, måste jag nämna några ord angående det ifrågavarande giftermålet.

— Ja, låt oss tala derom goda moder, ty detta är särdeles viktigt, återtog prinsessan med mycken ifver. Den unge baron Brisville är — för att vara i dessa ogudaktiga och revolutionära tider — en man af mycken religion och laglydighet. Han kommunicerar offentligen; han kan göra oss stora tjänster, han är medlem af deputerade kammaren, der hans röst har mycken vikt. Han besitter äfven ett slags hänförande och öfvertygande värtalighet, och jag vet ingen som förstår att på ett så skickligt, djerft, ja — om jag så skall säga — trotsigt och oförskämdt sätt, göra sin mening gällande. Hans beräkning är imedlertid ganska riktig, ty detta kavaljeriska och storordiga språk, synnerligast angående religionssaker, verkar på de ljumma, lockar dem och väcker deras nyfikenhet. Lyckligtvis äro omständigheterna sådana, att den unge baronen utan ringaste fara kan ådagalägga sin djerfhet och trotsighet mot alla våra fiender, hvilket naturligtvis fördubblar hans martyrifver. Med ett ord: han tillhör oss helt och hållet och vi böra således af tacksamhet befrämja giftermålet. Detta giftermål måste gå i fullbordan. Ni vet för öfrigt, min bästa moder, att baronen utfäster sig att till Sankt-Mariastiftelsen skänka hundratusen francs, samma dag han kommer i besittning af fröken de Baudricourts förmögenhet.

— Jag har aldrig betviflat baron Brisvilles goda uppsåt, rörande en stiftelse som förtjänar hvarje from och gudfruktig människas deltagande, svarade förestånderskan betänksamt, men jag väntade ej att finna så mycket motstånd å den unga flickans sida.

— Huru?

— Denna flicka, som jag trodde mig äga helt och hållet på mina fem fingrar, som jag trodde vara den mest undergifna varelse, ett stackars kräk, ett noll — en . . . idiot, om jag får nyttja ett sådant ord, gör mig, i stället att bli förtjust öfver giftermålsförslaget, den öfverraskningen att begära betänketid.

— Det är ju förskräckligt!

— Än mer: hon är oerhördt envis. Förfärfes har jag sagt henne att då hon är utan föräldrar, utan släktingar och anförvandter, samt helt och hållet anförtrödd åt mina omsorger, ja — uteslutande öfverlemnad åt mitt

godtycke, bör hon se med mina ögon, höra med mina öron och ej ha någon annan vilja än min; dessutom, då jag säger henne att giftermålet är till alla delar passande, bör hon utan ringaste förbehåll och tvekan lemnas sitt samtycke.

— Utan tvifvel! Man kan icke tala förnuftigare.

— Hon svarar mig att hon vill se baron Brisville och lära känna hans karakter, innan hon fäster sig vid honom.

— Det är orimligt — när ni finner honom passande för henne och när ni går i borgen för hans moralitet.

— Denna morgon gjorde jag fröken de Baudricourt uppmärksam på det saktmod, hvarmed jag hittills gått tillväga, jag sade henne att jag hittills varit mild och endast i vänskapens namn sökt öfvertyga henne; men — om hon tvingade mig dertill, vore jag nödsakad att, för hennes eget bästa, mot min vilja handla strängt och söka öfvervinna hennes envishet. Jag hotade att skilja henne från kamraterna, att sätta henne i en af de strängaste och hemligaste cellerna, till dess att hon besluter sig till att bli lycklig — att gifta sig med en hederlig man.

— Och dessa hotelser, min bästa moder?

— Skola som jag hoppas hafva en god verkan. Hon har i landsorten en för detta pensionskamrat, med hvilken hon flitigt brevexlat . . . Jag har gjort slut på den der brevexlingen, emedan den förekom mig farlig. Således är den unga flickan för det närvarande helt och hållet under mitt inflytande . . . och jag hoppas att vi slutligen skola vinna vårt mål. Ni ser dock, min bästa dotter, att när man skall uträtta något verkligt godt, har man tusen hinder att besegra, tusen svårigheter att öfvervinna.

— Också är jag säker att baron Brisville icke stannar vid sitt första löfte, ty om han blir gift med fröken Baudricourt, så . . .

— Ni vet min bästa dotter, sade nunnan, fallande prinsessan de Saint-Dizier i talet, att om saken endast rörde mig och icke klostret, så skulle jag helt och hållet säga nej. Men baron har ju lofvat en donation åt klostret, och att ge åt det, är detsamma som att ge åt Gud. Jag får således icke neka den unge mannen tillfället att öka den fond, hvarmed vi uträtta så mycket godt. Dessutom har det nyss händt oss någonting mycket ledsamt.

— Hvad då, min goda mor?

— *Sacré cœur* bestrider oss rättigheten att få köpa en fastighet, som för oss vore så passande. Det är i sanning ett omätligt folk. Jag hade en ganska varm ordstrid med förestånderskan.

— Ja, hon berättade mig det, svarade prinsessan.

— Ah! ni brukar då helsa på hennel ropade moder Sankta Perpetua, ytterst öfverraskad.

— Jag har råkat henne hos monseigneur, svarade madame de Saint-Dizier med någon tvekan, hvarpå nunnan ej syntes gifva akt.

Efter en paus återtog hon:

— Jag vet icke hvarföre vår inrättning skall väcka så mycken afund hos *Sacré Cœur*; det finns ej något elakt rykte som de ej hafva utspridd

om Sankta-Mariastiftelsen — men det ges vissa personer som alltid finna sig sårade af nästans framgång.

— Se så, min goda moder, inföll prinsessan med tröstande ton, ni skall ej vara ledsen. Jag hoppas att baron Brisvilles donation skall bringa er i stånd att bjuda öfver Sacré Coeur, för att sålunda erbålla den önskade egendomen. Detta giftermål skulle ha en dubbel fördel, min goda moder: det skulle äfven bringa en betydlig summa i händerna på en man, som helt och hållet tillhör oss och som på ett passande sätt skall använda den . . . med hundra tusen francs i årlig renta skall vår ifrige försvarare vara oss till mycket gagn, ja — han skall genom sina åtgärder tredubbla vårt välde och vårt inflytande. Vi få då äntligen en organ, som är vår goda sak fullkomligt värdig, och vi nödsakas då icke längre låta försvara oss af karlar, sådana som den der Dumoulin.

— Ja; men man måste dock tillstå att det är mycken kraft och snille i hans skrifter. Enligt min tanka är det en Sankt-Bernards stil, i vrede mot det ogudaktiga seklet.

— Ack min bästa moder! om ni visste hvilken besynnerlig Sankt-Bernard han är, den der Dumoulin. Dock — jag vill ej såra er fromhet med sådana berättelser. Allt hvad jag kan säga, är att den renaste och beligaste sak förlorar då den förfäktas af en sådan människa . . . Farväl min goda moder! . . . Kom väl ihåg att fördubbla vakterna i natt . . . Den der soldatens återkomst oroar mig på det högsta.

— Var lugn min bästa dotter! . . . Ack! jag glömde något! . . . Florina har bedt mig att jag hos er skulle anhölla om en godhet. Hon begär nemligen att få komma i tjänst hos er. Ni har redan rönt hennes trohet genom den vaksambhet hon visade i fråga om er olyckliga brorsdotter. Jag tror att om ni sålunda belönade henne, skulle ni helt och hållet fästa henne vid er person. Och jag skulle vara högst erkänsam på hennes vägnar.

— Så snart som ni, min goda moder, intresserar er för Florina, så är det en afgjord sak att jag antager henne. — Och . . . nu kommer jag ihåg! — Hon kan, till och med vara mig mera nyttig, än jag nyss tänkte.

— Tusen tack, min goda dotter, för er artighet. — Farväl då! . . . Jag hoppas att snart få återse er . . . Vi hafva, i öfvermorgon, kl. tu, en vigtig sammankomst med Hans Eminens och Monseigneur; kom väl ihåg det!

— Ja, min bästa moder! — jag skall nog passa på tiden. — Men — jag upprepar det ännu en gång: fördubbla edra försiktighetsmått i natt, till förekommande af en stor skandal.

Efter att förnadsfullt hafva kysst klosterförestånderskans hand, gick prinsessan ut genom en liten dörr, som förde till en salong, hvarifrån man hade utgång åt förstugan och trappan.

Några minuter derefter inträdde Florina genom en sidodörr uti klosterförestånderskans kabinett.

— Ni har ej råkat prinsessan de Saint-Dizier, mitt barn? frågade Sankta Perpetua.

— Nej, moder. Jag stod och väntade i gången, hvars fönster hafva utsigt åt trädgården.

— Prinsessan tar er i sin tjänst, från denna dag, återtog nunnan.

— Mig, min moder! . . . Men . . . sade Florina med en rörelse af förvåning och djup sorg.

— Jag bad henne derom i ert namn . . . ni säger ingenting deremot, yttrade nunnan, i befallande ton.

— Och likväl, min moder, hade jag bedt er att icke . . .

— Jag säger er att ni skall antaga tjänsten, ropade moder Sankta Perpetua med så hård och afgörande röst, att Florina genast nedslog ögonen, och sade, halfviskande:

— Jag antager den.

— Det är herr Rodin som ger er denna befallning.

— Jag förmodade det, min moder, svarade Florina, bedröfvad. — Och på hvad vilkor skall jag komma . . . till . . . prinsessan?

— På samma vilkor som förr, då ni var hos hennes brorsdotter.

— Florina darrade synbart, under det hon sade:

— Således skall jag göra hemliga iakttagelser angående prinsessans handlingar och företag?

— Ni skall ge akt, — ni skall komma ihåg, och ni skall redogöra.

— Ja, min mor.

— Ni skall, framförallt, fästa er uppmärksamhet vid de besök, dem prinsessan hädanefter kommer att emottaga af förestånderskan för Sacré Coeur; ni skall annotera dem och bjuda till att, medelst lyssnande, uppsnappa något ord . . . Det är fråga om att bevara prinsessan från ett skadligt inflytande.

— Jag skall lyda, min moder.

— Ni skall äfven bjuda till att få veta hvarföre tvenne fader- och moderlösa flickor hafva blifvit hittörda och anbefallda till den strängaste behandling, och det just af fru Grivois, prinsessan de Saint-Diziers första kammarfru.

— Ja, min moder.

— Detta må dock icke hindra er från att i ert minne djupt inpregla andra saker, som kunna förtjena er uppmärksamhet. — I morgon skall jag, dessutom, gifva er nödiga föreskrifter, angående ett annat ämne.

— Det är godt, min moder.

— Om ni, uti allt, uppför er så att man kan vara fullkomligt nöjd med er, så skall ni, efter någon tids förlopp, få flytta ifrån prinsessan och bli hushållsmamsell hos en ung, nygift fru. Detta skall för er bli en passande och varaktig tjänst. Dock — alltid på samma vilkor som hittills — ni förstår mig. — Och nu vet ni väl också att det är på er egen begäran, som ni kommer i prinsessans tjänst.

— Ja, min moder, jag skall komma ihåg det.

— Hvad är det för en ung ofärdig flicka, som ni har med er?

— En stackars fattig varelse, utan ringaste lifsuppehälle, men ganska hyggelig, ganska förständig. Hon lär vara född af bättre folk, och har fått en uppfostran, vida öfver sina nuvarande vilkor. — Hon är lin-

ne-sömmerska; men arbete tryter henne, och hon är denigenom bringad till den yttersta nöd. — Då jag denna morgon for att hemta henne, inlemtade jag, i huset och grannskapet, underrättelser om hennes uppförande; dessa underrättelser äro förträffliga.

— Och hon är ful och ofärdig?

— Hennes ansigte är ganska intressant; men ofärdig är hon.

Klosterförestånderskan tycktes vara nöjd med att den ifrågavarande personen var mild och saktmodig, samt af ett motbjudande yttre. Efter någon stunds besinning återtog hon:

— Och flickan tycks vara förständig?

— Mycket förständig.

— Och alldeles utan arbete?

— Utan alla möjliga utvägar.

— Är hon gudfruktig?

— Hon "praktiserar" icke.

— Det gör också ingenting, blott hon är förständig och begriplig, skyndade förestånderskan sig att säga. — Sedan fortfor hon med mycket hög röst:

— Vet ni om hon är skicklig i sömnad?

— Det tror jag, min moder.

Nunnan steg upp, gick till en kassakista och framtog en anteckningsbok, hvori hon en stund med mycken uppmärksamhet bläddrade. — Då hon åter bortlade boken, sade hon:

-- Låt den unga flickan komma in och gå ni in i linnekammaren, der ni väntar mig.

— Ofärdig, förständig . . . skicklig sömmerska! . . . upprepade Sankta Perpetua för sig sjelf. Det är bra. Hon skall ej väcka någon misstanka. Vi få väl se.

Efter några ögonblick infördes la Mayeux i klosterförestånderskans rum; hvarefter Florina gick in i linnekammarn.

Den unga sömmerskan var rörd, darrande och mycket orolig; ty hon kunde, så till sägandes, ej tro sina egna sinnen angående den upptäckt hon gjort under Florinas frånvaro.

Det var icke utan en obestämd förskräckelse, som la Mayeux befann sig ensam med förestånderskan för Sankt-Mariaklostret.

III.

FRESTELEN.

Orsaken till la Mayeux's djupa rörelse hade varit följande:

Florina hade, då hon begaf sig till klosterförestånderskan, lemnat la Mayeux uti en lång gång, försedd med bänkar och utgörande ett slags tambur till första våningen. Då la Mayeux blifvit ensam, hade hon tillfälligtvis närmat sig till ett fönster, som hade utsigt åt klosterträdgården, hvilken på denna sidan begränsades af en till hälften nedramlad mur och på ena ändan af ett glest brädplank. Muren stötte intill ett kapell, som utgjorde gränsen, eller snarare föreningspunkten mellan klostret och en annan byggnad.

La Mayeux hade hastigt blifvit varse en ung flicka, som närmade sig ett fönster i nedra våningen, försedd med jerngaller och ett slags öfverbyggnad, i form af ett tält. Denna unga flicka, hvars ögon voro fästade på klosterbyggnaden, gjorde med båda händerna tecken, som på en gång voro vänliga och uppmuntrande.

Från det fönster, der la Mayeux stod, kunde hon ej varseblifva åt hvem dessa tecken gjordes; men hon beundrade den unga flickans utmärkta skönhet, hennes vackra by, det milda uttrycket i hennes stora, bruna ögon och det ljufva, välvilliga leende, som krusade hennes sköna läppar. Det märktes tydligt att man besvarade den på en gång uttrycksfulla och behagliga pantomimen, ty den sköna flickan lade högra handen på sitt hjerta och tecknade med den venstra, att hennes hjerta ilade till det ställe, hvarpå hennes blickar voro oupphörligen fästade.

En matt solstråle, som hastigt genomträngde den täta molnslöjan, träffade i detta ögonblick den unga flickans hår. Hennes marmorhvita ansigte, som trycktes tätt intill fönstergallret, syntes nästan förklaradt af den lysande glansen från hennes präktiga, guldfärgade hår.

Vid åsynen af detta förtjusande ansigte, på båda sidor omgifvet af en mängd långa, fina, guldgula lockar, kom la Mayeux ihåg fröken de Cardoville, och hon var öfvertygad att hon hade, inför sina blickar, Agricolas beskyddarinna.

Hon bedrog sig icke heller.

Då hon varseblef denna så utmärkt sköna flicka innestängd inom jerngallren på ett dårhus: då hon erinrade sig den förekommande godhet och grannlagenhet, hvarmed hon, några dagar förut, hade bemött Agricola, uti hennes lilla palats, glänsande af dyrbarheter, af smakens och lyxens alster, kände la Mayeux sitt hjerta sammanpressas af bedröfvelse. Hon trodde — kunde ej annat tro, än att Adrienne var vansinnig; men likväl . . . då hon närmare betraktade detta förtjusande anlete, tyckte hon att det lifvades af förstånd och behag.

I en hast gjorde fröken de Cardoville en uttrycksfull åtbörd, satte högra pekfingeret på munnen, kastade tvenne slängkyssar åt det håll der hennes blickar voro och skyndade ifrån fönstret.

Då la Mayeux erinrade sig den viktiga upptäckt, som Agricola hade att göra fröken de Cardoville, var hon så mycket mera ledsen öfver att ej finna något medel eller någon möjlighet att nalkas henne; ty det föll henne in, att om än den unga fröken vore vansinnig, hade hon åtminstone ljusare mellanstunder och befann sig just för tillfället i en ganska lugn och redig sinnesförfattning.

Den stackars sömmerskan stod just försänkt i denna ängslan och oro, då hon såg Florina återkomma, åtföljd af en bland klostrets nunnor. La Mayeux iakttog således en fullkomlig tystnad, angående den gjorda upptäckten och befann sig snart inför Sankta Perpetua.

Klosterförestånderskan fann, efter en hastig blick på den unga sömmerskan, hennes ansigte så mildt, blygsamt och genomärligt, att hon trodde sig kunna sätta fullkomlig tro till Florinas rekommendation.

— Min kära dotter, yttrade moder Sankta Perpetua, med mycken

vänlighet: Florina har för mig beskrifvit den nödställda belägenhet, hvaruti ni befinner er. Det är då sannt -- ni har alls icke något arbete?

— Ack nej, min fru! alls intet.

— Kalla mig er mor, min kära dotter. Detta namn är mycket ljufvare, och det är ett antaget bruk inom detta hus. . . Jag behöfver icke fråga er hurudana edra grundsatser äro.

— Jag har alltid lefvat ärligt, medelst den knappa förtjensten på mitt arbete, svarade la Mayeux, i en på en gång värdig och blygsam ton.

— Jag tror det, min dotter, och jag har stora skäl att tro hvad ni säger. Ni måste tacka Herren, som satt er i skygd för bra många frestelser. Men, säg mig: är ni skicklig i ert yrke?

— Jag gör mitt bästa, för att vara noggrann, min mor, och man har alltid varit nöjd med mitt arbete. Om ni önskar se hur jag arbetar, så var god och gif mig en pröfsöm; ni får då sjelf dömma.

— Ert jakande svar är mig nog, min kära dotter. Ni vill väl helst gå till och ifrån, för att sy?

— Mamsell Florina sade mig att jag ej kunde hoppas att få taga hem-arbete.

— Icke för närvarande; men om tillfälle dertill yppas längre fram, så skall jag tänka derpå. Hvad jag för närvarande har att erbjuda er, är följande: Hör nu väl på: en gammal, ytterst värdnadsvärd fru har bedt mig skaffa henne en skicklig sömmerska, som skulle gå hem till henne och arbeta för dagspenning. Inrättningen åtager sig att skaffa er passande kläder; hvad dessa kosta, skall man efter hand afdraga på er sylön. Denna lön utgör 2 francs om dagen. Tycker ni det är tillräckligt?

— Ack, moder! det är vida öfver hvad jag kunde hoppas.

— Ni blir der icke sysselsatt längre än från klockan nio om morgonen, till klockan sex på aftonen. Således har ni några timmar öfver, dem ni efter godtycke kan använda. Är det icke en god lägenhet jag kan skaffa er?

— Ack, mycket god, min mor!

— Jag bör, framför allt, nämna hos hvem inrättningen är sinnad att skaffa er arbete; det är hos en enkefru, vid namn de Brémont, en person af goda seder och en utmärkt gudsfruktan. . . Jag tror att ni skall hos henne icke finna annat än goda exempel. Om jag skulle hafva misstagit mig, skall ni underrätta mig derom.

— Huru? min mor! frågade la Mayeux, förvånad.

— Hör mig, min dotter, sade Sankta Perpetua med allt vänligare röst; denna inrättning, som kallas Sankta-Mariastiftelsen, har ett dubbelt syfte. Ni förstår väl att, om det är vår skyldighet att gifva herrskaperna all möjlig säkerhet för de personers dygd och sedlighet, dem vi skaffa anställning i det inre af deras familjer, så böra vi äfven ikläda oss ansvar inför de tjänande eller arbetande personerna; så att de kunna vara säkra på att komma till dygdigt och gudfruktigt folk.

— Ingenting kan vara rättvisare och försiktigare, min goda mor.

— Ja, är det icke så, min goda dotter? Ty, likasom en elak och

lastbar tjenare eller tjenarinna kan störa friden inom en familj och anställa mycken oreda, likaså kan en husbonde eller matmoder med dåliga tänkesätt, hafva ett menligt inflytande på sina tjenare och på de personer, hvilka arbeta i deras hus . . . Dessutom är det just för att kunna ha en ömsesidig kontroll på tjenare och husbondfolk i allmänhet, och att kunna erbjuda en ömsesidig borgen åt rättsinniga och dygdiga husbönder och tjenare, som detta välgörenhetsverk är grundlagadt.

— Ack, min fru! utbrast la Mayeux med oskyldig värma; de, som hafva haft en sådan tanka, förtjena allas välsignelser.

— Och välsignelserna utblifva icke heller, min goda dotter, emedan stiftelsen håller hvad den lofvar. Således blir en beskedlig sömmerska — såsom ni, till exempel — anställd hos en oförvitlig person, åtminstone en sådan, som vi anse oförvitlig. Men, om sömmerskan märker — vare sig hos sitt herrskap, eller hos de personer, med hvilka de umgås, något som stöter sederna, sårar blygsambeten eller upprör de religiösa känslorna, skall hon genast komma hit, för att inför oss aflägga en utförlig berättelse om hvad som tilldragit sig.

— Ja, min mor! svarade blygt la Mayeux, som började finna dessa föreskrifter något besynnerliga.

— Då, ser ni, återtog nunnan, i fall saken skulle synas allvarsam, uppmana vi vår skyddling att göra ännu noggrannare undersökningar, för att riktigt öfvvertyga sig att hon hade skäl till oro. Hon gör oss då ett nytt förtroende, och om detta bekräftar vår hysta fruktan, visa vi oss trogna vårt heliga förmynderskap och taga vår skyddling genast ifrån det för henne så opassande stället. För öfrigt bör ni veta att, som det gemenligen förhåller sig så, att det största antal flickor af den ringare klassen hafva, med bästa vilja i världen, och oakadt all deras renhet och dygd, icke nog insigter, för att urskilja hvad som kan vara skadligt för deras själ, så finna vi mera enligt med deras fördel, att de hvar åttonde dag komma hit och anförtro oss, liksom de skulle anförtro sin egen mor, endera muntligen eller skriftligen, allt hvad som under veckans lopp har tilldragit sig i de hus, der de äro anställda. Då veta vi hvad vi rätta oss efter och kunna, efter godtfinnande, låta dem bli kvar eller taga dem derifrån. Vi hafva redan under dessa förbehåll öfver hundra personer, — sällskapsmamseller, husmamseller, bodmamseller, pigor och sömmerskor, anställda i ett större antal familjer, och vi ha verkligen stort skäl att lyckönska oss öfver de lyckliga resultaten af detta sätt att gå till väga. Jag hoppas ni förstår mig, min kära dotter?

— Ja . . . ja . . . moder! . . . stammade la Mayeux, alltmera brydd. Hon hade alltför mycken rättskänsla och klokhet, för att icke märka att detta sätt att kontrollera sederna inom hus och hafva ögonen på husbönders och tjenares ömsesidiga förhållande, hade allt utseende af hemligt spioneri, spioneri inom hemmet, utöfvadt i stor skala och nästan utan de arma skyddlingarnes vetskap; ty det var verkligen svårt att skickligare dölja inför deras ögon denna fula squallervana, hvartill man dresserade dem, utan att de ens märkte det.

— Om jag har gjort en alltför lång och omständlig beskrifning, min

goda dotter, återtog klosterförestånderskan, som tog la Mayeux tystnad för ett blygt samtycke, så är det just för att öfvertyga er, det ni alldeles icke behöfver qvarstanna i ett hus, hvarest ni, emot all vår väntan och förhoppning, ej finner nog fromma och gudaktiga exempel. Nej, nej — det behöfver ni icke; jag upprepar det ännu en gång. Såsom nu, till exempel, fru de Brémonts hus, der vi vilja anvisa er en plats, är ett i alla afscenden hederligt och gudfruktigt hus. Men nu har ett rykte spridit sig — hvarpå jag dock icke vill tro — att fru de Brémonts dotter, fru de Noisy, som nyligen flyttat hem till sin mor, ej skall uppföra sig just alldeles så exemplariskt: att hon icke rätt troget iakttager sina religiösa pligter, och att hon, under frånvaron af sin man, hvilken är rest till Amerika, emottager besök — ja ty värl! alltför tränga och täta besök af en viss herr Hardy, en rik manufakturist.

Vid namnet af Agricolas principal kunde la Mayeux icke återhålla en rörelse af öfverraskning; en lindrig rodnad färgade hennes kinder.

Klosterförestånderskan ansåg naturligtvis denna rodnad för ett bevis på den unga flickans ytterliga blygsamhet, och skyndade sig att tillägga: — Jag har ansett för nödvändigt att säga er allt, min goda dotter, på det att ni måtte kunna vara på er vakt. Jag har till och med trott mig böra förbereda er på detta elaka rykte, hvilket jag anser såsom fullkomligen ogrundadt, emedan fru de Brémonts dotter har haft de bästa exempel för ögonen, för att någonsin kunna glömma sig ända derhän. Då ni kommer att från morgonen till aftonen vistas i huset, skall ni bäst blifva i tillfälle att öfvertyga er, antingen dessa rykten äro sanna eller falska. Om de nu skulle vara grundade, min bästa dotter; — jag menar: enligt er mening grundade, så skall ni komma hit och anförtro mig alla de omständigheter, som berättiga er att tro på deras sannfärdighet; och om jag sätter tro till er mening, skall jag så fort som möjligt taga er ifrån detta hus, emedan modrens fromhet icke då vore tillräcklig, för att utplåna verkan af dottrens dåliga uppförande. Ty ser ni, mitt barn, från den stund ni tillhör inrättningen, är jag ansvarig för er salighet, och ännu mer, i händelse att er själsrenhet och sänkänslighet skulle nödgä er att draga er ifrån fru de Brémonts hus. Om ni då skulle bli utan arbete för någon tid, skall S:t Maria-stiftelsen gifva er en franc om dagen, ända tills ni erhåller en ny plats. Ni ser, min dotter, att ni ej förlorar på att ingå förbindelse med oss. Således är det öfverenskommet, att ni redan i morgon börjar ert arbete hos fru de Brémont?

La Mayeux befann sig i en ganska kinkig belägenhet. Än trodde hon sig finna sina första misstankar besannade, och då uppreste sig, i trots af hennes ödmjukhet, den rena själens medfödda stolthet, när hon betänkte att man, derföre att hon var fattig och nödställd, tog för afgjort att hon skulle vilja sälja sig som spion, endast mot löftet om tillräckligt arbete och förhöjd dagspenning; — än trodde hon deremot, att hon hade misstagit sig, ty hennes naturliga grannligheten uppreste sig mot den tankan, att en qvinna af Sankta Perpetuas ålder och ställning i samhället skulle kunna nedstiga ända till den dåliga handlingen att göra henne ett af dessa förslag, hvilka äro lika förnedrande för dem, hvilka framstäl-

la dem, som för dem af hvilka de antagas. Hon började dock snart att förebrå sig sin första misstänka, medan hon gjorde sig den tysta frågan, om icke tilläfventyrs föreständerskans afsigt vore att till yttersta grad pröfva henne, för att se om hennes redlighet skulle hålla profvet vid ett så fördelaktigt, verkligen lysande tillbud.

La Mayeux var af naturen så böjd att tro allt hvad godt var, att hon stannade vid denna sednare förmodan under det hon sade till sig sjelf, att om ock den misstänka hon först fattat vore grundad, skulle hon dock låtsä vara öfvertygad att det var blott en pröfning, emedan detta vore det hölligaste och minst sårande sättet att afslå nuånans i det fallet nedriga anbud.

Med en åtbörd, som hade i sig sjelf ingenting högmodigt, men som dock alltför tydligt tolkade det medvetande hon hade om sin värdighet, såsom dygdig och rättsinnad människa, upplyfte den unga flickan hufvudet, som hon hittills hållit ödmjukt nedböjdt, såg klosterföreständerskan mildt, men dristigt i ansigtet, så att denna kunde i hennes klara ögon tydligen läsa uppriktigheten af hennes ord, och sade, med en af sinnesrörelse bruten och darrande röst, uteglömmaande denna gång, uti sin ifver, den anbefallda titeln, min mor:

— Ack, min fru! . . . jag har visst ingen rätt att förebrå er den pröfning ni låter mig undergå; — ni ser att jag är ytterst fattig, och jag har ingenting gjort som kunnat tillvinna mig ert förtroende; men tro dock, att så eländig, så utblottad jag än är, skulle jag aldrig nedlåta mig till att begä en handling, så låg och nedrig som den, hvilken ni finner er föranlåten att föreslå mig, troligen för att, i följd af mitt afslag försäkra er om att jag är värd ert deltagande. Nej, nej, min fru! — aldrig och för intet pris i världen vore jag i stånd att begä ett förräderi.

La Mayeux uttalade dessa sista ord med så mycken liflighet och hänförelse, att hennes ansigte färgades af en hög rodnad.

Sankta Perpetua hade för mycken takt och erfarenhet, för att icke märka den uppriktighet och det allvar, som dikterade la Mayeuxs ord. Skattande sig lycklig att den unga flickan sålunda uppfattat hennes mening, smålog hon på det mest förbindliga sätt och räckte henne armarne, sägande:

— Bra, bra! min goda dotter! Kom och omfamna mig!

— Min mor! . . . jag . . . är förvirrad . . . så mycken godhet . . .

— Det är ingen oförtjent godhet; ty edra ord äro uppfyllda af hjertlighet, samvetsgrannhet och känsla för det rätta. Jag vill blott underrätta er, att det ej är någon pröfning, som jag velat förelägga er, emedan ingenting i världen kan mindre likna ett förräderi, än det bevis af barnsligt förtroende, som vi begära af våra skyddlingar, och det endast af nit för deras eget, både timliga och eviga väl. Men det finnes vissa personer, och jag märker med tillfredsställelse att ni är ibland dessas antal, min kära dotter, som hafva nog fasta grundsatser och nog upplyst förstånd, för att kunna undvara vår vaksamhet och våra råd, och att af sig sjelfva kunna urskilja hvad som är gagneligt eller menligt för deras salighet. Jag vill då lemna er åt er sjelf, på ert eget ansvar, och ej

begära af er andra förtroenden, än dem ni sjelf finner för godt att utan uppmaning lemna mig.

— Ack, min fru! . . . hvilken godhet! utbrast den stackars la Mayeux, hvars ärliga sinne ej hade ringaste aning om de klosterliga ränkor-na, och som redan trodde sig säker på den hedrande platsen och den in-drägtiga arbetslönen.

Emedan la Mayeux alls icke passade för det ändamål, hvartill klosterförestånderskan ämnat använda henne, fattades blott en förevändning att blifva henne qvitt, och denna förevändning fann den listiga nunnan genast, utan att den ärliga flickan kunde gissa den egentliga orsaken till framställandet af en fråga, som troligen icke blifvit denna gång vidrörd, såvida den unga sömmerskan funnit sig villig att ingå på klosterförestånderskans plan.

— Det är ingen godhet . . . svarade hon på la Mayeuxs utrop; det är endast rättvisa, tillade hon, i det hennes röst blef alltmera inställsam och vänlig. Man kan icke hysa nog förtroende och ömhet för fromma och heliga flickor, sådana som ni, hvilka af fattigdom och motgångar blifvit ännu mera renade, om jag så får uttrycka mig, och det just emedan de alltid hafva följt Herrans bud.

— Min mor! stammade la Mayeux.

Sankta Perpetua afbröt henne här med en fråga, hvilken var ämnad till att göra ett hastigt slut på alltsammans.

— Tillåt mig blott ännu en enda fråga, min kära dotter: Huru många gånger i månaden plägar ni gå till Guds bord?

— Min fru! svarade la Mayeux uppriktigt, jag har icke gått dit allsedan min första nattvardsgång, som var för fyra år sedan. Det är med yttersta möda, och medan jag arbetar hela dagen och en del af natten, som jag lyckats förvärfva mitt lifsupphålle, så att jag ej haft tid att . . .

— Store Gud! ropade nunnan, afbrytande la Mayeux och sammansläende händerna med alla tecken till en sorglig bestörtning. Är det verkligen sannt att ni icke kommunicerar?

— Ack, min fru! jag har ju sagt att det fattas mig tid, återtog den unga flickan, som med en häpen min betraktade nunnan.

Efter en stunds tystnad yttrade denna sorgset:

— Ni ser mig vara otröstlig, min kära dotter, öfver att ej kunna förse er med arbete, såsom jag först hoppades; men — som jag nyss sade er — lika litet som vi vilja anställa gudfruktiga och ärliga personer uti mindre ordentliga och fromma hus, lika litet kunna vi skaffa mindre exemplariska personer in uti hederliga familjer; det fordras, framför allt och såsom första vilkoret, att de skola vara strängt religiösa. Således är det mig, och det till min stora ledsnad, rent af omöjligt att för närvarande kunna använda er, såsom jag hoppades. Imedlerlid; om ni i framtiden skulle bli varmare och mindre likgiltig för edra religionspligter, så få vi se . . .

— Min fru, sade la Mayeux, med tårar i ögonen, ty hon nödgades

nu afstå från ett ljust hopp, jag ber om förlåtelse för det jag uppehållit er så länge.

— Det behöfs ej, mitt barn; tvärtom är det jag som är innerligt ledsen öfver att ej kunna göra för er hvad jag i början hoppades. Jag misströstar dock icke, ty en inre röst säger mig, att edra ögon snart skola öppnas, och det är väl mest derföre, att jag så lifligt önskar, att en person, som i alla afscenden tycks förtjena så mycket deltagande, en dag måtte genom sin gudsfuktan göra sig förtjent af gudfruktiga personers varaktiga hjälp och stöd. . . . Farväl, min goda dotter! Gå i frid, och måtte Gud vara barmhertig emot er, intill dess ni helt och hållet återkommer till Honom!

Medan klosterförestånderskan sade detta, steg hon upp och ledde la Mayeux ända till dörrn, alltid under de mildaste, mest moderliga later. Då nu den stackars flickan kommit öfver tröskeln, sade Sankta Perpetua:

— Gå längst fram i korridorn och stig ned några trappsteg; der klappar ni på en dörr till höger; det är linnekammaren; der finner ni Florina, hon skall föra er ut. Farväl, mitt kära barn!

Så snart la Mayeux kommit ut från nunnan, började de hittills återhållna tårarne att ymnigt flöda; men som hon ej ville visa sig så tröstlös inför Florina och några nunnor, hvilka säkert voro församlade i linnekammaren, stannade hon ett ögonblick utmed ett af fönstren i korridorn, för att aftorka sina tårar.

Mekaniskt fördes nu hennes blickar till fönstret i huset midt emot, der hon, en stund förut, hade sett den unga flickan, som hon trodde vara Adrienne de Cardoville, då hon i detsamma kom att blicka neråt gården och såg densamma, unga, sköna personen komma ut genom en dörr och skynda till gallerplanket, som utgjorde stängslet mellan klostergården och därhusets gård.

Och innanför detta plank, eller staket, såg la Mayeux, till sin oerhörda bestörtning, en af de unga tvillingsfröknarne, öfver hvilkas försvinnande Dagobert var så förtviflad. Det var Rosa Simon, som blek, förgråten, matt och vacklande, nalkades staketet, under synbar oro och fruktan, för att säga ett par förstulna ord till fröken de Cardoville, som nalkades från andra sidan; men det arma, skrämda barnet såg sig oupphörigen om, som om hon fruktat bli ertappad med en oloslig gerning.

IV.

LA MAYEUX OCH FRÖKEN CARDOVILLE.

La Mayeux, rörd, uppmärksam, orolig, lutad mot ett af klostrets fönster, följde med ögonen hvarje rörelse af Adrienne de Cardoville och Rosa Simon, hvilka hon aldraminst väntat att här på stället träffa.

Rosa närmade sig tätt intill staketet, som skiljde klosterträdgården från den, som tillhörde doktor Baleiniens så kallade helsoinrättning, och sade några ord till Adrienne, hvares ansigte uttryckte på en gång förvåning, vrede och medlidande.

I samma ögonblick kom en nunna framspringande i klosterträdgården och tittade åt båda sidor, som om hon hade sökt någon, och varit

orolig öfver att ej finna den hon sökte. Slutligen varseblef hon Rosa, som rädd och bäfvande höll sig fast vid staketet; nunnan fattade då den stackars flickan i armen och tyktes göra henne stränga förebräelser, hvar efter hon, oakadt några af fröken de Cardoville yttrade lifliga ord, genast förde bort det arma barnet, som, utom sig af fruktan, af sorg, af förtviflan, flera gånger vände hufvudet tillbaka, för att se på fröken de Cardoville. Denna, som ännu en gång genom talande åtbörder tillkännagaf sitt medlidande, vände sig hastigt om, liksom hade hon velat dölja sina fårar.

Den korridor, hvarifrån la Mayeux åskådade detta rörande uppträde, var belägen en trappa upp. Sömmerskan fick då den tanken, att skynda till nedra våningen och derifrån ut i klosterträdgården, för att få tala med den sköna unga flickan med det guldfärgade håret, i afsigt att försäkra sig om hon verkligen vore fröken de Cardoville, och att då, om hon funne henne vid redig sinnesförfattning, låta henne veta att Agricola hade saker af yttersta vigt att meddela, men att han ej visste på hvad sätt han skulle få tala med henne.

Dagen var långt framskriden och solen nära sin nedgång, hvarföre la Mayeux, som fruktade att Florina kunde ledsna vid att vänta, skyndade att utföra sitt fattade beslut. Gående med lätta steg och lyssnande alltemellanåt, kom hon snart till slutet af korridorn. Der förde en liten trappa af tre till fyra steg till dörren af linnerummet; men la Mayeux gick förbi dörren och begaf sig utför en svängtrappa, som slutade i en förstuga af nedra våningen.

Då den unga flickan hörde talande röster deruppe, skyndade hon framåt. Hon passerade en lång gång, som begränsades af en glasdörr. Denna dörr förde till den delen af klosterträdgården, som var klosterföreständerskan ensam förbehållen.

Från denna dörr, som ej var stängd, vidtog en hög buxbomshäck, som helt och hållet skydde den korta puckelryggiga flickan. Hon smög sig således hastigt fram till staketet, som åtskiljde klostrets och därhusets båda trädgårdar.

Några steg från detta staket såg hon Adrienne de Cardoville sitta på en trädgårdsbänk.

Adriennes ovanliga fasthet och själsstyrka hade blifvit för en kort tid skakade, genom den bestörtning och den förtviflan, som bemäktigat sig henne under den första förfärliga natten, som hon tillbragte i doktor Baleiniers därhus; äfven sedan hade denne man, med en djefvulsk beräkning, gjort allt för att underhålla den svaghet och sinnesskakning, hvori den unga flickan befann sig, och hade till och med kommit så långt, att han förmått henne tvifla på sitt eget förstånd.

Men det lugn, som vanligen efterträder de mest smärtande, mest våldsamma sinnesrörelser, och den själsbeträktelse, som i hvarje upplyst själ måste, förr eller sednare, göra sig gällande, lugnade snart den stackars Adrienne, och förjagade den hemska fruktan, som läkaren lyckats att för några stunder uppväcka inom henne. Hon började till och med inse att det ej var något misstag af doktorn, utan att han handlade med en

exempellös djerfhet, samt en skrymtaktighet och en list, som icke hade sin like, i förening med en sällsynt skicklighet. Alltför sent kom Adrienne under fund med att doktorn var ett villigt redskap åt prinsessan de Saint-Dizier.

Från det ögonblicket förskansade hon sig inom en tystnad och ett lugn, fulla af sann värdighet. Icke en enda klagan, icke en enda förebräelse kom numera öfver hennes läppar . . . hon blott afbadade tiden och hoppades. — Visserligen lemnade man henne en temligen stor frihet att handla och röra sig inomhus, — i det man visligen afhöll henne från all gemenskap med den yttre världen, och hon promenerade dagligen i trädgården, ehuru det var midt i vintern; men det oaktadt, var dock detta tillstånd af tystnad och fångenskap, svårt och plågsamt, isynnerhet för fröken de Cardoville, som var van vid en så obegränsad frihet och som så mycket älskade harmoni, prakt och skönhet i allt hvad som omgaf henne. En inre röst sade henne likväl att detta tillstånd ej kunde räcka länge. Hon var okunnig om lagens verksamhet och vaksamma öga; men hennes blotta förstånd sade henne, att en inspärning för några dagar, stödd på mer eller mindre sannolika bevis för rubbning i förståndet, väl kunde försökas och till och med temligen ostraffadt utföras; men att den dock icke kunde utsträckas och förlängas öfver vissa gränser, emedan en sådan person som hon ej kunde spårlöst försvinna ur världen, utan att man, efter någon tids förlopp, underrättade sig hvart hon tagit vägen, och då skulle väl en så hastigt påkommen galenskap gifva anledning till noggranna undersökningar. Sann eller falsk, hade dock denna slutsats varit nog, för att åt Adriennes starka själ återgifva dess spänstighet och dess medfödda kraft.

Imidlertid hade hon, mer än en gång, frågat sig sjelf efter orsaken till denna grymma handling, utan att hennes förstånd kunde derpå gifva ringaste svar. Hon kände prinsessan de Saint-Dizier tillräckligt, för att ej tro henne i stånd att handla så, utan något särskildt mål och blott för att plåga den hatade brorsdottren; ty om det varit fråga blott om att för några dagar skrämma och smärta henne, hade hon ju kunnat påfinna något annat medel. Häruti bedrog sig icke heller den förståndiga Adrienne. Abbé d'Agrigny och prinsessan de Saint-Dizier voro öfvertygade, att Adrienne, bättre underrättad än hon velat visa, alltförväl visste huru viktigt det vore för henne att d. 15 Februari infinna sig i det meranämnde huset på Sankt-François-gatan, och att hon hade beslutat göra sina rättigheter gällande. Då de nu inneslutit Adrienne i ett därhus, hade de trots sig gifva en obotlig stöt åt hela hennes framtid. Och detta grymma försiktighetsmått hade likväl varit aldeles onödigt, ty Adrienne, som väl var på spåren af den familjhemlighet man velat dölja för henne, var dock icke helt och hållet upplyst derom, och det just i brist af vissa, angelägna papper, dem man förstätt att listigt undausmyga.

Hvad kunde vara skälet till denna afskyvärda handling af fröken de Cardovilles fiender? — Derpå grubblade hon oupphörligt, men hon kunde dock icke gissa det.

Ingen kunde vara mindre hatfull och mindre hämndlysten, än denna

ädelsinnade unga flicka; men då hon tänkte på allt hvad abbé d'Aigrigny, prinsessan de Saint-Dizier och doktor Baleinier hade kommit henne att lida, gjorde hon inom sig ett heligt löfte, icke att utöfva hämnd, men att skaffa sig en lysande upprättelse. Om man nekade den, föresatte hon sig att utan rast, utan hvila, utan skonsamhet förfölja så mycken list och grymhet, och ett så oerbördt skrymteri, — icke af bitterhet öfver de olyckor som öfvergått henne själf, men för att värna en mängd andra, olyckliga offer, hvilka ej kunde, såsom hon, kämpa och försvara sig.

Adrienne, ännu under den smärtsamma inflytelsen af sitt korta samtal med Rosa Simon, lutade sig mot karmen af den bänk, hvarpå hon satt sig. Hon höll venstra handen öfver ögonen. Sin hatt hade hon lagt bredvid sig på bänken, och det vackra hufvudets lutande ställning gjorde att de rika hårlockarne nästan helt och hållet dolde den fina, friska kinden. I denna böjda, vårdslöst behagliga ställning visade sig på det fördelaktigaste sätt konturerna af hennes på en gång sylfidiska och fylliga vext, under en klädning af emaljgrönt siden, en stor spetskrage, på bröstet sammanfästad med en rosenröd sidensarsrosett och vid händerna försedd med dyrbara spetsmanchetter. Kragen och manchetterna hindrade klädningens hjerta färg att alltför starkt afsticka mot den bländande hvitheten af hennes svanhals och de små, rafaeliska händerna, omärkligt randade af fina blå ådror. På hennes utmärkt vackra och höga fotvriskorsade sig de smala banden af en fin svart sidensarssko; ty doktor Baleinier hade från första stunden af hennes bortröfvande dragit försorg om att hennes garderob blifvit diltörd, samt gifvit henne tillstånd att få kläda sig, enligt sin vana, dyrbart och smakfullt. Hos Adrienne var — enligt hvad vi redan hafva sagt — den utsökta prydlighet, hvarmed hon klädde sig, icke en verkan af behagsjuka, utan en pligt mot henne själf, som af Gud blifvit begäfvad med en så sällsynt skönhet.

Der stod nu la Mayeux, tätt invid staketet, försänkt i tyst beundran öfver den unga damens granna klädsel och vackra vext, utan att dock erfara någon bitter känsla vid tanken på sina egna trasor och sin egen vanskaplighet.

La Mayeux sade till sig själf, med sin vanliga klokhet och skarp-sinnighet, att det var högst besynnerligt att se en sinnessvag menniska kläda sig med sådan ordning och en så utsökt smak. Också var det icke utan mycken blyghet och förlägenhet, som hon närmade sig gallerporten, som skiljde henne från den granna, unga damen, medan hon likväl tänkte för sig själf, att om denna möjligen kunde vara olycklig nog att vara tokig, hade hon troligen sina kloka mellanstunder.

Hon ville dock försäkra sig om det unga fruntimrets identitet med den hon trodde henne vara, hvarföre hon, med räd och något darrande röst, men likväl högt nog, för att bli hörd af Adrienne, ropade:

— Fröken de Cardoville!

— Hvem ropar mig? frågade Adrienne.

I detsamma reste hon sig upp, men då hon varseblef la Mayeux, kunde hon ej återhålla en rörelse af bestörtning, nästan af fasa.

Icke underligt. — Denna arma varelse, så blek, så vanskaplig och så illa klädd, skulle väl, då hon visade sig så der hastigt, kunna ingifva litet skrämsel och väcka en motjudande känsla hos fröken de Cardoville, som af naturen var så känslig för det sköna och harmoniska i anleten och former, och som hade en medfödd afsmak för allt fult och fränstötande.

La Mayeux märkte ej det intryck hon gjorde. Orörlig, med stirrande ögon och händerna sammanknäppta af djup beundran, eller snarare af ett slags ovillkorlig tillbedjan, betraktade hon den inför henne stående bländande skönheten, hvilken hon för en stund sedan endast flyktigt sett genom det täta fönstergallret. Hvad Agricola sagt om sin beskyddarinneas ovanliga skönhet, syntes henne nu alldeles för matt, för svagt, för intetsägande. Aldrig hade la Mayeux — icke ens under sina poetiska drömmar — kunnat föreställa sig något så idealiskt.

Genom en besynnerlig likstämmighet i känslan, försakade åsynen af någonting fullkomligt skönt samma ljuflva extas hos dessa så olika unga flickor, dessa hvarandra så motsatta varelser, dessa bilder af skönhet och fullhet, af rikedom och fattigdom.

Efter denna, så tillsägandes, omedvetna hyllning, egnad åt Adriennes behag, tog la Mayeux ännu ett steg mot staketet.

— Hvad vill ni? — ropade fröken de Cardoville, med en rädsla och motvilja, som ej kunde undgå la Mayeux. Denna nedslog då ögonen och sade, med en ännu mildare röst.

— Förlåt, min fröken, att jag varit nog dristig att sålunda framställa mig inför er; men — ögonblicken äro dyrbara — jag kommer med helsingar från . . . från Agricola.

Vid dessa ord närmade sig Adrienne till staketet och betraktade la Mayeux med en af välvilja blandad förundran.

— Ni helsar mig från Agricola Baudoin? sade hon. — Hvem är ni?

— Hans fostersyster. — En fattig sömmerska, som bor i samma hus som han.

Adrienne syntes samla sina minnen samt bli fullkomligt lugn. Efter ett ögonblicks tystnad, sade hon, leende:

— Det var ni, som förmäde den unga Baudoin att vända sig till mig, i fråga om kationen? — Är det icke så?

— Huru, min fröken, ni påminner er? . . .

— Jag glömmar aldrig det som är ädelt och vackert. — Den unga smeden talade med rörelse om er tillgifvenhet för honom, och det skall jag väl komma ihåg. Ingenting är enklare än detta! — Men, huru har ni kommit hit i klostret?

— Det var någon som sade att jag här skulle få någon sysselsättning, ty jag är alldeles utan arbete, — Olyckligtvis fick jag dock ett nekande svar af förestånderskan.

— Och hur kunde ni igenkänna mig?

— Ack, min fröken . . . på er utomordentliga skönhet, hvarom Agricola talat.

— Kände ni icke snarare igen mig på det här? . . . yttrade Adri-

enne leende, i det hon med sina rosenfingrar fattade yttersta ändan af de på högra sidan hängande, guldfärgade lockarne.

— Min fröken, svarade la Mayeux, med ett af dessa milda småleenden, som sällan krusade hennes läppar — man måste förlåta Agricola; han är poet, och då han, med en vördnadsfull beundran, målade för mig sin beskyddarinnas porträtt, utelemnade han ingen enda af alla dess sällsynta fullkomligheter.

— Och hvem ingaf er den tanken att gå och tala vid mig?

— Hoppet att kunna tjena er, min fröken. — Ni omfattade Agricola med så mycken godhet, att jag tagit mig friheten att dela hans erkänsla för er . . .

— Tala, tala! mitt goda barn, sade Adrienne med obeskrifligt behag . . . jag skall belöna er dubbelt för er beredvillighet att tjena mig . . . churu jag hittills ej förmått göra er värdige fosterbror någon verklig tjänst.

Under det att ofvanstående ord utbyttes, hade fröken de Cardoville och la Mayeux betraktat hvarandra med ömsesidig förvåning.

Först och främst förundrade det la Mayeux, att en person, som sades vara tokig, kunde tala och uttrycka sig så, som Adrienne gjorde; — sedan undrade hon öfver sig sjelf och den frihet, eller snarare den lätthet, hvarmed hon talade till fröken de Cardoville, hon — den blyga, försagda flickan, som annars nedslog ögonen och stammade, vid åsynen af en främmande person, synuerligast någon så förnäm, som fröken de Cardoville var. — Ack! . . . hon förstod ej att denna älskvärda flicka ägde i hög grad upphöjda och menniskoälskande själars förmåga att hos alla som nalkas dem göra det inre värdet gällande.

Adrienne var, å sin sida, ytterst förvånad att höra en ung flicka af sämre klassen, klädd nästan som en tiggerska, uttrycka sig i så valda och passande ordalag. Ju mer hon betraktade den kulryggiga, ju mer förvandlade sig det obchagliga intryck, hennes första åsyn väckt, till en aldeles motsatt känsla. Med den hos qvinnan vanliga snabba uppfattningsförmåga, äfven i smäsaker, hade hon längesedan sett att la Mayeux tjocka kastanjebruna hårflätor, som framstucko under den dåliga svarta krusflorsmössan, voro släta och för dagen flätade, samt att hennes händer och ett stycke af armarne, som ej skyldes af den gamla katunsklädningens alltför korta ärmar, voro ytterst fina och rena, ett bevis på att snygghet och kärlek till renlighet var hos den arma flickan en medfödd egenskap, som gjorde sig gällande i trots af hennes ytterliga fattigdom. Adrienne fann äfven uti den unga sömmerskans bleka, mellankoliska drag och i det på en gång milda och uttrycket i hennes stora, blå ögon ett sorgligt och rörande behag, en blygsam värdighet, som nästan undångömdo hennes vankaplighet.

Adrienne älskade med passion all yttre skönhet, men hon hade för ädel själ, för upplyst förstånd och för känslofullt hjerta, för att ej uppskatta den inre sedliga skönhet, som ofta framstrålar genom det mest vanlottade yttre. — Denna upptäckt af inre skönhet under en sådan yta, som la Mayeux, var dock något aldeles nytt för Adrienne, hvars börd, rike-

dom och vanor hittills hållit henne långt aflägsnad från personer, sådana som den fattiga la Mayeux.

Sedan nu den sköna adelsdamen och den eländiga sömmerskan hade, under ett ögonblick, betraktat hvarandra med vexande förvåning, ytttrade den förra:

— Jag tror mig lätt kunna gissa orsaken till vår ömsesidiga förvåning vid hvarandras betraktande: — ni tycker att jag talar temligen förnuftigt, för att vara tokig; i fall att man berättat er att det är i och för vansinne, som jag befinner mig här. — Och jag — tillade fröken de Cardoville, med en ton af . . . snart sagdt . . . vördnadsfullt medlidande, . . . jag tycker att grannligheten i edra uttryck och finheten i ert skick gör ett smärtsamt afbrott mot den belägenhet, hvaruti jag finner er. — Således tror jag min förvåning öfver er vara ännu större än er öfver mig.

— Ack, min fröken! ropade la Mayeux, med en känsla af sällhet, så varm och uppriktig, att hennes stora blå ögon fylldes af tårar; — det är då sant? . . . Man har då bedragit mig, tillika med många andra! . . . Jag tyckte väl nyss, då jag såg er så strålande af helsa och skönhet, då jag såg er milda blick och hörde edra godhetsfulla ord, att en så stor, olycka omöjligen kunde ha träffat er. — Men, min Gud, bästa fröken! hur kommer det till att ni är här?

— Stackars barn! sade Adrienne, djupt rörd öfver den fattiga flickans visade tillgifvenhet, hur kommer det till? . . . Och hur kommer det till att ni, med ett sådant hjerta och så mycken bildning, skall vara så olycklig? — Lugna er dock; — jag skall icke alltid vara här. Denna förklaring innebär att både ni och jag snart skola återtaga den plats som höfves oss. — Tro mig: — jag skall aldrig glömma att ni, oaktadt den djupa sorg, hvaruti ni var försänkt, — det säger sig sjelft då ni såg er utan alla utvägar till bergning — ändå fick den tanken att närma er mig, för att söka vara mig nyttig. — Ni kan ock, i sanning göra mig en stor tjänst, hvilket förtjusar mig, emedan jag då får stanna i en stor tacksamhetsförbindelse hos er. Ni skall få se huru dyrt jag säljer min erkänsla, tillade hon med ett förtjusande småleende.

Dock . . . fortfor hon, efter något uppehåll, innan vi tänka på mig, böra vi tänka på er stackars fosterbror. — Han är ju i fängelse?

— Icke för närvarande, hoppas jag. Han måste, just nu, vara ställd på fri fot, tack vare en af hans kamraters ädelmod. — Hans far gick i går att erlægga borgessumman för honom och erhöll det löftet att han i dag skulle bli fri. — Men, ännu då han var i fängelse, skref han till mig, att han hade ytterst viktiga saker att upptäcka för er.

— För mig?

— Ja, fröken. — Agricola är visst redan fri. — Huru skall han bära sig åt, för att kunna meddela fröken den angelägna underrättelsen?

— Han har något viktigt att upptäcka för mig? För mig? upprepade Adrienne med förvånad och tankfull min. Jag grubblar förjäfves, för att gissa hvad det kan vara; men så länge jag är innesluten i detta hus och stängd från all beröring med människor utifrån, kan herr Agricola ej tänka på att vända sig till mig, hvarken direkt eller indirekt. Han

måste då vänta till dess jag kommer härifrån. Det är icke allt: han måste först och främst laga, att han kan rycka ur klostret här bredvid ett par staskars barn, vida mer beklagansvärda än jag är. Marskalk Simons döttrar äro inneslutna der, och med våld kvarhållna.

— Ni vet deras namn, fröken?

— Ja; herr Baudoin omtalade för mig att de voro anlända till Paris, att de voro femton år gamla och alldeles märkvärdigt lika. Då jag i förrgår gjorde min promenad i trädgården, såg jag tvenne små sorgsna flickansigten närma sig till gallret af de celler, der de voro inneslutna, hvar för sig, den ena på nedra botten, den andra en trappa upp. Då sade mig en inre röst, att jag såg de stackars moderlösa, om hvilka herr Agricola talat, och för hvilka jag intresserar mig i dubbelt hänseende, emedan de äro mina släktingar.

— Äro de edra släktingar?

— Ja visst. Jag kunde olyckligtvis ingenting göra för dem, men jag sökte att genom tecken och åtbörder betyga dem den ömma del jag tog i deras öde. Deras ymniga tårar och den djupa förtviflan, deras förtjusande ansigten uttryckte, sade mig att de voro fångar i klostret, liksom jag här.

— Ack, fröken, jag förstår — ni är kanhända ett offer för edra släktingars elakhet?

— Hurudant mitt öde än må vara, återtog Adrienne, så är jag dock mindre att beklaga, än dessa olyckliga barn, hvilkas förtviflan verkligen är oroande. Att man åtskillt dem är, enligt de få ord som den ena nyss sade mig, det som utgör deras största olycka . . . Jag ser att de, liksom jag, äro offer för någon nedrig anläggning. Men förhända att ni kan göra något för deras frälsning. Alltsedan jag kom hit i huset, har det varit mig omöjligt att ha den ringaste beröring med någon utom dessa murar. Man tillåter mig ej att ha penna och papper; således är det mig omöjligt att skrifva ett ord. Hör därför uppmärksamt på hvad jag säger, och jag försäkrar er att vi, på det sättet, skola lyckas att besegra en nedrig förföljelse.

— O, tala, tala, goda fröken!

— Den der gamle soldaten, Agricolas far, han som hitförde flickorna från Siberien, — är han i staden?

— Ja, fröken; och om ni kunde föreställa er hans förtviflan, hans raseri, då han kom hem till sin hustru och ej återfann barnen, som en döende moder anförtrott honom . . .

— Han måste framförallt akta sig att gå våldsamt till väga, ty då vore allt förloradt. Tag denna ring — och Adrienne drog en ring af sitt finger — lemna den till den gamle Baudoin, och säg att han genast går till . . . Men är ni säker på att kunna erinra er ett namn och en adress?

— Ja, ja, fröken: var derom fullkomligt öfvertygad. Agricola nämnde för mig ert namn, en enda gång . . . blott en enda — och jag har aldrig glömt det. Hjertat har sitt minne.

— Jag ser det, mitt barn. Kom således ihåg grefve de Montbron!
 — Grefve de Montbron; det skall jag icke glömma.
 — Det är en af mina goda vänner. Han bor vid Place-Vendôme,
 N:o 7.

— Place-Vendôme, N:o 7; — det skall jag noga erinra mig.
 — Agricolas far bör gå till honom i afton. Om grefven ej är hemma, skall han afvakta hans återkomst. Då skall han helsa ifrån mig och anhålla om ett samtal med grefven, i det han lemvar denna ring, till tecken att han säger sanningen. Då han träffar grefven, skall han för honom omtala de unga flickornas bortröfvande och uppge klostret, der de hållas instängda. Sedan skall han berätta, att jag hålles instängd, såsom tokig, på doktor Balciniers dårhus . . . Sanningen har en röst, som nog skall igenkännas af grefve de Montbron. Det är en man af utmärkt förstånd och mycken erfarenhet, samt af ett särdeles inflytande och vidsträckt förbindelser. Säkert skall han, genast då han erhåller underrättelsen, vidtaga nödiga åtgärder, och i morgon, eller sist i öfvermorgon, är jag säker att både jag och de unga flickorna äro fria, och därför skola vi ha er att tacka. Men ögonblicken äro dyra — skynda er — man kunde öfverraska oss här.

Men just då Adrienne var i begrepp att gå, yttrade hon till la Mayeux, med ett så rörande smäleende, med en så vek och öm röst, att den fattiga flickan ej kunde annat än tro uppriktigheten af hennes ord:

— Er fosterbror, Agricola, sade mig att jag, hvad hjertats godhet beträffar, gick upp emot er . . . Nu först begriper jag allt det hedrande och smickrande för mig, som dessa ord innehölla. Räck mig genast er hand, jag ber, tillade fröken de Cardoville, hvars ögon fylldes af tårar, och hon sträckte dervid sin förtjusande hand mellan staketets spjelor, för att fatta la Mayeuxs hand.

Den sköna damens ord och åtbörder buro stämpeln af en så rörande hjertlighet, att den unga sömmerskan lade, utan någon falsk blygsel, sin smala magra hand i den unga frökens.

Då förde fröken de Cardoville, fattad af en religiös vördnad, den puckelryggigas hand till sina läppar, och sade:

— Då jag ej kan få omfamna er, som om ni vore min syster, så måste jag åtminstone kyssa denna hand, helgad genom ett ärligt och tråget arbete, emedan jag auser er som min skyddsengel.

Hastigt hördes röster och steg i doktor Balciniers trädgård; fröken drog sig därför skyndsamt tillbaka, under det hon uttalade orden: Mod, minne . . . och hopp!

Allt detta hade gått så fort, att den fattiga sömmerskan ej hunnit taga ett steg, eller göra en enda rörelse. Tårar, men denna gången ljufva tårar, strömmade från hennes ögon och öfersköljde hennes bleka kinder.

Att en sådan flicka, som Adrienne de Cardoville, bemötte henne som en syster . . . att hon kysste hennes hand, och sade sig vara stolt öfver att likna henne . . . henne — denne arma varelse, som dvaldes i eländets djup — det var att visa en syskonkärlek enligt evangelii ord.

Det gifves någon gång ord och intryck, som komma en skön själ att

glömma långa år af lidande och sorg, som tyckas, medelst en hastigt förhifygande, blixtnabb ljusstråle, yppa hennes storhet och göra den åskådlig för hennes själf; — så var det ock med la Mayeux, som nu, tack vare fröken Adriennes ord, första gången fick ett begrepp om sitt eget värde . . . Och ehuru detta intryck var lika hastigt, som outplånligt, sammanknäppte hon händerna och höjde ögonen mot himlen med en varm, andäktig bön, full af erkänsla för Guds godhet; ty fastän den unga sömmerskan — för att betjena oss af det ultramontanska talesättet — icke praktiserade, kunde ingen vara, mer än hon, begäfvad med denna djupt religiösa känsla, som förhåller sig till dogmen såsom det ändlösa stjernhulvet förhåller sig till dömen i en kyrka.

Fem minuter efter fröken de Cardovilles försvinnande, kom la Mayeux, som osedd smugit sig genom trädgården, åter till linnekammarens dörr, hvarpå hon sakt klappade.

En syster kom och öppnade dörrn.

— Mamsell Florina, som förde mig hit, — är hon icke här, min syster? frågade la Mayeux.

— Nej; hon har gått, ty hon hade ej tid att vänta så länge, svarade nunnan. Ni kommer väl från vår moder, förestånderskan? tillade hon.

— Ja, min syster, sade la Mayeux med nedslagna ögon. Skulle ni vilja vara så god och säga mig huru jag skall slippa ut härifrån?

— Kom med mig, bad nunnan.

Och la Mayeux följde henne, med hjertat hultande af ångest, emedan hon fruktade att möta klosterförestånderskan, och att denna skulle, med mycket skäl, fråga hvar hon uppehållit sig så länge.

Slutligen såg den bäfvande la Mayeux klostrets sista dörr tillslutas efter sig.

Efter att hafva nästan sprungit öfver den stora gården, stannade la Mayeux vid portvaktarens lilla stuga, der hon hörde följande ord vexlas:

— Min gamle Jérôme; ni måste i natt fördubbla er vaksamhet . . . Hvad mig beträffar, så skall jag lägga två kulor i min bössa. Fru förestånderskan har befallt, att man skall göra två runder, i stället för en.

— Ja, tag ni er bössa, käre Niklas, sade den andra rösten; jag behöfver ingen, ty jag har min lif. Den är nyss slipad och mycket hvass, må ni veta. Den är för en trädgårdsmästare det bäst passande vapen, och intet dåligt vapen, det svarar jag för.

Mot sin vilja oroad af dessa ord, hvartill hon oafsigtligt lyssnat, närmade la Mayeux sig till portvaktarens fönster och bad att få slippa ut.

— Hvarifrån kommer ni? frågade portvaktaren och trädde ut, hållande i handen en dubbelbössa, som han höll på att ladda, och betraktade derunder den unga flickan med misstrogn blickar.

— Jag kommer från klosterförestånderskan, med hvilken jag haft ett samtal, svarade flickan, ej utan rädsla.

— Är det sannt, det? Ni ser mig ut att vara en misstänkt person,

sade Niklas på sitt plumpa vis. Dock — lika mycket . . . laga er ut bara, och det fort!

Porten öppnades och la Mayeux gick.

Rnappast hade hon tagit några steg på gatan, förrän hon såg Rabat-Joie komma springande emot sig, och, några steg efter hunden, den gamle Dagobert, som kom ilande med skyndsamma steg.

La Mayeux hastade honom till mötes; då hörde hon en vacker och klangfull manlig röst ropa.

— God dag, min bästa Mayeux!

Den unga flickan vände sig om och såg Agricola komma, från motsatt ända af gatan.

V.

DET OFÖRMODADE MÖTET.

Vid åsynen af Dagobert och Agricola hade la Mayeux, helt bestört, stannat några steg från klosterporten.

Soldaten blef icke genast varse la Mayeux; han skyndade i spåren af Rabat-Joie, som, ehuru mager, utsvulten, ruggig och alldeles öfverstänkt af gatsmuts, tycktes skälfva af glädje, och vände tid efter annan sitt kloka hufvud mot husbonden, till hvilken han återvänt, efter att hafva fagnat la Mayeux.

Ja, ja, jag hör och ser dig, min gamle trojjenare, sade soldaten, röd. Du är trognare än jag, du — ty du har intet ögonblick öfvergiftvit de kära barnen; du har följt dem; du har legat och vaktat, dag och natt, utan mat och drick, vid porten genom hvilken de infördes; och då du ej såg dem komma ut, sprang du att söka mig hemma. Medan jag förtvillade och rasade, som en däre, upptäckte du deras vistelse-ort. Hvad bevisar detta? . . . Jo, att djuren ofta äro bättre än människorna. Det är en känd sak, det. Äntligen skall jag då återse dem! . . . När jag tänker på, att vi ha den trettonde i morgon och att, om icke du varit, min gamle Rabat-Joie, skulle allt ha gått förloradt, så får jag nästan frossan. Se så; komma vi icke snart till stället? Hvilket ödsligt kvarter detta är! . . . Och mörkret inbryter snart.

Dagobert hade hållit detta långa tal till Rabat-Joie, allt under det han gick och höll ögonen fästade på den trogne hunden, som lunkade framåt och vek af gata efter gata. I en hast såg han det ädla djuret taga ett skutt framåt; han upplyfte då hufvudet, och såg att hunden fagnade la Mayeux och Agricola, hvarefter han åter sprang till sin herre, som nu befann sig några steg från klosterporten.

— La Mayeux! hade både fadren och sonen ropat, vid åsynen af den unga sömmerskan, till hvilken de närmade sig, betraktande henne med yttersta förvåning.

— Friskt mod, gamle Baudoin! sade flickan, med ett uttryck af glädje, omöjligt att bestrifva. Frökvarne Rosa och Blenda äro återfunna.

Sedan vände hon sig till den unge smeden och sade:

— Godt hopp, Agricola! Fröken de Cardoville är icke tokig. Jag har nyss talat med henne.

— Hon är icke tokig! Hvilken lycka! ropade ynglingen.

— Barnen! ropade Dagobert, fattande la Mayeux händer uti sina, som darrade af våldsamt sinnesrörelse. Har ni sett dem?

— Ja, nyss. Men de voro mycket bleka, mycket bedröfvade. Jag kunde ej få tala vid dem.

— Ack! ropade Dagobert och stammade, liksom qväfd af denna nyhet, och tryckande båda händerna mot bröstet. Jag hade ej trott att mitt gamla hjerta skulle kunna slå så hårdt . . . Och likväl . . . i följd af min trogne hunds mer än sluga beteende, väntade jag mig nästan en sådan upptäckt. Ack, jag tror att jag får svindel af glädje!

— Min gode far! du ser att detta är en god dag! utbrast Agricola, betraktande den unga sömmerskan med den lifligaste erkänsla.

— Omfamna mig, min goda dotter! ropade den gamle soldaten och tryckte med djup rörelse la Mayeux i sina armar; men skakad af otålighet, ropade han snart: Se så, mina barn, skyndom oss!

— Ack, min goda la Mayeux, sade Agricola; du återger lugnet, och kanske lifvet åt min far . . . Och fröken de Cardoville — hur vet du att . . .

— En högst förunderlig händelse, afbröt la Mayeux. Jag skall sedan berätta alltsammans. Men du sjelf . . . huru kommer du hit?

— Rabat-Joie stannar och skäller, ropade Dagobert, som redan hade gått några steg närmare klosterporten.

Verkligen hade icke hunden, lika otålig som hans husbonde att återse de moderlösa, men bättre undermåttad än han, posterat sig midtför klosterporten, der han började skälla, för att väcka Dagoberts uppmärksamhet.

Denne förstod hundens mening, och yttrade till la Mayeux, med en frågande åtbörd:

— Barnen äro der?

— Ja, derinne äro de.

— Se der . . . jag visste väl det . . . Förträffliga kreatur! Oförliknelige hund! Ja, ja! — djuren äro bättre än människorna, — med undantag af dig, min goda Mayeux, som är bättre än alla, både människor och djur. Men de stackars små flickorna. Jag måste se dem! . . . jag måste se dem!

Då Dagobert hade uttalat dessa ord, började han att, i trots af sina sextio år, springa, för att nalkas Rabat-Joie.

— Agricola! ropade la Mayeux; hindra din far från att klappa på den der porten. Han skall förstöra allt.

Med två skutt stod den unge smeden vid sin fars sida; denne hade redan lagt handen på portklappen.

— Min far! . . . klappa ej på! ropade sonen, fattande fadrens arm.

— Hvad dj — säger du?

— La Mayeux säger att om ni klappar på, så förstör ni allt.

— Huru?

— Hon får sjelf förklara detta, sade Agricola.

La Mayeux, mindre vig än den unge mannen, nalkades nu och sade:
— Bäste Dagobert, låt oss ej qvarstanna här vid porten; någon kunde öppna inifrån och se oss församlade här. Det skulle väcka misstankar. Låt oss heldre gå längs muren.

— Misstankar! sade veteranen, helt förvånad, men utan att aflägsna sig från porten. Hvad för misstankar?

— Jag besvär er, stå icke der, bad la Mayeux, med så mycken ifver, att Agricola, som fann att saken var allvarsam, förenade sig med henne och sade till fadren:

— Min far! emedan la Mayeux säger att det ej går an, så har hon väl sina skäl . . . Boulevard de l'Hôpital är blott ett par steg härifrån. Der går ingen människa — vi behöfva ej frukta att der bli störda.

— Må fan annamma mig på stället, om jag begriper ett enda ord af hvad ni båda säger! ropade Dagobert, utan att gå ett steg ifrån porten. Barnen äro derinne. Jag tar dem . . . jag för bort dem . . . det är gjordt på tio minuter.

— A, tro icke det Baudoin! inföll la Mayeux. Det är vida svårare än ni tror . . . Men kom, kom . . . hör ni! — Man talar på gården.

Verkligen hade icke flickan rätt, man hörde tal af sorlande röster.

— Kom . . . kom, min far! sade Agricola, som bortsläpade sin far mot hans vilja.

Rabat-Joie, som syntes helt förvånad öfver denna tvekan, skälde tre eller fyra gånger, utan att öfverge sin post, liksom för att protestera mot den förödmjukande reträtten; men vid Dagoberts rop skyudade han att förena sig med hufvudstyrkan.

Rlockan var då fem på aftonen: det blåste mycket; tjocka och regn-digra moln samlade sig på himlen. Vi hafva redan anmärkt att Boulevard de l'Hôpital, som begränsade klosterträdgården, var ett nästan obe-sökt ställe. Dagobert, Agricola och la Mayeux kunde således fullkomligt ostörda på detta ödsliga ställe få rådslå om sina angelägenheter.

Under de få steg, som det lilla sällskapet hade att vandra, gaf den gamle soldaten åtskilliga gånger luft åt sitt häftiga lynnes gruffliga otålighet; också voro de knappast komna till hörnet och hade vikit af, förrän han utbrast:

— Se så, min flicka, förklara er nu; jag står som på glödande kol.

— Huset, der marskalk Simons döttrar äro inneslutna, är ett kloster, sade la Mayeux.

— Ett kloster! ropade den gamle. Nå, det hade jag bort gissa. Än sedan då? Jag går att hemta dem från ett kloster, liksom från ett annat ställe. En gång är ingen gång.

— Men, bästa Baudoin; de äro ju inneslängda der mot sin vilja . . . mot er vilja. Således slippa de icke derifrån.

— De slippa icke? . . . Dj . . . det skola vi få se, och han tog ett par steg, liksom för att återvända.

— Min far! ropade Agricola, fasthållande honom. Haf då litet tålmod; hör då hvad la Mayeux säger.

— Jag vill ingenting höra. Huru? . . . Barnen äro här . . . på

ett par stegs afstånd ifrån mig . . . jag vet hvar de äro . . . och jag skall icke få dem, med ondo eller godo? Jo, jag måste ha dem, och det genast på ögonblicket. Det vore väl besynnerligt annars. Släpp mig!

— Gode, bäste Bandoïn, hör mig! bad la Mayeux, och fattade i gubbens andra hand. Det finns ett bättre, ett säkrare medel att återfå de stackars fröknarne, och det utan all våldsambhet. Fröken de Cardoville sade mig att om ni brukade våld, vore alltsammans förstördt.

— Om det finns något annat medel, så . . . fort fram dermed! Fort, fort!

— Här är en ring, tillhörig fröken de Cardoville och . . .

— Hvad är det för en . . . fröken de Cardoville? . . .

— Min far, det är en ung, rik, utomordentligt skön och ädelsinnad fröken, som ville gå i borgen för mig och åt hvilken jag har en viktig sak att meddela.

— Godt! godt! ropade Dagobert; vi få tala om det der sedan . . . men hur hänger det ihop med ringen?

— Ni skall taga denna ring; ni skall genast gå att uppsöka grefve de Montbron, Place Vendôme, N:o 7. Det måste vara, enligt hvad jag kan förstå, en mycket mäktig man. Han är fröken de Cardovilles vän. Denna ring skall bevisa att ni verkligen är skickad från henne. Ni skall säga honom att hon, under förevändning af en påkommen galenskap, hålls fången i ett dårhus, näst intill det kloster, der marskalk Simons dottrar äro inneslutna.

— Godt! — men sedan? . . . sedan?

— Sedan skall grefve de Montbron, som har beröring med en mängd högt uppsatta personer, vidtagna nödiga och skyndsamma åtgärder, för att befria, så väl fröken de Cardoville, som fröknarne Simon och i morgon, eller kanske i öfvermorgon . . .

— I morgon eller i öfvermorgon! . . . ropade Dagobert. Men . . . det är i dag, det är nu genast, som jag måste ha dem. I morgon! . . . i öfvermorgon . . . vore det tids nog, tänker ni! . . . Tack, tack, min goda Mayeux! Behåll ni ringen, så länge. Jag tycker mest om att sjelf få uträtta mina saker. Vänta mig här, min gosse!

— Min far! hvad ämnar ni göra? ropade den förskräckte ynglingen. Det är ju ett kloster! — ett kloster! — betänk det.

— Du är blott en nyärfvad, det hörs tydligt, svarade gubben. Kloster teorien känner jag på mina fem fingrar, och har mer än en gång satt den i praktik: jag har varit inne i mångfaldiga kloster . . . i Spanien, nemligen. Se här allt hvad som kan hända: Jag klappar på — en syster skenbelig kommer och öppnar — hon frågar hvad jag vill — jag svarar icke; hon vill hindra mig att gå in, men jag går ändå, midt för hennes näsa. Har jag en gång kommit in i klostret, så trafvar jag ige-nom det med stora steg, i det jag med hög röst ropar: mina barn!

— Men nunnorna, bäste Bandoïn? sade la Mayeux, som med ifver återhöll den gamle.

— Nunnorna! . . . De följa mig i hälarne och skrika som skator, hvilkas bo man förstört; det der känner jag nog. — I Sevilla var jag i

ett kloster och fiskade upp en ung Andalusiska, som der gömdes och kvarhölls med våld. — Jag låter således nunnorna skrika, under det jag springer genom hela klostret, ropande på Rosa och Blenda. De höra mig . . . svara mig . . . och om de äro instängda, så tar jag det första tillhygge jag får i, och spränger upp dörrn.

— Men, nunnorna! . . . nunnorna!

— Nunnorna skola icke, medelst alla sina rop, kunna hindra mig att spränga dörrn, taga mina barn på armarne och springa min väg. Om man, under tiden har stängt den yttre porten, så erfordras en ny sprängning . . . och så är det gjort. Således, tillade Dagobert, under det han slet sig ur händerna på Agricola och la Mayeux, som återhöllo honom — vänta mig här på stället, mina barn! Inom tio minuter är jag tillbaka. Imedertid kan du, min gosse, gå och hemta en hyrvagn.

Mera lugn än Dagobert och i synnerhet bättre underrättad om den franska klosterordningen bäfvade Agricola för de farliga följder, som veteranens egna sätt att taga hvad honom tillhörde, kunde hafva med sig. Derföre kastade han sig i vägen för sin far och ropade:

— Min far! . . . jag besvär dig! . . . ett ord ännu!

— För tusan! . . . så lät det gå fort då.

— Om du med våld söker intränga i klostret, så är allt förloradt.

— Huru?

— Först och främst finns det karlar i klostret, inföll la Mayeux . . . Nyss, då jag gick ut derifrån, hörde jag portvaktaren tala om sin bössa, som han hade laddat med tvenne kulor, hvarjemte trädgårdsmästaren talade om sin nyss slipade lie. De sade ock att de under instundande natt skulle, sålunda beväpnade, göra en dubbel rund omkring klostret och boulevarden.

— Och jag skulle icke göra narr af en portvaktares dubbelbössa och en trädgårdsmästares lie?

— Det må vara, min far; men jag besvär dig att du måtte lyssna till hvad jag säger. Du klappar på klosterporten — den öppnas, och man frågar hvad du vill.

— Riktigt. Jag svarar att jag måste tala med föreständerskan, och så går jag in i klostret.

— Men, min Gud, Baudoin, sade la Mayeux, det är icke så beskaffadt; ty då man en gång kommit på den stora, yttre gården, kommer man ingestades, ty ett stort jernstaket stänger all vidare framfart. På detta höga staket är en tittglugg. Genom denna glugg tittar en nunn, hvilken frågar hvem som ringer och släpper ingen in, förrän hon fått veta ändamålet med besöket.

— Välan! jag svarar henne att jag vill tala vid föreständerskan.

— Men, min far — då är du icke mycket van att gå in i kloster. Man släpper dig icke in, utan man går efter föreständerskan.

— Godt! . . . och sedan?

— Hon kommer ut.

— Sedan?

— Men, bäste Baudoin, då frågar hon hvad ni vill.

— Hvad jag vill? . . . För tusan fan! . . . jag vill ha igen mina flickor.

— Ännu ett ord, min far. Du måtte väl icke betvifla, att man med alla de vidtagna försigtighetsmåttén åsystar att kvarhålla fröknarne Simon i klostret, mot både deras och din vilja?

— Det betviflar jag visst icke . . . tvärtom, jag är fullkomligt säker derpå. Det är för att komma derhän, som de hafva gjort min stackars hustru alldeles galen i hufvudet.

— I det fallet kan du väl finna, min far, att kloster-förestånderskan skall svara att hon icke förstår hvad du menar och att inga fröknar Simon finnas i klostret.

— Men jag skall säga henne, jag, att de äro der och att jag kan taga både la Mayeux och Rabat-Joie till vittne.

— Förestånderskan skall säga, att hon icke känner dig, att hon ej har några förklaringar att gifva dig . . . hvarefter hon stänger den lilla luckan, hvarigenom hon tittat, och går tillbaka in i klostret.

— Då spränger jag upp dörrn. Du ser att det alltid måste komma derhän. Släpp mig! släpp mig!

— Och portvaktaren, då han hör bullret, ropar på den andre karlen . . . man kommer, man fasttager dig, min far . . . man börjar med att arrestera dig, och sedan blir det en lång och invecklad rättegång. Hvad uträttar du under hela den tiden?

— Och hvad blir det då af edra stackars, små flickor, bäste Baudoin? tillade la Mayeux.

Agricolas far hade för mycket förstånd, för att ej inse riktigheten af sonens och sömmerskans anmärkningar; men han visste ock att flickorna måste, till hvad pris som helt, vara fria, innan morgondagen. Detta alternatiff var förskräckligt; så förskräckligt att den gamle tryckte sina båda händer mot tinningarne och nedsjönk på en stenbänk, helt och hållet öfverväldigad af tanken på sin olyckliga belägenhet.

Agricola och la Mayeux, djupt rörda af denna stumma förtviflan, vexlade en sorgsen blick. Den unge smeden satte sig bredvid sin far, fattade hans hand och sade:

— Men min far, lugna dig då! . . . Ställningen är ju ej så alldeles hopplös . . . Tänk på det som la Mayeux sagt dig . . . Om du tar fröken de Cardovilles ring och går med den till den der grafven, som skall ha så mycket inflytande, så är det ju möjligt att fröknarne kunna slippa ut i morgon . . . i värsta fallet — i öfvermorgon.

— Dunder och blix! är det då er afsigt att göra mig tokig? ropade Dagobert, i det han, med ett hopp var uppe från bänken, och betraktade sonen och la Mayeux med en blick, så vild, så full af förtviflan, att de båda gingo ett par steg baklänges.

— Förlåt, mina barn! . . . sade gubben, då han ändtligen, efter en längre tystnad, kommit sig före. Jag har orätt i att bli ond, ty vi kunna icke förstå hvarandra . . . Hvad ni säga, är rätt . . . och i alla fall har jag mycket skäl i att tala så, som jag talar . . . Hör mig! . . . Du är en hederlig karl, Agricola, och du, la Mayeux . . . du är den aldra-

bästa flicka i världen . . . Hvad jag nu går att säga, är åt er allena . . . Jag har hitfört de båda barnen från det inre af Siberien . . . och vet ni hvarföre? . . . För det att de skulle infinna sig i morgon på Saint-Françoisgatan. Om de ej infinna sig der, har jag förrådt en döende moders sista önskan.

— Saint-Françoisgatan N:o 5? ropade Agricola med mycken ifver.

— Ja! . . . Hur känner du nummern?

— Står icke nummern och datum på en bronsmedalj?

— Jo, jo! . . . ropade Dagobert med stegrad förvåning; hvem har sagt dig det?

— Min far, vänta ett ögonblick! . . . ropade den unge mannen.

Låt mig tänka efter . . . Jag tror mig gissa allt . . . Ja, ja! . . . du sade ju, bästa Mayeux, att fröken de Cardoville ej är tokig?

— Nej . . . man har fört henne till därhuset och kvarhåller henne der, mot hennes vilja. Jag hörde henne säga att hon, äfvensom fröknarne Simon, var offer för en nedrig anläggning.

— Intet tvifvel mer! ropade smeden. Jag begriper nu alltsammans. Fröken de Cardoville har samma fördel som fröknarne Simon af att infinna sig i morgon på Saint-Françoisgatan, N:o 5. Men hon vet det kända icke.

— Huru?

— Ett ord, goda Mayeux! . . . Sade fröken de Cardoville att hon hade ett högst viktigt skäl att i morgon återvinna sin frihet?

— Nej, visst icke. Då hon lemnade ringen, som skulle visas för grefve de Montbron, sade hon: Genom denne inflytelserike mans åtgärd skola fröknarne Simon och jag kanske i morgon . . . eller aldrasit i öfvermorgon — bli försatta på fri fot.

— Men förklara dig då, min son, sade den ännu lika otålige Dagobert.

— Min far, svarade den unge smeden, då du, för en stund sedan, kom och hemtade mig ur fängelset, sade jag ju att jag hade en helig pligt att uppfylla och att jag sedan skulle komma hem till oss?

— Ja . . . ganska riktigt! . . . Och jag gick, imedlertid, för att vidtaga några nya åtgärder, hvarom jag sedermera skall tala.

— Jag sprang, återtog sonen, genast till Babylonsgatan, okunnig om att fröken de Cardoville blifvit tokig, eller åtminstone utgafs för sådan. En hetjent öppnade porten och sade mig att fröken, efter ett hastigt påkommet anfall af vansinne, hade måst bortföras . . . Du kan väl föreställa dig, min bästa far, hvad detta skulle vara för ett åkslag för mig, som var långt ifrån att drömma något så oerhördt. Jag frågar hvar fröken är, och får till svar att man icke vet det. Jag ber att få tala vid någon af hennes släktingar, men som min blus just icke ingaf mycket förtroende, så svarades mig att ingen af familjen var hemma. Jag var förtviflad; men en tanke föll mig in: jag sade till min sjelf: om hon är tokig, så bör väl hennes läkare veta hvar hon vistas. Om hon är i det tillstånd, att hon kan förstå hvad jag säger, så skall jag be läkaren föra mig till henne; om icke . . . så skall jag, då jag ej kan råka frökens släktingar, tala vid hennes läkare om den angelägna affären; ty en läkare är ju of-

fast en förtrogen vän till patienten. Jag frågade således betjenten om han kunde uppgifva namnet på fröken de Cardioilles läkare. Utan ringaste tvekan svarade karlen mig att doktorn hette Baleinier och bodde på Taranne-gatan, N:o 12. Jag sprang dit; han var borta, men folket sade att jag säkert skulle finna honom kl. 5 på eftermiddagen, i hans hospital, som är beläget tätt utmed Sankt-Mariaklostret. På detta sätt ha vi alla tre sammanstött här.

— Men medalj! medaljen! ropade Dagobert otålig. Hvar har du sett den?

— Det var just i anledning af den och mycket annat, som jag hade skrivit till la Mayeux, att jag hade viktiga saker att upptäcka för fröken de Cardoville.

— Och de der upptäckterna . . .

— Du skall få höra, min far. Samma dag, som du begaf dig på vägen till Chartres, skyndade jag till fröken de Cardoville, för att bedja henne vara god och gå i borgen för min frihet . . . men man hade följt mig på spåren och sett hvar jag gått in. Fröken får veta detta utaf en kammarjungfru, och för att rädda mig från att bli arresterad, låter hon föra mig in i ett lönnrum i paviljongen. Det var en liten, liten hvälfd kammare, som ej hade något fönster, utan erhöll sitt ljus uppifrån taket genom en ränna, gjord liksom ett kaminrör. Då jag först inträdde, var der nästan mörkt, men efter några minuters vistande der, kunde jag ganska väl se alla de omgifvande föremålen. Som jag ej hade annat att göra, sysselsatte jag mig med att betrakta allt. Väggarne voro, ända nedifrån och upp, panelade med träd. Ingången till det lilla rummet utgjordes af en liten lönn dörr i panelningen, hvilken gick på jerntrissor, att skjuta fram och tillbaka; men arbetad med så mycken konst och en sådan uppfinningsrik mekanik, att den väckte hela min förvåning; det var ju i mitt yrke, och kunde således icke annat än interessera mig. Oaktadt min ängslan att bli upptäckt, företog jag mig att med yttersta uppmärksamhet betrakta de underliga fjedrarna och trissorerna. Jag uträknade deras konstruktion, men der fanns en liten kopparknapp, hvars ändamål jag omöjlig kunde utfundera. Förjäfves drog jag på den och försökte skjuta den åt höger och venster, nej, den tycktes ej ha någon gemenskap med fjedrarne. Jag gissade då att denna kopparknapp tillhörde en helt annan mekanism. Då föll det mig in att trycka på den, i stället att draga den åt mig. I detsamma hörde jag en liten gnissling och jag ser ett stycke af panelningen sänka sig, liknande klaffen på en skrifbyrå. Detta lilla stycke af panelningen, som vid en stark tryckning på kopparknappen gaf med sig och föll ned, var alldeles fyrkantigt och kunde hafva en ungefärlig storlek af två fot på hvardera sidan. Men klaffen var icke enkel; den var i fason af en låda. Troligen hade jag tryckt för hårdt på knappen, emedan locket på klaffen öppnade sig och en bronsmedalj, försedd med kedja, föll derutur och ned på golvet.

— En bronsmedalj! . . . med den uppgifna adressen? . . . ropade Dagobert.

— Ja, min far. Och tillika med medaljen nedföll ett försegladt pa-

kett, hvarpå stod skrifvet, med stora bokstäver: *Till fröken de Cardoville. Hon bör taga kännedom om detta paketts innehåll, i samma ögonblick som det blir framlemnadt.* — Under dessa ord, såg jag initialbokstäfverna R . . . och C . . . i förening med en liten stämpel, hvarpå lästes datum, den 12 Nov. 1830. — Jag vände om paketet och såg att sigillet hade samma initialbokstäfver, med en krona öfver.

— Och sigillet var obrutet? frågade la Mayeux.

— Alldeles obrutet, svarade smeden.

— Då är intet tvifvel, återtog la Mayeux. — Fröken de Cardoville är i fullkomlig öfynnighet om pakettets tillvaro.

— Detta var min första tanka, sade Agricola, emedan det stod skrifvet att hon skulle bryta det genast efter dess erhållande, och emedan det, enligt det påtecknade datum, hade legat der i nära tvenne år, utan att sigillet var brutet.

— Det är naturligt, sade Dagobert. — Men, hvad gjorde du då?

— Jag inlade alltsammans i lönlådan igen, med föresats att underätta fröken de Cardoville om den upptäckt jag gjort . . . Men jag fick ej mer träffa fröken; jag fick endast tillfälle att, i största hast, hviska ett ord till en af kammarjungfrurna, i hopp att dessa ord skulle väcka frökens uppmärksamhet. Men så snart jag fick tillfälle, skref jag till den goda la Mayeux, att hon skulle gå till fröken de Cardoville.

— Men medaljen, återtog Dagobert; — den är ju alldeles lika med den som marskalk Simons dottrar äga.

— Ingenting kan vara enklare, min far, eftersom fröken de Cardoville är slägt med fröknarne Simon.

— Hon? . . . slägt med Rosa och Blenda?

— Ja visst, inföll la Mayeux; fröken sade så äfven åt mig, då jag talade vid henne.

— Nå väl min gosse, återtog Dagobert, som med ångest betraktade sin son — förstår du nu hvarföre jag måste ha de förlorade barnen igen . . . hvarföre jag måste återfordra dem redan i dag? . . . Förstår du nu att en enda dags dröjsmål kan förstöra alltsammans? — Det var just hvad deras döende mor sade mig. — Förstår du nu att jag ej kan åtnöja mig med ett: *kanske i morgon*, när jag lyckats komma hit med barnen, ända från det inre af Siberien, just för att de skulle i morgon infinna sig på Saint-Françoisgatan? . . . Begriper du äntligen att jag måste ha dem i dag, om jag ock skall sätta eld på klostret.

— Men min far . . . våld skulle icke . . .

— Men, för tusan! vet du att poliskommissariern svarade, då jag inför honom anförde klagomål mot din mors bigtfar, att det fanns inga bevis och att man ingenting kunde göra.

— Men nu finns det bevis, min far; åtminstone vet man med visshet hvar de unga flickorna äro. Med denna visshet kommer man redan långt. — Var derföre lugn. — Lagen är mäktigare än alla verdens kloster-föreståndare.

— Och grefve de Montbron, till hvilken fröken de Cardoville har visat er, sade la Mayeux; det är ju en mäktig man? — Ni skall säga

honom skälet, hvarföre det är så angeläget att fröknarne Simon och fröken de Cardoville komma ut redan i afton. Då skall grefve de Montbron otvifvelaktigt påskynda rättvisans gång, och i afton redan skall ni återfå de moderlösa, utan att sjelf behöfva utsätta er för hvarken den ena eller den andra faran.

— La Mayeux har rätt, min far. Gå till grefven, medan jag springer till poliskommissarien och anmäler att man fått veta hvar de unga fröknarne vistas. — Du, min goda Mayeux, kan under tiden gå hem och sedan sammanträffa vi alla hemma hos oss. — Bli icke det bra, min far?

Dagobert besinnade sig några ögonblick, hvarest han blickade upp på Agricola, och sade:

— Må vara! — jag skall följa ditt råd. — Men, antag att poliskommissarien säger dig att man ingenting kan företaga, förrän i morgon . . . antag att grefve de Montbron säger mig detsamma . . . Tror du väl att jag då skall lägga armarna i kors, ända tills i morgon?

— Min far! . . .

— Nog, sade soldaten med sträf ton. Jag vet nog hvad jag gör. Ni, min goda Mayeux, kan gå hem och vänta oss; jag går direkte till grefven. — Gif mig ringen och säg mig ännu en gång adressen.

— Place-Vendôme, N:o 7. — Grefve de Montbron. — Kom ihåg att helsa från fröken de Cardoville, förmanade la Mayeux.

— Jag har godt minne, menade soldaten. Således råkas vi, så fort som möjligt, på gatan Brise-Miche.

— Ja, min far; var vid godt mod . . . du skall få se att lagen beskyddar och försvarar alla hederliga människor.

— Så mycket bättre, sade gubben . . . ty i annat fall vore de hederliga människorna nödsakade att beskydda och försvara sig sjelfva. Således, mina barn, träffas vi hemma, på gatan Brise-Miche.

Då Dagobert, Agricola och la Mayeux åtskiljdes, var det redan helt och hållet mörkt.

VI.

SAMMANKOMSTEN.

Klockan var åtta på aftonen. Regnet piskade de små fönsterrutorna i Fransiska Baudoins lilla kammare, vid gatan Brise-Miche, emedan de förfärligaste vindstötur skakade de glesa fönstren och den lika glesa dörrn. Oordningen och vanskötseln af denna tarfliga, men förr så snygga boning vittnade om de svåra och sorgliga händelser, som träffat dess invånare, hittills så lugna i sin obemärkthet.

Golfvet är fullt af smuts, ett tjockt dam höljer de simpla möblerna, hittills så rena och snygga. Alltsedan Fransiska bortfördes af poliskommissarien, har sängen ej blifvit uppbyggd. Dagobert har stundom kastat sig derpå helt och hållet påklädd, för att under några timmar, söka en hvila, den han, utmattad af kropps- och själsansträngning, så väl behöfver.

Förtviflad öfver att hafva gjort så många fäfånga försök att återfå de borttrövade tvillingarne, har han legat der och betänkt sitt ödes grymma bitterhet. En flaska vatten på kommoden och några hårdnade brödkanter utgjorde soldatens tarfliga matförråd; ty det var ej mycket som det fattiga folket erhållit af *Mont-de-Piété*, såsom lån på de bortburna sakerna, och detta lilla var allt hvad Dagobert ägde och kunde få, sedan äfven hans goda hustru var bortförd.

Vid det bleka skenet af ett smalt ljus, stäldt på den lilla gjutna jernkaminen — för närvarande alldeles iskall, emedan vedförrådet blifvit allt — ser man la Mayeux sittande på en stol och slumrande, med hufvudet nedböjdt mot bröstet, händerna insvepta i sitt tunna kattunförkläde och hälarne stödda på slån, som sammanhåller stolsfötterna. Tid efter annan ser man henne skakas af frossa; ty det är kallt i rummet och hennes klädsel är ytterst tunn.

Efter denna dag af ansträngning och af så många olika sinnesrörelser, hade den stackars varelsen icke ätit en bit. — Huru skulle hon väl haft tid att betänka, det hon ej hade något bröd hemma? — Medan hon väntade på Dagobert och Agricola, gaf hon vika för en orolig slummer, mycket olik den lugna och stärkande sömn, som är så vederqvickande för kropp och sinnen. — Alltsom oftast spratt den stackars flickan till och öppnade ögonen till hälften, men öfvervunnen af ett nytt, omotståndligt behof af sömn, lät hon åter hufvudet nedsjunka på bröstet.

Efter några minuters tystnad, endast af vindens tjut afbruten, hördes långsamma och tunga steg i förstugan.

Dörrn öppnades.

Dagobert inträdde, åtföljd af Rabat-Joic.

Nu blef la Mayeux häftigt väckt ur sin slummer. Hon reste upp hufvudet, steg upp af stolen och gick emot den gamle soldaten, frågande:

— Nå väl, har ni goda nyheter? . . . Har ni . . .

La Mayeux kunde icke fortfara; så bestört blef hon öfver det dystra, nästan hemska uttrycket i veteranens ansigte.

Denne var så försänkt i sina sorgliga tankar, att han icke genast varseblef den unga sömmerskan. Han kastade sig på en stol, stödde armbågarne mot bordet och betäckte sitt ansigte med händerna.

Efter ett temligen långt grubbleri, reste han sig upp och sade, halfhögt: — Ja; det måste ske; det måste ske!

Dagobert gick derpå några slag omkring rummet, seende sig omkring, som om han hade sökt någonting. Efter noga undersökning, varseblef han, utmed eldstaden i kammaren, en jernstör af ungefär två fots längd; denna jernstör tog han, betraktade den mycket noga, vägde den i handen, och lade den, med en mycket tillfredsställd min, på dragkistan.

La Mayeux, förskräckt öfver den gamle mannens ihärdiga tystnad, följde med rädd och orolig blick alla hans rörelser. Snart lemnade dock förväningen rum åt förskräckelsen, då hon såg soldaten taga sin rensel, som låg på en stol, öppna den och framtaga ett par pistoler, hvilkas läs han med mycken noggranhet prövade.

Skakad af häpnad, kunde den arma sömmerskan ej afhålla sig från att skrika: min Gud, Baudoin! . . . hvad ämnar ni göra?

Den gamle betraktade flickan med en blick, som tillkännagaf att han nu först blifvit henne varse; nickade och sade: God afton, mitt barn! . . . Hvad är klockan?

— Hon har nyss slagit åtta i Saint-Merry.

— Åtta! . . . icke mer än åtta? . . . sade soldaten, talande för sig sjelf.

Och nu lade han pistolerna bredvid jerntenen, grubblade å nyo och såg sig omkring, som om han sökt något mera.

— Baudoin, dristade la Mayeux sig att säga, — ni har då inga goda underrättelser?

— Nej.

Detta enda ord uttalade gubben i en så tvär ton, att la Mayeux ej vågade göra någon vidare fråga, utan gick att sätta sig och förblef helt tyst. Rabat-Joie kom och lade sitt hufvud i den unga flickans knä och följde med ögonen, lika uppmärksamt som hon, alla husbondens rörelser.

Denne, som hade stått några ögonblick tyst och tankfull, nalkades sängen och framdrog ett af lakanen. Efter att hafva med ögonen mätt dess längd och bredd, samt med en viss förnöjelse märkt att de voro af aldeles ny blångarnsväf, ropade han till la Mayeux:

— En sax!

— Men, Baudoin! . . .

— Se så, kära flicka, tag bara hit en sax, upprepade Dagobert med en ganska välvillig ton, men som tillkännagaf, att han ville bli åtlydd.

Sömmerskan framletade en sax ur Fransiskas sykorg och lemnade den till soldaten.

— Se så, kära barn, sade denne, håll nu i den andra ändan af lakanet och håll fast.

La Mayeux lydde, ehuru darrande. Inom några minuter hade Dagobert klippt lakanet i fyra delar, längs efter. Dessa sammansnodde han nu till hårda rep och bopfästade den ena delen vid den andra, medelst starka linneband och en trädnål, som han lät la Mayeux gifva sig ur madam Baudoins sykorg. Sålunda hade han nu ett starkt rep af tjugo fots längd. — Men ändå hade han icke allt hvad han behöfde, ty efter någon besinning sade han, liksom för sig sjelf:

— Nu skulle jag ha en krok också.

Och åter började han att med ögonen speja rundtomkring rummet.

La Mayeuxs ängest ökades med hvarje ögonblick, ty nu kunde hon ej längre betvifla Dagoberts afsigt. — Ändtligen sade hon, med sin vanliga, försagda ton:

— Men, bästa Baudoin, Agricola är ännu icke återkommen. — Orsaken till hans långa dröjsmål måtte visst båda något godt. — Säkert har han goda nyheter.

— Ja, ja, . . . jag tror nog det, sade den gamle, under det han fortfor att med ögonen söka det önskade föremålet . . . Han har säkert goda nyheter, af samma slag som mina.

Efter en pans, tillade han: — Jag skulle nödvändigt ha en stark jernkrok.

Huru han nu gick och famlade hit och dit, fick han tag i en ny buldansäck, af dem hans hustru nyss hade sytt. Denna tog han, öppnade den och sade:

— Min dotter, lägg in i säcken den här jernstören och det här repet . . . Det blir då lättare att föra med sig . . . dit ner.

— Store Gud! ropade la Mayeux; ni tänker gå, utan att afvakta Agricolas återkomst, och det just då, när han torde hafva goda underättelser att meddela.

— Frukta icke, kära barn, jag skall nog invänta min gosse. — Jag har dertill tillräcklig tid, ty jag behöfver ej gå förrän klockan tio.

— Ack, Baudoin, ni har då förlorat allt hopp!

— Tvärtom! . . . jag har godt hopp . . . men på mig sjelf.

Medan Dagobert sade detta, hopvred han öfra delen af säcken, hvarnti la Mayeux, på hans befallning, hade nedlagt jernstören och linnerepet. Nu lyftade han säcken från golfvet och ställde den på dragkistan, utmed pistolerna.

— Men, åtminstone måtte ni väl invänta Agricola, yttrade la Mayeux.

— Ja, ja, har jag sagt, — såvida han kommer före tio.

— Min Gud, min Gud! — således har ni fast beslutat . . .

Ja, det är säkert det. — Jag är ej så enfalldig, att jag tror på skräck och olyckstecken.

— Men, käre Baudoin, vissa aningar pläga dock slå in, återtog la Mayeux, som hoppades kunna afvända gubben från sin fattade föresats.

— Ja, svarade Dagobert, de goda qvinnorna säga så; och churu jag icke är någon qvinna, så tillstår jag dock att mitt hjerta sammanpressas vid tanken på hvad jag nyss såg . . . När allt kommer omkring, så kunde jag lätt taga ett ögonblicks vrede för en aning.

— Och hvad såg ni då?

— Det kan jag nog berätta er, mitt goda barn; det skall hjälpa oss att fördrifva tiden . . . och himlen vet bäst huru ändlöst lång den förefaller mig . . . afbröt han sjelf, frågande:

— Var det icke half nio klockan slog?

— Jo, ganska riktigt; — klockan är half nio.

— Ännu halfannan timma! utbraat den gamle med dof röst. — Efter en sekund tillade han: — Nu skall jag säga hvad jag såg: — När jag nyss gick förbi en gata — jag vet ej hvad den hette — blefvo mina ögon mekaniskt fästade på en oerhördt stor eldröd affich, hvarpå var målad en svart panther som höll på att sönderslita en hvit häst. — Vid denna åsyn fick mitt blod ett hastigare lopp, ty ni skall veta, min goda Mayeux, att en svart panther har uppslukat en stackars gammal hvit häst, som jag hade, kamrat till den här trogne Rabat-Joie, och som har namnet Jovial.

Vid detta namn, som Rabat-Joie förr var så van att höra, lyfte han upp hufvudet från la Mayeuxs knä och blickade på sin husbonde.

— Ser ni hvad det kreaturet har för ett minne. — Han kommer ihåg gamle Jovial, sade soldaten, djupt suckande vid denna sorgliga hågkomst. — Derefter vände han sig till hunden och sade: kommer du ihåg Jovial?

Då den kloka hunden hörde husbonden ånyo upprepa detta namn, började han att sakta bjejba, liksom för att ge tillkänna det han ej hade glömt sin gamle reskamrat.

— Min bäste Dagobert, sade la Mayeux; det måste verkligen ha varit en alltför smärtsam påminnelse, då ni på affichen fick se just ett sådant grymt uppträdte afmåladt.

— Å, det var icke allt; ni skall få höra vidare. Jag närmar mig affichen och ser att en yid namn Morok, som nyss anländt från Tyskland, skall visa ett menageri af åtskilliga vilda djur, dem han har tämt; deribland ett ståtligt lejon, en tiger samt en svart panther från Java, kallad Döden.

— Det var ett ohyggligt namn, sade la Mayeux.

— Och ni skall finna det ännu ohyggligare, återtog veteranen, då ni får veta att denna panther är just ackurat densamme, som för fyra månader sedan uppslukade min gamla hvita häst, på ett värdshus nära Leipzig.

— Ack min Gud! ni har rätt i att finna allt detta alltför ohyggligt, ja — riktigt fasaväckande, sade la Mayeux.

— Vänta, vänta — det är icke allt, fortfar Dagobert, med allt mer förmörkade anletsdrag . . . Det är icke allt. Det var just för denne Moroks, denne menageriägares skull, som jag och de stackars barnen blefvo tagna och förde till Leipzig, der man satte oss i fängelse.

— Och denne nedrige karl är i Paris? . . . Tänk om han skulle vilja er något vidare omtri? . . . Ni har rätt uti att kalla denna upptäckt ett elakt förbud. Derföre akta er . . . tag er till vara! . . . Det var verkligen ett elakt förbud att ni just i afton skulle göra den upptäckten.

— Ja för den uslingen, ifall jag någonsin råkar honom, sade Dagobert, ty vi ha gamla räkningar att uppgöra med hvarandra.

— Hör! . . . sade la Mayeux lyssnande. Någon kommer sjungande uppför trappan. Det är Agricola. Han har visst goda nyheter.

— Det är bra att gossen kommer; nu skall han få smida jernhaken åt mig, eftersom han är smed, yttrade Dagobert, utan att svara la Mayeux.

— Nu inträdde den unge smeden; men ack! . . . Vid första ögonkastet på hans sorgsna ansigte, kunde den goda flickan läsa förintelsen af alla de ljufva förhoppningar, hvarmed hon under en stund smickrat både sig sjelf och den gamle.

— Nå? . . . sade veteranen, i en ton som tillkännagaf huru litet han hade hoppats på framgången af sin sons företag. Nå, hvad medför du för nytt?

— Ack min far! man kan bli galen . . . man kan få lust att slå hufvudet i väggen, ropade den unge mannen, hänförd af sin upprörda käusla.

Dagobert vände sig till la Mayeux, sägande:

— Ni ser nu, mitt stackars barn. Sade jag icke det?

— Men min far, ropade Agricola; ni har talat med grefve de Montbron?

— Grefve de Montbron har för tre dagar sedan rest till Lothringen. Se der de goda underrättelser jag har, yttrade soldaten med bitter ironi. Låt oss nu höra dina. Berätta mig allt. Jag behöfver vara väl öfvertygad, att då man vänder sig till lagen — hvilken, enligt ditt påstående, beskyddar och försvarar alla hederliga människor — det gifs tillfällen, då den finner för godt att öfverlemna dem åt skojares godtycke. . . . Ja — jag behöfver denna öfvertygelse, och sedan, så . . . behöfver jag en krok . . . och jag har räknat på dig för båda delarne.

— Hvad menar du, min far?

— Berätta först om ditt företag och dess utgång. Låt se — vi ha ännu halfannan timma kvar, ty klockan slog nyss half nio. När du lemnade mig, så gick du . . .

— Till poliskommissarien.

— Och hvad sade han?

— Efter att ganska vänligt hafva afhört hvad jag hade att säga, svarade han: De der unga flickorna äro ju placerade i ett ganska aktningvärdt hus . . . i ett kloster . . . Man har således ingen anledning till att utfordra dem derifrån . . . På er blotta anklagelse kan jag ej företaga mig att valdföra en helig fristad. I morgon skall jag anmäla saken inför domstolen, och sedan så . . . få vi se.

— Sedan! sedan! Du ser att det alltid finns undanflykter, sade Dagobert.

— Men min herre, sade jag, återtog Agricola. Det är genast, det är i afton, det är denna natt som man måste handla; ty om de unga flickorna ej i morgon infinna sig på Saint-François-gatan, i ett derstädes beläget hus, så komma de att lida en oberäknelig, en oerhörd förlust. — Det är rätt ledsamt, svarade poliskommissarien, men — ännu en gång: jag kan icke, endast på er anklagelse, ej heller på er fars, hvilken icke mer än ni är slägt eller anhörig till de unga flickorna, sätta mig i öppen fejd emot lagarna, dem man ej får valdföra, icke ens på en hel familjs begäran. Rättvisan har sin långsamma gång; den måste man underkasta sig.

— Visserligen måste man underkasta sig den, i fall man vill synas feg, otacksam och förrädisk, inföll Dagobert.

— Nä, talade du ej om fröken de Cardoville? frågade la Meyeux.

— Jo; men han svarade mig i anledning af henne nästan på samma sätt. Det var visst ledsamt, men jag kunde ju icke framlägga något bevis på hvad jag sade. "En tredje person," sade han, "har försäkrat er att fröken de Cardoville icke är galen. Det är ej något tillräckligt bevis, ty alla galna påstå sig vara kloka. Jag kan således icke på er blotta anklagelse göra något intrång eller någon undersökning i en välgörenhetsinrättning, tillhörande en så allmänt aktad man, som doktor Baleinier; icke desto mindre upptager jag er rapport och skall sedermera redovisa för mitt åtgörande i den saken. Lagen måste ha sin gång."

— Nä ser du, sade Dagobert doft, när jag nyss ville handla, blef jag hindrad. Förutsäg jag icke allt det der? Och ändå var jag nog svag att lyssna till hvad ni unga sade.

— Men min far, hvad du ville företaga var omöjligt . . . och du skulle ha utsatt dig för allt för vådliga följder . . . Du fann ju själf det efteråt?

— Också man sade dig ju formligen, fortfor soldaten, utan att svara sin son — man sade dig formligen och uttryckligen, att det ej är möjligt att erhålla lagens biträde så till vida, att Rosa och Blenda kunnat i natt eller i morgon bittida bli mig återgifna?

— Nej min far? Lagen finner ej nog giltiga skäl, för att gå så hastigt tillväga . . . Det kommer att draga ut åtminstone tre eller fyra dagar.

— Det är allt hvad jag vill veta, yttrade Dagobert, i det han steg upp och gick af och an på golfvet.

— I alla fall, återtog sonen, lät jag icke genast afskräcka mig. Som jag icke trodde att rättvisan kunde vara både döf och blind, för så billiga fordringar, sprang jag till Palais de Justice, i förhoppning att jag der torde finna en domare, en magistratsperson, som upptog min klagan och gäfvade mig genast rättvisa.

— Nå väl? frågade soldaten tvärstannande.

— Man sade mig att den kunglige prokurators audiensrum öppnades hvarje dag klockan tio, men stängdes klockan fem. Då jag tänkte på er förtviflan min far och på den stackars fröken de Cardovilles olyckliga belägenhet, ville jag göra ännu ett försök. Jag gick in i högvakten till en löjtnant vid linietrupporna. Jag sade honom allt: han såg mig djupt rörd; jag talade med så mycken värma, så mycken öfvertygelse, att jag verkligan lyckades interessera honom.

Herr löjtnant! sade jag, bevilja mig blott en enda ynnest. Låt en underofficer och tvenne man begifva sig till klostret, för att der begära inträde i lagens namn. De begära att få tala vid fröknarne Simon och förelägga dem valet mellan kvarblifvande i klostret, eller återvändandet till min far, som har fört dem från Ryssland. Då får man se om det icke är mot deras vilja, som de hållas inneslutna i klostret.

— Och hvad svarade han dig, Agricola? frågade la Mayeux, medan Dagobert, höjande på axlarne, fortsatte sin promenad.

— Min gosse, sade han, hvad ni af mig begär är omöjligt. Jag begriper edra skäl, men jag kan icke taga på mitt ansvar ett så allvarsamt steg. Att med våld intränga i ett kloster — det vore att med ens göra mig olycklig. Men min herre sade jag — man kan ju förlora förståndet vid allt detta. Hvad är då att göra? "Min själ jag det vet. Det säkra är att vänta", svarade löjtnanten. Och — ser du min gode far, när jag då hade gjort allt hvad i en människas förmåga står, återvände jag hem, i hopp att du skulle ha varit lyckligare än jag. Beklagligen finner jag att detta hopp har bedragit mig.

Då den unge smeden slutat tala, kastade han sig på en stol, öfverväldigad af trötthet.

Efter Agricolas sista ord, som förstörde de tre personernas sista hopp, inträdde en djup tystnad, hvarunder de i rummet varaude med stum smärta tänkte på den obevekliga olyckan.

En ny och alldeles oförmodad händelse kom nu att öka det hemska och smärtsamma i detta uppträde.

VII.

UPPTÄCKTER.

Dörrn, som Agricola ej kommit ihåg att tillsluta efter sig, då han inträdde, öppnades blygt, om man så får uttrycka sig, och Fransiska Baudoin, Dagoberts hustru, visade sig på tröskeln, blek, matt och knappt i stånd att hålla sig uppe.

Soldaten, smeden och sömmerskan voro försänkta i en så dyster tankspriiddhet, att ingendera af de tre genast varseblef den stackars hustruns inträde.

Knappast hade hon gått två steg fram i rummet, förrän hon föll på knä, sammanknäppte händerna, och med ödmjuk och darrande röst utbrast:

— Min stackars, olycklige man, förlät mig!

Vid dessa ord vände Agricola och la Mayeux, som stodo med ryggarne åt dörrn, sig hastigt om, och Dagobert upplyfte hufvudet.

— Min mor! ropade den unga mannen och skyndade till Fransiska.

— Min hustru! ropade Dagobert, som reste sig upp och äfven tog ett par steg för att möta den arma qvinnan.

— Goda mor! Skall du ligga på knä? sade ynglingen, böjde sig ned och omfamnade henne med den varmaste sonliga kärlek. Stig då upp, för Guds skull!

— Nej, nej, mitt barn, svarade Fransiska med sin på en gång fasta och veka röst. Jag stiger icke upp, förrän din far gifvit mig sin förlåtelse. Jag har mycket, mycket att afbedja hos honom — jag vet det nu.

— Förlåta dig, arma, beklagansvärda qvinna! utbrast Dagobert rörd, i det han nalkades henne. Har jag då någonsin anklagat dig . . . undantagandes i min förtviflans första utbrott? . . . Nej, nej . . . det är de elaka presterna som jag har anklagat . . . och jag hade rätt. Men nu är du åtminstone här igen, och det är straxt en sorg mindre, tillade han, och han hjälpte sin son att uppresa Fransiska . . . Det är en ljus stråle i vårt mörker, kära gumma! . . . Du har således återfått din frihet? . . . Ännu i går efterforsklade jag förjäfves hvad det var för ett fängelse, der man höll dig förvarad, och i alla de bekymmer och omsorger jag nu har, måste jag upphöra att efterforska dig. Se så, min lilla gumma, kom och sätt dig här.

— Goda mor, hvad du är matt . . . hvad du fryser . . . hvad du är blek! . . . sade Agricola, med ögonen fulla af tårar.

— Hvarföre skickade du ej ett bud, så skulle vi ha gått att hemta dig, tillade han. Men bästa mamma, hvad du darrar! . . . Dina händer äro alldeles stelnade! . . . återtog den unge handtverkaren, som låg på knä framför sin mor.

Derefter vände han sig till la Mayeux, sägande: Gör genast upp eld här!

— Det har jag längesedan tänkt på, svarade hon; men här finns inga kol.

— Så gå då ner och låna litet af fader Loxiot, kära du, svarade ynglingen.

Knappast hade han utsagt dessa ord, förrän la Mayeux skyndade ut. Den unge smeden steg upp och tog sängtacket, hvilket han omsorgsfullt svepte kring sin mors knän och fötter. Derefter föll han ånyo på knä framför henne och sade:

— Gif mig dina händer, mamma lilla!

Agricola fattade sin mors magra och kalla händer och sökte att med sin andedrägt uppvärma dem.

Ingenting kunde vara mera rörande än denna familjtafla — ingenting vackrare än att se denne starke och reslige unge man med det kraftfulla och beslutsamma utseendet, att se honom med utesäglig ömhet omfatta den gamla, bleka, darrande modren och omhulda henne med alla ett älskande barns mest grannliga omsorger.

Dagobert, god liksom sonen, gick att taga en örngottskudde ur sängen, nalkades Fransiska och sade mildt: Luta dig litet framåt, så skall jag lägga kudden mellan din rygg och stolkarmen . . . så sitter du bättre!

— Hvad ni båda skämmer bort mig, yttrade gumman, och försökte att småle. Och du isynnerhet, Baudoin . . . hvad du är god! . . . efter allt det onda jag har gjort dig!

Och nu lösgjorde hon sakta sina händer ur sonens och fattade sin mans högra hand, på hvilken hon lät falla en brännande tår, och sade:

— I fångelset hade jag tillfälle att ångra hvad jag gjort. O min Gud!

Agricolas hjerta ville brista vid tanken på att hans mor hade i fångelset blifvit förblandad med en mängd brottsliga och dåliga varelser; hon — denna värdiga, heliga qvinna — hon med sin engalrika renhet . . . Han ämnade försöka att trösta henne öfver hennes utståndna lidande, men han bejdade sig, emedan han tänkte att det vore att upprifva fadrens svidande hjertesår, om man talade derom. För att skingra de ledsamma tankarne, ville han försöka att leda samtalen på ett annat ämne och frågade därför:

— Nå hur mår Gabriel, min goda mamma? . . . Jag vet att du har råkat honom.

— Å han har alltsedan sin återkomst hållits inneslängd, svarade Fransiska, och bortförlorade tårarne . . . Hans förmän hafva strängt förbjudit honom att gå ut. Lyckligtvis förbjödo de honom icke att emottaga mig i sin kammare . . . och det var väl, ty hans ord och hans råd hafva öppnat mina ögon. Det var han som upplyste mig huru brottslig jag varit mot dig, min goda man, utan att själf veta det, eller . . . rättare sagt . . . medan jag trodde mig göra allt rätt och väl.

— Hvad menar du? frågade Dagobert.

— Herre Gud, du bör väl begripa, återtog Fransiska, att då jag förorsakade dig en sådan hjertfrätande sorg, så var det icke af elakhet, utan af idel enfald och ett falskt begrepp om det rätta. O! när jag såg dig lida så förskräckligt, led jag lika mycket, och kanske mer — men jag vågade icke visa det, af fruktan att bryta min ed . . . Denna aftvungna

ed ville jag hålla, öfvertygad att jag dermed gjorde väl och att det var min ovillkorliga pligt . . . Och ändå var det något i mitt inre, som med sönderslitande röst sade mig att jag ej borde låta dig lida så mycket. O min Gud, min himmelske fader! Värdes upplysa mig om hvad rätt är! ropade jag under det jag var i fängelset, och sammanknäppte mina händer och föll på knä och bad, innerligt och andäktigt, i trots af de andra qvinnornas speord och skratt. Oupphörligt funderade jag huru en rättvis och samvetsgrann handling, som blifvit mig anbefalld af min biktfar, den värdsnadvärdaste man jag känner, kunde försänka mig och de mina i ett sådant djup af elände och smärta, och hoppa öfver oss så många plågor. Haf medlidande med mig, o min Gud! bad jag; skänk mig en stråle af Ditt ljus — upplys mig om jag har gjort illa, under det jag velat det goda. Och just under det jag bad som aldrafriogast, upplyste den gode Guden mig, ty det var Han som ingaf mig tankan att vända mig till Gabriel . . . Och då denna tanka rotfastade sig hos mig, tackade jag innerligen Gud för denna vink och beslöt att följa den. För Gabriel kan jag öppna mitt hjerta, sade jag till mig sjelf, ty han är ju prest, han också . . . han är ju en helig martyr . . . dessutom är han så godt som mitt eget barn. Och hans vandel sedan! . . . Om någon i verlden liknar vår gudomlige Frälsare . . . i barmhertighet, i godhet — i menniskokärlek — så är det visst Gabriel. Så snart jag slipper ut ur fängelset, skall jag gå att uppsöka honom, och han skall skingra mina tvifvelsmål.

— Goda moder, du hade rätt! ropade Agricola. Detta var en ingifvelse från höjden . . . Gabriel är en engel . . . han är den renaste, den oförskräcktaste, den ädlaste menniska i verlden. Det är mönstret för en rättskaffens prest — en verklig prest.

— Ack, min stackars gumma! suckade Dagobert. Gud gifve att du aldrig haft någon annan biktfar än Gabriel!

— Jag tänkte verkligen derpå, innan han reste ut, sade Fransiska. Jag skulle så innerligen hafva önskat att få bikta för det kära barnet . . . Men ser du, jag fruktade att förtörna abbé Dubois, och så fruktade jag att Gabriel skulle för mycket öfverse med mina synder.

— Dina synder! . . . stackars min goda mor! utropade Agricola. Dina synder! . . . Har du någonsin begått en enda synd?

— Och hvad sade Gabriel? frågade soldaten.

— Ack, min vän! . . . hvarföre begärde jag icke förut ett samtal med honom? . . . Hvad jag berättade honom om abbé Dubois, väckte hans misstankar. Då började han fråga mig, det kära barnet, angående många saker, hvarom han hittills aldrig nämnt ett ord. Jag öppnade mitt hjerta helt och hållet för honom, och han öppnade sitt för mig, och vi gjorde sålunda ganska bittra och bedröfliga upptäckter, angående personer, dem vi hittills trott vara ganska aktningvärdade . . . Dessa hafva likväl, under en lång följd af år, bedragit oss båda, utan att den ena visste något om den andra.

— Huru menar du?

— Jo, åt honom sade man, under den djupaste tystnads inregel, sa-

ker som jag skulle hafva sagt, och mig sade man likaledes, under samma djupa tystnads insegel, saker som han skulle hafva sagt. Han bekände nu för mig, att han i början alldeles icke känt någon kallelse att bli prest; men man hade försäkrat honom, att jag skulle hafva trott mig ej blifva lycklig i denna världen, och salig i den tillkommande, om icke Gabriel inträdde i det andliga ståndet; emedan jag vore öfvertygad, att Gud skulle belöna mig, för det jag gifvit honom en så rättskaffens och förträfflig tjänare; men att jag dock aldrig velat nämna ett ord derom åt Gabriel, ehuru jag upptagit honom från gatan och uppfostrat honom som eget barn, medelst otroliga ansträngningar och försakelser . . . Då, då — ser ni — har den arme gossen, af tacksamhet för mig och under det han trodde sig uppfylla alla mina önskningsar, uppföstrat sig. — Han blef prest, mot sin vilja.

— Men det är ju förskräckligt! ropade Agricola. Det var ju en nedrig list! . . . och för presterna, som gjort sig skyldige dertill, var det en helgerånande lögn.

— Under samma tid, fortfor Fransiska, höll man för mig ett helt annat tal. Man sade mig, att Gabriel hade en omotståndlig kallelse för det andliga ståndet, men att han icke vågade tillstå det för mig, af fruktan att jag skulle bli afundsjuk, derföre att Agricola aldrig kunde bli mer än en fattig handverkare, och således aldrig skulle komma i åtnjutande af den heder och de många fördelar, hvarom det andliga ståndet försäkrade Gabriel: Nå — hur gick det? . . . Jo — när den stackars gossen äntligen kom och begärde min tillåtelse att få gå in i seminarium, — det goda barnet! . . . det var honom högst motbjudande, men han trodde att han derigenom gjorde mig så lycklig, — så var det naturligt att jag, då jag trodde honom ha så mycken häg derför, styrkte honom dertill af alla mina krafter, i stället att afvända honom derifrån. Jag försäkrade honom att han aldrig kunde göra honom något bättre, och att han derigenom beredde mig en stor glädje . . . Ni hör nu väl, mina vänner, att jag ända till öfverdrift ordade om en glädje, den jag var långt ifrån att erfarä; — men det gjorde jag endast af fruktan, att det kära barnet kunde tro mig vara afundsjuk på min egen sons vägnar.

— Hvilka afskyvärda stämplingar! ropade Agricola, helt försagd. Man använde således er ömsesidiga tillgifvenhet, för att bedraga er båda . . . Således såg Gabriel, i den tvungna uppmuntran du gaf åt hans fattade beslut, ingenting annat än ditt hjertas käraste önskan!

— Smånigom, återtog Fransiska, kände Gabriel mera häg för det heliga kallet, och det just derföre att han är den bästa, den gudfruktigaste af alla menniskor . . . Det är ock helt naturligt; ty att trösta dem som lida, uppföra sig för dem som äro olyckliga — o! om någon är född till sådant, så är det visserligen han. — Jag är öfvertygad, att han aldrig skulle talat med mig härom, sävida vi icke denna morgon kommit att ha ett så maktpåliggande samtal . . . Men då såg jag, för första gången, Gabriel, som annars är så from och god, bli helt ifrig och uppbragt på den der Rodin och ännu en annan person, dem han anklagar såsom upphofsmän till hela anläggningen . . . Han har redan, som han sade

mig, många svåra besvär att anföra mot dem båda; men våra ömsesidiga upptäckter rågade måttet af hans ovilja.

Vid dessa sista ord, som Fransiska uttalade, förde Dagobert sin högra hand öfver pannan, liksom för att samla sina minnen. Under några minuter hade han med djup bestörtning och nästan med förskräckelse afhört berättelsen om dessa ärelösa ränker, dessa så slugt uttänkta och skickligt utförda bofstreck.

Fransiska fortfor:

— När jag nu slutligen anförtrodde Gabriel, att jag på min bikt-fars, abbé Dubois inrådan, åt en för mig alldeles okänd qvinna hade öfverlemnat de båda barnen, hvilka blifvit min man anförtrodde . . . döttrarne af matskalk Simon, började den käre gossen att . . . ehuru ondt det gjorde honom — allvarsamt förebrå mig . . . icke för det att jag velat medverka till de unga fröknarnes kändedom af vår heliga religion och alla dess ljufva tröstegrunder, utan derföre att jag icke rådfrågade min man, hvilken inför Gud och människor ensam var ansvarig för den dyra skatt, som en döende moder åt honom anförtrott. — Gabriel tadlade med mycken ifver abbé Dubois' uppförande, såsom dåligt, trolöst och grymt, emedan han, enligt den käre gossens mening, hade gifvit mig rent af dåliga och förderfliga råd. — Derefter började det älskade barnet, att med sin vanliga englagodhet trösta mig, samt uppmanade mig att genast återvända till dig, för att säga dig allt, min stackars man. Gabriel hade gerna velat följa mig, ty jag satte vida i fråga om jag åter skulle våga visa mig för dig, sedan jag gjort dig så mycket ondt, . . . men den fattige gossen är af sina förmän förbjuden att sätta sin fot utom porten af seminarium, och således kunde han omöjligen följa mig, ehuru gerna han hade velat.

Dagobert föll här sin hustru lifvit i talet; han syntes skakad af en ovanlig sinnesrörelse, under det han sade:

— Hör på, Fransiska, — ett ord! . . . ty min själ kan man icke, bland så många bekymmer, sorger och nedriga anläggningar, förlora allt minne och hela hufvudet till på köpet . . . Sade du mig icke, den dagen då flickorna försvunno, att då du upptog Gabriel, bar han på sin hals en bronsmedalj, hängande på en kedja; och tillade du icke, att du funnit i barnets ficka en portfölj med papper, skrifna på ett främmande språk?

— Jo, min vän; du har ganska rätt.

— Sade du icke, att du sedermera lemnade både papperen och medaljen till din biktfar?

— Jo, min vän.

— Har då Gabriel aldrig talat med dig om portföljen och medaljen?

— Nej.

Då Agricola hörde detta, betraktade han sin mor med yttersta bestörtning och ropade:

— Men då har ju Gabriel samma interesse af att i morgon infinna sig i huset N:o 5 på Saint-François-gatan, som fröknarne Simon och fröken de Cardoville?

— Visserligen, sade Dagobert. Minns du att han i söndags yttrade, att han inom några dagar torde behöfva vårt stöd, i fråga om en ganska allvarsam sak?

— Ja, min far, det minns jag.

— Och nu, fortfor Dagobert, nu håller man honom instängd inom murarne af seminarium! . . . Och han har ju sagt åt min hustru, att han hade stora skäl att vara missnöjd med sina förmän! . . . Och du minns att han, med en så sorgligt allvarlig min, begärde mitt och ditt stöd, i egenskap af far och bror, och att jag sade . . .

— Att om det handlade om en duell på lif och död, kunde han icke tala hemskare, föll Agricola sin far i talet. Jo, jag minns allt detta mycket väl. Och likväl, min far . . . du som varit vittne till Gabriels mod och sinnesnärvaro, när det gäller, du som erkänt att hans tapperhet till och med kan jämföras med din egen — du måste megde att faran måtte vara särdeles stor, då han fruktar sina förmän och begär stöd af oss.

— Nu, min gosse, sade Dagobert, nu sedan jag hört din mors berättelse, inser jag klart att Gabriel är, liksom Rosa och Blenda, liksom fröken de Cardoville . . . liksom din stackars mor . . . och vi allesammans förhända, offer för elaka presters djefvulska stämplingar. Från denna stund känner jag deras mörka smygvägar, deras helvetiska medel, deras oerhörda ihärdighet, i fråga om det som ondt är . . . Jag ser, tillade soldaten, liksom talande för sig sjelf, att man måste vara bra mäktig, för att kunna bekämpa dem. Hittills hade jag blott ett svagt begrepp om deras gräsliga illparighet och deras ofantliga makt.

— Du har rätt, min far; ty de som äro skrymtaktiga och elaka, kunna göra lika mycket ondt, som de hvilka äro rättsinnade och barmhertiga, såsom Gabriel, kunna göra godt. Det finns ingen farligare fiende, än en elak prest.

— Jag tror dig fullkomligt . . . och det är just det, som förskräcker mig; ty, betänk att mina stackars flickor äro i deras klor! . . . Skall jag då öfverlemna dem, utan kamp, utan strid? Är då allt så förtvifadt, så aldeles omöjligt? . . . O nej! . . . nej! . . . ingen svaghet! . . . Och likväl — alltsedan din mor för mig afslöjade alla dessa djefvulska anläggningar . . . så . . . förefaller det mig, som om jag kände mig mindre stark, mindre beslutsam. Allt hvad som tilldrager sig omkring oss, förekommer mig ohyggligt och hemskt . . . Barnens borttrövande synes mig icke mer som ett enstaka brott mot allmänna ordningen, utan som en fin och vidtutgrenad komplott, hvilken på alla sidor omger och kringsnärjer oss alla, och hotar oss med förderf och undergång . . . Det förefaller mig, som om jag och alla dem jag älskar, vandra under kolsvarta natten midt ibland ormar, midt ibland snaror och hätska fiender, dem vi hvarken kunna se eller bekämpa. Slutligen . . . hvad skall jag säga? . . . Jag vet att jag aldrig har fruktat döden . . . att jag aldrig varit feg . . . Och likväl . . . ja . . . jag tillstår . . . jag tillstår . . . att dessa svart-räcker skrämma mig — ja . . . jag är rädd!

Dagobert uttalade dessa ord med ett sådant uttryck af sanning, att sönen darrade, ty han delade samma känslor.

Och det kunde icke annorlunda vara. Öppna, kraftfulla, beslutsamma karakterer, vane att strida och handla vid full dager, kunna ej hysa mer än ett enda slags fruktan — den att i mörkret blifva kringhvarfda och skadade af fiender, dem de ej kunna besegra, emedan de icke se dem. Dagobert hade hundra gånger trotsat döden; och likväl — då han hörde sin hustru omtala denna konstiga och mörka väfnad af förräderi, skurkstreck, lögner och nedrigheter af alla slag, greps den gamle krigaren af en obestämd fruktan; och ehuru ingenting var förändradt i omständigheterna af hans tillämnade nattliga företag mot klostret, visade det sig nu för honom i den svartaste och farligaste skugga.

Den tystnad, som herrskat under några minuter, afbröts af la Mayeux.

Denna, som visste att Dagoberts och hans hustrus samtal ej borde ha någon obehörig åhörare, knackade försigtigt på dörren då hon kom upp, åtföljd af färgaren.

— Kan man få gå in? frågade hon. Här är fader Lorient, som bär upp ved.

— Ja, ja, kom in, goda Mayeux, svarade Agricola, medan hans far torkade ängestsvetten af sin panna.

Dörren öppnades och man såg den beskedlige färgaren, hvars händer denna gång voro amarant-röda. Han bar i högra handen en korg full med ved, och i den andra en skyffel med glödande kol.

— God afton, mina vänner, sade fader Lorient. Tack skall ni ha, madam Baudoin, för det att ni en gång kom ihåg mig . . . Ni vet ju att allt det lilla jag äger, står till er tjänst, när ni befinner er i tryckande omständigheter . . . Grannar emellan är det sed att hjälpa hvarandra . . . Jag minns nog, jag, hur god ni var mot salig hustru min, när hon var sjuk.

Under det att den gode gamle färgaren så talade, ställde han vedkorgen ifrån sig i en vrå och lemnade glödskyffeln åt Agricola; men då han märkte på den dysterhet och det qual, som talade ur allas ansigten, att han här var en öfverflödig person, fann han det icke passande att förlänga sitt besök, utan sade blott, under det han åter närmade sig till dörren:

— Ni behöfver kanske något mer, madam?

— Nej tack, fader Lorient; tusen tack!

— Så god natt då, mina vänner! Han vände sig nu till la Mayeux och sade: Glöm icke brefvet till Baudoin. Jag vågade icke vidröra det, af fruktan att derpå trycka amarant-röda stämplor med mina färgdrypande fem. God natt, god natt, mina kära vänner!

Och gubben Lorient gick.

— Här är ett bref till er, sade la Mayeux, under det hon lemnade Dagobert det omnämnda brefvet, och gick att sysselsätta sig med uppgörandet af en ståtlig eldbrasa.

— Se efter hvad det är, du, min gosse, yttrade Dagobert till sin son; jag är så matt i hufvudet af bara tankar och grubblerier, att jag knappt kan se.

Agricola uppbröt brefvet, som innehöll endast några rader, och läste, utan att se på underskriften:

"På hafvet, d. 25 December 1831.

"Jag begagnar det oförmodade mötet och några minuters kommunikation med ett skepp, som begifver sig direkte till Europa, för att i största hast skrifva några rader till dig, min gamle redlige stridskamrat. Denna skrifvelse skall, som jag hoppas, komma dig till handa, emedan den går öfver Havre, och skall således anlända förr än mina förra bref från Indien. Du måste nu vara i Paris med min hustru och mitt barn. Säg dem . . .

"Jag måste afbryta . . . slupen far straxt. Dock, ett ord i största hast: Jag kommer snart till Frankrike. Glöm ej den 15 Februari! Min makas och mitt barns framtid beror derpå.

"Farväl min trogne vän! — Evig erkänsla! . . .

"Simon."

— Agricola! . . . Din far! . . . fort! fort! . . . ropade la Mayeux.

Alltifrån de första orden, som Agricola uppläste ur detta bref, som af närvarande grymma omständigheter fick en så sorglig vigt, hade Dagobert blifvit dödsblek. Rörelsen, sinnesskakningen, mattheten i förening med detta sista slag, kommo honom att yackla.

Sonen skyndade till hans bistånd och höll honom några ögonblick i sina armar. Snart nog hemtade sig dock den gamle starke mannen från denna ögonblickliga svaghet. Han strök med handen öfver sin panna och reste sig upp till sin hela längd. Hans öga gnistrade, hela hans väsende fick ett uttryck af orubblig beslutsamhet och vild kraft.

— Nej, nej! . . . jag skall ej bli någon förrädare . . . jag skall ej bära mig åt, som en feg usling. Svarträckarne skola icke längre skrämna mig. Ännu denna natt skola Blenda och Rosa Simon befrias ur fångenskapen.

Så ropade han med en nästan ursinnig häftighet.

VIII.

STRAFFLAGEN.

Dagobert, som under några ögonblick låtit *svarträckarne* med deras nedriga ränker och mörka anslag afskräcka sig från beslutet att söka befria Rosa och Blenda, återvann efter läsningen af marskalk Simons bref, nytt mod och ny själskraft. All den obeslutsamhet och modlöshet, som emot vanan, hade öfvervåldigat honom, försvann som genom ett trollslag, genom den erhållna skrifvelsen, hvilken med ens väckte honom till erinran af alla sina heliga pligter.

På den ögonblickliga slappheten följde nu en stilla beslutsamhet och en lugn, sansad kraft.

— Agricola, hvad är klockan? frågade han sin son.

— Hon slog nyss nio, min far, svarade ynglingen.

— Du måste genast göra mig en stark jernhake, stark nog, för att uthärda hela min tyngd, och stor nog, för att kunna fasthållas vid en mur.

Den här jernkaminen skall tjena dig till ugn och städ . . . Förmodligen finns väl någon hammare i huset, och hvad jernet angår, så . . .

Den gamle såg sig omkring åt alla sidor.

— Hvad jernet angår så . . . se här har du det!

Soldaten framtog dervid ur kakelugnsrån en eldtång med ovanligt tjocka skalmar; han lemnade den åt sin son, tilläggande:

— Se så, min gosse, skynda allt hvad skyndas kan, lägg den här tången i elden, pusta på, gör jernet glödhet och smid sedan, utaf tusan dj . . .

— Vid dessa ord sågo Agricola och Fransiska bestörta på hvarandra. Den unge smeden stod stum och försagd, utan att kunna fatta gubbens mening, emedan han var fullkomligt okunnig om de anstalter denne med la Mayeuxs tillhjälp, hade redan vidtagit.

— Du förstår mig då icke, mitt barn? återtog den gamle, blickande på sonen, som stod och höll eldtången i handen. Du måste genast förfärdiga en stor krok af den här.

— En krok, min far! . . . Och hvartill skall den begagnas? —

— Den skall fästas vid ändan af ett rep, som jag har der; du måste på ena ändan göra en ögla, så stor, att repet kan gå in.

— Men den kroken och det repet, hvad skola de vara till?

— Till att praktisera mig öfver klostermuren, om jag ej kan komma genom porten.

— Hvilket kloster? frågade Fransiska sin son.

— Huru, min far? ropade denne förskräckt, du tänker då ännu på sådant?

— Nå ja! . . . hvad vill du jag skall tänka på?

— Men, min far, . . . det är omöjligt! . . . Du kan ej försöka ett sådant vägstycke?

— För Guds skull, mitt barn! ropade Fransiska, säg mig hvad din far ämnar göra.

— Han vill i natt praktisera sig in i klostret, der fröknarna Simon äro inneslutna, och bortföra dem derifrån.

— Store Gud, min stackars man! . . . ett helgerån! ropade Fransiska, utom sig. Hon, som ännu alltid var trogen sina gamla, inrotade begrepp om presters och klosters helighet, sammanknäppte händerna, steg upp och gick fram till Dagobert.

Den gamle, som anade att han skulle få utstå en mängd inkast, anmärkingar, böner och föreställningar af alla slag, och fast besluten att ej gifva vika derföre, ville på förhand förhindra alla onödiga invändningar, hvilka dessutom vållade idel tidsutdrägt, då ögonblicken voro räknade och dyrbara. Han yttrade derföre med en allvarlig, sträng, nästan högtidlig ton, hvarmed han hade för afsigt att ådagalägga oböjligheten af sitt sinne och det orubbliga i sitt fattade beslut:

— Hör på, min hustru, och du också, min son. Ni må veta, att man vid min ålder fattar ett beslut, icke för att rygga, utan för att utföra det. När man en gång har beslutat, låter man hvarken af hustru eller son hålla sig tillbaka, utan man handlar enligt sin pligt. Det är just hvad jag nu ämnar göra. Bespara mig derföre afhörandet af alla

onödiga ord . . . Ni torde anse för er pligt att motsäga mig . . . må vara! . . . Låtså bara, som ni hade uppfyllt denna eder yttersta pligt och nämn ej ett ord vidare härom. I afton vill jag vara herre i mitt hus.

Fransiska, häpen och försagd, vågade icke yttra ett ord vidare, men hon fästade på sonen bönfällande blickar.

— Min far! sade denne . . . Ett ord ännu! . . . ett enda ord, för himlens skull!

— Nä, låt höra det der ordet då, sade Dagobert, otåligt.

— Jag vill icke, sade ynglingen, motsätta mig ert beslut; men jag måste upplysa er om den fara, för hvilken ni utsätter er, och hvarom ni är okunnig.

— Jag är ej okunnig om någonting; genmålde veteranen, ganska sträfft. Jag vet mycket väl att saken är högst allvarsam; men jag vill ej att man skall säga att jag lemnat något enda medel oförsökt. Det må gå huru det vill; men nog skall jag bjuda till att uppfylla hvad jag lofvat.

— Ännu en gång, min far, sade den unge smeden, akta er! . . . ni känner ej den fara för hvilken ni utsätter er.

— Ja, ja, kom nu och tala om portvaktarnas dubbelbössa och trädgårdsmästarens lie, genmålde Dagobert, höjande på axlarna med en föraktlig min. Tala nu fort derom och låt det bli slut sedan . . . Och sedan, min gosse . . . antagom, i värsta fallet, att jag sätter lifvet till på denna expedition — är icke du kvar hos din mor? . . . Ni båda ha ju i tjugo år varit vana att undvara mig . . . det skall således gå för sig hädanefter, som hittills.

— Och det är jag! . . . min Gud! . . . det är jag . . . jag olyckliga . . . som är orsaken till all denna fasa . . . ropade den arma Fransiska, och vred händerna. Ack, ack! . . . Gabriel hade sina stora skäl att göra mig förebråelser.

— Lugna er, madam Baudoin, tröstade la Mayeux, som hade närmat sig till Dagoberts hustru; Agricola skall ej låta sin far utsätta sig för en sådan förskräcklig fara.

Efter en stunds tvekan fortfor smeden med bruten röst: Jag känner tillräckligt ditt mod, min far, för att veta det man ej afskräcker dig genom talet om en lifsfara.

— Hvad för en fara är det då du menar?

— En fara . . . för hvilken du skall bäfva tillbaka . . . ja . . . tro mig! . . . för hvilken du ofelbart bäfvar tillbaka . . . ehuru tapper du är — sade den unge mannen, i en ton som gjorde hans far bestört.

— Agricola! ropade soldaten, strängt och hårdt; — du säger mig någonting nedrigt, . . . du förolämpar mig.

— Min far!

— En nedrighet har du sagt mig, upprepade den gamle, vredgad — emedan det är nedrigt, förstår du, att vilja afvända en hederlig karl från sin pligt, och det medelst att skrämma honom . . . Och förolämpat mig, det har du, ty du tror mig i stånd att bli rädd.

— Ack, Baudoin, bäste Baudoin, ni förstår icke Agricolas mening! ropade la Mayeux, utom sig af ångest.

— Tvärtom, jag förstår honom allt för väl, yttrade gubben, hårdt och stråft.

Smärtsamt rörd af sin fars olyckliga förblindelse och innerligt bedröfvad öfver att hafva ådragit sig hans vrede, men fast i sitt beslut, förestafvadt af den sonliga kärleken och vördnaden, återtog den unge mannen, icke utan en häftig hjertklappning:

— Förlåt mig, min bäste far, om jag är olydig emot er; men om ni ock kommer att hata mig, så måste ni dock veta och känna hela vidden af den fara, för hvilken ni utsätter er, då ni försöker att nattetid klättra öfver en klostermur; vet då . . .

— Min son! du vågar . . . ropade Dagobert, med ansigtet flammande af vrede.

— Agricola! . . . min man! ropade den förskräckta Fransiska.

— Baudoin! det är till er fördel, om han får tala; låt honom tala! bad den gråtande la Mayeux.

— Icke ett ord mera! skrek gen gamle, stampande med foten mot golfvet.

— Jag vill blott säga er, min far . . . att ni . . . mycket säkert äfventyrar . . . att komma på galererna! — skrek sonen med hög röst, men så blek, att man skulle trott honom vara färdig att dö.

— Olycklige! utbrast veteranen, fattade sin son i armen; och du kunde icke dölja detta för mig, heldre än att göra mig till en feg och otacksam menedare?

Derefter upprepade han med hemskhet i både ton och blick: — *Galererna!*

Och han sänkte hufvudet, stum, tankfull och liksom krossad af detta förfärliga ord.

— Ja; ty att inpraktisera sig nattetid i ett bebodt hus och der göra inbrott — det straffas med galererna, ropade Agricola, på en gång både glad och bedröfvad öfver fadrens modlöshet. — Ja, min far . . . betänk det . . . *galererna* blir ni dömd till, om ni blir ertappad på bar gerning, och det är nästan säkert att ni det blir. La Mayeux sade ju att man håller vakt kring klostret: att der finns karlar, som göra sin rund der, hela natten. Om ni, denna morgon, hade på ljusa dagen, sökt bortföra de unga flickorna, så hade ni blifvit arresterad . . . men er handling hade då — helst under de förhåanden varande omständigheterna — haft utseende af öppet våld, af ett i förtviflan tillgripet vägstycke . . . och ni hade slutligen kunnat få nåd. — Men att nattetid vilja inpraktisera er, medelst murens öfverstigande . . . jag säger er att det blir galererna. Nu får ni sjelf besluta, min far. — Hvad ni gör, det gör jag — ty lemnar er gör jag icke. — Säg blott ett ord och jag smider en krok. — Jag har der, under skåpet, en hammare och en tång . . . inom en timma är kroken färdig och — vi bege oss af.

En lång tystnad följde på den unge smedens sista ord, en hemsk

tystnad, afbruten endast af snyftningar och smärtans sönderslitande utrop af Fransiska, som slutligen sade:

— O min Gud! . . . se der hvad som följer af min galenskap att lyssna till abbé Dubois' ord!

Förjäfves hemödade la Mayeux sig att trösta den gamla olyckliga qvinnan, helst hon sjelf kände sig otröstlist öfver att Agricola ville dela sins fars tilltänkta brott och dess följder.

Dagobert satt nu stum, slagen och obeslutsam, oakadt den medfödda kraften och bestämdheten i hans karakter.

Enligt sina militäriska vanor och åsichter, hade han i sitt tillämnade, nattliga företag icke sett annat än ett slags krigslist, tillätlig, eller åtminstone ursäktad, af den lagliga rätt han tyckte sig äga till de unga flickorna, och dernäst af det förtviflade i hans nuvarande ställning; men sonens ord återförde honom från dröm till verklighet och ställde honom emellan tvenne förfärliga alternativ. — Antingen måste han svika marskalkens oinskränkta förtroende och förråda en döende mors sista hopp, eller ock måste han utsätta sig för en outplånlig skamfläck, och — hvad ännu mera var — göra sin son olycklig — sin son — sin ende, högt älskade son — och detta utan att ändå vara viss om att kunna befria de moderlösa.

Hastigt astorkade Fransiska sina tårdränkta ögon och ropade, likasom af en hastig ingifvelse:

— Min Gud! nu kommer jag ihåg något . . . det finns, kanske ett medel att utan våld få de stackars barnen ur klostret.

— Huru så, min mor? frågade Agricola ifrigt.

— Det är visserligen abbé Dubois, som låtit dityföra dem. — Dock . . . när jag besinnar hvad Gabriel sade, så lär väl Dubois hafva handlat endast på befallning af Rodin.

— Och om så vore, min bästa mor, så skall man förjäfves vända sig till Rodin; man skall dermed ingenting uträtta.

— Hos honom, nej — men kanske hos den der mäktige abbén, som är Gabriels högsta förman och som alltid har beskyddat honom; alltifrån hans inträde i seminarium.

— Hvilken abbé, min mor?

— Herr abbé d'Aigrigny.

— Ni kan ha rätt, mor . . . ty denne man var militär, innan han blef prest, och torde derföre vara mindre inbiten af elakhet än de andra presterna . . . och likväl . . .

— D'Aigrigny! ropade Dagobert, med ett uttryck af vrede och hat. — Finns här, inblandad i detta förräderi, en man som, innan han blef prest, varit militär och som heter d'Aigrigny?

— Ja, min far, . . . markis d'Aigrigny. — Före restaurationen var han i rysk tjenst och år 1815 gifvo Bourbonerna honom ett regemente.

— Det är han! sade Dagobert med dof röst, ännu han! . . . alltid han! — Han är en ond ande, antingen det handlar om fadren, modren eller barnen.

— Hvad menar min far?

— Markis d'Aigrigny! — utbrast Dagobert, med sin vanliga häftighet. — Vet ni hvem det är? — Det är en djefvul i människoskepnad. — Innan han blef prest, var han de unga fröknarnes mors bödel, derföre att hon försmädde hans kärlek. Innan han blef prest, stridde han två gånger mot sitt födernesland och befann sig, under brinnande kriget, två gånger ansigte mot ansigte med general Simon. — Ja; under det att generalen hölls fången i Leipzig, och vid Waterloo var nära att förblöda af de sår han erbållit i striden för fosterlandet, triumferade markisen, affällingen, jemte ryssarne och engelsmännen. — Under Bourbonernas våld befann affällingen sig så öfverhopad af hedersbetygelser och utmärkelse, ännu en gång inför kejsaredörets trogne, förföljde stridsman . . . Då blef det en häftig duell dem emellan . . . Markisen blef sårad, men general Simon biltog, dömd till döden, lyckades komma öfver gränsen . . . Nu är affällingen prest, säger ni. — Välan! jag är säker att det är han som låtit bortföra Rosa och Blenda, och det har han gjort i följd af det hat han hyst och hyser för deras föräldrar. — Den gemene d'Aigrigny har dem i sitt våld, de olyckliga barnen! . . . Det är icke endast deras förmögenhet, deras framtida utkomst, jag har att försvara; — det är deras lif! . . . Hör ni det, mina vänner . . . deras lif!

— Min far! . . . tror ni denne man i stånd att . . .

— En fosterlandets förrädare, som slutar med att blifva en gemen prest, är i stånd till allt . . . Jag säger er att kanske just i detta ögonblick dödar han barnen vid sakta eld, skrek den gamle krigsmannen med darrande röst. Har man icke skiljt dem från hvarandra? . . . Det är ju redan att börja deras mördande.

Efter en paus tillade den gamle med en förtvillad hänförelse, omöjlig att beskrifva: Marsskalk Simons döttrar äro i markis d'Aigrignys och hans anhängares våld! . . . och jag tvekade att våga ett försök till deras räddning! Och det för galerernas skull. Jag undrar hvad galererna kunna skada mig? Liksom man skulle föra lik till galererna! . . . tillade han med ett konvulsiviskt skratt. Ty — om detta sista försök misslyckas, måtte jag väl hafva rättighet att skjuta mig för pannan, kan jag tro. Lägg ditt jern i elden, min gosse! . . . Fort! . . . fort! . . . Tiden skyndar. Smid, smid allt hvad smidas kan!

— Men din son följer dig! . . . ropade Fransiska med ett skri af moderlig förtvillan. Hon gick att kasta sig för sin mans fötter och snyftade samt vred sina händer. Om du blir arresterad, så blir gossen det äfven.

— För att slippa galererna, skall han göra som jag . . . Jag har tvenne laddade pistoler, svarade Dagobert med köld.

— Men jag! ropade den olyckliga modren. Hvad skall det bli af mig? . . . Utan dig . . . utan honom! . . . Hvad skall jag företaga?

— Du har rätt . . . jag var sjelfvisk . . . jag skall gå ensam, svarade Dagobert.

— Du skall ej gå ensam, min far, sade sonen.

— Men din mor?

— La Mayeux är ett vittne till hvad som tilldragit sig; hon skall gå till min husbonde, herr Hardy, och omtala alltsammans. Han är den ädelmodigaste människa . . . min mor skall hos honom erhålla en fristad och bröd så länge hon lever.

— Och det är jag . . . jag . . . som är skulden till allt! ropade Fransiska, vridande ånyo sina händer, så att det knakade i fingerlederna. Straffa mig, o min Gud! . . . straffa mig . . . jag förtjenar det . . . Det är jag som öfverlemnadt barnan i deras fienders våld . . . jag blir nu derföre straffad genom min mans och min sons död.

— Agricola! sade den gamle fadren, i det han hårdt tryckte sonen mot sitt bröst — du skall icke följa mig . . . jag förbjuder det.

— Och jag skulle rygga tillbaka sedan jag sjelf påpekadt faran? . . . Min far . . . det kan icke vara din mening. Har då icke äfven jag någon att befria? Fröken de Cardoville, denna goda, älskvärda, ädelmodiga dam, som har velat rädda mig från fängelse . . . är icke äfven hon fången? . . . Jag följer dig, min far! . . . Det är min rättighet . . . det är min pligt . . . det är mitt beslut.

— O min Gud! haf miskund med oss alla! snyftade den olyckliga modren, ännu på knä framför sin man, som tycktes vara ett rof för den våldsammaste inre strid.

— Gråt icke så, dyraste mor! bad Agricola, under det han med la Mayeuxs tillhjälp uppreste den knäböjande. Lugna dig, gif dig tillfreds! . . . Jag fann det vara min pligt att inför min far öfverdrifva det sorgliga öde han gick att älventyra . . . men för oss båda, om vi bära oss försigtigt åt, kan det väl icke vara så farligt . . . kanske torde vi kunna lyckas utan några olyckliga följder . . . Är det icke så, min far? tillade Agricola, gifvande sin far en vink af hemligt förstånd. Ännu en gång min goda mor, gif dig tillfreds! . . . jag har en aning att allt går bra . . . Vi skola befria fröknarne Simon och fröken de Cardoville. La Mayeux gif mig hammaren och tången som ligga der under skåpet.

Sömmerskan lydte hans uppmaning, och aftorkade sina tårar. Under tiden tog ynglingen en pust, hvarmed han upplifvade den flämtande brasen deruti eldtången redan var lagd att glöddgas.

— Här äro verktygen Agricola, yttrade la Mayeux knappt hörbart, under det hon med darrande händer räckte ynglingen de begärda redskapen. Med tångens tillhjälp tog den unge smeden snart det glödheta jernet ur elden och började att med hammaren bilda det till en krok, hvarvid han såsom städ begagnade den gjutna jernkaminen.

Dagobert satt stum och tankfull. Hastigt steg han upp, fattade sin hustrus händer och sade:

— Du känner din son: att nu mera söka hindra honom från att följa mig, vore omöjligt. Om vi misslyckas . . . om vi bli ertappade . . . Agricola och jag . . . så lofvar jag dig att vi ej skola begå någon feghet . . . det vill säga *sjelfmord* . . . Nej, jag svär dig det heligt. Far och son skola arm i arm begifva sig till fängelset, med pannan högburen och blicken stolt . . . såsom det höfves tvenne män, hvilka gjort sin

skyldighet, intill sista slutet . . . Vi blifva framkallade för domstoln — der skola vi ärligt och öppet tillstå allt. Vi skola säga att vi, drifna till det yttersta och förjäfves flyende till lagen för att söka hjälp och stöd, sågo oss tvungne att skrida till våld. Se så, smid, smid min gosse! tillade Dagobert, vändande sig till sin son, som hamrade på det eldröda jernet. Smid, smid, utan fruktan! . . . Domare äro hederligt folk . . . de skola göra annat hederligt folk rättvisa.

— Ja, min tappra far, du har rätt, svarade sonen. Lugna dig min mor! Domarne skola nog inse skillnaden mellan tjuftar, som klättra öfver murar, för att stjäla, och en gammal tapper soldat med sin ärlige son, hvilka med fara för frihet och lif vilja ur nedriga människors våld befria tvenne olyckliga offer.

— Och om detta språk ej blifver hört, återtog Dagobert — så mycket sämre! . . . så är det hvarken fadren eller sonen som i hederligt folks ögon bli vanärade . . . Om man sätter oss på galererna och om vi ha mod att lefva . . . så skall den gamle och den unge galerslafven med stolthet bära sina kedjor . . . och den affällige markisen, den nedriga presten skall bli mera vanärad än vi. Smid, smid min son! Det finns något som galererna ej kunna kufva — hedern och ett godt samvete.

— Tvenne ord ännu, min goda la Mayeux, tillade den gamle. Tiden skrider, vi måste skynda. När ni var i klosterträdgården: märkte ni då om klostervänningarne voro mycket högt från marken?

— Nej, icke mycket högt; synnerligast på den sidan som vetter åt därhuset, der fröken de Cardoville hålles fången.

— Hur bar ni er åt för att få tala med fröken?

— Hon och jag stodo på hvar sin sida om ett gallerplank, som skiljer därhusets trädgård från klostrets.

— Förträffligt! ropade Agricola, som friskt hamrade på sitt jern — vi kunna då ganska lätt komma från den ena trädgården till den andra . . . Kanske blir det lättast att komma ut genom därhuset. Det är skada att du icke vet hvar fröken de Cardovilles kammare är belägen.

— Jo det vet jag, svarade la Mayeux samlande sina tankar. Hon bor i en fyrkantig byggnad, och öfver hennes fönster är någonting som jag aldrig sett förut: ett slags uthyggnad eller skärm af jernbleck, målad i gult och blått.

— Godt! det skall jag icke glömma.

— Och ni vet icke ungefär hvar mina arma flickor bo? frågade Dagobert.

Efter någon besinning svarade sömmerskan:

— De äro midt emot den flygel af därhuset, der fröken de Cardoville bor; ty hon sade mig att hon under tvenne dagars tid har gjort tecken till dem genom fönstret. Jag erinrar mig äfven att jag hörde henne säga, att deras rum eller celler voro belägna ofvanpå hvarandra, den ena på nedra botten och den andra en trappa upp.

— Är det galler för fönstren? frågade smeden.

— Det vet jag icke.

— Det är också detsamma. Tack min goda vän! . . . Med de un-

derrättelser vi nu erhållit, veta vi nog hvart vi taga vägen, sade Dagobert. För resten har jag min plan.

— Min lilla Mayeux, skaffa mig vatten, så att jag får afkyla mitt jern, bad Agricola. Derefter vände han sig till fadren och frågade: Är kroken bra? . . .

— Ja min gosse. Så snart han blir kall, skola vi fästa honom vid repet.

Sedan någon stund hade Fransiska oaffåtigen legat på knä. Hon hönfall hos Gud att Han måtte värdigas beskydda hennes make och hennes son, hvilka i sin blinda okunnighet gingo att föröfva ett i hennes ögon gräsligt brott emot religionen. Hon bad isynnerhet att Herren täcktes låta sin himmelska vredes åska nedlunga öfver hennes hufvud allena, emedan hon ensam var skulden till mannens och sonens olyckliga beslut.

Dagobert och Agricola fulländade under djup tystnad sina hemska förberedelser. Båda två voro dödsbleka och sågo ytterst högtidliga ut. De kände båda hela den oerhörda faran af det förtviflade vägstycke de förhade.

Nu slog klockan tio i Saint-Merry.

Tornurets slag hördes blott till hälften, i anseende till stormens tjut och regnet som ännu icke upphört.

— Tio, ropade Dagobert. Vi ha ingen minut att förlora. Agricola, tag säcken!

— Ja min far.

Då Agricola gick att taga säcken, närmade han sig till la Mayeux, som knappt kunde hålla sig uppe, och hviskade sakta:

— Om vi ej äro hemma i morgon bittida, så anbefaller jag dig min mor . . . Du skall gå till herr Hardy . . . kanske är han nu återkommen från sin resa. Se så syster! . . . omfamna mig! . . . mod! . . . Jag anförtror dig min mor!

Och den djupt rörde smeden tryckte hjertligt i sina armar den af sinnesrörelse vacklande flickan.

— Och nu min gamle Rabat-Joie, kom du med! . . . du skall tjena oss till skyldvakt, sade Dagobert. Sedan närmade han sig till sin hustru, som hade stigit upp och med sonens ansigte tryckt mot sitt bröst höljde honom med kyssar och tårar. Den gamle sade, under det han låtsade ett lugn, hvilket han var långt ifrån att känna:

— Se så, min goda hustru, var nu förnuftig! . . . Gör upp en god brasa åt oss, tills vi komma igen. Inom två högst tre timmar äro vi här igen och medföra då tvenne stackars barn och en skön fröken. Omfamna mig min gumma: det skall bringa oss lycka!

Fransiska kastade sig om sin mans bals, utan att kunna yttra ett ord.

Denna stumma förtviflan, uttryckt genom dofva och konvulsiva snyftningar, var förkrossande att se. Dagobert måste slita sig ur sin hustrus armar och sade till sonen med darrande röst, den han fåfängt sökte göra stadig:

— Låt oss gå! . . . låt oss gå! Mitt hjerta brister vid hennes åsyn. Min goda Mayeux, vaka öfver henne! . . . Kom Agricola!

Och veteranen stoppade pistolerna i fickan på sin grå kolt och skyndade till dörrn, åtföljd af Rabat-Joie.

— Min son! . . . låt mig omfamna dig ännu en gång . . . blott en enda! . . . ack! . . . det är troligen den sista! ropade den olyckliga modren, ur stånd att resa sig från stolen, hvarpå hon nedsjunkit, och sträckande armarna mot sonen. Förlåt! förlåt! . . . stammade hon. Det är alltsammans mitt fel.

Den unge mannen återkom, omfamnade modren och blandade sina tårar med hennes, ty äfven han gret. Med qväfd röst stammade han:

— Farväl älskade mor! . . . Gif dig tillfreds . . . vi återse hvarandra.

Härvid ryckte han sig med våld ur de omslutande moderliga armarna och ilade att upphinna sin far, som redan var i trappan. Fransiska uppgaf ett gällt klagorop och sjönk nästan liflös i la Mayeux armar.

Dagobert och Agricola gingo midt under storm och regn ut från gatan Brise-Miche samt styrde sin kosa till Boulevard de l'Hôpital. Rabat-Joie följde dem.

IX.

INBROTT.

Klockan slog half tolf, då Dagobert och hans son anlände till Boulevard de l'Hôpital.

Det blåste häftigt och källregnade; men oakadt de tjocka molnen, var dock natten temligen ljus, ty månen hade sent på aftonen uppkommit och blickade då och då genom molnen. De stora svarta träden och de hvita murarne kring klostret syntes mycket väl i det svaga månskenet. På långt håll svängde sig en lykta, vaggad hit och dit af blåsten, och hvars rödaktiga sken knappast förmådde genomtränga den tjocka, töckniga luften.

Med långa mellanskof hördes tid efter annan det långt alläggsna bullret af en rullande vagn; hvarestefter allt blef åter tyst som i grafven.

Dagobert och hans son hade knappast vexlat ett ord alltsedan de gingo hemifrån. De båda människors mål var ädelt och sjelfuppostrande . . . och ändå smögo de i skuggan, alldeles som banditer smyga på sitt nattliga tåg.

Agricola bar på sina axlar den nya buldanssacken, innehållande repet med jernkroken, samt den förut omtallda jernstörn. Dagobert stödde sig på sin sons arm och Rabat-Joie följde sin herre.

— Den der bänken, som vi suto på förut i afton, bör vara här i närheten, yttrade ändtligen den gamle, och han stannade.

— Ja, svarade sonen, sökande den med ögonen; se der är den, min far.

— Klockan är ej mer än half tolf . . . vi måste afvakta midnatten, återtog Dagobert. Vi sätta oss här under tiden, för att språka om vårt företag.

Efter någon tystnad yttrade soldaten med djup rörelse, tryckande sin sons händer.

— Agricola . . . mitt barn . . . ännu är det tid . . . Jag besvär dig att du lemnar mig ensam . . . jag skall nog reda mig på egen hand . . .

Ju mer det afgörande ögonblicket nalkas, ju mer bäfvar jag för vådan att indraga dig i detta farliga företag.

— Och jag, min bäste far . . . ju mer ögonblicket nalkas, ju mer hoppas jag att kunna vara er nyttig till något . . . Ert öde må bli hvilket som helst, godt eller ondt, så skall jag dela det . . . Vårt företag är berömvärdt . . . det är en helig skuld, som ni har att afhörda . . . jag vill betala hälften. Det är väl icke nu som jag skulle rygga. Nej min tappre far, tänk ej på det, utan fastmer på vårt fälttag!

— Nå . . . så kom då! yttrade gubben med en qväfd suck.

— Då hoppas jag att vi skola lyckas! Min bäste far . . . Du varseblef ju nyss den der lilla trädgårdsporten der — vid hörnet af muren — det är ju redan förträffligt.

— Ja, genom den skola vi inkomma i klosterträdgården, hvarest vi skola söka rätt på tvenne byggningar, hvilka åtskiljas af en mur, som slutar med ett genombrutet trästakett.

— Ja — ty på ena sidan om detta stakett är den flygel, der fröken de Cardoville har sitt rum, och på andra sidan den del af klostret, hvarest marskalk Simons döttrar äro inneslutna.

Rabat-Joie, som legat hopkrumpen vid Dagoberts fötter, reste sig på en gång upp, sträckte halsen och spetsade öronen.

— Man skulle tro att hunden hör något, sade Agricola. Tyst! Låt oss lyssna.

De båda männerna lyssnade, men de hörde ingenting, utom vindens tjut och regnets plaskande samt susningen i de stora träd, hvilka stodo omkring boulevarden.

— Men nu tänker jag på en sak, min far, sade Agricola. När vi en gång kommit in genom trädgårdsporten, skola vi då medtaga Rabat-Joie?

— Ja, ja . . . ty om der finns någon gårdshund, så tänker jag att Rabat-Joie nog kan sköta den . . . dessutom skall han underrätta oss om annalkandet af karlarne, som göra nattunden eller gå vakt här. Och hvem vet? . . . han är så slug den hunden . . . han har så mycken tillgifvenhet för Rosa och Blenda, att han torde kunna hjälpa oss att få rätt på stället, hvarest de vistas. Jag har tjugo gånger sett honom uppsöka dem i de siberiska skogarne och förvånat mig öfver hans märkvärdiga instinkt.

Tornklockan började nu att med sitt långsamma, klangfulla, allvarssamma ljud öfverrösta stormen. — Det var midnatt.

Detta ljud tycktes ha ett smärtsamt genljud i Agricolas och hans fars inre; ty de ryckte till båda två, liksom skakade af en ofrivillig rörelse. Utan att säga ett ord, fattade de och tryckte hårdt hvarandras händer. Emot sin vilja kände de sina hjertan klappa högre vid hvarje af tornklockans långsamma, högtidliga slag, som tycktes förlängda af nattens djupa, hemska tystnad.

Vid sista slagets förklingande, yttrade Dagobert beslutsamt till sin son:

— Nu har klockan slagit tolf. Omfamna mig, och sedan — framåt!

— Välan, min far, svarade ynglingen. Men låtom oss komma öf-

verens att handla med lika mycken försigtighet och list, som om vi vore stråtröfvere, i begrepp att plundra en kassakista.

Under det den unge smeden så talade, framtog han ur säcken det tjocka linnerepet med kroken. Dagobert beväpnade sig med jernstörn och båda två smögo sig försigtigt långsutmed muren, fram till den lilla trädgårdsporten, belägen helt nära hörnet, som bildades af gatan, hvilken i rät vinkel afskar boulevarden. De stannade i hvarje ögonblick, för att lyssna och söka uppfånga hvarje buller, som icke förorsakades af regnet och den häftiga blåsten.

Natten var ännu temligen ljus, ty månen fortfor att med sina strålar genomtränga molnen, så att man rätt väl kunde skönja hvarje föremål. Soldaten och smeden kommo ändtligen till den lilla porten, hvilken tycktes vara murken och föga säker.

— Godt, sade Agricola till sin far; för en enda stöt skall denna ge vika.

Och den unga smeden satte just axeln emot densamma, och höjde knävecken, för att med hela sin styrka bända på, då Rabat-Joie började sakta morra och reste upp hufvudet, som om han satt sig i motvärn.

Med ett enda ord tystade Dagobert hunden, fattade sin son i armen och hviskade:

— Rörom oss ej ur fläcken . . . Rabat-Joie vädrar någon i trädgården.

Agricola och hans far stodo, för några minuter, alldeles stilla, med tyssnande öron och, så mycket som möjligt, återhållen andedrägt.

Hunden, lydig sin herre, morrade icke, men hans ängest och otålighet ökade sig synbarligen.

Imedertid hördes ingenting.

— Hunden har säkert bedragit sig, sade Agricola.

— Nej, det har han icke, var säker derom, svarade Dagobert. Rörom oss ej ur fläcken!

Åter förflöto några ögonblick, hvarest Rabat-Joie lade sig hastigt, sträckte så mycket som möjligt sin långa nos in genom den öppning, som bildades mellan porten och marken, samt började ganska hörbart flåsa.

— Någon kommer, utbrast Dagobert häftigt.

— Aflägsnom oss, sade Agricola.

— Nej, nej, svarade fadren . . . låtom oss lyssna här . . . Det blir tids nog att fly, om någon öppnar den här porten. Kom hit, Rabat-Joie . . . kom hit! . . .

Den lydige hunden aflägsnade sig från porten och sprang att lägga sig för husbondens fötter.

Några sekunder derefter hörde man, på den af regnet slippriga marken, att slags plaskande, förorsakadt af tunga karlsteg. Äfven hördes ett par talande röster; men orden kunde ej uppfattas af soldatens och smedens lyssnande öra.

— Det är karlarne från klostret, som göra sin rund, enligt hvad la Mayeux sade oss, hviskade Agricola till sin far.

— Så mycket bättre. De skola göra ett uppskof mellan den första och den andra rondan. Detta försäkrar oss åtminstone om tvenne timmars lugn. Nu äro vi säkra på vår sak.

Verkligen blef icke ljudet af stegen allt mindre hörbart. Ändtligen förlorade det sig helt och hållet.

— Se så, fort, fort! sade Dagobert till sin son efter ännu tio minuters förlopp. Låt oss ej förlora tiden! . . . De äro långt borta. Öppna först den här porten!

Agricola satte nu sin väldiga axel mot porten och hände på med all sin styrka; men porten, ehuru svag till utseendet, gaf ej vika, oaktadt alla hans ifriga bemödanden.

— Förbannadt! utbrast den unge mannen. Porten är tillbommad innanföre. Dessa usla bräder skulle ej kunna stå emot annars.

— Huru skola vi då göra?

— Jag skall med tillhjelp af repet och kroken stiga öfver muren och gå att öppna porten inifrån.

Under det Agricola så talade, tog han repet och kastade det mot muren; efter flera föfänga försök lyckades han ändtligen att få den stora jernkroken att fastna på kanten af muren.

— Se så, vill min far nu vara min trappstege, återfog den unge mannen. Jag skall nog sedan medelst repet hjälpa mig upp på muren. Och sitter jag en gång deruppe, så släpper jag ner repet åt andra sidan och halar mig ner i trädgården.

Soldaten stödde sig mot muren, sammanhållande sina båda händer, på hvilka den raske sonen steg med ena foten och med den andra på den gamle krigarens breda axel. Den unge mannen tog nu ett väldigt tag i repet och var snart uppe på muren. Men olyckligtvis kunde den stackars smeden ej bli varse att murens kant var helt och hållet belagd med sönderslaget glas, förrän det redan var för sent och han hade sårat sig på knäna och händerna. För att ej oroa sin far gjorde han våld på sig och återhöll det utrop, som smärtan var nära att aftvinga honom: jemkade repet som det skulle vara och halade sig lyckligt ned till marken. Porten var nära; han sprang dit. En stark bom var verkligen anbragt för densamma, men denna bom var af trä och låset så dåligt, att det snart gaf vika för den unga smedens ifriga bemödanden. Porten öppnades och Dagobert inträdde i trädgården, tillika med Rabat-Joie.

— Nu är det värsta gjordt, yttrade veteranen. Här finns nu ett säkert medel till flykt för mina stackars barn och för den olyckliga fröken. Det väsendtligaste är nu att kunna få rätt på dem, utan att göra något obehagligt möte. Rabat-Joie skall gå förut, som vägvisare. Gå, gå, min hund! . . . men var tyst, hör du . . . tig!

Genast gick det kloka djuret några steg framåt, nosande, lyssnande och gående med en stöfvars hela uppmärksamhet och försigtighet.

Vid det matta sken, som månen kastade genom molnen, sågo Dagobert och hans son en hel mängd af trän, stående i en stor grupp. Från denna trädgrupp ledde flera olika alléer och våra nattvandrare stodo en stund rådvilla, hvilken de skulle följa. Slutligen sade Agricola:

— Vi skola gå den alléen, som slutar der borta vid muren, troligen skall den föra oss till någon byggnad.

— Det är rätt; men låtom oss gå på gräsvallen; der höras våra steg mindre än på den leriga vägen.

Fadren och sonen, företrädna af Rabat-Joie, gingo genom en temligen lång och slingrande allé, som sträckte sig på föga afstånd från muren. De stannade då och då för att lyssna, eller för att göra hvarandra reda för att de ingenting hörde, hvarefter de, så småningom fortsatte sin gång. De rörliga skepnaderna af trån och buskar, böjda hit och dit af blåsten och belysta af det svaga månskenet, antogo oftast rätt fantastiska former.

Klockan slog half ett, då Dagobert och hans son ankommo till ett jerngaller, som utgjorde stängslet för den trädgård, hvilken tillhörde klosterförestånderskan ensam; just der var det, som la Majeux hade dagen fört kommit in, efter att hafva sett Rosa Simon och Adrienne de Cardoville.

Genom detta jerngaller tittade nu smeden och soldaten. De varseblefvo då på föga afstånd ett genombrutet stakett af trä, hvilket stötte intill ett kapell, öfver hvars tak man såg en fyrkantig byggnad höja sig.

— Det der är säkert den flygeln af därhuset, der fröken de Cardoville bor, hviskade Agricola.

— Och midt emot denna skall den flygeln af klostret vara belägen, der Rosa och Blenda äro inneslutna, ehuru vi ej kunna se den härifrån, svarade Dagobert, äfvenledes hviskande. Stackars barn! de äro der — flytande i tårar . . . försänkta i förtviflan, tillade han med djup rörelse.

— Bara det här gallret är öppet, sade smeden.

— Det måtte det visst vara, då det är beläget så här inomgårds, menade soldaten.

— Låtom oss gå sakta!

Efter några stegs vidare vandring, hade de nalkats gallret, hvars port var stängd endast med merlan, som tillhörde låset.

— Dagobert ämnade öppna porten, då Agricola sade:

— Akta att den icke gnäller i gångjernen!

— Skall jag skjuta upp den fort eller sakta?

— Låt mig göra det, sade Agricola.

Och han uppstötte gallerporten så fort, att den ej gaf ifrån sig mer än en sakta gnissling — men i alla fall var detta ljud hörbart nog, för att i nattens djupa, hemska tystnad kunna urskiljas under vindstötarnas mellanskof.

Agricola och hans far förblefvo några ögonblick stilla och oroligt lyssnande, de vågade ej stiga in genom den öppnade porten, af fruktan att ej ha en utgång derifrån.

Ingenting hördes; allt förblef tyst och stilla. De båda nattvandrarne vågade sig således in i den inhägnade delen af trädgården.

Knappast var hunden inkommen der, förrän han gaf alla tecken till en utomordentlig glädje. Med öronen spetsade och svansen hviftande mot sina båda sidor, hoppade han, mer än han sprang, fram till trästaketet,

der Rosa på förmiddagen hade, under några ögonblick stannat, för att samtala med fröken de Cardoville. Just på den fläcken, der hon stått, stannade han och vädrade oroligt, liksom en jagthund, hvilken upptäcker spåret af ett villebråd.

Dagobert och hans son lemnade hunden sin frihet och följde med outhärlig ångest och väntansfull spänning alla hans rörelser, de hoppades allt af hans klokhet och af hans tillgifvenhet för de moderlösa.

— Det var säkert här, vid detta staket, som Rosa stod, då la Ma-yeux såg henne, sade Dagobert. Rabat-Joie är henne på spåren; låt honom hållas.

Efter några ögonblick vände den kloke hunden hufvudet mot Dagobert, hvarefter han tog ett förfärligt skutt och satte af i galopp till en byggnad, belägen midt emot den flygel af därhuset, der Adrienne bodde. Hunden lade sig der, liksom han hade väntat på Dagobert.

— Intet tvifvel mer; det är i den flygeln, som barnen äro, sade Dagobert. Åtminstone måtte Rosa vara innesluten der.

— Vi skola se om fönstren äro försedda med galler eller icke, sade Agricola, som följde sin far i spåren.

Båda två nalkades Rabat-Joie.

— Nå väl, min gosse, sade soldaten sakta till hunden, i det han pekade på byggnaden midt emot — Rosa och Blenda äro der.

Hunden reste upp hufvudet och svarade med ett glädjetjut, beledsagadt af två eller tre hjejningar.

Dagobert hade icke fått tid att med händerna fatta hunden i gapet.

— Han gör oss olyckliga, utbrast smeden . . . Man har säkert hört honom.

— Å nej, sade Dagobert. Men intet tvifvel mer — barnen finnas der.

I detta ögonblick hördes porten af jerngallret, hvarigenom de nyss inkommit, och som de hade lemnat öppen, stängas med mycket buller.

— Man stänger in oss, sade Agricola häftigt, och vi ha ingen annan utgång.

— Far och son betraktade hvarandra med häpnad; men snart återtog sonen:

— Kanske har jernporten slagit igen af sin egen tyngd; jag går att underrätta mig derom.

— Ja gå, men skynda dig; jag skall emedlertid undersöka fönstren.

— Agricola begaf sig skyndsamt till gallret, under det att Dagobert, som smög sig långs utåt muren, kom fram till fönstren af nedra våningen. De voro till antalet fyra. Tvenne voro försedda med galler, men tvenne utan. Han tittade upp till första våningen; den var ej högt från marken och der fanns intet galler för någotdera fönstret. Den af systrarna, som bodde der uppe, kunde således, då hon först blef underrättad om räddningens annalkande, fästa ett lakan vid fönsterposten och hala sig ned, liksom det tillgått på värdshuset Hvita Falken i Tyskland; men det svåraste var att veta hvilken kammare de moderlösa bebodde.

Dagobert trodde att han derom kunde bli underrättad af den utaf systrarna, som bodde på nedra botten; men . . . ny svårighet! . . . På hvilket af dessa fyra fönster skulle man klappa?

Agricola återkom, springande.

— Det var utan tvifvel blåsten, som slog igen gallerdörren, sade han. Jag öppnade dörren ånyo och satte en sten deremot; men . . . vi måste skynda.

— Och huru skola vi urskilja de rätta fönstren? frågade Dagobert, med ångest.

— Det är sannt, genmålde sonen; hvad är att göra?

— Att på vinst och förlust klappa på, återtog gubben, det vore att göra larm, ifall vi råkade galet.

— Men min Gud! min Gud! utbrast Agricola otåligt; . . . att vara komna ända hit, under deras fönster, och icke veta . . .

— Tiden skyndar, afbröt Dagobert; vi måste våga . . .

— Huru, min far?

— Jag vill med hög röst ropa Rosa och Blenda. Så förtviflade som de lära vara, sofva de icke, derom är jag säker. I en sekund skola de vara vid fönstret. Medelst lakanet, som fästes vid fönsterposten, skall den som bor deruppe inom fem minuter vara i våra armar. Hvad åter den beträffar, som bor dernere, så är hon ute hos oss inom en sekund, så vida fönstret ej är försedd med jerngaller. I annat fall måtte vi väl snart kunna lösbyta ett galler . . .

— Men, min far — detta högljudda rop . . .

— Kanske skall det icke höras af någon obehörig.

— Men om det hörs, så äro vi förlorade.

— Hvem vet? . . . Innan man hunnit gå och skaffa reda på karlarne, som göra runden, samt öppna flera dörrar och portar, kunna barnen vara ute genom fönstren, och vi med dem ute genom den lilla trädgårdsporten. Hinna vi till boulevarden, så äro vi frälsade.

— Medlet är farligt, men jag ser ej något annat.

— Om det ej är mer än två karlar, så tror jag nog att jag och Rabat-Joie kunnat sköta dem, ifall de hinna hit, innan räddningen är fullbordad; under tiden kan du bortföra barnen.

— Min far! . . . ett medel och ett säkert medel . . . utbrast Agricola hastigt. — Enligt hvad la Mayeux sade oss, ha ju fröken de Cardoville och fröknarne Simon samtalat med hvarandra medelst tecken, genom fönstret.

— Ja.

— Den förra vet således bestämdt hvilketdera af de fyra fönstren som är de unga flickornas, både uppe och nere i våningen.

— Du har rätt; låtom oss derföre gå till därhuset först . . . Men hur få vi rätt på frökens fönster?

— La Mayeux sade ju att der var ett slags regnskärm eller markis af måladt jernbleck.

— Nå, då gå vi dit. — Det blir ej svårt att sönderbryta ett stakett af bräder. — Har du hoftången?

— Ja; här är den.

— Godt! . . . skyndom då!

Snart stodo Dagobert och hans son vid det bräckliga stängslet. — Tre plankor, lösbrutna af Agricola, förskaffade dem en beqväm genomgång.

Det af la Mayeux uppgifna fönstret var lätt att igenkänna. Det var högt och bredt, ty der hade förut varit en dörr, hvilken nu var igenmurad och förändrad till fönster, sedan den byggnad, som stod näst intill, var nedrifven och en ny klosterbyggnad uppförd midt emot, ehuru på temligt afstånd. — Ofvanför var anbragt ett slags skärmtak, hvilket förr tjänat till skydd mot regn, för dem som genom dörren gått den lilla gången fram, till den tätt intill belägna byggnaden, och hvilket doktor Balcinier, äfven sedan dörrn blifvit förvandlad till fönster, låtit sitta kvar, såsom ett skydd mot solstrålarne om sommaren. Fönstret var dock invändigt försedt med jerngaller, ehuru detta bestod endast af långt från hvarandra insatta jernstänger.

Sedan någon stund hade regnet upphört; månen, befriad från de moln, som hittills skymt och förmörkat honom, kastade nu sin fulla glans öfver föremålen. Agricola närmade sig till fönsterrutorna och såg att det var fullkomligt mörkt i rummet, men innerst i detta rum syntes en dörr på glänt och genom öppningen lyste ett klart sken.

Smeden, som hoppades att fröken de Cardoville var uppe, knackade sakta på rutan.

Efter några sekunder öppnades dörrn mellan rummen helt och hållet och fröken de Cardoville, som ännu icke tänkt på att lägga sig, trädde ut i det mörka rummet, klädd aldeles så, som hon var under sitt samtal med la Mayeux. — Ett vaxljus, som Adrienne höll i handen, upplyste helt och hållet hennes förtjusande anletsdrag, deruti bestörtning och oro nu voro målade.

Den unga flickan ställde ljusstaken ifrån sig på ett bord, och syntes lyssna uppmärksamt, under det hon närmade sig till fönstret. — Men hastigt spratt hon till och stannade tvärt.

Hon hade, ehuru svagt, urskiljt figuren af en karl, som tittade in genom fönstret.

Agricola, som fruktade att fröken skulle bli rädd och fly in i det andra rummet, knackade ånyo på rutan, äfventyrande att bli hörd derute, sade han, temligen högt:

— Det är Agricola Baudoin.

Dessa ord hördes af Adrienne. Erinrande sig sitt samtal med la Mayeux, föll det henne genast in att Dagobert och hans son hade praktiserat sig in på klostergården, i afsigt att befria fröknarne Simon. Skyndande fram till fönstret, öppnade hon det, ganska försigtigt, emedan hon, vid det klara månskenet, ganska väl igenkände den unge smedens anletsdrag.

— Fröken! sade denne, skyndsamt. — Här är intet ögonblick att förlora. — Grefve de Montbron är bortrest . . . Min far och jag äro här, för att befria er.

— Tack, tack, herr Baudoin, svarade Adrienne med en röst som darade af djup erkänsla. — Men tänk först på marskalk Simons döttrar.

— Det förstås att vi tänka på dem, min fröken. Jag skulle just fråga er hvar deras fönster äro.

— Den enas kammare är på nedra botten; det är sista fönstret, närmast trädgården. — Den andras kammare är belägen en trappa upp, precis ofvanpå systemens rum.

— Då äro de räddade! ropade den unge smeden.

— Men, hör på . . . inföll Adrienne, lifligt — jag tycker att fönstren i första våningen äro allt för högt från marken. — Tätt utmed muren af det ännu icke färdiga kapellet finner ni en mängd bockar och långa stänger, som tjenat till ställningar; kanske att dessa kunna vara er nyttiga.

— De skola tjena mig till stege, för att komma upp till första våningen; men nu är det fråga om er, nådiga fröken.

— Tänk endast på de arma moderlösa! . . . Tiden ilar! . . . Bara de stackars flickorna komma ut i natt, så gör det mig detsamma om jag nödgas qvarstanna här, en eller två dagar.

— Nej, fröken, utbrast smeden, det är, tvärtom, af aldryttersta vigt för er, att ni just i denna natt kommer härifrån. — Det gäller stora, stora fördelar, hvarom ni är okunnig, det vet jag nu med säkerhet.

— Hvad menar ni?

— Jag har ej tid att förklara mig vidare; men jag besvär er att ni följer mig. — Jag kan uttaga två af dessa jernspjelor. Jag springer efter en hoftång.

— Det är onödigt; man åtnöjer sig med att medelst en bom och ett utanlås tillstänga dörrn till denna förstuga, der ingen mer än jag har sina rum. Det skall blifva er lätt att fränbryta låset.

— Således skyndar jag att, jemte min far, befria fröknarne Simon, återtog Agricola: — och tio minuter derefter befinna vi oss alla på boulevarden. — Fort, fröken! . . . laga er i ordning! . . . Tag en kapp och en hatt, ty natten är kall. — Jag återkommer snart.

— Herr Baudoin, yttrade Adrienne med tårar ögonen; — jag vet hvad ni vågar för min skull. — Jag hoppas dock att en dag kunna bevisa, att jag har lika godt minne som ni. — Ack! . . . ni och er fostersyster äro ett par goda och ädla varelser — Det är mig ljuft att hafva er båda att tacka för så mycket. — Men — gå nu och kom åter, för att hemta mig, så snart fröknarne Simon äro befriade.

— Detta skall snart vara gjordt, tack vare edra anvisningar, min fröken. — Jag springer nu tillbaka till min far, och om en stund komma vi och hemta er.

Agricola, som ställde sig Adriennes förträffliga råd till efter rättelse, gick att taga, utmed muren af det under byggnad varande kapellet, en lång stång, den han lade på sina starka axlar, hvarefter han skyndade tillbaka till sin far.

Knappt hade han krupit genom staketet, för att begifva sig till det af mörka skuggor omgifna kapellet, förrän fröken de Cardoville, som stod qvar vid fönstret, tyckte sig se en människofigur framkomma från en af

boskéerna i klosterträdgården, skyndsamt ila öfver gången och försvinna bakom en hög buxbomshäck. Adrienne, förskräckt vid denna syn, ropade förfjäfves på Agricola, för att underrätta honom om faran, men som hon ej vågade ropa högt, kunde han ej höra henne. — Redan stod ynglingen bredvid sin far, som, förtärd af oro och otålighet, gick från det ena fönstret till det andra, under outhärlig ångest.

— Vi äro räddade, sade Agricola med låg röst. Se här äro de arma barnens fönster; den enas på nedra botten, den andras en trappa upp. — Ändtligen! utbrast Dagobert, med ett oesterhärmligt uttryck af glädje, hyarvid han sprang att undersöka fönstren. — De äro ej försedda med galler!

— Låt oss först underrätta oss att någon af flickorna finns derinne, i nedra kammaren, sade Agricola. Sedan skall jag, med tillhjälp af stänggen, eller bjelken, hvad jag skall kalla den, hvilken jag stöder mot muren, hissa mig upp till den andras kammare. — Den ligger icke så högt.

— Godt, min gosse. När du en gång kommer så långt, skall du ropa Rosa eller Blenda, under det du knackar på rutan. Så snart det arma barnet svarat dig, skall du hala dig ner. Då skola vi ställa bjelken stadigt mot fönsterposten, och den stackars flickan skall nog våga sig ut genom fönstret. De äro så behjertade och så viga . . . Det skall nog gå för sig . . . Fort! fort till verket!

— Och sedan gå vi att befria fröken de Cardoville, sade den unge mannen.

Medan han nu upplyfte bjelken och satte den lagom högt, för att komma upp, knackade Dagobert sakta på det nedra fönstrets rutor och sade med hög röst:

— Det är jag! . . . det är Dagobert.

Rosa Simon bebodde verkligen detta rum. Förtviflad öfver att vara skild från sin syster, plågades hon af en brännande feber och vattnade örngottet med sina tårar.

Vid det buller som Dagobert gjorde, då han knackade på rutan, spratt den stackars flickan upp af förskräckelse; hvarefter hon vid ljudet af soldatens röst, denna röst som var henne så kär, så välkänd, satte sig upp i sängen, for med handen öfver pannan, liksom för att öfvertyga sig att det ej var en dröm, insvepte sig i sin långa hvita nattskjorta, sprang till fönstret och uppgaf ett rop af glädje.

Men genast — innan hon ännu hunnit öppna fönstret, aflossades tvenne bösskott, beledsagade af de flera gånger upprepade ropen:

— Tjufvar! . . . mördare!

Den arma Rosa stod stelnad af förskräckelse. Hennes ögon fästades mekaniskt på fönstret, genom hvilket hon vid månens sken oredigt såg flera karlar ifrigt strida, under det att Rabat-Joie ursinnigt skällde, öfverröstande de änyo upprepade ropen:

— Tjufvar! . . . mördare . . . Hjelp! hjelp!

X.

AFTONEN FÖRE EN VIGTIG DAG.

Ungefär tvänne timmar förrän ofvannämnde händelser tilldrogo sig i Sankt-Mariaklostret, suto Rodin och abbé d'Aigrigny inneslutne i det rum vid gatan du Milieu des Ursins, hvarest vi redan en gång fört hafva sett dem. Efter Julirevolutionen hade markisen ansett nödigt att till detta, tills vidare af honom bebodda hus låta transportera sin ordens arkif och hemliga brevexling. Detta var ett i hans tanka oundvikligt försigtighetsmått, ty han hade allt skäl att frukta att de vördige fäderne skulle af statsmakten blifva fördrifne från de stora besittningar, hvarmed restaurationen så frikostigt begåfvat dem*).

*) Denna fruktan var imedlertid onödig, ty man läser i Le Constitutionnel för d. 1 Febr. 1832.

"Då Herr de Corbiere år 1822 på ett så våldsamt sätt förstörde denna lysande normalskola, hvilken under en tillvaro af endast några få år har danat och utvecklat så många olika talanger, blef det beslutadt, att man såsom ett slags ersättning skulle inköpa det hôtél på Rue des Postes, der skolan haft sin lokal, och skänka detsamma åt Helige Andes Kongregationen. Ministern för Sjörenderna försträckte köpesumman och lokalen öfverlemnades till ett samfund, som då regerade öfver hela Frankrike. Alltsedan ofvannämnde tidpunkt har sällskapet varit i ostörd besittning af denna lokal, hvilken blifvit ett slags värds hus eller herberge, hvarest jesuitismen mottog och värdade de otaliga medlemmarne af orden, hvilka från alla möjliga delar af landet kommo att stärka sig hos Pater Ronsin. Så stodo sakerna, när Julirevolutionen utbröt, och man trodde nu att kongregationen skulle fördrivas från sitt tillhåll. Det skedde dock icke. Man indrog de årliga anslagen, men jesuiterna fortforo dock att vara i besittning af hôtélet på Rue des Postes, och ännu i denna dag, den 31 Januari 1832, blir Samfundet Sacre-Coeur, på statens bekostnad, herbergeradt, under det att den reorganiserade normalskolan saknar utrymme, och är inskränkt till en usel och trång vrå af College Louis-le-Grand".

Se der hvad man år 1832 läste i le Constitutionnel angående hôtélet vid Rue des Postes. Vi veta icke hvilka transaktioner som sedermera ägt rum mellan de vördige fäderna och regeringen; men i en nyligen allmångjord tidningsartikel, angående jesuitordens organisation, nämnes hôtélet vid Rue des Postes, såsom utgörande en af kongregationens fastigheter.

Låt oss anföra några stycken ur nämnde artikel:

"Följande lista innefattar namnen och den ungefärliga värdesumman af de fastigheter, hvilka, enligt hvad känt är, tillhöra denna afdelning af Jesuitsamfundet:

"Hôtélet vid la Rue des Postes, värdt ungefärligen	500,000.
Dito vid la Rue des Sévres, uppskattadt till	300,000.
En landegendom 2 mil utom Paris	150,000.
Ett hus och en kyrka i Bourges	100,000.
Notre-Dame-de-Liesse (en donation, erhållen år 1843).	60,000.
Saint-Acheul, noviciatnrättning	400,000.
I Nantes, ett hus	100,000.
Quimper d:o	40,000.
Laval, hus och kyrka	150,000.
Rennes, ett hus	20,000.
Vannes, d:o	40,000.
Metz, d:o	40,000.
Strassburg d:o	60,000.
Rouen, d:o	15,000.

"Man ser att dessa här ofvan uppräknade fastigheter uppgå till ett värde af nära 2 miljoner francs.

"Undervisningen är dessutom för Jesuitorden en vigtig inkomstkälla: Le College de Bruges lette ensamt inbringar årligen 200,000 francs.

"De tvänne franska provinserna (Jesuitordens öfverhufvud i Rom har indelat Frankrike i tvänne provinser, med Paris och Lyon till hufvudsäten) äga utomdess i statspapper och i österrikiska metalliques, öfver 200,000 francs i årlig renta. Hvarje år afkastar trons utbredande och förökelse 40 till 50,000. Presterna skärda medelst sina predikningar, 150,000. Allmosorna ad pios usus belöpa sig till icke mindre. Sålunda, sammanräknade, utgöra ordens alla in-

Rodin, alltid sluskigt klädd, alltid smutsig och nästan trasig, satt helt ödmjuk vid sin byrå och skref, trogen sin underordnade roll af sekreterare, hvilken, som vi redan hafva sett, dolde en vida mäktigare och inflytelserikare — den af Socius, en befattning som enligt Jesuitordens konstitution består i att aldrig lemna sin förman, att bevaka, att utspionera hans obetydligaste handlingar, hans minsta sinnesrörelser, och därför redogöra, medelst bref på Rom.

Oaktadt sin vanliga orubblighet, var Rodin denna afton märkligt orolig och tankfull. Han svarade ännu kortare och fåordigare än vanligt på pater d'Aigrignys frågor och befallningar; denne sednare hade nyligen inträdt.

— Har något anmärkningsvärdt tilldragit sig under min frånvaro? frågade d'Aigrigny. Hafva de inlupna rapporterna varit gynnsamma?

— Ganska gynnsamma.

— Låt mig höra!

— Innan jag för dessa underrättelser redogör inför ers värdighet, svarade Rodin, måste jag anmäla, att djurtämjaren Morok är för tvenne dagar sedan hitkommen.

— Han? . . . ropade abbé d'Aigrigny, med yttersta förvåning. Jag trodde att, då han lemnade Tyskland och Schweitz, han skulle från Freiburg hafva fått befallning att begifva sig söderut. I Nimes, i Avignon, skulle han för närvarande kunna vara oss af oberäknelig nytta . . . ty protestanterna börja röra på sig och man fruktar en reaktion mot katolikerna.

— Jag vet icke, svarade Rodin, om Morok haft några särskilda skäl att ändra sin marschruta. Hvad de synliga skälen beträffar, har han gifvit mig tillkänna att han här ämnade gifva representationer.

— Hvad vill det säga?

— En resande teateragent har under sin resa genom Lyon, engagerat honom och hans menageri, mot en anseelig summa, för teatern Porte-Saint-Martin. Han tillade att han ej trodde sig böra afstå ett så fördelaktigt tillbud.

— Det må vara, sade pater d'Aigrigny, höjande på axlarne — men genom spridandet af de små böckerna, genom försäljandet af

komster en summa af 340,000 francs årligen. Härtill kommer ytterligare vinst på försäljning af samfundets skrifter och på handeln med gravyrer.

"Hvarje plåt kostar (ritning och gravyr inberäknad) 600 francs; men med samma plåt kan göras omkring 10,000 afdrag, som kosta, med tryckning och papp, 40 francs hvarje tusende. Då till den ansvarige utgifvaren erlägges 250 francs, kan man i ren förtjänst beräkna en nettobehållning af 210 francs för tusendet. Är icke detta väl uttänkt? Man kan dessutom aldrig föreställa sig med hvilken skyndsamhet allt bedrifves. Fäderna sjelfva äro husets resande kommissionärer, och det skulle vara svårt att finna några mera nitiska och mera ihärdiga. Hvert de komma, blifva de väl emottagne; de hafva aldrig erfarit ledsamheten af ett nej eller ett afslag. Förläggaren är, väl förståendes, en man af deras samfund. Den förste, åt hvilken de gifvo denna roll, var Socius hos prokurator N. V. J. Denne Socius hade enskild förmögenhet; det oaktadt nödgades de gifva honom förskott till det första förlaget. Så snart de märkte den betydliga afkastningen af deras industri, återfordrade de hastigt den förskjutna rumman. Förläggaren var ej i stånd att anskaffa den; det var hvad vederbörande förut visste, men de funno för godt att genast gifva honom en rik efterträdare, med hvilken de kunde ingå på ännu fördelaktigare vilkor, och med hvilkenens benägna tillhjälp de i grund och utan ringaste miskundsamhet ruinerade deras stackars Socius; sålunda undergräfvade de det — välstånd, för hvars yarakthet de kort förut hade gifvit honom en moralisk borgen."

rosenkransar, samt genom det inflytande han säkert skolat utöfva på en befolkning, så full af öfvertro och så litet upplyst som södra Frankrikes eller Bretagnes, hade han der kunnat göra oss större tjänster än någonsin i Paris.

— Han väntar dernere, åtföljd af ett slags jette, som är hans dräng; ty i egenskap af för detta tjänare hos ers vördighet, eller rättare: såsom för detta stående i ers vördighets sold, hoppades han i ödmjukhet få göra sin uppvaktning.

— Omöjligt! . . . omöjligt! . . . Ni vet huru jag är upptagen i afton. Har någon gått till Rue Saint François?

— Ja, ett bud har afgått . . . Den gamle judiske väktaren har blifvit, enligt sin egen utsago, underrättad af notarien. Klockan sex i morgon bittida skola murare öppna den igenmurade porten, och för första gången på 150 år skall det inre af detta hus beträdas.

Abbé d'Aigrigny stod några ögonblick tyst och tankfull, hvarefter han åter vände sig till Rodin, yttrande:

— Aftonen före en så vigtig och afgörande dag hör man ingenting försumma, utan tvärtom i sitt minne återkalla allt hvad som kan äga gemenskap med den stora för handen varande affären. Läs ännu en gång för mig afskriften af den der noten, för halftannat århundrade sedan införd i samfundets arkif, angående Sieur Rennepont.

Sekreteraren framtog utur en låda i ett af skåpen ett papper och läste följande:

"Innevarande dag den 19 Februari 1632, har den högvärdige pater provincialen Alexander Bourdon hitsändt följande tillkännagifvande, med anmärkning i brädden: *Utomordentligt viktigt för framtiden.*"

"Genom bekännelse af en döende, vid hvars sötäng en af våra fäder assisterat, har man gjort en ganska vigtig upptäckt."

"Sieur Marius de Rennepont, en af reformerta religionens ifrigaste och fruktansvärdaste partigångare, en af de hätskaste fiender till vår heliga Orden, hade i det yttre och för sken skull återvänt i vår moderliga kyrkas sköte, troligen i den enda afsigten att rädda sin förmögenhet, som i anledning af hans gudlösa och fördömliga uppförande hotades med konfiskation. Då från åtskilliga af våra aktade medlemmar bevis ingått, att herr Renneponts omvändelse ingalunda var uppriktig, utan snarare var en listigt anlagd plan, så har ofvånbarligen herre blifvit ansedd såsom den der ohjelpigen återfallit i kätteri, och alla hans egendomar i löst och fast af Hans Majestät, vår nu regerande konung, Ludvig den XIV, i nåder blifvit konfiskerade, hvarjemte herr de Rennepont blifvit för lifstiden dömd till galererna. Men som han genom ett sjelfnord förekommit detta rättvisa straff, har, i följd af hans oerhörda brott, hans lik blifvit på bödelskärnan släpadt till afrättsplatsen och der lemnadt till spis åt bödelns hundar."

"Efter denna nödvändiga inledning, gå vi att omtala den hemliga saken, så oändligen vigtig för vårt samfunds nuvarande fördelar och framtida bestånd."

"Hans Majestät, Ludvig den XIV, hade i sin faderliga godhet och

berömliga katolska ifver för kyrkan och synnerligast för vår heliga Orden, tillerkänt oss hela vinsten af ofvannämnde konfiskation, såsom belöning för vårt nit att upptäcka och afslöja herr de Rennepons afskyvärda och kätterska bedrägeri."

"Dock hafva vi fått veta — och det med visshet — att bland de egodelar, hvilka genom konfiskationen tillföll oss, ett hus är oss undandraget. Detta hus är beläget på Saint-Françoisgatan, under N:o 5, och dermed skall följa en summa af femtiotusen ecus i guld."

"Detta hus har före konfiskationen blifvit i kraft af en ömsesidig öfverenskommelse försäldt till en af herr de Rennepons förtroligaste vänner, men som imedlertid är en god katolik, hvilket för oss är beklagligt i detta hänseende, ty vi kunna icke på laglig väg komma åt honom."

"Det ofvan omförmälda huset har, i följd af den katolske vännens brottsliga, men icke desto mindre oföränderliga beslut, blifvit igenmuradt, och skall, till följe af Marius de Rennepons sista vilja, ej öppnas förrän efter halftannat århundrades förlopp."

"Hvad de femtiotusen ecus i guld angår, hafva de blifvit lemnade i för oss alldeles okända händer, för att under ett hundra femtio år förrentas; och skall efter denna tids förlopp så väl kapital som renta fördelas mellan herr de Rennepons då lefvande afkomlingar; summan måste då, efter så många rentebelopps tilläggande, hafva förökats sig alldeles oerhördt, så att den uppgår till omkring fyratio eller femtio millioner Livres Tournois."

"Af skäl, hittills utforskliga, och dem herr de Rennepons har i ett försegladt testamente uppgifvit, har han för sina arfvingar och deras afkomlingar förhemligt de femtiotusen riksdalernas tillvaro; och då hela hans familj blifvit, i följd af ediktet mot protestanterna, genast förvisad från Frankrike, har den ej kunnat få veta något om herr Marii testamente. Han har endast anbefallt sina släktingar att bland sina efterkommande, från slägtled till slägtled, fortplanta den uppmaningen, att de, som af denna familj lefva efter hundra femtio år skola gemensamt infinna sig, på gatan Saint-François, den 15 Februari 1852 — och på det att denna anmaning ej måtte glömmas och under tidernas lopp gå förlorad, har han åt en man, hvars yrke är okänt, men hvars signalement man har reda på, uppdragit förfärdigandet af några bronsmedaljer, hvarpå ofvannämnde ställe och datum äro graverade, och hvaraf ett exemplar skulle tilldelas hvarje medlem af familjen; ett försigtighetsmått så mycket mera nödvändigt, som de blifvande arfvingarne äro — af ett lika okänt och utforskligt skäl — anbefalldes att inställa sig före tolf på dagen, personligen och icke genom ombud, i hvilket sednare fall de äro helt och hållet uteslutna från sin andel i arvet."

"Den för oss okände mannen, som har farit ut, för att bland familjen de Rennepons medlemmar utdela exemplar af den präglade bronsmedaljen är en man af ungefär trettio à trettiosex års ålder, med ett stolt, men sorgset utseende och af hög och smärt vext. Han har svarta, tjocka och på ett besynnerligt sätt sammanvuxna ögonbryn. Han låter kalla

sig Josef. Man har starka skäl att misstänka det denne resande är ett verkligt och farligt sändebud från *de sju förenade provinserna* *), der de ursinniga republikanerna och reformerta hafva sitt tillhåll."

"Af ofvanstående låter sig förmoda; att den af den brottslige undanhållna summan har på smygvägar blifvit skaffad i obekanta händer, för att beröfva oss och vår nådige konung fördelen af dess tillgodonjutande. Detta är således en omätlig förlust, ett oerbördt bedrägeri, hvarför vi skola söka göra oss skadeslöse, om icke nu, dock i kommande tider.

"Då vår Orden, till Guds och *den helige fadrens* ära och förherrligande, är oförgänglig, så skall det blifva oss lätt att medelst de förbindelser vi hafva på snart sagdt alla orter i verlden, och förmedelst våra missioner och andra stiftelser, följa familjen de Rennepont, från led till led, och beständigt hafva dess medlemmar i ögonsigte, på det att, efter förloppet af de hundra och femtio åren, vårt sällskap må komma i besittning af den sammanhopade, då oerhörda summan, just i det ögonblick den skulle fördelas mellan de då lefvande afkomlingarne af den nu landsförvista familjen. Denna summa har på ett förrädiskt sätt blifvit oss undansnillad; det är således icke mer än tillbörligt att vår Orden, *per fas aut nefas*, sätter sig i besittning deraf, och det genom hvilket medel som helst, vare sig list eller våld; helst vår Orden icke behöfver förfara skonamt med dem, som i en framtid äro bestämda att undanhålla oss de egodelar, hvilka af den nedrige och äreförgätne de Rennepont blifvit oss fränstulna; så mycket mer som det är oss icke allenast tillåtet utan äfven anbefalldt att genom alla de medel, som Herren gifver oss i handom, bibehålla och föröka vår Ordens lagligen förvärfvade egendom."

"Ända till dess att den oss undansnillade förmögenhet fullständigt återhäres, skall den ofvannämnda släkten Rennepont anses fördömlig och förkastad, såsom en förbannad afkomma af den affällige Rain, deras förhatlige och af oss afskydde stamfader, och det blir således nödigt att städse hafva ett vakande och strängt öga på dem."

"För att kunna åstadkomma detta, blir det angeläget att en gång om året, räknadt från det innevarande, hålla en noggrann undersökning angående medlemmarne af denna familj och deras förhållanden och öden."

Rodin stannade här och sade till pater d'Aigrigny:

— Här följa nu redogörelserna, som år från år blifvit aflagda, angående Rennepontska familjmedlemmarnes olika ställning i samhället och deras särskilda förhållanden, alltifrån 1682 intill närvarande tid; men det är väl onödigt att nu genomläsa dem?

— Alldeles onödigt, svarade abbé d'Aigrigny; den upplästa noten innefattar allt hvad som är nödigt att veta.

Efter en stunds tystnad återtog abbén med en blick af triumferande högmod: "Huru stor är icke vår Ordens på sammanhållning och utsträckning grundade makt! Tack vare denna not, som under halftannat århundrade blifvit i vårt arkif förvarad, har den oss fiendtliga familjen blifvit från sekel till sekel bevakad och eftersedd . . . Ständigt har vår Orden

*) D. v. s. Generalstaterna, Holland.

haft ögonen på denna slägt och följt den öfver alla de punkter af jordklotet, dit den, i följd af landsförvisningen, blifvit kringspriidd: Således skola vi i morgon komma i besittning af denna summa, på testators tid föga anseelig, men som genom hundrafemtio års sammanhopade rentor vuxit till en konungslig förmögenhet. . . Ja! vi skola lyckas; ty jag tror mig hafva uttänkt och förekommit alla möjligen inträffande hinder. En enda sak oroar mig.

— Hvilken då? frågade Rodin.

— Jag tänker på de underrättelser, dem man förjäfves sökt förskaffa sig, angående den, som fått i uppdrag att efterse huset på gatan Saint-François. Har man ännu en gång försökt, enligt den befallning jag utfärdat?

— Man har försökt.

— Nå väl?

— Denna gång, liksom alla de andra, har den gamle juden förblifvit outforsklig; han är dessutom barn på nytt och hans gamla hustru är ingen bit bättre än han sjelf.

— När jag tänker på den omständigheten, återtog abbé d'Aigrigny, att under halfannat årbundrade, som detta hus varit igenmuradt, dess bevakande varit anförtrödt åt Samuels familj, från generation till generation, så kan jag omöjligen tro, att den är okunnig om de successiva innehafvarne af kapitalförmögenheten, hvilken genom rentornas läggande till kapitalet blifvit nästan omätlig.

— Ni har sjelf sett, inföll Rodin, att enligt den från år 1682 förvarade noten vår Orden gjort sig till en angelägen pligt att beständigt följa och bandhafva denna affär. Vid åtskilliga tidpunkter har man sökt vinna nödiga upplysningar i detta ämne, hvaröfver pater Bordons not ej kastade tillräcklig dager. Men denna ras af judiska väktare hafva förblifvit stumma. Man kan således taga för gifvet att de ingenting veta.

— Det är någonting som alltid förekommit mig osannolikt; ty — var icke alla dessa Samuelers stamfader närvarande, då huset för hundrafemtio år sedan tillstängdes och igenmurades? Han var, enligt hvad anteckningarne gifva vid handen, Marius de Renneponts tjänare och förtrogne. Det är omöjligt att icke han skulle varit underrättad om många saker hvarom traditionen troligen bibehållit sig inom familjen.

— Om det vore mig tillåtet att våga en liten anmärkning, yttrade Rodin ödmjukt.

— Tala!

— Det är endast några få år sedan man medelst en i biktstolen afgifven bekännelse underrättades om, att de meranämnde summorna verkligen existerade, och att de hade uppnått en ofantlig totalsiffra.

— Ja, jag vet det, och jag förmodar att det är just denna omständighet som väckt ett så lifligt interesse hos vårt öfverhufvud i Rom.

— Man vet således det, hvarom alla medlemmarne af Rennepontska familjen äro okunniga — nemligen beloppet af den oerhörda arfsumman?

— Ja, svarade abbé d'Aigrigny; den person, som för sin biktfader uppgifvit detsamma, är ganska tillförlitlig. . . Helt nyligen till och med har hon förnyat sin uppgift, men — oaktadt alla biktfadrens enträgna fö-

reställningar, har hon halsstarrigt vägrat att uppgifva i hvilka händer fonderna finnas, ihärdigt vidhållande sitt påstående, att penningarne o-möjligen kunde vara i bättre och pålitligare händer.

— Då tycker jag, sade Rodin, att man är temligen säker om hvad som är viktigast att veta.

— Ja; men hvem kan veta om innehafvaren af denna ofantliga summa inställer sig i morgon? Är det icke ganska möjligt att han, oaktadt all den redlighet man tillägger honom, behagar uteblifva? Ju mer det afgörande ögonblicket nalkas, ju mer ökar sig min ångest.

Abbé d'Aigrigny tystnade åter och Rodin fortfor att skriva. Efter några ögonblick återtog abbén:

— Om jag är orolig, så är det derföre att det handlar om så omätliga fördelar, att förlusten deraf skulle vara oberäknelig . . . Åtminstone vet jag att man gjort allt hvad i människoförmåga står att göra.

På dessa sista ord, dem d'Aigrigny uttalade, under det han såg på Rodin, liksom för att fordra hans bekräftelse, svarade Socius ingenting.

Abbén betraktade honom med förvåning och sade:

— Är icke äfven ni af den tanken? Tror ni att man tänkbarligen kunnat våga mer än man vågat? . . . Har man icke gått ända till den yttersta gränsen?

Robin bugade sig vördnadsfullt, men förblef stum.

— Om ni tror att man åsidosatt något eller försummat något försigtighetsmått, ropade pater d'Aigrigny med ångslig otålighet, så säg det för all del, medan det ännu är tid. Med ett ord: tror ni ej att man gjort allt hvad som är möjligt att göra? . . . Äro icke alla arfpretendenterna aflägsnade och ur stånd att göra sina anspråk gällande? Är icke Gabriel den ende, som i morgon kan anmäla sig såsom arfvinge till den oerbörda förmögenheten? Och enligt hans presterliga kall, samt i följd af våra ordensstatuter, är det icke han, utan just vår Orden, som kommer i besittning af all denna rikedom. Har man kunnat handla klokare, bättre eller annorlunda? Säg, säg! . . . Tala uppriktigt.

— Jag kan visserligen icke fördrista mig att hysa något tvifvel i det hänseendet, genmälde Rodin, med en förnyad, ödmjuk bugning. Den goda eller dåliga utgången skall bli ers vördighet ett tillräckligt svar.

Abbé d'Aigrigny höjde på axlarna och gjorde sig en tyst förebräelse, för det han begärt ett råd af denna trämachin, som tjänade honom till sekreterare, och som, enligt hans mening, hade endast tre egenskaper, minne, noggrannhet och tysflåtenhet.

XI.

STRYPAREN.

Efter någon tystnad fortfor pater d'Aigrigny:

— Låt mig höra de rapporter, hvilka, under dagens lopp inkommit, angående de signalerade personernas nuvarande belägenhet.

— Se här är den rapport, som nu i afton inlupit.

— Godt: läs den!

Rodin läste:

"Jacob Rennepont, med öknamnet Couche-tout-nu, har varit sedd i Bysättningshäktet kl. åtta i afton".

— Denne skall således icke oroa oss i morgon. Vidare!

"Fru förestånderskan i Saint-Marieklösteret har, i följd af särskildt erinran från prinsessan de Saint-Dizier, trott sig böra ännu strängare bevaka de unga fröknarne, Rosa och Blenda Simon. De hafva klockan nio i afton blifvit väl inlästa i sina celler och nattvakten anbefalld att göra tvenne runder omkring klostret".

— Således ingenting att befara från det hållet, inföll abbé d'Aigrigny. Fortfar!

"Doktor Baleinier, äfvenledes underrättad af prinsessan de Saint-Dizier, fortfar att låta strängt bevaka fröken Adrienne de Cardoville. När klockan var tre kvart till nio, blef dörrn till de rum hon bebor väl stängd och igenriglad".

— Ännu ett skäl mindre till fruktan och oro, yttrade abbén. Vidare!

— Hvad manufakturisten Hardy angår, sade Rodin, så erhöj jag denna morgon en billet från herr de Bressac, hans förtrogne vän, hvilken så mäterligt har tjenat oss med att, sedan några dagar, aflägsna Hardy. Denna billet innesluter ett bref från nämnde Hardy, adresserad till någon af hans förtrogna. Herr de Bressac har trott sig böra afvända detta bref från dess egentliga bestämmelse och i dess ställe skicka det till oss, såsom ett nytt prof på framgången af hans viktiga åtgärder; ty, tillägger han: för att tjena oss, förräder han sin bäste vän, då han spelar en ovärdig och afskyvärd komedi. Också betviflar herr de Bressac ej att man, efter de förträffliga tjänster han gjort oss, skall åt honom återlemna de handlingar, hvilka hålla honom i ett slafviskt beroende af oss; emedan dessa handlingar kunna förstöra en ung qvinnas hela framtid, en qvinnas . . . den han älskar med en passionerad, men otillåten kärlek. Han säger att man bör göra afscende på den förfärliga belägenhet, hvori man bragt honom, och på de för honom rysliga alternativerna att antingen se en qvinnas, som han dyrkar och tillber, blifva vanärad och för all sin tid olycklig, eller också på det svartaste och gemenaste sätt bedraga och förråda en vän, som till honom sätter hela sitt förtroende.

— De der jeremiaderna, angående en kärlek, som är förenad med äktenskapsbrott, förtjena alldeles intet afscende, svarade abbé d'Aigrigny med en min af förakt. Dessutom få vi väl se. Herr de Bressac kan ännu vara oss ganska nyttig. Men, låtom oss se Hardys, den ogudaktige och republikanske manufakturistens bref. Han är just en värdig afkomling af den fördömda ligan, som det var oss så nödvändigt att undanhålla.

— Här är Hardys bref, genmålde Rodin; man skall i morgon låta det komma den person tillhanda, till hvilket det är adresserat.

Och Rodin läste följande:

"Toulouse den 10 Februari.

"Ändtligen finner jag ett lägligt ögonblick, min herre, att skriva er till och underrätta er om orsaken till min hastiga bortresa, som säkerli-

gen icke oroat, men förvånat er. Jag skrifver och för att af er begära en tjänst. Se här, i få ord, huru saken förhåller sig:

"Jag har för er åtskilliga gånger omnämnt Felix de Bressac, en barndomsvän till mig, ehuru flera är yngre än jag. Vi hafva alltid på det ömmaste älskat hvarandra och vi hafva utbytt tillräckliga prof af ömsesidig tillgifvenhet, för att säkert kunna lita på hvarandra. Han är för mig en bror — ni vet hvad jag förstår med detta ord. För några dagar sedan tillskref han mig från Toulouse, dit han rest, för att der tillbringa någon tid:

"Om du älskar mig, så kom hit; jag behöfver dig. Dina råd, dina tröstegrunder skola, törhända, ingifva mig mod att uthärda lifvet. Om du kommer för sent så . . . Förlåt mig, och tänk någon gång på den, som intill sin lefnads slut förblifver din bästa vän.

"Ni kan dömma om min smärta och min förskräckelse. Jag beställde genast hästar. Uppsyningsmannen öfver mina verkstäder, en gubbe, den jag älskar och värderar, fadren till general Simon, bad, så snart han fick veta det jag ämnade mig söderut, att jag skulle taga honom med mig. Jag skulle under genomfarten för några dagar qvarlemnna honom i departementet la Creuse, der han önskade bese några nyligen anlagda smältugnar. Jag samtyckte att han skulle få medfölja, så mycket heldre, som jag då hade någon, i hvars sköte jag kunde utgjuta min oro och ängest öfver Bressacs bref.

"Jag anländer till Toulouse. Der får jag veta att min vän aftonen förut hade afrest, medtagande vapen, och i den mest förtvillade sinnesförfattning. Som det var mig omöjligt att genast få veta hvart han tagit vägen, åtgingo tvenne dagar, innan jag, medelst de noggrannaste efterspaningar, förmådde komma honom på spåren. Slutligen, efter tusen fäfånga försök, upptäcker jag honom i en usel by. Aldrig, nej aldrig har jag sett en dylik förtviflan. Inga häftiga utbrott, men en hemsk nedslagenhet, en dyster tystnad. I början sköt han mig ifrån sig, men i samma mån, som den förfärliga paroxysmen stillade sig och då själslidandet hade nått sin yttersta höjd, blef han lugnare och kastade sig i mina armar, badande i tårar . . . Bredvid honom lågo hans pistoler, laddade; — en dag till — och det hade kanske varit förbi med honom . . . Jag kan ej meddela er orsaken till hans förtviflan, ty denna hemlighet är icke min; men jag kan dock tillstå att jag ej förundrat mig öfver hans själslidande . . . Hvad skall jag göra? . . . Jag har här en fullkomlig läkarebefattning att bestrida . . . Jag måste lugna, värda, lindra och läka denna så grymt sönderslitna själ. Vänskapen allena kan åtaga sig detta grannliga och ansvarsfulla uppdrag, och jag tror mig ha skäl att hoppas, att mina bemödanden ej skola blifva fruktilösa. Jag har förmått honom att, under någon tid, företaga en resa; rörelsen och förströelsen skola göra honom godt . . . Jag för honom till Nizza; redan i morgon anträda vi resan dit. Om han vill förlänga sitt vistande der, skola vi qvarblifva en längre tid, ty mina affärer återkalla mig ej till Paris, förrän mot slutet af Mars månad.

"Angående den tjänst jag af er begär, vill jag nämna att den är o-vilkorlig. Se här huru dermed hänger tillsammans:

"Af några familjppapper, dem jag ärft efter min mor, har jag inhemtat, att det skulle tillskynda mig en stor fördel, om jag, den 15 Februari innevarande år, infuone mig i Paris, på gatan Saint-François, N:o 3. Jag har sökt underrättelser, angående denna sak, men ingenting inhemtat, annat än att huset, ett mycket gammalt hus, har varit stängdt och igenmuradt under en tid af ett hundra femtio år, och det till följd af en besynnerlig nyck af en bland min mors förfäder, som ägt detta hus, men att det skulle öppnas d. 15 innev. Februari, i närvaro af mig och mina medarfvingar, af hvilka jag ej känner en enda. Som jag omöjligen kan sjelf infinna mig, har jag skrivit till min öfveruppsyningsman, den gamle Simon, generalens far, till hvilken jag hyser ett oinskränkt förtroende och hvilken jag qvarlemnade i departementet Creuse, att han skyndsamt skulle begifva sig till Paris, för att öfvervara det gamla husets öppnande; icke i egenskap af min fullmäktig, emedan det skulle tjena till ingenting, då det tydligen är förordnad att man skall personligen infinna sig, ifall man vill ha någon talan — men såsom nyfiken åskådare. Han skall sedermera skriva till Nizza och underrätta mig huru det gått med utförandet af min gamle stamfaders romaneska vilja. Som det möjligen skulle kunna hända, att min öfveruppsyningsman kommer för sent, för att utträtta detta uppdrag, skulle jag vara er oändligt förbunden, om ni ville ha den godheten efterhöra hemma hos mig, i Plessis, om han är kommen, och, i annat fall, vara i hans ställe vid öppnandet af det gamla huset.

"Jag tror mig hafva gjort min beklagansvärde vän, Felix de Bressac, endast en obetydlig uppoffring, om jag försummar att på den utsatta dagen vara i Paris; men om och denna uppoffring vore omätlig, så skulle jag dock ej beklaga mig deröfver, ty mina omsorger och råd voro nödvändiga för den, hvilken jag betraktar som en bror.

"Således förnyar jag min anhållan att ni täcktes infinna er vid det gamla husets öppnande och derjemte ha den godheten tillskrifva mig med omgående post och meddela resultatet af ert uppdrag.

François Hardy."

— Ehuru gubben Simons närvaro egentligen kan göra hvarken till eller ifrån, så vore det dock bäst att han ej voro närvarande vid husets öppnande, yttrade pater d'Aigrigny, så snart Rodin slutat läsningen af Hardys bref. Imedlerlid kan det vara just detsamma; Hardy sjelf är åtminstone långt borta. Nu återstår blott den unge hinduen.

— Hvad honom angår, svarade Rodin, så gjorde man ganska klokt, då man lät herr Norval afresa med fröken de Cardovilles skänker. Den läkare, som åtföljde Norval och som af doktor Baleinier erhållit nödiga instruktioner, skall ej väcka någon misstanka.

— Icke den ringaste, återtog d'Aigrigny.

— Brevet, som jag i går erhöll från denna läkare, var fullt af lugnande försäkringar i det hänseendet, fortfor Rodin.

— Således tycks det vara ingenting att frukta, inföll abbé d'Aigrigny.

Å nej . . . nej . . . allt går bra.

— Hvad Gabriel angår, återtog Rodin, har han åter skrifvit mig till, och det just i dag vid middagstiden, och bedt mig lägga mig ut för honom, så att han äntligen måtte få det samtal med ers högvördighet, hvarom han tiggat under två dagars tid. Han är högst förvånad öfver strängheten af det straff man ålagt honom, då han blifvit förbjuden att på fem dygn lemna sitt rum.

— I morgon, då jag för honom till Saint-Françoisgatan, skall jag höra hvad han har att säga, men icke förr, ty då blir det tids nog, sade abbé d'Aigrigny.

— Således, fortfor han efter en paus, och i det hans ansigte strålade af glädje och triumf, således äro då på denna afgörande dag hvarenda medlem af denna familj, hvilken skulle kunna tillintetgöra våra anslag, urständsat att infinna sig, — endast Gabriel kommer. Vi hafva då äntligen hunnit målet.

Tvenne sakta slag på dörrn afbröto de värda herrarnes samtal.

— Kom in! ropade abbén.

En gammal svartklädd betjent visade sig.

— Derute är en herre, sade han, hvilken önskar att genast få tala med herr Rodin, angående en högst angelägen affär.

— Hans namn? frågade d'Aigrigny.

— Han har icke sagt sitt namn, men han säger att han kommer på en bekants vägnar . . . herr Josua van Daels, handlande på ön Java.

Abbé d'Aigrigny och Rodin vexlade en blick af öfverraskning, nästan af förskräckelse.

— Hör efter hvad det är för en karl och kom sedan in, för att unrätta mig derom, yttrade med synbar oro d'Aigrigny till Rodin. Derefter vände han sig till betjenten och sade:

— Bed honom komma in!

I detsamma vexlade d'Aigrigny åter en blick, men en ganska betydelsefull blick med sin sekreterare, hvarefter han hastigt försvann genom en sidodörr till ett annat rum.

En minut derefter visade sig för Rodin den främmande mannen, som var ingen annan än Faringi, höfdingen för stryparnes sekt i Hindostan. Rodin erinrade sig hafva som hastigast sett honom på slottet Cardoville.

Socius spratt till af häpnad; men han ville icke låtsas om att han igenkände denna person. Lutad öfver sin byråklaff, fortfor han att skriva, men det var på ett framför honom liggande, hvitt pappersark, som han, i aldrastörsta skyndsamhet tecknade några ord, angående den inträdande.

— Min herre, yttrade betjenten, som följt den okände karlen in och som förundrade sig öfver Rodins tystnad, här är den främmande, som önskar tala med er.

Rodin hopvek biljetten, som han skrifvit, lemnade den till betjenten och sade: skicka den här dit den är adresserad. Jag måste genast ha svar.

Betjenten bugade och gick.

Då fästade Rodin, utan att stiga upp, sina små huggormsögon på Faringi och sade i den mest smekande ton:

— Min herre! . . . Med hvem har jag den äran att tala?

XII.

DE BÅDA BRÖDERNE AF DET GODA YERKET.

Faringi, som var född i Hindostan, hade, som vi redan nämnt, rest mycket, både i Eurpa och Asien. Talande med färdighet så väl fransyska som engelska, och utrustad med ett godt hufvud samt mycken slughet, mycken skarpsinnighet, var han hvad man kallar — *riktigt civiliserad*.

I stället att genast besvara Rodins fråga, fästade han på honom en skarp och genomträngande blick. Vår Socius, ytterst oroad öfver denna tystnad, och under en obestämd oro anande att Faringis ankomst skulle äga någon direkt eller indirekt gemenskap med prins Dschalmas öde, upprepede, under det han låtsade den fullkomligaste kallblodighet:

— Min herre! med hvem har jag den äran att tala?

— Ni känner då icke igen mig? frågade Faringi, som gick två steg närmare Rodins stol.

— Jag vet mig aldrig hafva haft den äran att se er förut, svarade denne kallt.

— Men jag, jag känner ganska väl igen er, min herre, återtog Faringi. Kommer ni ej ihåg att vi sågo hvarandra på slottet Cardoville, den der dagen, då tremastaren led skeppsbrott?

— På slottet Cardoville? Det är möjligt, min herre. Jag var verkligen der den dagen.

— Och den dagen, återtog Faringi, kallade jag er vid namn. Ni frågade hvad jag ville, och jag svarade: *Ingenting nu, min broder, men sedermera mycket*. Tiden är nu inne; jag är här för att begära mycket af er.

— Min bästa herré, sade den till utseendet alltid lugne Rodin; innan vi fortsätta detta samtal, hvilket hittills förefaller mig temligen mörkt, upprepar jag att jag önskar veta med hvem jag har den förmånen att tala. Ni har nämnt för betjenten, att ni hade helsningar från herr Josua van Dael, en aktningvärd handlande i Batavia, och . . .

— Ni känner herr van Daels handstil? . . . sade Faringi, fallande Rodin i talet.

— Den känner jag fullkomligt.

— Var god och se.

— Och mestisen framdrog ur fickan af sin trasiga räck (han var dåligt klädd, men på europeiskt vis) den långa berättelsen, som van Dael skickat med smuglaren Mahal och hvaraf Faringi kommit i besittning, då han mördade denne, nära hamnen i Batavia. Detta paketthöll han nu inför Rodins ögon, dock utan att släppa det ur händerna.

— Det är verkligen van Daels handstil, sade Rodin, sträckande handen efter pakettet, som Faringi behändigt stoppade tillbaka i sin ficka.

— Tillåt mig säga er, min herre, återtog Rodin, att ni har ett besynnerligt sätt att uträtta kommissioner. Då min adress står på det der brefvet och det blifvit er anförtrodt af herr van Dael, så borde ni . . .

— Det har icke blifvit mig anförtrodt af herr van Dael, svarade Faringi, ånyo fallande Rodin i talet.

— På hvad sätt har det då råkat i edra händer?

— En smygbandlare på Java hade förrådt mig, återtog mestisen. Herr Josua hade skaffat denne en plats på ångfartyget Ruyter, som afgick från Java till Alexandria, och tillika lemnat honom detta bref, som han skulle bära till hamnen derstädes, för att derifrån fortskaffas till Europa. Jag strypte luredrejaren, jag bemäktigade mig paketet; . . . jag gjorde i hans namn och ställe resan till Europa, och — nu är jag här. Stryparen hade uttalat dessa ord med en vild ifver. Hans djerfva, hemska blick sänktes ej för Rodins skarpa, genomträngande ögon. Denne hade, vid den alltför sällsamma bekännelsen, rest upp hufvudet, för att uppmärksamt betrakta den främmande karlen.

Faringi trodde sig förvåna eller skrämna Rodin med detta slags vilda fräckhet; men till hans stora förundran förblef Socius lika lugn och kall, som förut, sägande blott, helt långsamt:

— Ja så . . . man stryper så der på Java?

— Och annorstädes äfven, svarade Faringi med ett bittert leende.

— Jag vill icke tro att så är, genmålde Rodin, men nog tycker jag att ni är särdeles uppriktig . . . Kan jag nu få veta ert namn?

— Faringi.

— Nå väl, herr Faringi, hvad är er mening? Ni har genom ett afskyvärdt brott satt er i besittning af ett bref, adresserat till mig . . . nu tvekar ni att tillstå mig det.

— Ja; emedan jag läst det och funnit att det kan vara mig nyttigt, svarade hinduen.

— Aha! . . . ni har läst det, sade Rodin, som för ett ögonblick tycktes orolig. Efter en paus fortfor han: Det är väl sauntt att enligt ert sätt att komma under fund med andras brefvexling, kan man ej vänta mycken tystlåtenhet å er sida, dock . . . han besinnade sig ännu, hvarefter han frågade:

— Hvad har ni då af herr Josua van Daels bref inhemtat, som skulle kunna vara er till nytta?

— Broder, genmålde den oförskämde Faringi, jag har inhemtat, att ni är nästan en son af *Det goda verket*.

— Hvilket *gott verk* menar ni? frågade Rodin, ytterst förvånad.

Faringi svarade med bitter ironi:

— I slutet af detta bref från herr Josua till er står: *Lydnad och mod, hemlighet och tålmod, list och djerfhet, vare föreningsbanden mellan oss, som till fädernesland hafva verlden, till lägt vår Orden och till drottning Roma.*

— Det är väl möjligt att van Dael har skrivit så, svarade Rodin; men hvad gör ni deraf för slutsats?

— Den, att det är mycken likhet mellan vår Orden och er, svarade hinduen. Vi hafva, liksom ni, verlden till fädernesland, och våra medbröder till anhängare. Till drottning hafva vi Bovani.

— Jag känner icke det helgonet, svarade Rodin, ödmjukt.

Det är vårt Roma, svarade Stryparen, hvarefter han fortfor: Josua talar i detta bref om dem bland er Orden, hvilka, spridda öfver hela jor-

den, arbeta på förherrligandet af Romas, eder drottningis ära. Bröderna af vår Orden arbeta ock, i olika verldsdelar, på förherrligandet af vår drottningis, Bovanis, ära.

— Och hurudana äro Bovanis söner, min kära Faringi?

— De äro beslutsamme, dristige, tälige, listige, ihärdige män, hvilka, till det goda verkets fromma, öfvergifva fosterland, föräldrar, syskon . . . hvilka som fiender betrakta alla dem, som icke tillhöra deras sekt.

— Det förekommer mig, som skulle i denna religionssekt och i dess ihärdighet och fasthet finnas mycket godt och ädelt, yttrade Rodin med fromt och skenhelig min; men för att fullkomligen gilla denna Orden, måste man känna dess ändamål.

— Vi göra, liksom edra bröder, — *lik!* sade hinduen.

— *Lik!* ropade Rodin bestört.

— Ja, återtog Faringi. Ut i sitt bref till er, skrifver Josua van Dael: *Vår Ordens högsta ära är att af menniskor göra lik* (*). Vår Orden gör också lik af lefvande menniskor . . . Menniskodöd är ljuf för Bovani.

— Men, ropade Rodin, ni förstår meningen aldeles orätt: Josua talar om själen . . . viljan . . . den egna tanken, som hör dödas af disciplinen.

— Det är sannt. J döden själen . . . vi döda kroppen. Er hand, broder! . . . Vi äro båda menniskojägarare.

— Men . . . ännu en gång . . . stammade Rodin; här är fråga om tanken, om den egna viljans dödande.

— Och hvad äro kroppar, beröfvade själ, vilja och tanka, annat än lik? frågade Faringi. Godt, godt, broder — de lik, som vårt snöre göra, äro icke liflösare och stelare än de, som er disciplin gör. Roma och Bovani äro således systrar.

Oaktadt sitt skenbara lugn, såg Rodin icke utan en hemlig förskräckelse en usling, sådan som Faringi, i besittning af ett bref, hvori det nödvändigt måste vara fråga om prins Dschalma. Visserligen var Rodin inom sig öfvertygad att hafva bragt den unge hinduen ur stånd att följande dagen inställa sig i Paris; men, som han var okunnig om de förhållanden, hvilka sedan skeppsbrottet kunnat uppstå mellan den hinduiska prinsen och mestisen, ansåg han Faringi som en ganska farlig man.

Men ju mer vår sluge Socius var i sin själ orolig och upprörd, ju mer låtsade han en yttre köld och ett synbart förakt. Han återtog således:

— Visserligen är denna jemförelse mellan Roma och Bovani alltför sinrik; men jag förstår dock ej hvad ni deraf vill göra för slutsats.

— Jag vill visa er, min broder, hvad jag är, hvad jag förmår och hvad jag är i stånd till; på det jag må kunna öfvertyga er att det är bättre hafva mig till vän än till ovän.

— Med andra ord, min gunstige herre, yttrade Rodin med en för-

*) Vi erinra våra läsare om den döende Loyolas uttryck, angående den passiva och ovilkorliga lydnad, som utgör häfstängen för Jesuiternas kraft och grundvalen för deras Ordens bestånd. Dessa förfärliga ord voro: Att hvarje medlem af Orden måste, i sina förmäns händer, vara som ett lik (perinde ac cadaver).

aktfull ironi, ni tillhör en hinduisk mördaresekt, och ni vill medelst en genomskinlig allegori väcka mina betraktelser öfver den människas öde, från hvilka ni ränat det till mig adresserade brefvet. Jag, å min sida, tar mig i all ödmjukhet den friheten att erinra er, herr Faringi, att härstädes brukar man ej strypa folk, och att om ni skulle få det infallet att i Frankrike förvandla människor till lik, af kärlek till er gudinna, Bovani, så huggar man halsen af er, och det af kärlek till en annan gudinna, allmänligen kallad Rättvisan.

— Och hvad skulle man göra mig, ifall jag hade gjort försök att förgifva någon? frågade Faringi.

— Jag har den äran att i ödmjukhet gifva er vid handen, herr Faringi, svarade Rodin, i sin vanliga slingrande och denna gång ytterligt ironiska ton, att jag ej har tid att för er hålla någon föreläsning i brottmåls-lagfarenheten. Jag blott varnar er, som en vän, att ni afstår från all frestelse att strypa eller förgifva någon, ehvem det vara må, så länge ni vistas inom Frankrikes landamären. Ett enda ord ännu: Vill ni, eller vill ni icke lemna mig brefvet från herr Josua van Daël?

— Brefvet, som handlar om prins Dschalma? sade mestisen, hvarvid han skarpt fixerade Rodin, som, i trots af sin tilltagande ångest, förblef ogenomtränglig och outforsklig, samt svarade, på det enklaste sätt i världen:

— Som jag är fullkomligt okunnig om innehållet af ett bref, hvilket jag ännu aldrig haft i mina händer, så är det mig omöjligt att svara annorlunda än medelst föreläggande af två villkor: Antingen ger ni hit paketet, eller ock lagar ni er genast ut härifrån.

— Ni skall inom några ögonblick bedja mig stanna kvar, broder.

— Derpå tviflar jag.

— Några ord af mig skola åstadkomma detta underverk . . . Hvarföre jag nyss talade om förgiftning, broder, var därför att . . . ni har . . . till slottet Cardoville skickat . . . en läkare . . . som skulle bibringa . . . den hinduiske prinsen Dschalma . . . förgift.

Rodin skiftade färg, i trots af sin antagna köld, och darrade märkbart under det han svarade:

— Jag förstår er icke.

— Det är sannt; jag är en stackars främling, som bryter mycket; men jag vill försöka tala så tydligt, att ni möjligen kan förstå mig. Jag vet, genom herr van Daëls bref, huru angeläget det är för er att förhindra prins Dschalmas ankomst till Paris . . . i synnerhet att förekomma hans inställelse *i morgon* — ni förstår mig. Jag känner allt hvad ni har gjort, för att hindra hans hitkomst.

— Jag har ingenting att svara er, sade Rodin.

Två slag på dörrn afbröt de goda brödernas samtal; den gamle svartklädd betjenten inträdde ånyo, bugade sig och sade:

— Biljetten afskickades genast; här är svaret.

Rodin tog biljetten, men innan han öppnade den, yttrade han artigt:

— Min herre, ni tillåter väl? . . .

— Var så god, svarade mestisen.

— Ni är alltför god, återtog Rodin, som, efter att hafva genomg-

nat de erhållna raderna, skref på samma lapp, nedanföre i kanten, men med flygande hast, några få ord, hvarefter han i blinken boplade, förseglade med munlack, lemnade skrivelsen till betjenten och sade: Afskicka den åter, under samma adress; men genast!

Betjenten bugade sig vördnadsfullt och gick.

— Kan jag nu fortsätta? frågade Faringi.

— Det kan ni.

— Jag fortfar således: I förrgår, just i det ögonblick då den unge prinsen stod i begrepp att, på min inrådan, begifva sig till Paris, ehuru sjuk han var af de under skeppsbrottet erbållna såren, anlände en präktigt vagn med dyrbara presenter till prins Dschalma, skickade från en okänd. I denna vagn suto två herrar; den ene var skickad från den okände, för att framlemna presenterna, den andra var en läkare . . . skickad af er, för att vårda Dschalma och följa honom på resan ända hit. Det var vackert och barmhertigt af er, broder! . . .

— Fullfölj er historia, min herre!

— Dschalma reste i går . . . Förklarande att prinsens blessyrer skulle förvärras, om han ej, under hela resan, förblef i liggande ställning, förstod läkaren att göra sig af med den herrn, som var skickad från den okände vännen. Denne herre, som nu ej fick rum i resvagnen, hyrde sig en annan vagn och reste för sig. Läkaren ville aflägsna äfven mig; men Dschalma vidhöll så envist att jag skulle vara med honom, att doktorn äntligen måste ge vika. — Vi reste således, prinsen, doktorn och jag. I går afton voro vi halfvägs. Läkaren förklarade då, att man borde tillbringa natten på ett världshus, påstående att vi ändå hade tid nog, för att innan aftonen hinna till staden; ty prinsen hade sagt, att han nödvändigt måste vara i hufvudstaden den 12 Februari om aftonen. Läkaren envisades att åtminstone få göra denna sista dagsresa ensam med prinsen, men jag satte mig bestämdt deremot. Jag visste, genom Josua van Daels bref, att det var högst maktpåliggande för er, att prins Dschalma ej anlände till Paris innan den 15:de; derföre hyste jag starka misstankar. Jag frågade läkaren om han kände er; . . . han svarade med synbart bryderi . . . och nu hade jag visshet, i stället för de hittills hysta misstankarne. Så snart vi anlände till världshuset, sprang jag upp i doktors kammare, medan denne var hos prinsen. Jag undersökte asken, hvaruti läkaren förvarade sina medikamentsflaskor, och fann två af dem innehålla — opium. Jag hade således gissat rätt.

— Gissat rätt? . . . Hvad hade ni då gissat?

— Det skall ni få höra. Läkaren yttrade till prins Dschalma, innan han lemnade honom, för att begifva sig till hvila: "Er blessyr är nu i godt skick; men som den möjligen skulle kunna bli inflammerad af den starka rörelsen, så skall jag i afton tillreda en stillande dryck, som jag skall taga med mig i vagnen, för att, i fall af behof, kunna ingifva er den". Doktors uträkning begrep jag nog, tillade Faringi. Prinsen skulle följande dagen — det vill säga i dag — så der omkring tre och fyra på eftermiddagen, intaga medikamentet, och deraf åtminstone försänkas i

en djup sömn. Då skulle läkaren, när vi om aftonen kommo till ett värds-
hus, stanna med vagnen och förklara att man derstädes nödgades kvar-
dröja, emedan det vore högst farligt att fortsätta resan . . . Han ämnade
då tillbringa natten hos prinsen, hvars sömn troligen skulle förlängas ända
till det ögonblick, som för edra önskingar vore det mest gynnande.
— Sådan var er och doktors öfverenskommelse. Det var ganska klipskt
utfunderadt. Jag ville betjena mig deraf till min egen fördel, och jag
lyckades.

— Allt hvad ni sagt, är hebreiska för mig, återtog Rodin, bitande
på naglarne.

— Det är väl derföre att jag bryter, svarade Faringi, illparigt. Säg
mig dock en sak, broder: Känner ni något som kallas *array-mow*?

— Nej.

— Så mycket bättre. Det är ett förunderligt alster af ön Java, an-
nars så fruktbart på gift.

— Än sen då? frågade Rodin med sträf röst, under det han hade yt-
tersta möda att dölja sin tilltagande ängest.

— Jag frågar blott om vi vet hvad *array-mow* är?

— Nej, här jag sagt. Hvad angår det mig?

— Det angår er mer än ni tror. Vi, Bovanis söner, hysa afsky för
blodsutgjutelse, återtog mestisen; men för att utan motstånd kunna sätta
snaran om halsen på våra offer, laga vi att de insomna. När deras sömn
ej är tillräckligt djup, öka vi den efter behag. Vi äro ganska skickliga
i vår konst: ormen är ej slugare, lejonet är ej djerfvare. Dschalmas arm
bär en tydlig stämpel af denna vår skicklighet; den bär vårt märke. *Ar-
ray-mow* är ett slags pulver. Om man låter en sofvande indraga i näsan
några få korn deraf, eller ock blandar det i snus, eller i tobaken i en
pipa, så skall den som deraf njuter falla i en så djup sömn, att intet i
verlden är i stånd att väcka honom. Om man fruktar att ge en alltför
stark dosis på en gång, så låter man den till offer bestämde inandas sömn-
pulvret i flera repriser och helt litet i sender. Man kan på detta sätt
utan all fara förlänga sömnen så lång tid, som en menniska är i stånd
att lefva utan mat och drick . . . trettio till fyratio timmar ungefär. Ni
ser hvad bruket af opium är plumpt, emot användandet af detta präktiga
narkotiska medel . . . Jag medförde från Java en hel mängd sådant, utan
att glömma motgiftet.

— Det finns således äfven motgift? frågade Rodin, mekaniskt.

— Ja visst; alldeles som det finns menniskor, hvilka äro raka mot-
satsen af hvad vi äro, vi bröder af *det goda verket*. Javanesarne kalla
saften af denna rot *touboe*; den skingrar den tyngd, som förorsakas af
array-mow, liksom solen skingrar molnen. Således, då jag i går afton
var fullkomligt säker på de afsigter, som er utskickade hade med Dschal-
ma, väntade jag tills doktorn hade insömnat . . . Då insmög jag mig helt
sakta i hans kammare och lät honom inandas en så god dosis *array-mow*,
att jag är säker på att han sofver ännu.

— Olycklige! ropade Rodin, ur stånd att längre kunna tygla sin star-
ka sinnesrörelse, ty Faringi hade ju gjort ett förfärligt streck öfver hans

och hans vänners planer! Ni hade kunnat döda doktorn, tillade han, hejdande sig.

— Å ja, min broder, det hade jag kunnat . . . men jag gjorde det icke, ehuru han ämnade döda Dschalma. — Vi reste således i morse, fortfarande Faringi, under det vi på värdshuset kvarlemnade doktorn, försänkt i den aldradjupaste sömn. Jag var ensam i vagnen med Dschalma. Han rökte, som en äkta hindu. Några korn af array-mow, blandade i tobaken af hans långa pipa, den jag hade stoppat, försänkte honom snart i sömn. En ny dosis, den jag sedermera lät honom inandas, gjorde hans sömn ännu djupare, och just nu soffer han som bäst på värdshuset, der vi, vid vår ankomst till staden, tagit in. Det beror af mig att bibehålla Dschalma i det sofvande tillståndet, hvilket kan räcka ända tills i morgon afton, eller att genast göra honom vaken, lifvig och munter . . . Om prins Dschalma skall infinna sig, eller icke infinna sig i morgon på Saint-François-gatan, det beror helt och hållet af det svar ni lemna på den fråga jag ämnar göra er.

Nu uppdrog Faringi ur sin ficka Dschalmas medalj, visade den åt Rodin och sade:

— Ni ser att jag talar sanning. Under prinsens djupa sömn framtog jag honom denna medalj, den enda anvisning han har om stället, der han bör infinna sig. Jag slutar således der jag började: "jag kommer för att begära mycket af er, min broder."

— Under en längre stund hade Rodin, enligt sin vana, då han var betagen af ett stumt och kväfdt raseri, bitit på sina naglar, så att de blödde.

I detta ögonblick hördes klockan vid den lilla ingångsporten ringa tre slag, men på ett besynnerligt sätt och med långa mellanskof.

Rodin tycktes alls icke gifva akt på detta ljud, och likväl lyste hans små huggormsögon af en hastigt framblixtrande eld, medan Faringi, stående framför honom med korslagda armar, betraktade honom med triumferande blickar, och lät honom känna hela tyngden af sin öfverlägsenhet och sitt krossande förakt.

Vår förvirrade Socius sänkte hufvudet, förblef stum, tog mekaniskt en penna, hvaraf han afplockade fjädren, och syntes under några ögonblick försänkt i ett djupt begrundande af det som Faringi sagt honom. Slutligen kastade han pennan ifrån sig på byrån, vände sig hastigt åt sidan och sade, under det han med ett utsägligt förakt betraktade mestisen:

— Ja så, herr Faringi, ni tror er kunna, medelst edra galna historier, göra narr af folk så mycket ni vill?

Mestisen blef, i trots af sin oerhörda djerfhet, helt försagd. Han tog ett steg tillbaka.

— Huru, min herre, återtog Rodin: ni kommer hit uti ett altningsvärdt, jag kan nästan säga ett heligt hus, för att skryta af att ni har bemäktigat er andras bref, uppbrutit och läst dem; strypt somliga, insöft andra medelst gift . . . Men det är ju förskräckligt . . . det är ju alde-

les oerhördt. Jag ville höra er till slut, för att utröna huru långt er djerfhet kunde gå; ty ingen annan än den förfärligaste bof, ingen annan än ett vidunder af laster och brott, kan sjelfmant komma och skryta af att hafva begått sådana gräsliga missgerningar . . . Men jag vill hoppas att de äro till endast i er inbillning.

Under det Rodin, med en sinnesrörelse alldeles ovanlig hos honom, uttalade dessa sista ord, steg han upp och började gå af och an på golfvet, hvarunder han oförmärkt nalkades spiseln, medan Faringi, som hade svårt att hemta sig från sin förvåning, betraktade honom, utan att kunna säga ett ord.

En paus inföll nu, hvarefter Faringi, som slutligen återkom från sin bestörtning, antog sin vilda, förfärliga mördaremin och utbrast:

— Akta er, broder! . . . Tvinga mig ej att bevisa sanningen af hvad jag säger.

— Nå ja, min herre, det der låter bra, sade Rodin. Men man måste verkligen komma från antipoderna, för att inbilla sig det fransmännen äro så lätta att narra. Ni har, säger ni, ormens slughet och lejonets mod. Jag vet ej om ni är ett modigt lejon . . . men att ni icke är någon riktigt slug orm, det har jag nog samt rönt. Huru? . . . ni bär på er ett bref från Josua van Dael till mig; ett bref som kan blottställa mig — såvida man ej tar för afgjordt, att alltsammans är en fabel; — prins Dschalma är försänkt i en djup dvala, som kan gagna mig och befria mina planer, och hvarutur ni ensamt förmår att rycka honom. Ni kan slutligen, enligt hvad ni sjelf påstår, på det förfärligaste sätt tillintetgöra mina planer, och ni besinnar ej, modiga lejon, sluge orm, att jag endast behöfver tjugofyra timmar, för att hinna till målet. Ni kommer från det inre af Hindostan, ni är främling här och okänd af alla, ni tror mig vara en erkebof, emedan ni kallar mig broder, och ni besinnar ej att ni för närvarande befinner er helt och hållet i mitt våld, — ni betänker ej att detta hus är enstaka, denna gata ödlig . . . att jag redan i nästa ögonblick kan tillkalla tre eller fyra personer, som skola bemäktiga sig er, så strypare ni än är . . . och det endast med en ryckning på på denna klocksträng, tillade Rodin, under det han verkligen tog klocksträngen i handen.

— Se så, var icke rädd, fortfor han, med ett djefvulskt leende, då han såg Faringi göra en hastig rörelse af bestörtning och förskräckelse. Tror ni att jag — i fall jag ämnade handla på det sättet — skulle förbereda er derpå? . . . Om jag blott lät gripa er och bringa er i säkerhet, under en tid af tjugofyra timmar, så voro jag ju säker att ni ej kunde skada mig . . . Vore det mig icke då ganska lätt att bemäktiga mig Josuas bref och Dschalmas medalj? Jag vet ju att prinsen sofver, och att han således ej kan oroa mig . . . Ni ser således att alla edra hotelser äro fåfänga . . . emedan de stöda sig på lögn . . . emedan det icke är sant att prins Dschalma befinner sig i Paris och i ert våld. Gå genast bort härifrån; vänd er åt ett annat håll, när ni nästa gång vill plugga osanningar i folk!

Faringi förblef helt stum af bestörtning. Allt hvad han nyss hade hört, lät ju ganska sannolikt. Rodin kunde ju bemäktiga sig honom, för att antingen låta döda honom, eller ock hålla honom fången så länge det med hans planer voro förenligt. Han kunde då med våld taga både brefvet och medaljen, och genom Faringis instängande eller afdagatagande förhindra att Dschalma vaknade under hela den påföljande dagen. Och ändå befällte Rodin honom att genast begifva sig bort; — honom, Faringi, som trodde sig så vigtig och så farlig.

Huru nu mestisen grubblade öfver fransmannens för honom outgrundliga uppförande, kom han slutligen på den tanken — och han kunde verkligen icke tro annat — han tänkte nemligen att Rodin oakadt de många bevisen, icke trodde att prins Dschalma var i Faringis våld. På det sättet förklarade mestisen äfven det förakt Rodin visade för Josua van Daels skrifvelse, den han, enligt hvad hinduen trodde, ej ansåg för äkta.

Rodin utvecklade vid detta tillfälle en utomordentlig både slughet och djerfhet. Medan han ännu fortfor att med en vredgad min mumla mellan tänderna, gaf han i tysthet, men med en ångest som ej låter sig beskrifva, akt på stryparens ansigte, för att deraf sluta till hvad som föregick inom hans själ.

Denne som var nästan säker att hafva genomträngt Rodins list och funnit den hemliga orsaken till hans besynnerliga uppförande, återtog nu: — Jag går således min väg. Dock — ett ord ännu: Ni tror att jag ljuder?

— Jag är säker derpå, svarade Rodin. Ni har för mig uppdukat en hel väfnad af fabler; jag har förlorat mycken tid med deras afhörande. Skona mig från något mer af det slaget. Det är sent; var god och lemna mig i ro.

— Ännu en minut! . . . sade Faringi. Ni är en man . . . för hvilken . . . som jag ser . . . man bör ingenting dölja. Nu kan jag icke vänta af Dschalma mer än ett slags allmosa och ett krossande förakt; ty att säga till honom — med den karakter han har — gif mig mycket, derföre att jag icke förrådt er, ehuru jag kunnat göra det; det vore att ådraga mig hans vrede och afsky. Jag hade tjugo gånger kunnat mörda honom, men hans stund är ännu icke kommen — tillade stryparen, med dyster min — och för att kunna afvakta denna dag och andra olyckliga, mörka dagar, måste jag ha pengar, mycket pengar. Ni ensam kan gifva mig så mycket guld jag behöfver, då ni betalar mitt förräderi mot Dschalma, ty er allena kommer det till nytta. Ni vägrar att höra mig, emedan ni tror mig vara en lögnare . . . Jag har tagit med mig adressen på det världshus der vi ha tagit in; se här är den. Skicka någon dit, för att inhemta kännedom om sannfärdigheten af detta förhållande. Då skall ni kanske tro mig. Men priset på mitt förräderi är dyrt. Jag sade ju genast att jag kom för att begära mycket af er.

Då Faringi sade detta, visade han Rodin en skrifven lapp. Vår illparige Socius, hvilken med ögonen följde den främmandes alla rörelser,

lätsade vara till den grad försänkt i tankar, att han hvarken hörde eller såg. Han svarade intet.

— Tag den här adressen och underrätta er om att jag talar sanning, upprepade Faringi, räckande ånyo den tryckta adressen till Rodin.

— Hm! . . . hvad är det? . . . sade denne, som kastade en förstulen blick på adressen, den han läste, utan att vidröra lappen.

— Läs den här adressen, återtog mestisen, och ni kan då sjelf öfvertyga er att . . .

— I sanning! ropade Rodin, och sköt lappen tillbaka — er efterhängsenhet förvänar mig. Jag upprepar ännu en gång att jag ej vill ha något att skaffa med er. För sista gången uppmanar jag er att gå härifrån. Jag vet icke hvem prins Dschalma är. Ni kan skada mig, säger ni . . . Nå så skada mig då! . . . genera er inte! . . . Men . . . för himlens skull, gå härifrån och lemna mig i fred!

Då Rodin hade uttalat dessa ord, ringde han häftigt på den vid spiselns hängande klocksträngen.

Faringi gjorde en rörelse som om han velat sätta sig till motvärn.

En gammal betjent, med ett rent och godtroget ansigte, inträdde genast.

— Lapierre! Lys ut den här herrn! yttrade Rodin, pekande på Faringi.

Denne, som var förfärad öfver Rodins lugn, tvekade att gå.

— Men, min herre, sade skrifvaren, som märkte hans oro och tvekan. Hvad väntar ni på? . . . Jag vill vara ensam, hör ni.

— Således min herre, yttrade Faringi, då han långsamt och baklänges drog sig till dörrn, således försmår ni mitt anbud. Akta er! . . . besiuena er ännu . . . I morgon är det för sent.

— Min herre! jag har den äran att vara er ödmjukaste tjenare! . . . sade Rodin, bugande sig med yttersta artighet.

Stryparen gick.

Rnappst hade dörrn efter honom tillslutits, förrän pater d'Aigrigny visade sig på tröskeln till det angränsande rummet. Hans ansigte var blekt och förstördt.

— Hvad har ni gjort? . . . ropade han till Rodin. Jag har hört alltsammans. Den uslingen talade sanning, derom är jag säker. Dschalma är i hans våld. Han går genst och väcker upp honom.

— Det tror jag icke, sade Rodin, återtagande sin ödmjuka men likgiltiga min.

— Och hvem kan hindra den karlen att genast begifva sig till prinsen?

— Tillåt mig säga, återtog Rodin . . . så snart man insläppte den förfärlige bofven, kände jag genast igen honom. Innan jag ens började mitt samtal med honom, skref jag några rader till Morok, som ännu stod kvar i nedra salen, tillika med Goliath, för att afvakta tillfället att få tala några ord med ers vördighet. Sednare, under samtalets lopp, då jag erhöill svar från Morok, som afvaktade mina befallningar, gaf jag honom nya instruktioner, emedan jag märkte att saken tog en allvarsam vändning.

— Och hvartill tjenade allt detta, då karlen fick gå sin väg från detta hus?

— Ers vördighet torde hafva godheten bemärka, att han ej fick gå, förrän jag, medelst det oskyldiga knepet af en låtsad likgiltighet, aflöskade honom den hinduiska prinsens adress. Om jag icke erhållit den, så hade Faringi i alla fall råkat i händerna på Morok och Goliath, som väntade honom några steg från porten. Men vi skulle varit ganska brydda, om vi ej vetat hvar prinsen bodde.

— Ännu ett våld! . . . yttrade abbé d'Aigrigny med motvilja.

— Det är rätt ledsamt . . . det är rätt ledsamt . . . svarade Rodin; men vi måste väl följa det hittills antagna systemet.

— Är detta en förebräelse, som ni gör mig? . . . frågade d'Aigrigny, som började finna att Rodin var någonting helt annat än blott och bart en skrifmachin.

— Skulle jag väl understå mig att göra ers vördighet förebräelser? . . . sade Rodin, bugande sig nästan ända ned till marken. Här är blott fråga om att fasthålla karlen och förvara honom under tjugofyra timmar.

— Och sedan då . . . om han beklagar sig?

— En sådan hof skall ej våga klaga. Dessutom har han ju gått fri ut härifrån. Morok och Goliath skola binda för ögonen på honom, så snart de väl fått honom fatt. Detta hus har ju utgång äfven åt gatan Vieille des Ursins. Vid denna tid, och i ett sådant väder som nu, går ingen människa här i detta ödsliga kvarter. Denna genomgång skall helt och hållet förvillia den usle bofven. Man skall föra honom ned i en af det nya husets källrar. Det är natt nu, och i morgon vid samma tid, släppes han ut med samma försigtighet . . . Hvad hinduen angår, så vet man nu med visshet hvar han finnes. Det är helt simpelt att skicka dit en förtrogen . . . och om han skulle återkomma från sin dvala, så finns det ett, enligt min enfaldiga mening oskyldigt, men säkert medel att hålla honom under hela morgondagen aflägsnad från gatan Saint-François.

Den samme betjenten med det godtrogna ansigtet, hvilken hade lyst Faringi ut ur huset, inträdde nu i rummet, efter att försigtigt hafva knackat på dörrn. Han bar i handen en liten väska af hjortskinn, den han under en djup bugning lemnade till Rodin, sägande:

— Morok bad mig bära in den här. Han kom genom den porten, som går åt gatan Vieille des Ursins.

Betjenten gick.

Rodin öppnade väskan och yttrade till d'Aigrigny, under det han visade honom dess innehåll:

— Dschalmas medalj och Josuas bref! Morok har varit punktlig.

— Ännu en fara undviken, sade markisen. Det är bra ledsamt att man skall nödgas tillgripa sådana medel.

— Hvem rår för det, om icke de uslingar som bringa en till den ytterligheten att behöfva tillgripa dem? sade Rodin. Jag skall genast af-färda någon till värdshuset, der den hinduiska prinsen bor.

— Och klockan sju på morgonen skall ni föra Gabriel till Saint-François-gatan. Det är der som han med mig skall få det samtal, hvar-om han under tre dagar förjäfves anhållit.

— Jag underrättade honom derom i afton. Han väntar edra befallningar, svarade Rodin.

— Ändtligen, utbrast markis d'Aigrigny, efter så mycken strid, så mycken fruktan och så många hinder, är det blott några timmar kvar till den så mycket efterlängtrade stunden.

Vi skola nu föra läsaren till Saint-François-gatan.

XIII.

HUSET VID SAINT-FRANÇOIS-GATAN.

Då man inkom på gatan Saint-Gervais, genom gatan Doré (i Marais) befann man sig, vid tiden då dessa händelser tilldrogo sig, midt emot en mur af ofantlig höjd, hvars stenar voro svärtade af tiden och nära nog förvittrade. Denna mur sträckte sig i hela sin längd utåt den ensliga gatan, och tjänade till fot åt en terrass, beskuggad af hundraåriga träd, planterade på en höjd af mer än fyratio fot ofvanom gatans stenläggning. Mellan de stora trädens tätt sammanvuxna grenar, ser man frontispisen, det spetsiga taket och de höga tegelskorstenarne af ett gammalmodigt stenhus, beläget åt Saint-François-gatan, under N:o 3, icke långt från hörnet af gatan Saint-Gervais.

Man kunde knappast se något mera dystert än det yttre af denna gamla bostad; äfven på denna sida var en hög stenmur med tre å fyra fyrkantiga gluggar, försedda med ofantligt tjocka jerngaller. En stor port af massiv ek, beslagen med jernskenor och fullsatt med stora spikhufvuden, och hvars ursprungliga färg längesedan försvunnit under ett lager af damm, smuts och rost, tillslöt inkörsvägen, som bildade ett högt hvalf i den tjocka muren. Ut i den ena af de stora portflyglarne var anbragt en liten gångport, som tjänade till in- och utgång åt Samuel, den gamle väktaren af denna uråldriga boning.

Då man inträdt genom denna port, kom man in i ett hvalf, bildadt af stenhusbyggnaden åt gatan. I denna byggnad hade Samuel sin bostad. Fönstren hade utsigt åt en ganska rymlig gård, skild från trädgården med ett jernstaket.

Midt uti denna trädgård reste sig ett tvåvåningshus af huggen sten, men så besynnerligt bygd och med en så ofantlig hög fot, att man måste stiga uppför en trappa af tjugo steg, innan man nådde ingångsporten, som i hundrafemtio år varit igenmurad.

I stället för vanliga fönsterluckor af trä, hade man anbragt tjocka, hermetiskt slutande blyskifvor, infogade i jernramar, som voro konstigt fastsatta i fönsterposternas stenfalsar. För att utestänga så väl luft som ljus, samt, så mycket möjligt var, förekomma all slags både inre och yttre förstörelse, hade man äfven beklädt hela taket med blyskifvor, såväl som öppningarne i de höga tegelskorstenarne, sedan de blifvit tillstoppade och igenmurade.

Samma försigtighetsmått hade man iakttagit med en på taket anbragt fyrkantig lykta af glas; men, af en besynnerlig fantasi, voro alla fyra

blyskifvorna, som betäckte denna glaskupa, genomborrade med sju små runda hål, ställda i form af ett kors, hvilket ganska väl kunde skönjas utifrån. Annars voro blyskifvorna öfverallt sammanlödda och utan ringaste öppning.

I följd af dessa försigtighetsmått, hade man, oberäknadt några obetydliga yttre reparationer, nästan aldrig behöft inståndsätta det gamla huset, och rummen, fullkomligt förvarade från all beröring med den yttre luften, borde sannolikt befinna sig i samma skick, som då den gamla boningen, för ett hundra femtio år sedan, igenmurades.

Asynen af remnade murar, murkna och söndriga luckor, ett till hälften infallet tak, och fönster, hvaruti parasitvexier frodades, hade tvifvelsutan varit mindre otreflig än anblicken af detta hus, bestående af sten, jern och bly, och vidmakthållet som en graf.

Den helt och hållet vårdslöse trädgården, dit ingen annan än Samuel gick, och detta regelbundet en gång i veckan, för att göra sina väktareundersökningar, bildade, synnerligast om sommaren, ett besynnerligt virrvarr af buskar, ogräs och klängväxter. Träden, öfverlemnade åt sig sjelfva, hade skjutit ut åt alla väderstreck och flätat sina grenar i hvarandra. Några förirrade vindrufsplantor, först krypande utåt marken, hade hunnit trädens rötter, sedermera slingrat sig kring deras stammar och väfde nu i deras högsta toppar sina fina rankors ogenomträngliga nät.

Genom denna fruktskog kunde man icke framtränga utom på en gångstig, som den gamle vaktaren Samuel hade huggit fri, för att komma från jernstaket till trädgårdshuset. På alla sidor om detta hus var en plan af tio fots bredd, sorgfälligt belagd med platta stenar och sluttande för att afleda regnvattnet.

En annan liten väg, tätt innanför de inhägnade murarne, var också trampad, och det hvarje natt, af två till tre stora pyreneiska hundar, hvilkas trogna ras hade under halftannat århundrade bibehållit sig i detta hus.

Sådan var den boning, som var ämnad till mötesplats för afkomlingarne af familjen de Rennepont.

Natten, som åtskiljde den tolfte Februari från den trettonde, var snart tilländalupen.

På stormen hade följt en fullkomlig stiltje; regnet hade upphört, himlen var klar och beströdd med myriader tindrande stjernor. Månen, nu i sitt nedan, kastade ett dystert sken på denna ödsliga, öfvergifna boning, der sedan trenne mansåldrar intet människofjät hade genljudad.

Ett klart sken, som strömmade genom ett af den gamle Samuels fönster, tillkännagaf att den trogne väktaren vakade ännu.

Man föreställe sig ett temligen stort rum, ända nerifrån och upp till taket paneladt med valnötsträ, som af ålder blifvit mörkbrunt, nästan svart. Tvenne halfslocknade bränder ryka bland askan på härden; på karmen af denna spis, målad med grå granitfärg, ser man en gammal jernstake, försedd med ett smalt talgljus; bredvid denna ljusstake ligga tvenne dubbel-pistoler och en stor uddhväss jagtknif, hvars utsirade messingskaft är

från Ludvig den XV:s tidevarf; dessutom är en tung karbin upprest mot en af spiselpelarne.

De enda möbler, som syntes i detta rum, voro fyra bänkar, utan ryggstöd, ett gammalt ekskåp samt ett fyrkantigt bord med vridna fötter. På väggen voro symmetriskt upphängda en hop nycklar af olika storlek; deras antika form tillkännagaf deras höga ålder. Vid deras ringar suto skrifna lappar.

Det gamla ekskåpet stod öppet; dess ryggbräde, som dolde ett lönnrum, var nu undanskjutet, så att man kunde se en i muren infogad kassakista af jern. Dennas nu öppet stående lock visade det beundransvärda arbetet af en Florentinsk lässmed på sextonhundratalet, hvilket vida bättre än alla nutidens uppfinningar trotsade inbrott och all slags åverkan. Till yttermera säkerhet var, enligt fortidens sätt, en tjock matta af asbest utspänd på något afstånd rundtomkring kistan, för att skydda den, i händelse af eldsvåda.

Ett stort skrin af cederträ, hvilket haft sin plats inuti den stora kistan, stod nu framför densamma på en pall. Detta skrin innehöll en mängd papper och dokumenter, omsorgsfullt hopbundnade, hvarje bundt försedd med sin tillbörliga påskrift.

Vid skenet af en kopparlampa såg man den gamle Samuel sysselsatt med skrifvande i en liten lista, alltefter som hans hustru Bathseba dikterade för honom ur en anteckningsbok.

Samuel var vid denna tid ungefär åttiofva år gammal; men oakadt denna höga ålder var hans hufvud ännu betäckt af ett mycket yfvigt och krusigt grått hår. Han var liten, mager, muskulös, och de sprittande rörelserna i hela hans kropp utvisade att åren ej ännu försvagat hans kraft och verksamhet, ehuru han utom hus och hos grannarne, der han visade sig ganska sällan, låtsade vara barn på nytt, alldeles som Rodin hade sagt till abbé d'Aigrigny.

En gammal mellanbrun kamlottnattrock med vida ärmar insvepte gubbens gestalt, ända ned till fötterna.

Samuels drag gäfvö en bild af den rent orientaliska människostammen. Hans hy var blekgul, hans näsa krokig, hans haka skuggad af en liten snövit skäggtofs. De utstående kindknötorna kastade en temligen stark skugga öfver de infallna och skrynkliga kinderna. Gubbens fysiognomi var full af förstånd, slughet och skarpsinnighet. Hans höga och breda panna vittnade om ärlighet, uppriktighet och beslutsamhet. — Ögonen, svarta och lysande, som Arabernes, hade en på en gång mild och genomträngande blick.

Hans hustru, Bathseba, femton år yngre än han, var lång till vexten och alldeles svartklädd, undantagandes den långa mössan, som var af hvit linong, tätt veckad, och genom sin form erinrade om de fordna holländskornas allvarsamma hufvudbonad. Judinnans bleka och stränga ansigte, bar spår af en ovanlig skönhet, fullkomligt i biblisk karakter. Några veck i pannan, härrörande af den nästan beständiga sammandragningen af de grå ögonbrynen, utvisade att denna qvinna ofta tyngdes af en djup sorgbundenhet.

Just i detta ögonblick uttryckte Bathsebas anlete en ousäglig smärta; hennes blick var stirrande, hufvudet nedsänkt mot bröstet. Hon hade låtit sin högra hand, hvaruti hon höll en liten anteckningsbok, nedfalla på knäet; med den andra handen kramade hon konvulsiviskt en tjock, becksvart härslinga, som hon bar om halsen och hvilken sammanhölls af ett fyrkantigt guldslås, af en tums diameter. Under en liten glasskifva, som betäckte detta slås, alldeles som glaslocket på ett helgonskrin, syntes en lärftsbit, väl sammanviken och helt och hållet betäckt af purpurroda fläckar; det var färgen af längesedan torkadt blod.

Efter några ögonblicks tystnad, hvarunder Samuel skref på sin förteckning, sade han helt högt, genomläsande hvad han skrivit:

— "På andra sidan 5000 stycken österrikiska metalliques af 1000 gulden, och datum, d. 19 Oktober 1826."

Efter denna uppläsning tillade Samuel, under det han upplyfte hufvudet och vände sig till sin hustru:

— Är det så, Bathseba? . . . Har du jemfört med anteckningsboken?

Bathseba svarade icke.

Samuel betraktade henne och då han såg henne så djupt bedröfvad, ropade han med ett uttryck af orolig ömhet:

— Hvad fattas dig? . . . Min Gud, hvad fattas dig?

— Den 19 Oktober 1826, sade hon, långsamt och med oupphörligt stirrande ögon, och kramande med sin venstra hand ännu hårdare den svarta härflåtan, som hon bar på halsen. — Det är ett olyckligt datum, Samuel, mycket olyckligt . . . Det var sista gången vi fingo bref från . . .

Bathseba kunde icke fortfara. Hon uppgaf ett smärtsfullt klagorop och dolde sitt ansigte i händerna.

— Ack, jag förstår dig, återtog gubben med bruten röst. — En far kan bli förströdd af sina myckna göromål; men en mors hjerta vakar beständigt.

Samuel kastade pennan ifrån sig och stödde, djupt bedröfvad, sin panna mot båda händerna.

Bathseba återtog snart, liksom hade hon funnit ett bittert behag i sina sorgliga minnen:

— Ja — den dagen var den sista, då vår son . . . vår älskade Abel skref oss till . . . Det var från Tyskland . . . Han skref att han, enligt din anvisning, hade placerat de härifrån medförda fonderna . . . och att han ämnade begifva sig till Polen, i anledning af en annan affär.

— Och i Polen fann han martyrdöden, återtog Samuel. — Utan skäl, utan bevis blef han anklagad för kontrabandshandel. Den ryske guvernören behandlade honom med mycken stränghet, och han dömdes till döden.

— Och vår Abel, som var så god, så ärlig, så rättänkande, dog under slagen . . . dog af blygsel, så väl som af smärta . . . återtog Bathseba, skälvande och vridande händerna. — En af våra bröder erhöi, med mycken svårighet, tillåtelse att få begrafva honom. — Denne vän afklippte hans vackra svarta hår; — och detta hår, samt en linnelapp,

färgad med vår sons blod, är allt hvad vi ha kvar af honom, tillade den gamla qvinnan, snyftande.

Och dervid höljde hon med konvulsiviska kyssar både hårslingen och det stora guldläset.

— Ack! suckade Samuel, aftorkande sina tårar — ty äfven han hade gråtit vid den sönderslitande hågkomsten, — åtminstone har icke Herren frångagit oss vårt barn, förrän det led till slut med det uppdrag, som vår familj, under halftannat sekel, så troget uppfyllt. — Hvertill dog vi nu, här på jorden? . . . tillade gubben, med sorglig bitterhet. — Är icke vår pligt uppfyllt? . . . Innesluter icke denna lista en kunglig förmögenhet? — Skall icke detta, sedan hundrafemtio år igenmurade hus denna morgon öppnas af ättlingarne till min stamfaders välgörare?

Då Samuel uttalade dessa sista ord, blickade han sorgset mot det stora stenhuset, som han kunde se genom fönstret.

Just nu grydde dagen.

Månen hade gått ner. Den fyrkantiga utbyggnaden på taket, äfvensom de höga skorstenarne, aftecknade sig mot det klara, stjerströdda himlahvalfvet.

Hastigt bleknade Samuel, steg häftigt upp och sade till sin hustru, med darrande röst, under det han med handen pekade på trädgårdshuset:

— Bathseba! . . . Se . . . se! . . . de sju ljuspunkterna, liksom för trettio år sedan.

Verkligen förhöll det sig så, att de sju runda öppningarne, fordom anbragta i takutbyggnadens bleckplåtar och satta i form af ett kors, nu lyste såsom sju tindrande stjernor; aldeles som om någon kunnat komma in i det väl igenmurade huset och der åstadkommit en herrlig upplysning.

TIONDE AFDELNINGEN.

DEN TRETTONDE FEBRUARI.

I.

DEBET OCH CREDIT.

Under några ögonblick förblefvo Samuel och Bathseba stående aldeles orörliga, med ögonen fästade på de sju lysande punkterna, som från takets utbyggnad strålade genom den borttågande nattens sista töcken, under det att bakom huset horisonten började lysa af ett ljusrödt sken, som förkunnade morgonrodnadens ankomst.

Samuel bröt först tystnaden. Han yttrade till sin hustru, och for med handen öfver pannau:

— Den smärta, som minnet af vår olycklige son har förorsakat oss, har hindrat oss från att lugnt tänka på saken, och att ihågkomma att för oss bör det ej vara något olycksbådande i denna tilldragelse.

— Hvad säger du, Samuel?

— Sade icke min far mig flera gånger, att han och hans förfäder hade, åtskilliga gånger, sett detta samma sken, likväl med långa mel-lanskof.

— Ja, Samuel; och utan att de, mer än vi, kunde förklara detta underverk.

— Liksom min far och min farfar trodde, höra äfven vi tro att en för oss obekant ingång, så väl på deras tid, som i vår tid, lemnar till-träde åt folk, som i denna urgamla boning hafva någon hemlighetsfull pligt att uppfylla. — Ännu en gång: — min far sade att jag aldrig skulle oroa mig öfver dessa besynnerliga omständigheter, . . . hvilka han för-utsade och som under trettio års förlopp nu inträffat för andra gången.

— Det må vara, Samuel; men mig förskräcker det och jag finner deri något öfvernaturligt.

— Underverkens tid är förbi, svarade Samuel, sorgset skakande på hufvudet. Många af de gamla husen i detta kvarter hafva underjordiska kommunikationer med vidt aflägsna ställen. Man påstår till och med, att några bland dem hafva gångar under jorden, hvilka sträcka sig ända till Seinen, ja ända till katakomberna . . . Säkerligen har detta hus en dylik, och de personer, hvilka så sällan komma dit, praktisera sig in på det sättet.

— Men den upplysta utbyggnaden? . . .

— Enligt den bland papperen förvarade planritningen till detta hus, vet du att denna utbyggnad, som består af idel glasfönster, utgör lan-terninen till den så kallade stora sorgsalen, belägen i husets öfversta våning. Som der råder ett fullkomligt mörker, i anseende dertill att alla fönstren äro stängda, måste man nödvändigt betjena sig af ljus, för att uppkomma i denna sorgsal; ett rum som, enligt hvad man påstår, skall innehålla många besynnerliga . . . många ohyggliga saker, tillade den gamle juden, rysande.

Bathseba betraktade, lika uppmärksamt som heunes man, de sju lysande punkterna, hvilka bleknade ju mer dagen började nalkas.

— Det måtte väl vara som du säger, Samuel, att underverket kan sålunda förklaras, sade gubbens hustru. För öfrigt är detta en så märk-värdig dag för familjen de Rennepont, att vi ej böra förundra oss om den föregås af en underlig syn.

— Men betänk, återtog Samuel, att under ett och ett halft århundrade har detta sken synts flera gånger. Det finns således en annan fam-ijl, hvilken, liksom vi, har, från slägtled till slägtled, egnat sig åt uppfyllandet af en beligt pligt.

— Men hvad är det för en pligt? frågade Bathseba. Kanske att i dag allt skall upplysas.

— Se så, se så, Bathseba, återtog Samuel, och spratt upp ur sina drömmerier, som om han förebrätt sig sin sysslolöshet. Han pekade på cederskrinet. Se, sade han, det är dager redan, och innan klockan åtta måste ju innehållet af denna kassakista uppskrifvas, dessa ofantliga sum-

mor sammanräknas, så att de ordentligt kunna lemnas i deras händer, som dertill äro berättigade.

— Du har rätt, Samuel, svarade Bathseba, sorgset. Denna dag tillhör icke oss . . . Det är en högtidlig dag . . . och det skulle kunna vara en skön, mycket skön dag, om sköna dagar ännu kunde uppgå för oss.

— Bathseba, sade Samuel, fattande sin hustrus hand. Vi borde åtminstone ha känslor för den ljufva tillfredsställelsen af troget uppfyllda pligter. Har icke herren varit oss mycket nådig, ehuru Han pröfvat oss hårdt, genom vår älskade sons död? . . . Är det icke en stor Guds nåd, att tre slägtleder af min familj kunnat företaga, fortsätta och fullborda detta stora verk?

— Ja, Samuel, svarade judinnan, vänligt. Och för dig åtminstone måste med denna tillfredsställelse blanda sig en känska af lugn och belåtenhet, ty då klockan slår tolf i dag, blir du befriad från ett oerhördt ansvar.

Och Bathseba pekade på kassakistan.

— Det är santt, återtog den gamle mannen; jag skall heldre se dessa ofantliga rikedomar i händerna på dem, hvilka de med rätta tillhöra, än i mina. Men som jag i dag måste lemna dem ifrån mig, vill jag ännu en gång genomse att allt är rätt. Jag skall genomse kassan och du skall taga annotationsboken och kollationera.

Bathseba gjorde en jakande böjning på hufvudet. Samuel tog pennan och öfverlemnade sig med hela sin uppmärksamhet åt banknoternas uppräknande; under det hans hustru, mot sin vilja, återsjönk i sina sorgsna minnen, som det olyckliga nämmandet af ett visst datum hade hos henne uppväckt, emedan det återkallade hennes sons ohyggliga död.

Låt oss nu kasta en hastig blick på den enkla, men till utseendet så romaneska historien af dessa 50,000 riksdaler i guld, som, tack vare den ändamålsenliga, kloka och samvetsgranna föreningen, hade, under loppet af halftannat århundrade, vuxit till en summa vida öfverstigande de fyra-tio millioner, som abbé d'Aigrigny på höft antog, under det han beräknade en mängd afbränningar och förluster, genom bankrutter och dylikt, som under alla dessa år hade kunnat tillstöta de olika disponenterna.

Då det nämnde kapitalets historia är alldeles oskiljaktig från Samuels och hans familjs, gå vi att säga några ord om dessa judar, hvilka under tre slägtleder förvaltadt penningarna.

Omkring år 1670, således många år före sin död, hade Marius de Rennepont, under en resa i Portugal, genom sina mäktiga vänner och sina hos regeringen gällande förböner, lyckats rädda en stackars jude, som för en religionssak blifvit af inquisitionen dömd att brännas.

Denne jude hette Isak Samuel och var färfader till den nuvarande vaktaren af huset N:o 5 vid Saint-François-gatan.

Ädelmodiga menniskor fästa sig ofta vid dem som de gjort tjänster, lika mycket som dessa fästa sig vid sina välgörare. Efter att hafva, genom säkra underrättelser, inhemtadt att Isak, som i Lisabon dref en liten vexelhandel, var ärlig, driftig och arbetsam, föreslog herr de Rennepont, som i Frankrike hade ansenliga egendomar, juden att följa honom dit och

blifva hans förvaltare. Det oerhörda misstroende, hvarmed israeliterne i alla tider blifvit förföljde, hade då nått sin höjd. Isak blef således i dubbelt hänseende tacksam emot herr de Rennepont: först emedan denne räddat hans lif, och sedan derföre att han satte förtroende till en judes redlighet.

Med glädje emottog han det gjorda anbudet och lofvade heligt att med lif och själ vara den tillgifven, som frelsat honom från en neslig och grym död, och som dernäst kunde tro honom äga hederskänsla och ärlighet, honom, en stackars jude, tillhörande en allmänt missaktad, hatad och förkastad menniskostam. Herr de Rennepont, en frisinnad man, med ädelt hjerta och upplyst förstånd, hade icke bedragit sig i sitt val. Hans förmögenhet — så länge det förunnades honom att äga den — förkofrades på ett förundransvärdt sätt under Isak Samuels händer. Denne, som var begåfvad med en utmärkt skicklighet i affärer, använde denna uteslutande till sin älskade herres och välgörares bästa.

Nu utbröt öppet den förföljelse mot herr de Rennepont, hvilken hans fiender länge i hemlighet underbläst. Hans olycka var oundviklig. Hela hans egendom konfiskerades och lemnades såsom hedersskänk åt hans anklagare, de vördige fäderna af jesuitorden. Dold i den fristad, hvarest han sedan på ett våldsamt sätt slutade sina dagar, lät han kalla Isak Samuel till sig i enrum. Åt denne förtrogne tjänare öfverlemnade han nu 50,000 ecus i guld, den enda kvarlefvän af hans hittills omätliga förmögenhet. Den trogne tjänaren måste lofva att förrenta denna summa och föröka den, medelst den årliga rentans läggande till kapitalet. Om han hade en son, så skulle denne, vid fadrens död, ikläda sig samma förpligtelse. Hade han ingen son, så skulle han öfverläta den ansvarsfulla affären åt någon nära anförvandt, på hvilken han fullkomligt kunde lita, och som vore redlig och skicklig nog att öfvertaga denna befattning, hvarmed en anseelig lön var förenad. Denna förvaltning skulle sålunda fortfarande öfvergå från släkting till släkting, till halftannat århundrade vore tilländalupet. Dessutom bad Marius de Rennepont juden Isak, att han skulle, under hela sin lifstid, vakta huset vid Saint-François-gatan, der han skulle erhålla passande boningsrum, samt att äfven hans efterkommande skulle bibehålla denna bostad.

Om också Isak Samuel ej haft några barn, så skulle dock den enighet, som man vanligen finner inom judiska familjer, hafva underlättat utförandet af herr de Renneponts sista vilja. Isaks släktingar skulle hafva delat hans tacksamhet mot sin välgörare, och de och deras efterkommande skulle samvetsgrannt hafva uppfyllt en af honom ingången förbindelse. Men Isak fick, flera år efter de Renneponts död, en son.

Denne son, Levi Samuel, född 1639, hade med sin första hustru inga barn. Efter hennes död ingick han, ehuru sextio år gammal, ett nytt gifte, och 1750 blef honom född en son, David Samuel, den siste vaktaren af det gamla huset på Saint-François-gatan, hvilken år 1852, tidpunkten för vår berättelse, var åttiotvå år gammal, men som, hvad kropps- och själsstyrka beträffade, hade allt hopp att uppnå en lika hög ålder som hans fader, hvilken blef nittiotre år gammal. — Abel Samuel, hans enda

born; denne älskade son, hvilken han och Bathseba så bittert saknade, var född 1790 och hade, vid tjugusex års ålder, dött i Polen.

Sedan man genomgått denna enkla genealogi, skall man lätt begripa huru utförandet af herr de Rennepons sista vilja ganska mycket underlättades deraf, att hvar och en af de nämnde tre medlemmarne utaf släkten Samuel konnit en så ovanligt hög ålder. De hade från far till son, från son till souson, bibehållit sig såsom vaktare af det gamla igenmurade huset och sålunda knutit ett slags föreningsband mellan det sjuttonde och det nittonde århundradet. Herr de Rennepont hade förklarar för den nuvarande Samuels farfar, det han önskade att den åt hans trogne tjänares förvaltning anförtrodda summan ej måtte förrentas högre än mot fem procent, på det att den måtte, efter den långa tiden, kunna öfvergå till hans efterkommande, ren och fri från alla olagliga spekulationer.

Samuels trosförvandter, hvilka uppfunnit vaxlar — en uppfinning, som under medeltiden tjänade dem till att på ett hemlighetsfullt sätt förflytta betydande penningesummor från den ena ändan af verlden till den andra, dölja sin förmögenhet och skydda sig mot sina fienders rofgirighet, — judarne, med ett ord, hvilka ända till slutet af sjuttonde århundradet nästan ensamma drefvo vaxelhandel, hjälpte villigt och troget familjen Samuel med dess penningetransaktioner. Ända till år 1820 insatte Samueliterna sina, småningom till ett ofantligt belopp förökade, summor hos judiska bankirer eller annars hos de rikaste judiska handelshus i Europa. Detta säkra och hemlighetsfulla förfarande hade gjort det möjligt för den siste vaktaren af huset N:o 3 på Saint-François-gatan att utan någons vetskäp, medelst vaxlar och skuldebref, sammanhopa ofantliga kapitaler. Just under hans förvaltning hade summan, genom rentornas bifogande, uppnått en nästan oberäknelig storlek, då deremot hans far och särdeles hans farfar hade, jämförelsevis, blott obetydliga kapitaler att förvalta.

Ehuru det blott var fråga om att ständigt hafva goda och säkra tillfällen till penningarnas utlåning, så att de aldrig behöfde ligga ofruktbara, erfordrades dock mycken finansiell skicklighet för att ernå detta mål, synnerligast sedan kapitalet öfverstigat femtio millioner. Den siste Samuel, bildad i sin faders skola, utvecklade i hög grad denna skicklighet, hvilket bäst skall bevisas af det nedan anförda.

Ingenting kan vara ädlare, aktingsvärdare och mera rörande än förfarandet af denna israelitiska släkt, som gemensamt uppfyller den tacksamhetspligt, hvilken en bland dem åtagit sig; denna släkt, som under en tid af tre generationer, med mycket förstånd, oafslätlig flit och en berömvärd oegennytt, helt och hållet egnar sig åt förvarandet och tillväxten af denna oerhörda förmögenhet, hvaraf de sjelfva ej vänta den ringaste del, och som, tack vare deras ärlighet, skall hel och oförskingrad komma deras stamfaders välgörares afkomlingar tillhanda.

Ingenting kan slutligen vara mera hedrande för den lifdömde, som anförtror summan, och för juden, som emottager den, än detta enkla utbyte af ord, af värma böner och heliga försäkringar, utan någon annan

borgen, än ömsesidig högaktning och välgrundadt förtroende; helst i fråga om affärer, hvilkas resultat ej skall spörjas förrän efter hundraftio år.

Efter att uppmärksamt hafva genomläst sin inventeringsnota, sade Samuel till sin bustru:

— Jag är säker på riktigheten af min summering. Vill du nu i annotationsboken, som du har i handen, kollationera de summor jag infört i kassacotot. Jag skall med detsamma förvissa mig om att titlarne äro riktigt klassificerade i skrinet; ty jag skall ju denna morgon, då man öppnar testamentet, öfverlemnna alltsammans åt notarien.

— Börja då, min vän; jag följer med, sade Bathseba.

Samuel läste följande, under det han, i och med detsamma, eftersåg i skrinet om allt var rätt.

Debent.   Herr M. de Renneponts Arfvingar.   Credunt.

2,000,000 francs renta i franska femprocents-obligationer, ställde på uppgifne namn och ordres, inköpte från 1823 till 1832, enligt bokförde specifikationer, efter medelkurs af 99 fr. 50 c.	39,800,000	150,000 francs år 1682 lemnade af Hr de Rennepont till Isak Samuel, min farfar, och förentade successift af honom, min far och mig, till 5 proc. renta, med årlig afslutning och rentans läggande till hufvudstolen, hafva gifvit, enligt bilagde räkenskaper	223,950,000
900,000 francs renta i franska treproc.-obligationer, under diverse titlar, inköpte under nämnde år till medelkurs af 74 fr. 23 c.	22,275,000	Hvarifrån likväl afgå, enligt här bifogade specifikationer, för oförutsedda förluster genom cessioner, för omkostnader och arfvoden utbetalte åt diverse personer, äfvensom i lön åt de tre slägtlederne af förvaltare	13,773,000
5,000 aktier i franska banken, inköpte öfverhufvud å 1,900 fr.	9,500,000		
3,000 kanal-aktier (auctions des Quatre Canaux), i certifikat öfver sagde aktiers vederbörliga deposition hos bolaget, inköpte efter medelkurs af 1,113 fr.	3,345,000		
123,000 scudi renta i neapolitanska obligationer, efter medelkurs af 82 fr. 2,050,000 scudi: gör å 4 fr. 40 c. scudon	9,020,000		
5,000 österrikiska metalliques, om 1,000 gulden till medelkurs af 93 gulden. 4,650,000 floriner, hvarje florin beräknad till 2 fr. 50 c.	11,625,000		
73,000 L. sterl. renta, i engelska treprocents consols, å 88 $\frac{1}{2}$. — 2,218,750 L. sterling å 23 fr.	53,468,750		
1,200,000 gulden i holländska 2 $\frac{1}{2}$ proc. obligationer å 60 francs. — 28,860,000 nederländska gulden, å 2 fr. 10 c.	60,606,000		
Diverse bankosedlar samt guld- och silfvermynt	535,250		
Summa francs	212,175,000	Summa francs	212,175,000

Paris den 12 Februari 1832.

— Det är ganska riktigt, yttrade Samuel, efter att ännu en gång hafva betraktat de i skrinet ordnade sedelbuntarne. Rennepontska arf-
N:o 24.   13*.

vingarne hafva således att i mynt och säkra statspapper lyfta *Tvåhundra tolf millioner, ett hundra sjuttiofemtusen francs.*

Och gubben såg på sin hustru med en min af välgrundad stolthet.

— Detta är otroligt! . . . ropade Bathseba. Väl visste jag att en ofantlig förmögenhet var i dina händer, men aldrig hade jag trott att 150,000 francs skulle, efter hundrafemtio år, kunna vexa till en sådan otrolig, oerhörd summa.

— Och likväl är det så, Bathseba, svarade gubben lugnt. Min farfar, min far och jag hafva alltid med trohet och outtröttligt nit sökt förvalta dessa fonder. Tvifvelsutan har det fordrats mycken urskilning och klokhet i valet af hus, hvarest man kunde insätta dem, synnerligast vid de kommersiella kriserna före och under revolutionen; men för oss har det varit lätt, i ansende till våra förbindelser med våra öfver hela vida världen spridda trosförwandter. Och likväl har hvarken jag eller någon af mina föregångare tillåtit oss att taga mer än laglig renta; ty de muntliga föreskrifter, dem min farfar erhöll af herr de Rennepont, förbjödo oss att taga mer än fem procent. I hela handelsverlden finnes ingen renare och på redligare sätt vunnen förmögenhet än denna. Skulle ej den oegennyttiga föreskriften bundit oss, så hade, genom begagnandet af gynnande omständigheter och konjunkturer, den nuvarande summan vida öfverstigit tvåhundra tolf millioner.

— Är det möjligt? . . . ropade judinnan.

— Ingenting är enklare, min goda Bathseba. Hela världen vet att ett kapital är efter fjorton år fördubbladt, medelst tilläggande och kapitaliserande af den årliga rentan å fem procent. Betänk nu, att på hundra femtio år är det tio gånger fjorton och att de första hundra femtio tusen francs sålunda blifvit hvarvt fjortonde år fördubblade. Det som nu till den grad förvånar dig, att du knappt förmår fatta dess möjlighet, är helt enkelt, i fall man besinnar följande: Det var år 1682 som herr de Rennepont åt min farfader anförtrodde 150,000 francs. Denna summa, förrentad så — med rentan årligen lagd till kapitalet, och således renta på renta — som jag nyss sagt dig, skulle fjorton år derefter, d. v. s. 1696, utgöra 500,000 francs. Dessa, fördubblade till år 1710, utgjorde 600,000 fr. Vid min farfars död, 1719, steg summan redan till nära 1,000,000. År 1724 borde den uppgå till 1,200,000 fr.; 1753 till 2,400,000 fr.; 1752, två år efter min födelse, steg den till 4,800,000 fr.; 1766 till 9,600,000 fr.; 1780 till 19,200,000 fr.; 1794, tolf år efter min fars död, till 38,400,000 fr.; 1808 till 76,800,000 fr.; 1822 till 154,600,000 fr. och nu, då man tillägger tio års renta, borde den utgöra omkring 225,000,000. Men förluster och oundvikliga utgifter hafva gjort att den inskränker sig till 212,175,000 fr.; hvilken summa nu inneslutes i detta skrin.

— Nu förstår jag dig min vän, sade Bathseba, tankfull. Men hvad det är för en beundransvärd sak med den der förökelsen, och hvad stora saker man i en framtid skulle kunna uträtta medelst det närvarandes inskränkta tillgångar!

Detta har sannolikt varit herr de Renneponts tanka. Ty enligt hvad

min far sade, hvilken bört det af sin far, skulle herr de Rennepont varit en af sin tids största snillen. — Så talade Samuel, under det han igenläste skrinet.

— Gud gifve att hans ättlingar vore värdiga så stora rikedomar och gjorde ett godt bruk deraf! suckade Bathseba och steg upp.

Det var nu full dager, klockan var sju på morgonen.

— Murarena skola snart vara här, yttrade Samuel och nedsatte åter skrinet i kassakistan, som var dold bakom det stora valnötskåpet. Liksom du, Bathseba, är jag nyfiken att se herr de Renneponts arfvingar, som skola infinna sig här.

Två eller tre starka slag med portklappen hördes i samma ögonblick. Gårdshundarnes högljudda skällande förenade sig med detta buller.

Samuel yttrade då till sin hustru: Det är säkert de omtalade murarena, som notarien skulle hitsända, tillika med sin skrifvare. Vill du vara god och ordna alla de här nyckelknipporna, efter deras särskilda påskrifter, jag kommer snart och hemtar dem.

Samuel skyndade derefter ut och gick utför trappan temligen lätt och fort, för att vara så gammal. Han närmade sig till porten, öppnade försigtigt en liten lucka och såg tre arbetskarlar, klädde som murare, åtföljde af en ung svartklädd man.

— Hvad vill ni? . . . frågade den gamle juden, för att, innan han öppnade, förvissa sig om att de anlände personerna voro de rätta.

— Jag är, svarade skrifvaren, bitskickad från notarien Dumesnil, för att öfvervara den tillmurade portens öppnande. Se här ett bref från min principal, till Samuel, vaktaren af detta hus.

— Det är jag, min herre, sade juden. Var god och kasta ned brefvet i lådan, så skall jag taga det.

Skrifvaren efterkom hans begäran, men dervid höjde han på axlarna, ty han fann gubbens misstänksamhet alltför löjlig.

Den gamle vaktaren öppnade lådan, tog brefvet, gick till andra ändan af porthvalfvet för att granska det vid full dager, och jmförde noggrannt underskriften på detta bref och ett annat af samma hand, som han förut erhållit och som han bar i fickan af sin vida morgonrock. Efter detta försigtighetsmått band han vid Kojan de förut lösa hundarne och gick slutligen att öppna porten för skrifvaren och murarena.

— För tusan min beskedlige gubbe, ropade skrifvaren, och inträdde — om det vore fråga om att slippa in i ett befästadt slott, så kunde det aldrig tillgå med större formaliteter.

Juden lugade sig utan att svara.

— Är ni döf, min kära vän? ropade den unge mannen, sättande sin mun intills Samuels öra.

— Nej min herre, svarade gubben småleende, och gående några steg utom hvalfvet, hvarefter han tillade, pekande på det stora huset:

— Se der, min herre, är den tillmurade porten, som skall öppnas; äfvenledes måste jernramen med blyluckorna borthrytas från det andra fönstret der till höger.

— Hvarföre icke öppna alla fönstren? frågade skrifvaren.

— Emedan de föreskrifter jag fått, i egenskap af husets vaktare, lyda så.

— Och hvem har gifvit dessa föreskrifter?

— Min far, som erhållit dem af sin far, hvilken åter hade dem af sjelfve ägaren till detta hus . . . En gång då jag ej mer har något att säga här, och huset kommer i sin nye ägares händer, så handlar han som honom godt synes.

— Må göra! sade skrifvaren, temligen förundrad. Derefter vände han sig till murarena och tillade: Detta arbete tillhör er, mina vänner! Bryt upp porten och fråntag blyluckorna, men blott på andra fönstret till höger.

Meden arbetskarlarna lagade sig till att under öfverinseende af notariens skrifvare gripa verket an, stannade en vagn utanför porten och Rodin, åtföljd af Gabriel, inträdde i huset N:o 3 på Saint-François-gatan.

II.

ARFVINGEN.

Samuel gick att öppna porten för Gabriel och Rodin. Denne sedan yttrade till juden:

— Min herre, är det icke ni som ser efter huset här?

— Jo min herre, svarade Samuel.

— Herr abbé Gabriel de Rennepont, som ni här ser, återtog Rodin, pekande på sin följeslagare, är en af den Rennepontska familjens ättlingar.

— Å! så mycket bättre, min herre, ropade nästan ovillkorligt den gamle juden, förtjust af Gabriels engalika utseende; ty den unge prestens ädelhet och själsrenhet afspeglade sig i hans blick, ljufvare än en erkeengels, och på hans hvita panna, redan krönt af martyrglorian.

Samuel betraktade Gabriel med en nyfikenhet, blandad med det lifligaste deltagande och den varmaste välvilja; men som han fann att detta tysta betraktande skulle bli besvärlig för den unge mannen, sade han:

— Min herre; notarien kommer ej förrän klockan tio.

Gabriel såg på honom med förvåning och sade:

— Hvilken notarie, min herre?

— Pater d'Aigrigny skall förklara er alltsammans, inföll hastigt Rodin, som derefter vände sig till Samuel, yttrande:

— Vi hafva kommit något för tidigt. Kunde vi icke få gå in nägorstädes, för att afvakta notariens ankomst?

— Om ni vill vara god och stiga in till mig, så skall jag följa er dit, svarade Samuel.

— Jag tackar er; detta tillbud antager jag gerna, genmälte Rodin.

— Var då så goda och följ mig, mina herrar! bad den välvillige gubben.

Några ögonblick derefter inträdde Socius och den unge presten, led-sagade af Samuel, i ett af de rum på nedra botten, som denne bebodde, och som hade utsigt åt gården.

— Abbé d'Aigrigny, som varit herr Gabriel de Renneponts förmyndare, kommer snart och frågar efter oss, tillade Rodin. Var god och släpp in honom när han kommer.

— Det skall jag icke underlåta, svarade Samuel, och gick ut.

Gabriel och socius blefvo allena.

Den intagande mildhet och ödmjukhet, hvaraf den unge prestens anletsdrag vanligen buro stämpel, och som gaf ett så outsägligt behag, ett så rörande uttryck åt den älsklige missionärens blickar, hade nu lemnat rum för ett märkligt uttryck af sorgsenhet, beslutsamhet och stränghet. Rodin, som på några dagar icke sett Gabriel, blef obehagligt öfverraskad af den förändring han hos denne varseblef. Också hade han uppmärksamt betraktat honom under färden från Rue des Postes till Rue-Saint-François.

Den unge mannen bar nu, liksom vanligt, en lång svart prästrock, som gjorde blekheten af hans fina, genomskinliga hy ännu mera märkbar.

När juden gått ut, sade han med stadig röst till Rodin:

— Vill ni en gång säga mig, min herre, hvarföre det under så många dagar varit mig omöjligt att få tala med hans vördighet, pater d'Aigrigny? Hvarföre har han valt detta hus, för att bevilja mig ett samtal?

— Jag kan omöjligen besvara dessa frågor, genmälte Rodin med största köld. Pater d'Aigrigny måste snart vara här; då får han sjelf afhöra och besvara edra frågor. Allt hvad jag kan säga er, är att det förestående samtalet ligger abbé d'Aigrigny på hjertat, lika mycket som er. Att han till sammankomsten valt detta hus, är derföre att ni, för er egen fördels skull, måste infinna er här. Ni känner nog det der alltsammans, ehuru ni för vaktaren af detta hus låtsade någon förundran, när han nämnde notarien.

Under det Rodin yttrade dessa ord, fästade han en ogement forskande blick på Gabriel, hvars ansigte uttryckte ingenting annat än förundran.

— Jag förstår er icke, svarade han. Hvad fördel kan jag hafva af att infinna mig här i huset?

— Se så, se så . . . man vet nog . . . det är omöjligt att ni icke skall veta alltsammans, återtog Rodin, som fortfor att gifva akt på Gabriel.

— Jag har sagt er, min herre, att jag ej vet hvarföre jag är här, inföll Gabriel, särad af Rodins påstående.

— Och hvad hade er fostermor för ärende i går? Hvarföre tillät ni er på eget bevåg att emottaga henne i ert rum, utan särskild tillåtelse af abbé d'Aigrigny? . . . frågade Rodin. Allt detta fick jag veta denna morgon, fortfor han. Talade icke er fostermor om vissa familjpapper, som man funnit i er ficka, då ni upptogs?

— Nej, min herre, sade Gabriel. På den tiden lemnades papperen till min fostermors bigifar, och sedermera hafva de kommit i abbé d'Aigrignys händer. Det är för första gången efter många, många år, som jag nu hör dessa papper nämnas.

— Således vill ni påstå att det icke var i anledning af dessa papper som Fransiska Baudoin i går begärde ett samtal med er? återtog Rodin envist, och läggande tonvigt på hvarje ord.

— Min herre, der är nu andra gången, som ni sätter mina ord i tvif-

velsmål, sade den unge presten fogligt, under det han med ansträngning qvafde en rörelse af ovilja. Jag försäkrar er att jag säger sanningen.

— Han vet ingenting, tänkte Rodin; ty han kände Gabriels uppriktighet för mycket, för att ännu efter denna bestämda förklaring hysa något tvifvel.

Jag tror er, yttrade socius; men den der tanken föll mig in, då jag fick veta att ni haft ett enskildt samtal med er fostermor, och då jag inom mig letade efter skälet, hvarföre ni kunde tillåta er öfverträda pater d'Aigrignys uttryckliga befallning om fullkomlig afsöndring från allt slags umgänge — en befallning som från er bordt utstänga hvarje mänsklig varelse. Och ännu mer: emot alla regler inom vår Orden, tog ni er den friheten att stänga er dörr, hvilken skulle stå öppen, eller åtminstone på glänt, för att underlätta förmännens anbefallda vaksamhet öfver er person och edra företag. . . . Jag kunde ej förklara detta märkliga brott mot disciplinen annorlunda än genom nödvändigheten att hafva ett ytterst viktigt samtal med er fostermor.

— Det var vid en prest, och icke vid sin fosterson, som madam Baudoin önskade tala, svarade Gabriel med värdighet. Jag trodde mig ej höra vägra henne en sådan anhållan; och att jag stängde dörrn — det var derföre att den goda qvinnan ville bigta för mig.

— Och hvad viktigt och maktpåliggande kunde då Fransiska Baudoin ha att bigta för er? frågade Rodin.

— Det skall ni få veta rättnu, när abbé d'Aigrigny kommer, ifall det är förenligt med hans vilja att ni skall veta det, svarade Gabriel.

— Dessa sista ord uttalade missionären med en så kort och afgörande ton, att de följdes af en lång tystnad.

Erinrom våra läsare att Gabriel hittills blifvit af sina förmän hållen i den djupaste okunnighet och fullkomligaste omedvetenhet angående de vigtiga familjangelägenheter, som fordrade hans närvaro i huset N:o 3 på Rue Saint-François. Fransiska Baudoin, fördjupad i smärta, söndersliten af ånger, hade, då hon dagen förut talade med honom, glömt säga att fröknarna Simons timliga väl berodde på deras inställelse i det ofvannämnde huset den 15 Februari, och om hon också erinrat sig det, så hade dock Dagoberts uttryckliga förbud hindrat henne att med den unge presten tala om denna affär.

Gabriel var således fullkomligt okunnig om de familjband, som förenade honom med marskalk Simons döttrar, med fröken de Cardoville, prins Dschalma, herr Hardy och Jacques Rennepont; med ett ord: om man nu hade yppat för honom att han var Marius de Renneponts afvinge, hade han säkert trott sig vara den enda lefvande ättlingen af denna familj.

Under den stund af fullkomlig tystnad, som efterträdde hans nyss så lifliga samtal med Rodin, sysselsatte Gabriel sig med att genom fönstret betrakta arbetskarlarnes ifriga arbete att rifva murningen, som täckte den ifrågavarande porten. Efter att hafva slutat detta första göromål, företogo murarena sig att lösbryta jernbommarne, hvilka fasthöll en tjock blyskifva, som täckte det yttre af porten.

I detta ögonblick inträdde pater d'Aigrigny i rummet, åtföljd af Samuel.

Innan Gabriel hunnit vända sig om, fann Rodin tillfälle att hviska till d'Aigrigny:

— Han vet ingenting, och hinduen behöfva vi icke frukta.

I trots af sitt konstlade lugn, var abbé d'Aigrigny mycket blek, och såg ytterst upprörd ut. Han kunde fullkomligen liknas vid en spelare, i ögonblicket af ett för honom afgörande kast, hvarpå hela hans lifs väl eller ve beror. Allt syutes ju hittills fullkomligt gynnande för jesuiternas afsigter, och likväl kunde han icke utan själsmarter tänka på de fyra timmar, som ännu återstodo af den utsatta tiden, då allt borde vara afgjort.

Gabriel hade vid d'Aigrignys inträde vändt sig om. Med en utsökt vänlighet, med hjertlighet i blick och åthäfvor samt småleendet på läpparne, nalkades patern med utsträckt hand den unga mannen, sägande:

— Min käre son, det har verkligen kostat bra mycket på mig, att ända tills i dag nödgas neka er det samtal, hvarom ni alltsedan er återkomst anhållit. Icke mindre smärtande har det varit för mig att nödgas hålla er i några dagars arrest. Ehuru jag har ingen förklaring att gifva er, i anledning af dessa mina befallningar, kan jag dock försäkra, att det är till er fördel som jag funnit mig föranlåten att så handla.

— Jag hör tro hvad ers vördighet försäkrar, svarade Gabriel, djupt bugande.

Den unge mannen kände mot sin vilja en obestämd fruktan; ty allt intill det ögonblick, då han i egenskap af missionär afreste till Amerika, hade pater d'Aigrigny, inför hvilken han aflagt det högtidliga, men hemiska löfte, som för alltid band honom vid jesuiternes samfund, på honom utöfvat ett förskräckande inflytande, ett inflytande som, alstradt af despotismen och beräknadt på förtryck och skrämsel, ej kan annat än göra äfven den ädlaste och mest frihetsälskande själ försagd och förfärad.

De första ungdomens intryck äro ontplånliga, och det var i dag första gången Gabriel, efter sin återkomst från Amerika, befann sig ansigte mot ansigte med den förfärlige abbé d'Aigrigny; således, churu han ej vacklade i det beslut han fattat, bedröfvade det Gabriel att han ej kunnat, såsom han hoppats, få hemta förnyad styrka under ännu ett samtal med Dagobert och Agricola.

D'Aigrigny var alltför stor människokännare, för att icke genast märka den förändring, som hos den unge presten föregått, samt ana denna förändrings möjliga orsak. Det intryck han fann sig göra på missionären, var honom dock ett lyckligt förbud, och han beslöt att fördubbla sin skenbara ömhet, sin inställsamhet och sin förledande vänlighet, förbehållande sig, ifall af behof, en motsatt mask, om den första ej gjorde nog intryck eller önskad verkan. Han yttrade således till Gabriel, medan han satte sig, under det att ynglingen och Rodin förblefvo stående i en vördnadsfull ställning:

— Min käre son, vi har önskat ett samtal med mig?

— Ja min far, svarade Gabriel, mot sin vilja nedslående sin blick inför sin förman's stora och guistrande grå ögon.

— Äfven jag har stora och viktiga angelägenheter att meddela er, återtog abbén; hör derföre först hvad jag har att förkunna, sedan skall jag afhöra er.

— Jag hör er, min far.

— Min älskade son, började pater d'Aigrigny med en öm och smältande ton; det är ungefär tolf år sedan er fostermors bigtfar vände sig till mig genom herr Rodin, som åtagit sig att blifva hans förespråkare, för att fästa min uppmärksamhet på er, och omtalade de ovanliga framsteg ni gjorde i Brödernas skola; jag gjorde mig närmare underrättad och inhemtade att ert exemplariska uppförande, er milda karakter samt er blygsamhet, i förening med ett för en så späd ålder ovanligt förstånd, förtjenade det lifligaste interesse. Från detta ögonblick fästade man ögonen på er, man märkte att ni fortfor i ert goda uppförande, och trodde sig hos er varseblifva ett lofvande ämne till något helt annat än en handverkare. Man öfverenskom således med er fostermor, och på mitt förord blef ni mottagen i en af vår Ordens uppfostringsanstalter. Sålunda aflyftades en betydlig börda från skulderna af den förträffliga qvinnan, som varit er i mors ställe, som med glädje såg ett barn, hvilket redan ingaf så stora förhoppningar, omhuldadt af vår faderliga ömhet och åtnjutande alla de oberäkneliga fördelarne af en religiös uppfostran. Är icke allt detta sannt, min son?

Det är alltsammans mycket sannt, min far, svarade Gabriel och ned-slog ögonen.

D'Aigrigny fortfor: — I samma mån, som ni tillvexte, utvecklade sig hos er en mängd sällsynta dygder. I synnerhet var er lydnad exemplarisk och er mildhet anmärkningsvärd. I alla slags studier gjorde ni förvånande framsteg. Jag var ännu okunnig om hvad yrke ni en gång skulle välja, men jag var dock säker att, i hvad lifvets förhållande ni än skulle komma, förblefve ni dock alltid en af kyrkans mest älskade söner. Jag bedrog mig ej i detta hopp; eller — för att tala mera enligt med sanningen: — ni har, min älskade son, vida öfvergått mina förhoppningar. Då ni, genom vänskapens ömma förtroende blef underrättad om att er värdfoga fostermor lifligt önskade det ni skulle ingå i vår Orden, motsvarade ni, på ett ädelt sätt, denna fromma kvinnas religiösa önsknin-gar, de ljufvaste önsknin-gar af denna ojemnförliga fostermor, som gjort så mycket för er . . . Men som Herren alltid är rättvis, så väl i straff, som belöningar, ville han att det mest rörande bevis på tacksamhet, som ni kunde gifva er fostermor, skulle på samma gång blifva er gagneligt, så väl för detta, som för det tillkommande lifvet, emedan just detta tack-sambetsbevis gjorde er till en medlem af vår heliga kyrka.

Vid dessa pater d'Aigrignys ord kunde Gabriel icke tillbakahålla en ofrivillig rörelse; ty han påmint sig dervid de sorgliga förtroenden Fransiska dagen förut hade meddelat honom; men han hejdade sig, då han märkte att Rodin, som stod med armbågen stödd mot spiselkanten, fortfor att envist och uppmärksamt betrakta honom.

Abbé d'Aigrigny fortfor:

— Jag vill icke dölja för er, min son, att detta ert beslut uppfyllde

mig med den innerligaste glädje. Jag såg i er ett af kyrkans tillkommande ljus och jag var stolt öfver att se detta ljus lysa midt ibland vårt samfund. Våra prof, så talrika, så svåra, så påkostande de än äro, har ni med ståndaktighet och heder genomgått. Ni har befunnits värdig att tillhöra oss och efter att i mina händer hafva aflagt en helig och oåterkallelig ed, som för alltid fäster er vid oss och vid vår Orden, en Orden, hvarigenom Guds ära på det värdigaste sätt förherrligas, önskade ni svara på vår Helige Faders kallelse till fromma själar, för att, som katolsk missionär gå att bland hedningarne predika kristna läran. Eburu sorgligt det var för oss och eburu svårt det föreföll oss att på längre tid skilja oss från vår älskade son, måste vi dock gifva vika för så ädla och Gudi behagliga böner. Ni reste, som ödmjuk missionär — ni har återkommit som ärofull martyr, och vi känna, vid denna er titel, en helig stolthet öfver att få räkna er bland oss. Denna hastiga öfversigt af det förflutna var nödvändig, min älskade son, för att komma till det, som följer . . . ty det är fråga om att . . . i fall möjligt är — ännu fastare tillknyta de band, som förena er med oss. Hör mig således min son! . . . detta är ett förtroende af yttersta vikt, icke allenast för er, men tillika för vår Orden, som . . .

— I det fallet, min far, ropade Gabriel lifligt, icke gifvande akt på att han föll pater d'Aigrigny i talet, i det fallet kan jag icke — bör jag icke höra er.

Och den unge presten blef dödsblek då han uttalat dessa ord; man kunde tydligen se på den nervösa ryckningen i hans anletsdrag, att en häftig strid föregick inom honom. Men snart hemtade han sig, erinrade sig den beslutsamhet, hvarmed han bemannat sig, upplyfte hufvudet och betraktade med stadig blick både d'Aigrigny och Rodin, hvilka, betagna af bestörtning, ej kunde framföra ett ord. Den ädle ynglingen fortfor:

— Jag upprepar det ännu en gång, min far, att om det är fråga om ett förtroende, som angår vår Orden, så är det mig alldeles omöjligt att afhöra hvad ni har att säga.

— I sanning, min son, yttrade pater d'Aigrigny, ytterst häpen; ni förorsakar mig en bestörtning utan like. Hvad fattas er? . . . Min Gud, hvad går åt er? . . . Edra anletsdrag äro förändrade . . . er sinnesrörelse är alltför stark, alltför synbar . . . Men så tala då! . . . Tala min son, . . . tala öppet och utan fruktan . . . Hvarföre kan ni icke höra mig?

— Det kan jag icke säga er, min far, förrän det tillåtes mig att äfven å min sida, göra en liten skildring af det förflutna . . . sådant det, nu på en tid, framställt sig för min själs öga. — Ni skall då begripa, min far, att jag ej är värdig ert förtroende, emedan ett stort svalg snart kommer att åtskilja mig och er.

Det vore ett fåfängt försök att beskrifva eller härma den blick, som, vid dessa Gabriels ord, vexlades mellan d'Aigrigny och Rodin. Socius började bita på sina naglar, under det han med ännu tillbakahållen vrede fästade sin huggormsblick på Gabriel. — Pater d'Aigrigny deremot blef likblek; en ymnig kallsvett öfversköljde hans panna. Han frågade sig

sjelf om — då han stod så nära målet — hindret skulle komma från Gabriel: från denne ende, för hvars skull alla dessa brott och ohyggligheter blifvit begångna, i afsigt att undanrödja alla medtäflare.

Denna tanke ingaf honom en vild förtviflan; men han beherrskade sig icke desto mindre; förblef lugn till det yttre och svarade, med yttersta förbindlighet:

— Det är mig omöjligt, min älskade son, att tro, det ni och jag någonsin skulle kunna bli skiljda af ett stort svalg . . . Om det icke vore det oändliga svalg af smärta, hvari jag skulle försänkas, i fall jag finge veta att någon gjort ett ogudaktigt försök att störa er själs frid. — Dock . . . tala . . . Jag vill höra er.

— Det är visserligen tolf år, återtog Gabriel med stadig röst och hvarvid han lifvades allt mer och mer, ju längre han talade: — Det är visserligen tolf år sedan jag, genom er åtgärd, min far, blef intagen i en af jesuiterordens skolor . . . Jag inträdde der med en varm, kärleksfull själ, full af ärlighet, full af förtroende. — Huru uppmuntrade man i början dessa barndomens oskattbara böjelser? . . . Jo — sålunda: — Jag minns mycket väl att samma dag jag kom, sade skolans föreståndare till mig, under det han för mig framställde tvenne gossar, något äldre än jag: "Se här de kamrater, som ni bör föredraga. — Ni tre skolen alltid spatsera tillsammans. — Vår Orden förbjuder allt samtal mellan två personer. Ordensreglorna föreskrifva ock att ni uppmärksamt skall afhöra hvad edra kamrater säga, för att kunna berätta mig det; ty de stackars barnen kunde möjligen, sig sjelfva ovetande, hafva några elaka tankar, eller väcka förslag till något otillbörligt. Dessutom, om ni älskar edra kamrater, måste ni underrätta mig om de fel de kunna begå, på det att mina faderliga förmaningar måtte i tid kunna rätta dem och sålunda bespara dem det strängare straffet för större fel. — Det är bättre att förekomma det onda, än att bestraffa det".

— Min käre son, sade pater d'Aigrigny, sådana ord yttrar man verkligen till hvarje lärjunge inom alla våra uppfostringsanstalter. Vår Ordens reglor föreskrifva att man så måste tala till hvarje nykomling.

— Jag vet det alltförväl, min far, svarade Gabriel med bitterhet. — Också förhöll jag mig i öfverensstämmelse med denna lärdom. — Ett stackars lättroget och undergifvet barn, som jag var, visste jag ej annat än att man i allt skulle lyda sina lärare. Jag uppsnappade ganska skickligt hvad mina kamrater sade, medan jag uppmärksamt lyssnade på dem; lade väl på minnet hvarje deras samtal och gick att berätta det för skol-föreståndaren, som berömde mitt nit och min lydnad. — Hvad jag gjorde, var ovärdigt, och ändå . . . Gud är mitt vittne att jag trodde mig uppfylla en helig pligt; jag fann mig så lycklig af att lyda en lärares befallningar, en lärares . . . hvars ord jag, i min barnsliga enfald, afhörde med samma vördnad, som om det varit Guds egna ord. — En gång hade jag gjort mig skyldig till en öfverträdelse af ordensreglorna. Då sade föreståndaren: "Mitt barn, du har förtjent ett svårt straff; men detta straff skall blifva dig efterskönt, om du kan beträda någon af dina kamrater med samma fel, som du nu begått". Och af fruktan att den-

na förskoning, som grundades på nedrighet och den klandervärdaste egoism, skulle, oakadt min lydnad och min blinda tro på lärarens ofelbarhet, förefalla mig afskyvärd, tillade föreståndaren: — "Mitt barn, du begriper väl att det är för dina kamraters bästa, som jag uppmanar dig att så handla; — ty om den der gossen, hvilken jag misstänker för att oftast begå det ifrågavarande felet, undsluppe straff, den ena gången efter den andra, så skulle han slutligen vänja sig vid det onda, och det just i följd af strafflösheten; i stället att, om du för mig upptäcker hans fel och derigenom ådrager honom en helsosam tuktan, du deraf skall ha den dubbla fördelen att bidraga till hans förbättring och undandraga dig sjelf ett välförtjent straff, hvilket blir dig efterskänkt, just i följd af det nit du visar för din nästas väl".

— Utan tvifvel, min käre son, inföll abbé d'Aigrigny, mer och mer förskräckt öfver det språk Gabriel förde, utan tvifvel är detta aldeles riktigt och enligt med de föreskrifter, som följas inom våra skolor, och med alla de personer, hvilka tillhöra vår Orden; föreskrifter som innehålla att: *Dess medlemmar måste inbördes angifva hvarandra, och det utan all partiskhet, af kärlek till nästans eviga väl och af nit för dess fortskridande på salighetens väg; isynnerhet när en förman har befallt eller fordrat det, för utbredandet och förherrligandet af Guds ära*).

— Jag vet det, sade Gabriel, jag känner det alltför väl; det är i det namn, som bland alla menniskor utgör det heligaste i verlden, som man uppmuntrade mig till det som ondt var.

— Min käre son, yttrade pater d'Aigrigny, som under en låtsad vördighet sökte dölja sin allt mera tilltagande förskräckelse, af er till mig förekomma dessa ord, lindrigast sagdt, besynnerliga.

Rodin lemnade nu spiseln och började spatsera af och an på golfvet, med fundersam min, utan att upphöra med sin gnagning på naglarne.

— Det är mig ganska smärtsamt, återtog pater d'Aigrigny, att jag skall finna mig föranlåten erinra er, min käre son, att det är mig ni har att tacka för er uppfostran.

— Sådana voro frukterna af denna uppfostran, återtog Gabriel, utan att ge akt på d'Aigrignys ord. — Hittills hade jag, med ett slags gudfruktig ifver, utspionerat de andra barnens ord och handlingar; men lärarens föreskrifter förde mig snart ett steg längre på denna ovärdiga och afskyvärda väg. Jag hade blifvit angifvare, för att undslippa ett välförtjent straff. — Och sådan var min tro på föreståndarens dygd och rättvisa: sådan var min ödmjukhet, sådan min lydnad, att jag, med bibehållandet af min själs hela renhet och oskuld, vande mig vid en roll, i dubbelt hänseende afskyvärd. En gång likväl . . . jag bekänner det . . . plågades jag af obestämda samvetsskrupler — den sista uppsvallningen af de ädla känslor, som man hos mig sökte qväfva; — jag frågade mig sjelf om det religiösa och menniskoälskande mål, som man genom mina angifvel-

*) Allt detta är utdraget ur Les Constitutions des Jesuites, Examen general, T. 2 pag. 29 (Paris, Paulin 1843).

ser påstod mig vinna, vore tillräckligt, för att aftvä min egen skuld. Jag meddelade mina tankar åt skolföreståndaren, som svarade mig att jag ej hade rättighet att forska, utan blott skulle lyda, och att han ensam åtog sig ansvaret för mina handlingar.

— Fortfar, min son, sade abbé d'Aigrigny, hvarvid han, mot sin vilja, öfverlemnade sig åt en aldrig förut erfaren modlöshet. — Fortfar! . . . Jag ser nu huru rätt jag hade, då jag satte mig emot er resa till Amerika.

— Försynen ville, utbrast Gabriel med hänförelse, att jag uti denna nya värld, så rik på frihet och adelhet, skulle genom en besynnerlig händelse bli upplyst, både om det närvarande och det förflutna: att mina ögon äntligen skulle öppnas. — Ja, det var i Amerika som jag, första gången utträdande ur det mörka och dystra hus, der min barndom och första ungdom så glädjelöst hade förflutit, fann mig, så till sägandes, ansigte mot ansigte med det gudomliga majestätet, och det just i de omätliga öknar, dem jag genomvandrade. Der, hänförd af all den herrlighet och storhet, hvaraf jag, öfverallt i Guds herrliga skapelse var omgifven, gjorde jag Gud ett löfte att . . . Här hejdade sig Gabriel. — Efter en paus fortfor han: — Min far, jag skall om en stund förklara mig, angående detta löfte. — Tro mig dock — tillade den unge missionärn, med en röst, som vittnade om djup smärta, — det var en alltför sorglig, alltför olycklig dag, då jag nödgades frukta och anklaga allt hvad jag så länge vördat och välsignat . . . O, min far, tillade Gabriel, med ögonen fuktade af tårar, . . . det var icke öfver mig sjelf allena, som jag då föll de tårar.

— Jag känner ert hjertas godhet, min son, återtog pater d'Aigrigny, som af den unge mannens djupa rörelse hemtade en gnista hopp — och fruktar blott att ni blifvit förvillad; men — förtro er till oss, edra andliga fäder, edra rätta själsfränder, och jag hoppas att vi snart skola åter stadfästa er beklagligen rubbade tro, och att med samma det mörker, som nu skymmer er syn, snart skall förskingras. — Ty — älskade son! . . . uti er ungdomsförvillelse har ni tagit ett vilseledande sken för verklig dager. — Fortfar!

Medan pater d'Aigrigny så talade, upphörde Rodin med sin promenad, uppdrog ur fickan sin plånbok och tecknade deruti några ord, sig till minnes.

Gabriel hade blifvit allt blekare och mera upprörd. Det erfordrades verkligen ett stort mod, en ovanlig oförskräckthet, för att tala så, som han nu talade; ty just efter sin återkomst från Amerika hade han rätt lärt känna Jesuitordens fruktansvärda makt. Men detta afslöjande af det framfarna, i förening med en klarare åsigt af det närvarande, var för den unge presten en ursäkt för — eller snarare en orsak till — det beslut han ville för sin förman tillkännagifva; han ville ärligt framlägga i dagen allt hvad han visste, i trots af den fara han lopp, då han retade den mäktige Jesuiten.

Han fortfor således, ehuru med bruten röst:

— Ni vet, min far, att slutet af min barndom, denna annars så lyckliga ålder, denna ålder af oskyldig glädje, af vänskap och frid, för mig var en sorglig tid, som tillbragtes i en atmosfer af fruktan, förtryck och misstänksamt spioneri. Huru . . . o min Gud! . . . huru skulle jag väl vågat hängifva mig åt den ringaste rörelse af förtroende och medkänsla, då man i hvarje ögonblick anbefalld mig att undvika blicken af den med hvilken jag talade, för att bättre kunna dölja de intryck dess ord gjorde på mig; att dölja alla mina rörelser och känslor och att iakttaga, uppfatta och anmärka allt hvad som tilldrog sig omkring mig? — På detta sätt uppnådde jag femton års ålder; de alltför sällsynta besöken, dem man hittills förunnat mig att — likväl alltid i sällskap med en af våra fäder — aflägga hos min fostermor och min fosterbror, blefvo slutligen indragna, och det i afsigt att helt och hållet tillsluta mitt hjerta för alla ömma och ljufva rörelser. Stum och rädd, uti detta stora, otrefliga, tysta och kalla hus, fann jag att man skiljde mig allt mer och mer från världen, och från friheten, alla skapade varelsers högsta goda. Min tid delades mellan fragmentariska studier, utan mål och utan nytta, samt en mängd småaktiga andaktsöfningar och skenheliga ceremonier. — Men — jag frågar er, min far: sökte man någonsin att uppvärma våra unga själar med ord, länade af den evangeliska kärleken? . . . Ack nej! I stället för dessa tillbedjansvärda ord af den gudomlige Frelsaren: *Älsker hvarandra inbördes*; hade man sagt oss: *Misstron hvarandra inbördes*. — Slutligen, min far: — sade man oss någonsin ett ord om fosterland och frihet? — Nej — o nej! . . . ty dessa ord komma hjertat att klappa, och våra hjertan skulle icke klappa. På våra timmar af studier och andakt följde, såsom den enda förströelse oss var tillåten, några promenader, tre och tre; aldrig två och två, ty när man är tre, går det lättare att utspionera och angifva hvarandra*) emedan då man är blott två, vänskap och förtroelighet snarare uppstår och ett vänligt förhållande kan uppkomma, en varm och ädel vänskap, som kan komma hjertat att klappa, och — hjertat får ju icke klappa! Också hände det sig att jag slutligen glömde, eller, i följd af den beständiga qväfningen af alla ömmare känslor, icke mera tänkte: Det är nu sex månader sedan jag såg min fostermor och hennes son! — Då kommo de till skolan, för att göra mig ett besök. — Ett par år förut, skulle jag hafva emottagit dem med utbrott af den lilligaste glädje, likväl under tårar. — Denna gång förblefvo mina ögon torra och jag var tyst och kall. Min mor och min bror gingo, bedröfvade, ifrån mig. Åsynen af deras smärta väckte mig likväl; — jag fick samvetsagg och kände ett slags fasa öfver denna isande känslolöshet, som sedan någon tid fått makt med mig, nemligen sedan jag flyttade till denna mörka graf. — Förskräckt öfver det närvarande och häfvande för framtiden, ville jag ut derifrån, medan det ännu var tid, medan jag ännu hade förmåga der till. — Jag talade då med er, min far, om att välja ett yrke . . . ty nu,

*) Denna regel är så sträng inom Jesuitskolorna, att om tre elever spatsera tillsammans och den ene allägnar sig, nödgas de båda andra äfven skilja sig från hvarandra, på så långt afstånd, att de ej kunna talas vid, och förblifva så stående, tills den tredje återkommer.

sedan några stunder af uppvaknande, hade jag tyckt mig på afstånd höra bullret af ett verksamt, nyttigt, arbetsamt och fritt lif, — af ett ljust och trefligt familjelif . . . O huru jag då kände behofvet af rörelse, af frihet, af ädla och varma känslor! . . . På det sättet skulle jag åtminstone hafva återfunnit det själens lif, som nu tycktes för alltid hafva flytt ifrån mig. Jag sade er det, min far, och jag omfamnade edra knä, dem jag vätte med mina tårar. En handtverkares, en soldats, en dagakarls lif skulle förekommit mig ljust, i jemförelse med det jag nu förde och det, hvartill man ämnade mig . . . Det var då ni sade mig att min fostermor, den jag hade att tacka för lifvet, . . . emedan hon hade funnit mig döende af elände . . . emedan hon, sjelf utfattig, hade gifvit mig hälften af det bröd, som tillhörde hennes eget barn, en beundransvärd uppoffring af en mor! . . . det var då — fortfor Gabriel, med nedslagna ögon, ty det fins ädla naturer, som rodna och känna ett slags blygsel, vid tanken på de nedrigheter, för hvilka de äro offer . . . det var då — återtog Gabriel med en ny tvekan, — då, min far — som ni sade mig, att min fostermors önskan, att målet för hennes . . .

— Att målet för hennes innerligaste sträfvan, inföll d'Aigrigny, var att ni skulle ingå i vår Orden, emedan denna sällsynt gudfruktiga qvinn, denna utmärkt förträffliga varelse hoppades, att ni skulle bereda hennes salighet, då ni beredde er egen . . . Men hon ville icke säga er denna önskan, af fruktan att ni deruti skulle finna något . . .

— Nog min far, sade Gabriel, som med en ovilkorlig rörelse af förakt föll d'Aigrigny i talet. Det plågar mig att höra er än en gång upprepa hvad som ej äger ringaste grund. Fransiska Baudoïn har aldrig hyst en sådan önskan.

— Min käre son, ni är alltför hastig i edra dömslut, återtog d'Aigrigny med mild röst. Jag säger . . . och det är jag som säger, att detta har varit er fostermors älsklingstanka, hennes ljustaste sällhetsdröm.

— Nej, svarade Gabriel, det är icke så. Hon sade mig i går att hon aldrig önskat, det jag skulle bli prest: att hon tvärtom sörjt deröfver. Ack, då först, när vi kommo till förklaring med hvarandra, uppdragades det huru skamligt vi på ömse sidor blifvit bedragna.

— Således min son, sade pater d'Aigrigny med stränghet: således tror ni er fostermors ord mer än mina?

— Förskona mig från ett svar, som skulle bli lika brydsamt för er, som det vore påkostande för mig! genmålte Gabriel med nedslagna ögon.

— Kanske ni nu behagar säga mig, återtog d'Aigrigny med ångest, hvad det var ni ville . . .

Han blef här afbruten af Samuel, som inträdde, och sade:

— Det är en äldre man derute; som begär att få tala med herr Rodin.

— Det är jag, min herre; jag tackar er, sade vår socius, öfverraskad.

Innan han gick ut, lemnade han d'Aigrigny några ord, skrifna med blyertspenna, på ett lösrifvet blad af hans plånbok, hvarefter han skyndade ut, ganska förundrad hvem det kunde vara, som kom att söka upp

honom här, vid Rue Saint-François. Han var äfven ganska orolig öfver detta ofömodade besök; ty i dag oroades han lätt af den aldraringaste anledning.

Abbé d'Aigrigny och Gabriel blefvo allena.

III.

BRYTNING.

Pater d'Aigrigny, försänkt i en dödande ångest, hade mottagit Rodins biljett, utan att tänka på att öppna den. Mekaniskt höll han den i handen, men han hade ej sans nog för att taga kännedom af dess innehåll.

Den store jesuiten gjorde sig nu i tysthet en fråga: den frågan, nemligen - hvad Gabriels mening kunde vara med dessa belysningar öfver det förlutna och hvarthän den unge presten kunde syfta. Ehuru vred han inom sig var öfver ynglingens djerfhet, vågade han dock icke till honom yttra en enda förebräelse, af fruktan att reta honom: honom, på hvilken vinnandet af så oerhörda fördelar berodde.

Enligt Jesuitordens stadgar, kunde Gabriel, såsom Ordens medlem, ej få äga någon enskild förmögenhet. Och till yttermera visso hade den listige d'Aigrigny förstått att längesedan, till Ordens förmån, aflöcka den unge mannen en särskild afsägelse af all den egendom, som med tiden möjligen skulle kunna tillfalla honom. Men början af detta samtal tycktes utvisa en så märklig förändring hos Gabriel, i sättet att betrakta jesuitorden och hela dess ändamål, att man väl kunde misstänka, det hans mening vore att helt och hållet slita de band, som fängslade honom vid denna orden; i sådant fall kunde han icke *lagligen* tvingas att hålla någon enda af sina förut ingångna förbindelser. Om Gabriel lyckades blifva fri, så vore ju donationen i och med detsamma tillintetgjord; och just nu, just i det ögonblick då de förhoppningar abbé d'Aigrigny fäst vid åtkommandet af den Renneponska, oerhörda förmögenheten, voro så nära att förverkligas: just nu kunde de uppgå i rök, då han trodde sig som säkrast vid målet!

Mer än en gång förut hade abbé d'Aigrigny, i anledning af detta stora arf, haft obehag och svårigheter att bekämpa eller undvika; men aldrig någonsin hade han varit så häpen och rädlös som nu, vid denna alldeles oföretsedda förlägenhet, vid den brytning hvarmed Gabriel hotade.

Den högvördige vågade hvarken fälla Gabriel i talet eller göra honom några frågor, och afvaktade derföre, under stum fasa, slutet på detta samtal, hvars början och fortgång varit så hotande.

Missionärn återtog:

— Det är min pligt, eller åtminstone anser jag det så, min far, att fortsätta framställningen af min förlutna lefnad, ända intill det ögonblick då jag afreste till Amerika. Ni skall sedermera få veta hvarföre jag anser detta för min pligt.

*) Statuterna innehålla att Orden kan ur sitt sköte fördrifva de medlemmar, hvilka synas onyttiga eller skadliga; deremot är det ej tillåtet för en medlem att slita de band, som fästa honom vid Orden, så vida denna anser det med sin fördel förenligt att behålla honom.

Pater d'Aigrigny gaf honom ett tecken att han kunde fortfara; den unge mannen talade sålunda:

— Då jag en gång var underrättad om min fostermors föregifna önskan, underkastade jag mig det så mycket fruktade ödet att bli prest, men Gud vet bäst hvad det kostade på mig och Han allena känner mina inre strider. Jag lemnade det otrefliga huset, der jag hade tillbringat en del af min barndom samt min första ungdom, för att ingå i ett af Ordens seminarier. Mitt beslut att bli prest var icke förestafvad af en omotståndlig inre kallelse . . . men det förestafvades af begäret att hos min fostermor afbörda åtminstone en del af min heliga tacksamhetsskuld. Imidlertid är den verkliga andan af vår heliga religion så lifvande, så upplyfande, att jag kände mig eldad af Christi efterföljelse, värmd och lättad vid tanken på att få utföra vår gudomlige Frelsares bud och föreskrifter. I min tanke skulle — i stället för den mörka och otrefliga skolan, der jag hittills lefvat i förtryck och tvång — ett seminarium vara ett heligt ställe, hvarest allt skönt, allt stort, allt lifvande och värmande i den evangeliska brödrakärleken framställdes för församlingens blickar, der man, till exempel, oupphörligt predikade om kärlek till nästan, om ljufheten af förlåtelse, medlidande och öfverseende; der man tolkade Christi oförgångliga ord i dess vidsträcktaste mening, i dess vidtomfattande anda och kraft; der man slutligen genom hängifvandtet åt de ädlaste känslor beredde sig till sin gudomliga beskickning, till detta ansvarsfulla, men välsignelserika kall, att röra de rikas och lyckligas hjertan till deltagande i deras vanlottade bröders lidanden, att öppna deras ögon för mensklighetens elände och förderf, samt uppmana dem till afhjelpande deraf. En hög, en helig moral, den ingen kan emotstå, då den predikas med ögonen fulla af tårar och hjertat öfversvämande af ömhet och kristlig barmhertighet.

Då Gabriel uttalade dessa sista ord, och det med den djupaste rörelse, den varmaste hänförelse, fylldes hans ögon af tårar och hela hans ansigte strålade af en engels skönhet.

— Ja, min käre son, svarade abbé d'Aigrigny kallt, sådan är i själfva verket kristendomens anda; men oss tillhör i främsta rummet att studera och uttyda bokstafven, ordet. Det är till detta studium som vår Ordens seminarier förnämligast äro inrättade. Skriftens tolkning kräver analys, undergifvenhet, disciplin och beroende; den är icke någon frukt af hjertats och själens rörelser.

— Detta blef jag till min stora smärta allför tidigt varse, genmålde Gabriel. Jag hade icke vistats ett par dagar i seminarium, förrän jag fann alla mina ljufva förhoppningar tillintetgjorda. Mitt hjerta, som ett ögonblick hade vidgat sig, sammandrog sig på nytt. I stället för detta lif af ungdom, tillgifvenhet och stilla njutning, hvarom jag hade drömt, återfann jag i seminarium samma hemiska tystnad, samma alla känslor isande köld, samma qväfning af hvarje ädel själsrörelse, samma obevkliga disciplin, samma system af sqvaller och spioneri, samma misstroende, samma oöfvervinneliga hinder för knytandet af ett vänskapsband. Genast afkyldes den heliga ifver, hvaraf min själ under några få stunder varit upp-

värmd. Jag återföll småningom under inflytandet af mina gamla vanor — vanorna vid ett passift, mekaniskt, ändamålslost lif, som en obarmhertig myndighet med machinmessig ordentlighet föreskref, på samma sätt som man reglerar en klockas liflösa rörelser.

— Det är derföre, inföll pater d'Aigrigny, att ordning, undergifvenhet och ett regelbundet lefnadsätt äro vår Ordens fastaste grundpelare.

— Ack min far! . . . återtog Gabriel, det var döden och icke lifvet, som man sålunda reglerade. Ett offer för detta dödande af hvarje ädel grundsats, öfverlemnade jag mig åt skolastiskt-teologiska studier. Dystra och hemska studium, illfundiga, hotande och fiendtliga vetenskap, som alltid väcker tankan på faror, kamp, strid med hela menskligheten, men aldrig förer oss att tänka på frid, frihet och det godas tillväxt.

— Theologien, min son, sade abbé d'Aigrigny med sträng ton, göra vi på en gång till en sköld och ett svärd: en sköld till försvar för katholicismen; ett svärd till angripande af kätteriet.

— Och likväl min far, svarade Gabriel, likväl sade så väl Christus, som alla hans apostlar ej ett ord om denna mörka vetenskap, men af deras enkla och rörande tal fingo människorna nytt lif. . . friheten följde på trälldomen. Evangelium — denna gudomliga skrift — är icke den tillräcklig för att lära människorna älska hvarandra? Men ack; långt ifrån att låta oss höra detta himmelska språk, talade man med oss alltför ofta om religionskrig, uppräknade de strömmar af blod, dem man nödgats utgjuta, för att vara Gudi behaglig och för att utrota kätteriet. Dessa förfärliga underrättelser gjorde vårt lif ännu sorgligare. I samma mån som vi inträdde i den mognare åldern, antogo våra förhållanden inom seminariet en karakter af bitterhet, afundsjuka och ökade misstankar. Vanan vid spioneri, svaller och angifvelser, då den utsträcktes till allvarsammare saker, alstrade ett doft hat och ett oförsonligt agg. Jag var hvarken mera god eller mera elak, än alla de andra. Vi voro alla sedan många år böjda under den blinda lydnadens jernok, från vanda all rättvis undersökning, alla opartiska domslut. Ödmjuka och darrande inför våra förmän, voro vi alla lika tysta, lika bleka, lika bedröfliga. Slutligen blef jag prest, och då jag en gång blifvit det, var det ni min far som öfvertalade mig att ingå i jesuitorden, eller — rättare sagt — jag inleddes dertill mot min vilja och mig sjelf nästan ovetande. På hvad sätt? . . . det är mig ännu obekant . . . sedan en lång tid tillbaka, hade jag icke mer någon egen vilja. Jag undergick alla prof — det sista, det förfärligaste af alla, afgjorde öfver mitt öde: under flera månaders tid lefde jag ensam och tyst i min cell, utöfvande med yttersta punktlighet de bot- och andaktsöfningar, dem ni min far hade föreskrifvit mig. Med undantag af ers vördighet fick ingen menskelig varelse nalkas mig under denna långa, evigt långa tidrymd; ingen människoröst — utom er egen — nådde mitt öra. Om natten erfor jag en obestämd ängest . . . för min själ. Försvagad af fasa och all slags stränghet, samt alldramest af den förfärliga ensligheten, framgycklade inbillningen en mängd ohyggliga syner. Stundom deremot kände jag ett slags matthet, ett slags kropps- och sinnesslapphet,

som liknade lugn, vid tankan att jag, genom att aflägga mitt löfte, med ens var befriad från tankens och viljans börda. Då öfverlemnade jag mig åt en oöfvervinnelig själsdvala, lik desse olycklige, hvilka, inyrade i en snödrifva, gifva vika för den af en mördande köld förorsakade stelheten. Jag afbadade den bestämda tidpunkten. Slutligen måste jag, enligt den obevekliga disciplinen, qväfd af dödsängest*) sjelf påskynda afläggandet af mitt löfte — den sista handlingen af min döende vilja: löftet att afstå från min viljas utöfning.

— Påminn er min son, inföll d'Aigrigny, blek och plågad af tilltagande ängslan, påminn er att jag, aftonen före löftets afläggande, erbjöd er, enligt vår Ordens regler — att afstå från att tillhöra oss, lemmande er en fullkomlig frihet; ty vi emottaga aldrig annat än frivilliga löften.

— Det är sannt, min far, svarade Gabriel, med en känsla af hälften smärta, hälften bitterhet; det är mycket sannt, att när jag var utmattad, förstörd af tre månaders fastor, enslighet och hård pröfning; när jag var tillintetgjord till kropp och själ, oförmögen att göra en enda rörelse — då öppnade ni dörrn till mitt fängelse, och sade: "Om ni är i stånd dertill, så stig upp . . . gå . . . ni är fri!" Ack! mina krafter voro uttömda! . . . jag förmådde ju icke gå, icke röra mig, icke tänka; jag var nära grafvens rand . . . min sedan så lång tid förklamade själs enda åstundan var — grafvens lugn. Derföre aflade jag inför er mitt löfte och återföll i edra händer — som ett lik.

— Och ända intill denna dag min son, sade patern, har ni aldrig brutit mot denna lydnd — denna *ett licks* passivitet, såsom vår Ordens helige grundläggare så riktigt uttryckt sig — ty ju mer denna lydnd, denna följsamhet är blind och oinskränkt, dess mera är hon också förtjenstfull.

Efter ett ögonblicks tystnad återtog Gabriel:

— Min far, ni har ända hittills, och med yttersta sorgfällighet för mig dolt det egentliga ändamålet med det samfund, hvaraf jag blifvit en medlem. Den fullkomliga afsägelsen af all egen vilja och denna viljas öfverlåtande i mina förmäns händer, fordrades af mig såsom bidragande till Guds ära och förherrligande. Sedan mitt löfte en gång var aflagd, borde jag icke vara annat än blott och bart ett mekaniskt redskap i edra händer; likväl lofvade ni mig att jag skulle användas till ett stort, skönt och heligt ändamål . . . Jag trodde detta, min far, ty — huru skulle jag icke tro hvad ni sade? Jag väntade . . . då hastigt en olycklig händelse inföll som förändrade mitt öde. En plågsam sjukdom, förorsakad af . . .

— Min son! ropade pater d'Aigrigny, häftigt fallande Gabriel i tallet, det är onödigt att erinra mig om dessa omständigheter.

— Förlåt mig min far, återtog Gabriel, jag tvärtom bör erinra er derom. Det är min rättighet att blifva hörd . . . Jag bör icke utelemna någon af de omständigheter, hvilka hos mig väckt det oryggliga beslut, som jag nu går att gifva er tillkänna.

*) "Elouffant dans mon agonie." Detta uttryck är ordgrannt. Den är ovilkorligen anbefaldt i Ordensstadgarne, att afvakta detta pröfningsens afgörande ögonblick, för att påskynda löftets afläggande.

— Tala då, min son, sade d'Aigrigny, rynkande ögonbrynen och allt mer och mer häfvande för det som den unge presten hade att säga honom, helst då han såg dennes förut så bleka kinder färgas af en lifligare rodnad.

— Ett halft år före min afresa till Amerika, återtog Gabriel, under rättade ers värdighet mig om att jag var ämnad till *bikt*fader och för detta ändamål lemnades mig en bok . . .

— Gabriel tvekade ett ögonblick. Hans rodnad tilltog. Pater d'Aigrigny hade svårt att beherrska sin vrede och otålighet.

— Ni lemnade mig en bok, förtfor den unge presten, med synbart våld på sig sjelf — en bok som innehöll de frågor en biktfar borde ställa till ynglingar och flickor, och till unga nygifta, då de infunno sig i biktstolen. Min Gud! . . . utropade nu Gabriel, darrande vid detta minne — aldrig skall jag glömma detta fasansfulla ögonblick. Det var afton . . . jag gick in i min kammare, medtagande denna bok, författad — som ni sade — af en bland våra fäder, samt öfversedd och tillöfad af en högt uppsatt man, en af våra heliga erkebiskopar *). Full af värdnad, förtroende och hopp, öppnade jag boken och genomögnade några sidor . . . I början förstod jag ej ett ord . . . men sedan jag läste en stund . . . förstod jag. Då blef jag betagen af blygsel och fasa . . . betagen af en hemsk vilja. Knappast hade jag styrka nog för att med darrande hand tillsluta denna skändliga, afskyvärda bok, och jag skyndade till er min far, biktande att hafva mot min vilja kommit att kasta ögonen på några sidor, dem jag ej borde läsa, och hvilka ni glömt att förbjuda mig.

— Påminn er också min son, svarade pater d'Aigrigny allvarsamt, att jag lugnade edra skrupler, och sade er att en prest, hvars kall var att under biktens insegel höra hvad som helst, borde känna allt, veta och förstå allt, för att kunna bedömma allt. Jag sade er desslikes att vårt samfund ålade såsom en ovilkorlig pligt läsningen af detta Compendium, af detta förträffliga klassiska arbete, och att alla unga diakoner, alla seminarister och unga prester, hvilka egnade sig åt bikten, voro nödvändigt tvungne att studera den.

— Jag trodde er, min far, sade Gabriel. Vanan vid ovilkorlig lydnad var så stark hos mig, disciplinen hade till den grad vant mig af med all egen forskning, att jag, oaktadt den fasa jag kände, föresatte mig att läsa boken och förebrädde mig såsom ett stort fel att hafva tvekat vid dess instuderande. Jag återgick således med boken till min kammare och jag läste. O min far! hvilket förfärligt afslöjande af allt hvad utsväfningen har brottligt och regellöst i dess förfiningar och förändringar! . . . Och jag var nu i blomman af min ålder, just i min ungdoms hela kraft. Hittills hade min okunnighet och Guds kraft uppehållit mig i den grymma striden mot sinnenas retelser. O hvilken natt! . . . hvilken natt! . . . Alltefter som jag i min enslighets djupa tystnad, rysande af blygsel och förskräckelse, stafvade på denna ohyggliga katekes af skamlösa, oer-

*) Af aktning för våra läsare, säger Sue, är det oss omöjligt att gifva en idé om denna gemena bok. Vi kunna det icke ens på latin.

hörda, hittills till namnet för mig okända laster — allt efter som dessa oanständiga taffor i hela deras infernaliska belysning framställde sig för min ända dittills så kyska och rena inbillning, så vet ni sjelf, min far, att mitt förstånd började svigta. O min Gud! . . . min Gud! . . . Ja ni vet att min hjerna blef alldeles förvirrad — ty än ville jag kasta ifrån mig denna djefvulska bok, för alltid kasta den ifrån mig och afsvärja dess läsning — än fattade jag den åter, och jag vet icke hvad det var för en fasaväckande tjuvningskraft, hvad det var för en sönderslitande nyfikenhet som kvarhöll mig, slämtande och förstörd, med ögonen stirrande på dess gemena blad. Jag tyckte att jag ville dö af skam, att jag ville sjunka i jorden af bryderi och förvirring . . . och likväl kände jag mot min vilja en besynnerlig eld inom mig, ett förunderligt gift flyta genom mina ådror. Jag tyckte mig se en mängd förledande skepnader framträda ur boken . . . jag tillslöt ögonen och förlorade sansningen, under det jag sökte undfly deras brännande omarmning.

— Ni talar i ganska klandervärda ordalag om denna bok, inföll pater d'Aigrigny strängt. Ni var ett rof för er alltför lifliga inbillning. Det är den ni har att tacka för dessa olycksaliga intryck, dem ni skylldes på boken; en förträfflig bok i sitt slag; en oförvitlig bok, auktoriserad af kyrkan.

— Således min far, återtog Gabriel, bör jag ej beklaga mig öfver att min tanke, hittills ren och medvetlös af allt sådant ondt, blef för alltid sudlad af dessa rysligheter, om hvilkas tillvaro jag förut ej egde ringaste begrepp, och hvarom jag trodde mig aldrig behöfva ha någon kännedom, ty jag tviflar att de, hvilka äro i stånd att öfverlemna sig åt sådana ohägligheter, någonsin komma till biktstolen, att därför begära aflösning.

— Det der är idel frågor, dem ni ej är i tillfälle att bedömma, inföll d'Aigrigny något snäsigt.

— Jag ämnar ej heller tala mera derom, min far, svarade Gabriel, hvarefter han fallföljde:

— En lång sjukdom följde på denna förfärliga natt. Man sade mig sedan, det man flera gånger fruktat att mitt förstånd skulle för alltid bli rubbadt. När jag äntligen blef frisk, föreföll mig det förflutna såsom en lång kvalfull dröm . . . Ni sade mig sedan, min far, att jag ännu icke vore mogen för vissa tjänstebefattningar. Det var då som jag enträget bad er om tillstånd att som missionär få afgå till Amerika. Efter att länge hafva afslagit min begäran, beviljade ni den slutligen . . . Jag reste. Alltifrån min barndom hade jag ständigt lefvat i skolan och i seminarium uti ett tillstånd af ständigt tvång och förtryck. Genom oafslätlig vana vid att nedsänka hufvudet och nedslå ögonen, hade jag — så till sägandes — vant mig ifrån att betrakta himlen och naturens herlighet. Också — hvilken djup sällhet, hvilken ljuf religiös känsla, då jag hastigt såg mig förflyttad till hafvets vördnadsväckande storhet, då jag under den långa färden såg mig sväfva midt emellan oceanen och himlen! Då föreföll det mig som om jag, för första gången, från töcken och dimma utträdde i Guds ljusa och sköna värld. Ack! . . . jag hade ju icke heller på många

är skadat ens en skymt af naturens hänförande skönhet. För första gången efter så många sorgliga år kände jag hjertat klappa fritt i mitt bröst . . . för första gången i mitt lif kände jag mig vara herre öfver min egen tanke, och jag vågade kasta en blick tillbaka på min förflutna lefnad, så som man från ett högt och solbeglänt berg ser ned i en mörk, töcknig dal. Då väcktes en mängd besynnerliga tvifvelsmål i min själ. Jag frågade mig sjelf med hvad rätt och i hvad ändamål man hittills hade kufvat, qväst och tillintetgjort utöfningen af min fria vilja, min tanka, mitt förnuft och min frihet, när Gud ändå hade begåfvat mig med vilja, tanka, förnuft och frihet. Jag frågade mig hvad det kunde vara för ett stort, skönt och heligt mål, hvartill jag var ämrad att sträfva — jag undrade om detta mål en gång skulle för mig blifva afslöjadt såsom en belöning för alla mina utståndna lidanden, all min ståndaktighet, undergifvenhet och lydnad.

I detta ögonblick återkom Rodin.

Pater d'Aigrigny kastade på honom en frågande, betydelsefull blick. Socius närmade sig honom och hviskade helt sakta, så att Gabriel ej kunde höra det:

— Ingenting farligt . . . Man bara tillsade mig att marskalk Simons far återkommit till Hardys fabrik. Derefter kastade Rodin en blick på Gabriel, och tycktes fråga pater d'Aigrigny, som med försagd blick nedböjde hufvudet. Det oaktadt började han åter att tilltala Gabriel, medan Rodin ånyo gick att stödja sig mot spiseln.

— Fortfar min, käre son; jag är nyfiken att veta hvad det är för ett beslut ni fattat.

— Det skall jag snart säga er, min far, svarade ynglingen . . . Jag anlände till Charlestown. Föreståndaren för vårt etablissement i denna stad, åt hvilken jag meddelade mina tvifvelsmål, angående ändamålet med vårt samfund, åtog sig att derom upplysa mig. Med en fasansfull uppriktighet afslöjande han för mig ändamålet med jesuitiska samfundets stiftande. Han visade mig det mål hvartill dess medlemmar sträfva; visst icke alla dess medlemmar, emedan många bland dem äro lika okunniga som jag — men det mål hvartill deras chefer och styresmän oafslätligen hafva syftat, alltifrån Ordens ursprung. Jag blef förskräckt, jag läste Casuisterna. Då, min far — då blef det för mig en ny, en förfärlig klarhet när jag på hvarje sida af dessa böcker, skrifne af våra så kallade fäder, läste ett urskuldande, rättfärdigande för *stöld, baktal, qvinnovåld, äktenskapsbrott, mened, sjelfmord och konungamord*. När jag då betänkte att jag som var prest, var en Guds tjänare, tjänare af en Gud som anbefaller barmhertighet, rättvisa, förlåtelse, människokärlek, fromhet, kyskhet och alla slags dygder, tillika var medlem af ett samfund, som ej allenast predikade så gudlösa läror, utan till och med gjorde sig en heder deraf; då gjorde jag inför Gud en helig ed att slita de band, som fästade mig vid jesuiterna.

Vid dessa Gabriels ord vexlade d'Aigrigny och Rodin en hastig blick af ångest. Allt skulle då vara förloradt! Deras rof skulle undgå dem.

Gabriel, uppskakat af de minnen och intryck, dem han gick att framställa, varseblef ej den betydelsefulla blick, som socius vexlade med pater d'Aigrigny. Efter något uppehåll fortfor han:

— Oaktadt mitt beslut att draga mig ifrån samfundet, måste jag dock bekänna för er, min far, att sådana upptäckter voro för mig ganska smärtsamma. Tro mig! . . . För en god och ren själ är det ytterst påkostande, ja det är *förskräckligt* att nödgas draga sig ifrån, att nödgas fly och afsky allt hvad man hittills vördat. Jag led till den grad, att då jag tänkte på de faror, som från min mission voro oskilkjaktiga, hoppades jag med hemlig glädje att Gud skulle under dess utföring kalla mig till sig. Men tvärtom har Han med faderlig omvårdnad vakat öfver mitt lif.

Då Gabriel yttrade dessa sista ord, darrade han synbart vid tanken på den hemlighetsfulla qvinnan, hvilken räddade honom ur vildarnes mördarehänder. Efter ett ögonblicks tystnad fortfor han:

— Då min beskickning var slutad, återvände jag hit, min far, i tanka att bedja er återge mig friheten och lösa de band, som fästa mig vid ert samfund . . . Flera gånger har jag hos er anhållit om ett samtal, men allt förfjefves. I går tillskyndade Försynen mig ett långt samtal med min fostermor. Af henne fick jag veta den list, hvaraf man betjenat sig, för att aftvinga mig mitt löfte, jemte det nidingsdådet, det ohyggliga missbruket af bikten, hvarigenom man förmått henne att låta bortföra och i främmande händer öfverlemna tvenne unga, fattiga, moderlösa flickor, dem en döende mor anförtrött åt en ärlig soldats vård. Ni förstår väl, min far, att om jag ännu i går morgons skulle hyst någon tvekan vid att bryta mina band, så skulle det, som jag under dagens lopp fick veta, naturligtvis stärka mig i mitt beslut och göra det oryggligt . . . Men i detta högtidliga ögonblick bör jag dock säga er min far, att jag icke anklagar hela jesuitorden för hvad som skett och sker . . . Många redliga människor, sådana som jag, godtrogna och förtroendefulla som jag, äro medlemmar af detta samfund . . . I sitt blinda nit sträfva de blott att vara villiga och verksamma verktyg, utan att känna de ofta skamliga och brottsliga, oftast farliga och förderliga handlingar, hvartill de äro handtlangare, och hvartill man använder dem, just för deras blindhets skull . . . Dessa stackars människor beklagar jag, och jag skall bedja Gud, att Han värdes upplysa dem, såsom han upplyst mig.

— Således min son, återtog abbé d'Aigrigny, under det han blek som ett lik och skakad af sinnesrörelse, reste sig af stolen; således kommer ni och ber mig lösa det band, som fäster er vid vårt brödraskap.

— Ja, min far; jag har i edra händer aflagt en ed, och jag ber att ni måtte lösa denna ed.

— Således fordrar ni att alla de öfverenskommelser, hvilka ni för frivilligt ingått med oss, skola anses såsom helt och hållet upphäfnar?

— Ja, min far.

— Och sålunda skall det hädanefter ej vara någonting gemensamt mellan er och vår Orden?

— Nej, min far . . . jag ber er lösa min ed.

— Men ni vet ju min son, att brödrskapet väl kan göra er fri, men att ni sjelf deremot aldrig kan lösa er från brödrskapet.

Det steg jag tagit, bevisar er nogsam, min far, hvilken viget jag fäster vid en ed, emedan jag kommer och ber er lösa den . . . Imedlertid — om det skulle falla er in att afslå min begäran, skall jag dock icke längre anse mig bunden af min ed, hvarken inför Gud eller menniskor.

— Det är fullkomligt klart, yttrade d'Aigrigny till Rodin och orden dogo på hans läppar, så förtviflad var han.

I en hast, under det att Gabriel med nedslagna ögon afvaktade d'Aigrignys svar, och denne stod orörlig och stum, greps Rodin af en hastig tanka, under det han varseblef att markisen ännu höll hans med blyerts-penna skrifna biljett.

Socius nalkades ifrigt sin nedslagna förman och hviskade med ytterst orolig min.

— Har ni icke läst min biljett?

— Den har jag icke tänkt på, svarade d'Aigrigny, mekaniskt.

Rodin tycktes härvid göra ett verkligt våld på sig, för att kufva en rörelse af häftig vrede, som hos honom uppstod, hvarefter han yttrade med mycket lugn:

— Så läs den då!

Knappast bade d'Aigrigny kastat ögonen på denna lapp, förrän en stråle af hopp lifvade hans hittills så förstörda anletsdrag. Han fattade sin sekreterares hand, tryckte den med ett uttryck af liflig erkänsla, och hviskade med låg röst:

— Ni har rätt . . . Gabriel tillhör oss.

IV.

ÅTERGÅNG.

Markis d'Aigrigny hemtade sig, innan han åter tilltalade Gabriel. Hans fysionomi, nyligen skymd af förtviflans mörka moln, uppklarnade vid tankan på att allt kunde ännu gå efter hans önskan. Han tycktes öfverlägga, beräkna följderna af den vältalighet han gick att utveckla öfver ett förträffligt thema af osviklig verkan, hvilket Rodin, betagen af fruktan för den fara, hvaruti hela den så konstigt uppbyggda planen sväf-vade, hade gifvit honom i de hastigt med plyerts tecknade raderna, och hvilket pater d'Aigrigny i sin nedslagenhet hittills förbisett.

Rodin återtog sin observationspost vid spiseln, der han åter gick att ställa sig, efter att på markisen hafva kastat en förstulen blick af vred-gad och föraktfull öfverlägsenhet, åtföljd af en höjning på axlarne.

Efter denna uttrycksfulla åtbörd, för Rodin nästan ovilkorlig och lyckligtvis oanmärkt af pater d'Aigrigny, återtog sekreterarens likaktiga ansigte sitt vanliga isande lugn. Hans skrynkliga, hängande ögonlock, dem vredens och otaligheten en stund kommit att höjas, sänkte sig ånyo öfver de små illpariga ögonen.

Man måste bekänna att pater d'Aigrigny, oaktadt sitt lätta och prydliga sätt att lägga orden, oaktadt sina utsökta fasoner och sin ovanliga öfvertalningsförmåga, oaktadt sitt vackra ansigte och sin behagliga yta,

oaktadt sitt ojemförliga sätt, såsom förfinad och fullkomnad verldsman, ofta öfverträffades, fördunklades och beherrskades af Rodins oryggliga fasthet, af hans oerhörda illparighet och djefvulska förslagenhet, öfverträffades, kufvades af denne sluskige, osnygge, skröplige och till utseendet eländige gamle man, som imedlertid högst sällan föll ur sin roll af ödmjuk och undergifven handsekreterare.

Uppfostran och inflytandet från barndomen äro tvenne så mäktiga saker, att Gabriel, churu han tillkännagifvit sitt beslut af en fullkomlig brytning med samfundet, likväl kände sig försagd i närvaro af pater d'Aigrigny, och det var icke utan en smärtsam ångest som han afvakade den vördige fadrens svar på hans anhållan att få den bindande eden upphäfvnen.

Hans vördighet, som imedlertid hade utstakat sin anfallsplan, bröt slutligen tystnaden, upphäfdde en djup suck, gaf sitt nyligen af vrede och harm upprörda ansigte ett rörande uttryck af smärta och bedröfvelse, och yttrade med darrande och bruten röst:

— Förlåt mig min son, att jag iakttagit en så lång tystnad . . . men ert oväntade beslut har till den grad öfverraskat mig och uppfyllt mitt sinne med så många sorgliga tankar, att jag under några ögonblick behöft sansa mig för att söka utforska orsaken till er hastiga och oförväntade brytning med oss. Jag tror mig hafva lyckats i denna forskning. Således, min käre son, har ni väl öfvertänkt vigten af det steg ni tager?

— Ja, min far.

— Ni har fast beslutat att öfvergifva vår Orden, äfven utan mitt samtycke?

— Detta skulle för mig vara påkostande, min far; men äfven det finge jag underkasta mig.

— Det bör vara mer än påkostande för er, min son, ty ni har frivilligt och utan tvång aflagt en oåterkallelig ed; och denna ed förbinder er, enligt våra stadgar, att icke draga er ifrån brödraskapet, utan edra förmäns uttryckliga bifall.

— Min far, svarade Gabriel; när jag aflade denna ed, var jag helt och hållet okunnig om det, hvartill den förband mig. . . Nu är jag bättre upplyst, nu är min enda önskan den att erhålla en pastorsbeställning i någon långt från Paris aflägsen by. . . Jag känner hos mig en omotståndlig lust för denna anspråkslösa, men nyttiga befattning. Flerestades på landet råder ett sådant förskräckligt elände, en så bedröflig okunnighet i allt som skulle kunna bidraga till att någorlunda förbättra de fattiga arbetarne, desse olycklige, hvilkas lif är lika olyckligt som neger-slafvarnes; ty hurudan är väl den frihet de njuta? hurudan är deras uppfostran och undervisning? Det tyckes mig således som skulle jag med Guds hjälp i en landsförsamling kunna vara menskligheten till något gagn. Det skulle således vara mig alltför smärtsamt, min far, att höra er vägra mig det som . . .

— Å, dugna er, min son, inföll d'Aigrigny, jag ämnar icke länge strida mot er önskan att lemna oss.

— Således min far, återger ni mig mitt löfte?

— Det står icke i min makt allena; men jag skall oförtöfvadt skriva till Rom, för att hos vårt dervarande öfverhufvud anmäla saken.

— Jag tackar er, min far.

— Således, min son, skall ni snart vara befriad från de band som tynga er; och de män, dem ni nu med så mycken bitterhet förnekar, skola icke desto mindre bedja för er, bedja att Gud ville bevara er för större, farligare förvillelser . . . Ni tror er vara oss qvitt, unge man, men vi tro oss icke vara er qvitt . . . det går för oss icke så fort att bryta en faderlig förbindelse. Vi hafva den vanan att tro oss vara fastade vid dem, hvilka vi uppdragit, just genom de välgerningar vi bevisat dem. Således: ni var fattig . . . ni var fader- och moderlös . . . vi räckte er armarne . . . vi upptogo och uppfostrade er . . . lika mycket för det deltagande ni ingaf oss, som för att aflyfta en tryckande börda från er värdiga fostermors alltför tyngda skuldror.

— Min far! . . . ropade Gabriel med en rörelse, den han fåfängt sökte kufva . . . jag är icke otacksam.

— Jag vill tro det, min älskade son. Under en lång följd af år hafva vi vårdat oss om er själ och er kropp, som om ni varit vårt eget, enda, innerligt älskade barn . . . I dag behagar ni öfvergifva oss, afsäga er vårt brödraskap, bryta alla edra med oss ingångna förbindelser . . . och vi samtycka dertill. Nu då jag utforskat egentliga orsaken till er brytning med vår Orden, är det min pligt att lösa edra band.

— Hvilken orsak menar ni, min far?

— Ack min son, jag begriper er fruktan — stora faror hota oss; ni vet det väl, och . . .

— Faror! hvilka faror? ropade Gabriel.

— Det är omöjligt, återtog abbé d'Aigrigny, att ni icke skulle veta att nu, efter vår krönte, laglige beskyddares fall, efter störtandet af dessa våra naturliga stöd, den revolutionära ogudaktigheten blir för oss allt mera hotande, att förföljelser på alla sidor omgifva oss . . . Således min son, begriper jag alltför väl skälet, som under sådana omständigheter förmår er att draga er ifrån oss.

— Min far, ropade Gabriel med lika mycken smärta som förtrytelse, ni tänker icke så, ni kan icke tänka så om mig!

Pater d'Aigrigny, utan att ge akt på Gabriels utrop, fortfor att framställa den påbörjade målningen af inbillade faror, som skulle hota jesuitorden, hvilken, dock långt ifrån att hotas af någon förstörelse, började återfå hela sitt hemska och farliga inflytande. Han yttrade således:

— O, om vårt samfund vore allsmäktigt, likasom det var för några år sedan . . . om det vore omgifvet af vördnad och hyllning, såsom det förtjenar, och såsom det borde vänta af sanna rättrogna, skulle vi kånhända, midt under det lika grundlösa som afskyvärda förtal, hvarmed man förföljt oss, tvekat att lösa edra band och befria er från edra eder; vi skulle då sökt öppna edra ögon och frelsa er från den förfärliga svindel, hvaraf ni är angripen; men nu, då vi äro svaga, förtryckta och trängda

på alla sidor, är det vår pligt och enligt med vår rättskänsla att icke tvinga er att dela de faror, dem ni har den klokheden att undvika.

Då abbén sade dessa ord, kastade han en snabb och frågande blick på sekreteraren, som svarade med en gillande blick, åtföljd af ett tecken af otalighet, som tycktes säga: *Gå på; gå på!*

Gabriel var rörd. Det fanns ej i hela världen ett ädlare, redligare, hederligare hjerta än hans. Må man då dömma om hvad han skulle lida, då han hörde sitt beslut sålunda uttydas.

— Min far, sade han med vek röst och ögonen fyllda af tårar, edra ord äro orättvisa . . . äro grymma . . . ty ni vet att jag icke är lägsinnad.

— Nej, yttrade Rodin med sin korta och sträfva röst, samt vände sig till abbé d'Aigrigny och pekade på Gabriel, er kärleksklige son är — försiktig.

Vid dessa Rodins ord spratt Gabriel upp . . . en liflig rodnad färgade hans kinder; de stora blå ögonen gnistrade af en ädel och rättmätig harm; men, trogen den kristliga sedelärans föreskrift om *saktmodighet* och *mildhet*, kufvade han snart den hos honom uppstigna bittra sinnesrörelsen, nedböjde hufvudet och aftorkade en framsmygande tår.

Denna tår undföll icke Rodin; han ansåg den troligen för ett gynnande tecken, ty han vexlade med d'Aigrigny en blick af tillfredsställelse och triumf.

Denne var just nu nära att vidröra en ömtalig, kinkig fråga, hvarföre han, oaktadt sin vanliga sjelfbeherrskning, kände sig darra. Hans röst var bruten och hans ansigte blekt. Men uppmuntrad, man kan nästan säga pådrifven af en blick från Rodin, som blef allt mera uppmärksam, yttrade han till Gabriel:

— Det gifvs ännu ett skäl, min käre son, som förmår oss att icke sätta oss emot er önskan . . . Det är en grannlagenhetsfråga . . . Ni hörde förmodligen i går af er fostermor, att ett arf, huru stort vet jag icke, endera dagen torde tillfalla er.

Gabriel uppreste hastigt hufvudet, såg på d'Aigrigny och sade:

Enligt hvad jag nyligen försäkrade herr Rodin, talade min fostermor om ingenting annat än sina samvetsskrupler . . . och jag har aldrig vetat af det arf, hvarom ers vördighet talar.

Den ton och blick af likgiltighet, hvarmed den unge presten yttrade dessa ord, undföll icke Rodin.

— Ja så, ni var okunnig derom, återtog d'Aigrigny . . . Nå väl . . . jag vill tro det, churu alla omständigheter förena sig för att bevisa motsatsen . . . att bevisa, nemligen att medvetandet af detta arf ganska mycket bidragit till ert beslut att lemna oss.

— Jag förstår er icke, min far.

— Och ändå äro mina ord, efter hvad jag tycker, ganska enkla och begripliga. Ni har tvenne skäl för att vilja bryta med oss! Först och främst äro vi hotade af faror, och ni finner därför rådligast att ej tillhöra oss . . .

— Min far!

— Tillåt mig att fullfölja och att komma till det andra motivet . . .

Om jag bedrar mig, så får ni sedan göra edra inkast . . . Se här hvad jag tror och hvarpå jag stöder min tro: Förut då ni trodde er för alltid tillhöra oss, gjorde ni — i den förutsättning att er familj, om vars öde ni var fullkomligt okunnig, skulle åt er efterlemna eller testamentera några egodelar, en donation till oss, såsom ersättning för den kostnad vi haft för er, och såsom tacksamhetsbevis för den ömhet och omvårdnad, hvarmed vi omfattat er; ni gjorde, säger jag, en donation af allt hvad ni i en framtid kunde få ärfva, icke åt oss, utan åt de fattiga, hvilkas själfskrifna förmyndare vi äro.

— Nå väl, min far? . . . frågade Gabriel, som ej begrep hvartill alla dessa omsvep skulle föra.

— Nå väl, min son . . . nu, då ni är säker att komma i besittning af en ärfd förmögenhet, . . . så vill ni, enär ni skiljer er från oss, tillintetgöra denna donation, hvilken ni förut med egen hand och af fri vilja skrifvit.

— För att tala tydligare: ni vill bli menedare, derföre att vi äro förföljda, och emedan ni vill återtaga er gåfva, tillade Rodia med sin hvassaste ton, och för att med ens framställa Gabriels nedriga uppförande mot Jesuit-Orden.

Vid denna sönderslitande anklagelse, kunde den unge mannen icke afhålla sig från att upplyfta händer och ögon, samt utbrista:

— O, min Gud! . . . min Gud!

— Pater d'Aigrigny vaxlade åter en blick af hemligt förstånd med Rodin; hvarestefter han, med sträng ton, yttrade till denne, låtsande banna honom för hans alltför plumpa uppriktighet:

— Jag tror att ni går alltför långt. Vår son hade handlat nedrigt och skurkaktigt, ifall han hade varit underrättad om det förhållande, hvori han, såsom arftagare af en oväntad förmögenhet, skulle kunna komma; men då han påstår att icke så är, måste vi väl tro hans ord, ehuru skenet är emot honom.

— Min far, sade slutligen Gabriel, blek, upprörd, darrande och med möda kufvande sin smärtsamma förbrytelse; jag tackar er, för det ni uppskjuter ert domslut öfver mig. Nej . . . jag är icke lägsinnad! . . . ty Gud är mitt vittne att jag var okunnig om de faror som hota ert samfund . . . nej, jag är icke skurkaktig, jag är icke girig; ty Gud är mitt vittne, att jag först nu erfar — och det af er, min far — att ett arf kan tillfalla mig och att . . .

— Ett ord ännu, min son, föll honom d'Aigrigny i talet. Jag har, genom den besynnerligaste händelse i världen, fått del af denna omständighet, och det just genom edra familj-papper, dem er fostermor anförtrodde åt sin biktfrö och hvilka sedan kommit vårt samfund tillhanda, just då ni antogs i en af våra skolor. En kort tid före er afresa till Amerika, då vårt arkif ordnades, föll er lilla väska händelsevis i ögonen på den vördige fadren, vår prokurator. Han tog den, undersökte dess innehåll och fann att en af edra förfäder på fädernet, hvilken varit ägare af detta hus, der vi nu befinna oss, efterlemnadt ett testamente, som skall öppnas i dag klockan tolf. Ännu i går afton trodde vi att ni var en af vä-

ra; vår Ordens stadgar förbjuda oss att äga enskild förmögenhet . . . ni har gillat dessa stadgar, då ni till de fattiga donerat ert fädernearf, — till de fattiga, hvilkas förmyndare och administratörer vi äro, jag upprepar det ännu en gång. Det var således icke ni, utan vår Orden, som i egenskap af arfvinge skulle infinna sig här, af mig personligen representerad och försedd med er skriftliga afsägelse, den jag noga förvarat. Men nu, min käre son, då ni afsäger er all gemenskap med oss, äger ni talan å egna vägnar, inställer ni er för egen räkning: vi voro här blott på de fattigas vägnar, åt hvilka ni förut, fattad af en from och barmhertig känsla, öfverlemnadt allt hvad ni en dag möjligen skulle komma att äga . . . Under dessa förhållanden måste ni hysa andra tankar än förr, vid utsigten till en förmögenhet, större eller mindre. Återtag därför er gifva; det står fullkomligt i er makt.

Gabriel hade med en plågsam otålighet afhört pater d'Aigrigny; när denne ändtligen gjorde ett uppehåll, ropade han:

— Och det är ni, min far, ni själf, som tror mig i stånd att återkalla en donation, gifven åt samfundet, såsom ett slags ersättning för den uppfostran jag af detsamma åtnjutit? . . . Det är ni, som tror mig nog dålig att återtaga mitt löfte, därför att jag törhända kunde komma i besittning af ett obetydligt fädernearf?

— Detta fädernearf, min son, kan vara ringa, men det kan också vara ganska anseeligt.

— Om det också vore fråga om en kunglig förmögenhet, ropade Gabriel med ädel och stolt likgiltighet, så skulle jag icke föra ett annat språk; och jag tror mig ha rättighet att blifva trodd. Se här det beslut jag nu fattar: Det sällskap, jag tillhör, svärfvar i faror, säger ni. Jag skall underrätta mig om dessa faror, och om de äro hotande, så skall jag, oaktadt alla de moraliska skäl jag äger att skilja mig från er, min far, vänta tills alla edra faror äro öfverståndna. Hvad arvet angår, hvarefter man tror mig fika, så öfverlåter jag det formligen åt er, liksom jag en gång förut frivilligt gjorde . . . Min högsta önskan är, att det måtte användas till ädla och välgörande ändamål. Jag känner ej om denna förmögenhet kan vara stor eller liten, men jag upprepar att den tillhör er Orden, emedan jag ej har mer än ett hedersord att gifva . . . Jag säger er ännu en gång, min far, det min innerligaste ästundan är, att erhålla en kyrkoherdebeställning i någon aflägsen by, fattig, framför allt . . . ja fattig . . . ty i en sådan verkningskrets hoppas jag bäst kunna gagna. Således, min far, när en ung man, som aldrig i sin tid har ljugit, påstår sin hela sträfvan vara att erhålla en så tarflig syssla, en så anspråkslös befattning, så måtte han ej behöfva anses egennyttig, och man har, som jag tycker, ingen rättighet att tro honom vilja af snålhet återtaga en frivilligt gifven gifva.

Pater d'Aigrigny hade nu lika svårt att dölja sin glädje, som han en stund förut haft svårt att dölja sin förtviflan; men han visade sig temligen lugn och yttrade:

— Man kunde visserligen icke vänta annat af er, min son.

Derefter gjorde han ett tecken åt Rodin, likasom för att uppmana honom, att mellankomma.

Denne förstod fullkomligt sin förmans vink. Han lemnade spiseln, närmade sig till Gabriel, stödde sig mot ett bord, hvarpå skrifdon och papper funnos, och började derefter att med sina platta och smutsiga naglar trumma på bordet, under det han yttrade till d'Aigrigny:

— Allt detta är mycket bra, ers värdighet, men er herr son ger er icke annat än ett heligt löfte till borgen . . . och det är bra litet.

— Min herre! ropade Gabriel.

— Förlåt, sade Rodin kallt; lagen, som icke erkänner vår tillvaro, kan icke heller erkänna en donation till förmån för oss. Ni kan således i morgon återtaga hvad ni i dag gifvit.

— Och min ed, herre! ropade Gabriel, under det han betraktade honom skarpt.

— Er ed? Men ni har ju också aflagt en helig ed att ständigt tillhöra och lyda vår Orden; ni har svurit att aldrig skilja er från den — och hvad vigt fäster ni i dag vid denna ed?

— Gabriel var verkligen något brydd vid denna fråga; men snart fann han huru falsk Rodins jembörelse var, steg upp och gick med största lugn i verlden att sätta sig vid bordet, der han tog en penna och skref på ett pappersblad följande rader:

"Inför Gud, som ser och hör mig, inför er, värdige pater d'Aigrigny och herr Rodin, begge vittnen till min ed, förnyar jag i denna stund, fritt och frivilligt, den donation jag gjort till förmån för Jesuit-Orden, af alla de ägodelar som kunna tillfalla mig, de må vara af hvad beskaffenhet eller stiga till hvad värde som helst. Jag svär, vid straff att anses föraktlig, att uppfylla detta högtidliga och oåterkalleliga löfte, hvars uppfyllande jag, i min själ och i mitt samvete, anser såsom en gärd af erkänsla och såsom en from pligt.

"Då denna donation har till ändamål att afbördä en tacksambetsskuld och att understödja de fattiga, kan framtiden, hurudan den än må blifva, icke göra den ringaste förändring häruti; — och som jag vet att det står i min makt att, förr eller sednare, *lagligen* yrka upphäfvandet af denna min donation, så förklarar jag härmedelst, att om det någonsin skulle falla mig in, i hvad omständigheter som helst, att vilja återkalla hvad jag nu med fri vilja och sundt förnuft nedskrifvit, jag genom en sådan läghet skulle göra mig förtjent af hvarje hederlig människas förakt och afsky.

"Skrifvet den 15 Februari 1832 i Paris, nyss före öppnandet af en af mina förfäders testamente.

"*Gabriel de Rennepont.*"

Då den unge mannen slutat skriva, reste han sig upp och räckte, med ädel värdighet, dokumentet till Rodin, utan att säga ett ord.

Socius läste det med mycken uppmärksamhet, hvarefter han med sin alltid lika kalla och orörliga blick betraktade Gabriel, sågande:

— Nå väl! Detta är en skrifven ed . . . Det är allt.

Gabriel blef helt förbluffad öfver Rodins djerfhet, hvilken gick ända

derhän att säga, det denna akt, hvori han förnyade sin donation på ett så öppet, så ädelt och så otvunget sätt, ej skulle äga tillräcklig kraft och verkan.

Det uppstod någon tystnad, som dock slutligen bröts af Rodin, hvilken med sin kalla oförskämndhet yttrade till d'Aigrigny:

— Ett af de två: Endera är det er käre herr sons mening, att göra denna donation fullkomligt kraftig och gällande, eller . . .

— Min herre! ropade Gabriel, som knappt kunde bemästra sin vrede, bespara er sjelf och forskona mig från obehaget af en skamlig miss-tanka.

— Nå väl då, återtog Rodin, alltid lika kall, eftersom ni har fast beslutat att göra denna donation gällande, hvad skulle ni väl ha emot att den blef lagfaren och oåterkallelig?

— Ingenting alls, i fall mitt skrifna och besvurna löfte ej anses tillräckligt, svarade Gabriel med bitterhet.

— Min käre son, inföll d'Aigrigny vänligt, om det vore fråga om en donation, gjord till förmån för mig, tror ni då att — om jag mottog den — jag icke ansåge min fullkomligt belåten med ert blotta hedersord? Men här är det en annan sak. Jag finner mig vara, enligt hvad jag nyss sagt er, vår Ordens fullmäktig, eller snarare en förmyndare för de fattige, hvilka skola komma i åtnjutande af er ädelmodiga gifva; man kan således, för mensklighetens skull, ej gifva denna handling för mycken laglig garanti, så att våra olyckliga klienter hafva fullkomlig säkerhet för hvad de erhållit eller skola erhålla . . . I stället för ett svagt hopp, som den ringaste förändring i er vilja kan tillintetgöra, och . . . sedan . . . slutligen . . . Gud kan ju kalla er till sig . . . endera justigen . . . hvad stund som helst. Hvem vet då om edra arfvingar just skola visa sig angelägna om uppfyllandet af det löfte ni gifvit?

— Ni har rätt, min far, svarade Gabriel, sorgset. Jag tänkte ej på något förordnande i händelse af min död, och likväl är ingenting möjligare än att . . .

I detta ögonblick öppnade Samuel dörrn till rummet och sade:

— Mina herrar! . . . Notarien är kommen; får jag föra honom hitin? Klockan precis tio skall den tillmurade, men snart nedrifna dörrn vara öppen för er.

— Vi äro rätt glade att se notarien anlända, så mycket mer som vi med honom ha en angelägen sak att uppgöra, yttrade Rodin. Var så god och bed honom stiga in.

— Det skall genast ske, svarade Samuel och gick.

— Ödet hitskickar notarien just i detta ögonblick, sade Rodin till Gabriel. Om ni nu vill, så kan ni inför denne embetsman förnya er donation, jag menar göra den lagligt gällande, och såmedelst befria er från en tung börda.

— Min herre, svarade Gabriel, hända hvad som hända vill, så skall jag anse mig lika oåterkalleligt bunden af detta papper, som af den i laglig form utfärdade handling, hvilken jag är färdig att underteckna. Var så god och göm detta, tillade han, lemnade papperet till pater d'Ai-

grigny. Derefter vände han sig åter till Rodin, för att ytterligare säga något, men d'Aigrigny bejdade honom, sägande:

— Tyst, min son; notarien kommer.

Notarien inträdde i rummet.

Under dennes samtal med pater d'Aigrigny, Rodin och Gabriel, taga vi oss friheten att införa läsaren i det tillmurade huset.

V.

RÖDA SALONGEN.

I enlighet med Samuels anordning, hade ingångsporten till det igenmurade huset blifvit befriad från det murbruk, den blyskifva och de jernbommar, som spärrat den. Dess vackra speglar, af skulpterad ek, syntes lika oskadda och felfria, som den dagen då de blifvit undandragna solens och luftens åverkan.

Sedan arbetskarlarne slutat nedrifningen och lösbrytningen af tegel, jern, m. m., stannade de tätt utanför dörren, nyfikne, likasom notariens förste skrifvare, hvilken haft uppsigten öfver deras arbete, att få vara med vid öppnandet af denna dörr; ty de sågo Samuel komma långsamt gående genom trädgården, tungt bärande på en stor nyckelknippa.

— Nu, mina vänner, sade gubben, då han kom på öfversta steget af trappan; nu är ert arbete fullbordadt. Herr sekterarens patron skall betala er; men jag måste först och främst ledsaga er ut genom porten åt gatan.

— Men, min hedersman, hyad tänker ni väl på? ropade skrifvaren; nu äro vi just komne till det interessantaste af hela affären; nu är det kuriösaste ögonblicket inne! Jag och dessa beskedliga murare brinna af nyfikenhet och längtan att skåda det inre af det hemlighetsfulla huset, och ni skulle ha hjerta att just nu bortvisa oss? Nej, det är icke möjligt!

— Det gör mig ondt att jag dertill skall vara nödsakad, min herre, svarade Samuel, men mina föreskrifter äro sådana. Jag måste först, och alldeles allena, ingå i denna boning, för att sedan insläppa arvingarne, som skola läsa testamentet.

— Men hvem har kunnat ge er sådana löjliga och barbariska föreskrifter? ropade skrifvaren, ganska förtrytsam.

— Min far, min herre.

— Inga befallningar äro mera vördnadsbjudande, återtog skrifvaren. Men hör nu, min hedersman . . . var beskedlig nu och snäll! Låt oss blott kasta en blick genom dörren, blott medan ni håller den på glänt!

— Å ja, käre herre, bara en blick, en enda blick! instämde riddarne af mursleven.

— Det är mig alltför obehagligt att nödgas afslå er begäran, mina vänner, yttrade Samuel; men det är ganska säkert, att jag icke öppnar denna dörr förrän jag blir ensam.

Murarena, som sågo gubbens ohöjlighet, nedstego långsamt och oger-na utför trappan; men skrifvaren företog sig att tvista om terrängen och sade:

— Hvad mig angår, så väntar jag här tills min principal kommer. Jag går ej ur huset, ty notarien kan behöfva mig. Dessutom måtte det

väl göra er, min beskedlige vän, detsamma om jag står här på trappan eller annorstädes, ty . . .

Skrifvaren blef i sin demonstration afbruten af notarien, som från det inre af gården ropade, med en ifrig och hög röst:

— Herr Piston . . . fort, fort, herr Piston . . . kom genast hit!

— Hvad dj — kan han vilja mig? utbrast skrifvaren, harmsen. Nu skulle han just ropa mig, i det ögonblick då jag kunde ha fått se något.

— Herr Piston! upprepade rösten, närmande sig, hör ni då icke att jag ropar?

Medan Samuel nu gick att släppa murarena ut genom porten, såg skrifvaren, genom grenarne af en sammanvuxen trädgrupp, huru hans principal kom springande, barhufvad och särdeles brådskande.

Den unge mannen måste göra våld på sig, för att springa utför trappan och gå notarien till mötes; aldrig tyckte han sig hafva trampat så förargliga steg.

— Men, herr Piston, sade herr Dumesnil, jag har skrikit på er en god stund, och det med full hals.

— Min herre . . . jag hörde icke, svarade skrifvaren.

— Då måste ni ha varit döf. — Har ni pengar på er?

— Ja, min herre, svarade Piston, studsande.

— Nå väl, ni måste då genast springa till närmaste försäljningsställe, för att köpa mig två eller tre ark stämpladt papper, till en rättgångs-handling. — Spring, spring! . . . Det är brådtom.

— Ja, min herre, sade skrifvaren, och kastade en förtviflad blick på det gamla huset.

— Men, så skynda er då, herr Piston! återtog notarien.

— Men, herr notarie . . . jag vet icke hvar något stämpladt papper fås till köps här i trakten.

— Se här är han som vaktat huset, svarade Dumesnil; han torde kunna säga eder hvart ni skall gå.

Samuel, som hade ledsagat arbetskarlarne ut och väl tillstängt porten, nalkades nu de begge herrarne.

— Min herre, sade notarien till honom, skulle ni kunna vara god och säga oss hvar man får köpa stämpladt papper?

— Här bredvid, min herre, svarade Samuel, hos tobakshandlaren vid *Rue Vieille-du-Temple, N:o 17*.

— Ni hör det, herr Piston, sade notarien till sin skrifvare. Ni får köpa stämpladt papper hos tobakshandlaren vid *Rue Vieille-du-Temple, N:o 17*.

— Spring fort, ty en handling måste skrivas derpå före testamentets öppnande. — Skynda er, tiden hastar.

— Ja ja, min herre, jag skall skynda mig, svarade skrifvaren med qväfd barm. Och han följde sin principal, hvilken på gården skiljdes ifrån honom, för att åter inträda i rummet, der han hade lemnat d'Aigrigny, Rodin och Gabriel.

Under tiden stapplade Samuel uppför trappan och stod snart framför dörren, hvilken nyss varit stängd af murbruk, tegel, jern och bly.

Det var icke utan en djup rörelse, som gubben på sin stora nyckelpipa sökte den rätta nyckeln, kringvred den i låset och sköt upp dörrn. I ögonblicket kände han sitt ansigte kylas af en iskall och qvaf luft, liknande den, som man möter i en länge tillsluten källare, då den kommer att hastigt öppnas.

När dörrn sorgfälligt var stängd med dubbelt lås invändigt, gick gubben långsamt genom förstugan, svagt upplyst af ett par glasrutor, anbragta ofvan för dörrn. Dessa rutor hade, under tidens längd, förlorat sin egenskap af genomskinlighet och liknade nu mattslipadt glas.

Förstugan, hvars golf var inlagdt med fyrkantiga marmorskifvor, svarta och hvita, i rutor, var ganska stor och rymlig; i fonden af densamma var en bred och präktig trappa, som ledde till första våningen. De släta och jemna murarne visade intet tecken till förstörelse, icke ens till fuktighet; ledstängen, som var af smidt jern, var ej det ringaste angripen af rost; den var, då man kom upp till öfversta trappsteget, fästad vid en pelare af grå granit, hvilken pelare var låg och bar en svart marmorstaty, föreställande en neger med en fackla i handen. Åsynen af denne neger var verkligen hemsk; hans ögonstenar voro af hvit marmor.

Bullret af den gamle judens tunga steg gaf ett starkt genljud i den stora förstugan. Isak Samuels sonson, erfor en känsla af dystyret vid tanken att det troligen var hans farfars steg, som sist återljödo i denna boning, hvars dörrar han då hade tillslutit, för att i hundra femtio år vara stängda; ty den trogne vän, till hvilken herr de Rennepont hade genom en låtsad försäljning afstått detta hus, hade sedermera afträdt fastigheten till Isak Samuel, hvilken öfverlätit densamma åt sina afkomlingar, som om det varit deras arfgods.

Med de tankar, som nu sysselsatte Samuels sinne, förenade sig minnet af det sken han om morgonen sett lysa genom hålen på blykupan, hvilken betäckte utbyggnaden på taket. Oaktadt sin utmärkta fasthet och oförskräckthet, kunde gubben ej afhålla sig från att darra, då han, väljande en annan nyckel på sin stora knippa, en nyckel, på hvars trälapp man läste: *nyckel till röda salongen*, öppnade de stora flygeldörrarne, som förde till praktrummen.

Fönstret, det enda i huset som blifvit öppnadt, upplyste detta stora rum, hvars väggar voro klädda med rödt damast, hvilket ej lidit minsta skada af tidens hand. De mörkt purpurfärgade väggarne visade sig fullkomligt fläckfria och hela. En tjock turkisk matta betäckte golvet. Stora förgyllda länstolar, från Ludvig den XIV:des tidevarf, voro symmetriskt uppställda längs efter väggarne. En dörr, förande till de inre rummen, var anbragt midt emot dörrn till förstugan. Dessa dörrars höga och smala speglar voro, äfvensom taklisten, hvita, med upphöjdt arbete i mörk förgyllning.

På båda sidor om den inre dörrn stodo tvenne stora skåp af svart trä, inlagdt med koppar och tenn, hvilket gaf dem ett besynnerligt, kinesiskt utseende; stora celadon-gröna vaser stodo ofvanpå dessa skåp. Fönstret, draperadt med tunga mörkröda damastgardiner, med silkeskrepiner

och öfvantill prydt med en uddig frans, hvaraf hvarje udd slutade med en stor silfvertofs, var gent emot en spisel af blåaktig marmor, prydd med bronsornamenter. Dyrbara kandelabrar och en pendyl i samma stil som de öfriga möblerna speglade sig i en stor, öfver spiselns insatt Venetiansk spegel, med facetterad ram.

Midt i salongen stod ett stort rundt bord, betäckt af ett karmosinrött sammetställe.

Då Samuel nalkades detta bord, såg han en bit pergament ligga derpå; han tog denna lapp och läste följande skrifna ord:

"I denna salong skall mitt testamente öppnas. De öfriga rummen förblifva tillslutna, tills efter läsningen af testamentet". — M. de R.

— Ja, sade juden för sig sjelf, då han med rörelse betraktade dessa rader, skrifna för halfannat sekel sedan, — det var just det som min far anbefalld mig; ty helt säkert måste de öfriga rummen innehålla saker, som för herr Marius de Rennepont voro af stort värde; — icke för dyrbarhetens skull, men troligen för de minnen som dermed voro förknippade. Den så kallade *Sorgsalen* måste vara någonting besynnerligt och hemlighetsfullt.

— Men, tillade Samuel, som ur fickan af sin vida rock uppdrog en skriven bok, försedd med svarta saffianspärmar och ett stort kopparlås, hvars nyckel han uttog, innan han lade boken på bordet; — här äro alla förteckningar och uppsatser på de summor som kassan innehåller. Det blef mig anbefaldt att bära den hit, före arfvingarnes ankomst.

Den djupaste tystnad rådde i salongen, då Samuel lade den tjocka boken på bordet.

I detsamma ryktes han ur sina funderingar af den på en gång naturligaste och mest förskräckande sak i världen . . .

Han hörde, nemligen, från rummet näst intill, en klar och välljudande klocka, med den ljufvaste silfverklang, slå tio slag.

Klockan var verkligen tio.

Samuel var för mycket upplyst, för att tro på ett *perpetuum mobili*, eller på ett ur, som kunde gå i hundrafemtio år. Också gjorde han sig sjelf den frågan, hvarifrån detta klockljud kom och huru det så precis kunde öfverensstämma med den rätta tiden.

Betagen af en orolig nyfikenhet, var gubben på vägen att inträda i det angränsande rummet, men erinrande sig sin fars uttryckliga befallning, en befallning, den han nyligen sett upprepade i de af framlidne herr de Rennepont egenhändigt skrifna raderna, stannade han vid dörrn och lyssnade uppmärksamt.

Han hörde ingenting; — ingenting alls, utom det sakta bortdöende ljudet af klockans sista slag.

Efter att länge hafva funderat på denna öfvernaturliga omständighet, erinrade sig Samuel den icke mindre besynnerliga synen på morgonen, då de genombrutna punkterna på takets utbyggnad lyst, som om de varit illuminerade. Han tog för gifvet att ett visst sammanhang ägde rum emellan dessa båda outgrundliga händelser.

Ehuru gubben ganska väl fann, att han förjäfves sökte intränga i

denna hemlighetsfulla gåta, lugnade han sig dock och förklarade den på det sätt som hans förnuft ingaf honom, då han erinrade sig de för honom beskrifna underjordiska gångarne, hvilka, enligt traditionen, skulle leda från husets understa källarhufv till vidt aflägsna ställen. Hemlighetsfulla och okända personer hade ju kunnat, två eller tre gånger under århundradet, smyga sig, på dessa förborgade vägar, i det inre af det gamla huset.

Försänkt i dessa tankar, närmade Samuel sig till spiseln, hvilken, som vi redan hafva nämnt, var belägen midt emot fönstret.

En klar solstråle, som hastigt genombröt molnen, belyste nu tvenne porträtter, hängande på hvar sin sida om spiseln, och dem gubben hittills icke blifvit varse. De voro målade i kroppsstorlek och föreställde en karl och en kvinna i hel figur.

På de fina och djerfva penseldragen igenkände man genast en mästares hand. Svårigen skulle man ock kunnat finna ett par originaler, mera värddiga en stor konstnär.

Fruentimret tycktes vara tjugufem à trettio år. Ett herrligt brunt hår, stötande i guldfärg, omgaf hennes höga och ädla panna. Härklädseln, långt ifrån att likna den som Madame de Sevigné gjort modern under Ludvig XIV:s tid, påminte snarare om den så utmärkt vackra hufvudbonad, som man varseblir på några af Veroneses porträtter: en härklädsel som består af tjocka, vågiga hårbucklor, hvilka, liggande tätt utmed kinden, infatta ansigtet, liksom i en ram, samt i nacken förenas i en tjock fläta, i form af en krona. Ögonbrynen, mörka och ytterst fina, hvälfde sig öfver ett par strålande, himmelsblå ögon; men blicken, på en gång stolt och sorgsen, hade någonting olycksbådande. Den fina näsan var rak och utmärkt vacker; ett nästan sorgligt leende sväfvade öfver den sköna munnen. Ansigtet var ovalt och något långt; den bleka, matta hyn skiftade endast öfver kinderna omärkligt i rött. Halsens böjning och hufvudets hållning vittnade om en medfödd värdighet, ett naturligt behag. Ett slags tunica eller klädning af svart, glänsande tyg, gjord *à la vierge*, som det kallas, gick temligen högt på halsen och, efter att hafva tätt omslutit de sköna konturerna af ett smärt och välrundadt lif, nedföll den öfver fötterna, som helt och hållet doldes af den sida, yppiga kjorteln.

Damens hela ställning var full af behag och enkelhet. Det sköna hufvudet afstäck, ljusst och nästan strålande, mot fondens mörkgrå, mulna himmel, hvarpå några purprade moln voro strödda. Längre bort syntes de blåaktiga spetsarne af fjerran aflägsna berg, omgifna af skugga. Tafelns grundteckning, tillika med det varma och dristiga i sjelfva anläggningen, visade att den föreställda damen stod på en höjd, der hon öfversåg den omgifvande horisonten.

Hennes anletsdrag uttryckte tankfullhet och sorg; synnerligen fanns i hennes mot himlen höjda blick ett uttryck af bönfällande smärta och stilla undergifvenhet, som man kunde tycka omöjligt att återgifva.

På andra sidan om spiseln såg man det lika djerft målade karlporträttet.

Det föreställde en reslig högvext man, om trettio till trettiofem år.

Han bar en vid, brun kappa, stolt och behagligt draperad, samt en svart jacka, igenknäppt ända upp till halsen och hvaröfver en vit krage nedföll. Hufvudet, skönt och af en storartad karakter, var utmärkt genom skarpa och bestämda drag, som dock icke borttogo det beundransvärda uttrycket af ett djupt själslidande, af en tålig undergifvenhet och framför allt af en innerlig godhet. Håret var svart, äfven så väl som skägget och ögonbrynen; men dessa sednare, i stället att, som på menniskor i allmänhet, vara åtskiljda och hvälfva sig som en båge öfver hvardera ögat, voro här, i följd af en besynnerlig naturens nyck, sammanvuxna och sträckte sig, som en rak svart rand, från den ena tinningen till den andra.

Fonden af taflan föreställde en stormig himmel; men på andra sidan om några klippor såg man det skummande hafvet, som tycktes samman-smälta med den molndigra horisonten.

Den som en gång sett dessa porträtter, kunde omöjligen glömma dem; och det intryck de gjorde ökades ännu mer af soleus lifliga strålar, som i hela sin glans belyste dem.

Samuel, som varit försänt i grubberier då han i en hast blef varse målningarna, studsade vid deras anblick; de förekommo honom såsom lefvande.

— Hvilka sköna och ädla gestalter! ropade han och närmade sig, för att nogare betrakta dem. Hvilka kunna de föreställa? Ingen af familjen Rennepont, det vet jag med säkerhet, ty deras porträtter äro allesammans i sorgsalen, enligt hvad min far sade mig . . . Ack! tillade han, suckande; att döma af den djupa bedröfvelse, hvaraf deras ansigten bära prägel, kunde äfven dessa figurera uti sorgsalen, tycker jag.

Efter ett ögonblicks tystnad fortsatte Samuel sin monolog, sålunda, i det han med tankfull min ordnade de stora förgyllda länstolarne omkring det runda sammetsklädda bordet:

— Tiden lider, och af dem som kunna bevisa sig vara ättlingar af min farfars välgörare, har ännu ingen anmält sig, utom den unge presten, med det engalika ansigtet. Skulle då han vara ende arfvingen? — Han är prest och familjen komme således att med honom utlockna. — Imedlertid är nu ögonblicket inne, då jag skall öppna dörrn för dem, som skola läsa testamentet. — Bathseba skall ledsaga notarien hit. — Det klappar! . . . Det är hon . . .

Efter att hafva kastat ännu en blick åt dörrn till det rum, der han hade hört klockan slå, skyndade den gamle sig till förstugudörrn, utanför hvilken flera röster hördes.

Två gånger omvred han nu nyckeln i låset, hvarefter han uppslog de stora flygeldörrarne.

Till sin stora bedröfvelse såg Samuel, på trappan utanföre, ingen annan än Gabriel, som hade d'Aigrigny till höger och Rodin till venster om sig.

Notarien, jemte Bathseba, som hade visat herrarne vägen, utgjorde eftertruppen.

Samuel kunde icke återhålla en suck, och sade, medan han, stående på tröskeln, djupt bugade sig:

— Allt är i ordning; — herrarne kunna stiga in.

VI.

TESTAMENTET.

Då Gabriel, d'Aigrigny och Rodin inträdde i röda salongen, voro de alla ytterst upprörda, ehuru af olika känslor.

Gabriel, blek och sorgsen, erfor en rörelse af smärtsam oro. Han längtade att få komma ut ur detta hus; men tyckte sig dock vara befriad från en stor tyngd, enär han, genom ett dokument, skrifvet och under-teckadt i notarien Dumesnils närvaro, hade till pater d'Aigrignys fria förfogande afträtt sitt blifvande arf.

Hittills hade det aldrig fallit den unge presten in att d'Aigrigny, då han upptog honom, värdade och uppfostrade honom och sedan, medelst en skamlig osanning aftvang honom sitt löfte, ända ifrån början haft ett nedrigt mål i sigte och ej gjort annat än flitigt skött trädarne i en mörk och oerhörd intrig.

Driffjedern till Gabriels handling var icke, — åtminstone i hans egen tanka — någon öfverdrifven grannlagenhet. Nej; — han hade för flera år tillbaka frivilligt gjort denna donation. Han skulle derföre ansett som en läghet att återkalla densamma. Misstanken för läghet och karakterslöshet hade redan alltför mycket plågat honom; — för hela världens ägodelar skulle han ej velat göra sig skyldig till den ringaste förebräelse för vinningslystnad och sjelfviskhet.

Den unge missionären måste vara begäfvad med en sällsynt förträfflig karakter, då denna fina blomma af samvetsgrann redlighet ej vissnat och förtorkat under den förderfliga och omoraliska uppfostran han erhållit; men liksom frost stundom bevarar från förskämning, hade lyckligtvis den isiga atmosfer, som omgifvit en del af den unge mannens barndom och början af hans ungdom, väl till någon del förstenat, men icke förderfvat hans ädla egenskaper, hvilka snart efter hand upptinade och lifvades, så fort han kom i beröring med friheten och det verkliga lifvet.

Abbé d'Aigrigny, blekare och mycket mera upprörd än Gabriel, hade sökt att bemanla sin häftiga sinnesrörelse, då han skyllde på sin sorg öfver den älskade sonens brytning med Jesuitorden.

Rodin, till utseendet lugn och fullkomligt herre öfver sina anletsdrag och känslor, såg med en hemlig vrede pater d'Aigrignys starka sinnesrörelse, som hos Gabriel skulle kunnat väcka misstankar, om han varit en mindre redlig och godtrogen menniska än han var. Och likväl var vår slipade *socius*, i trots af denna låtsade köld, kanske ännu mera orolig än hans förman för den stora öfärns utgång.

Samuel syntes djupt bedröfvad öfver att ingen annan arfvinge än Gabriel hördes af.

Visserligen kände Samuel en mycken sympati för den unge mannen; men den unge mannen var prest och med honom skulle den Rennepont-

ska familjen utdö. Denna ofantliga förmögenhet, med så mycken flit och redlighet samlad, skulle således — det anade Samuel — ej blifva använd efter testators önskan.

Alla de i detta uppräde handlande personerna förblefvo en stund stående omkring det runda bordet.

I ett ögonblick, då notarien gaf en vink att man skulle sätta sig, öfverlemnade Samuel till honom den i svart marokin bundna boken, sägande:

— Min herre, det har blifvit mig anbefaldt att hitära och här på bordet nedlägga denna förteckning. — Läsiet på permarna är igenläst, men jag skall tillställa er nyckeln, så snart man brutit och läst testamentet.

— Det är alldeles i sin ordning, sade notarien; ty det är så föreskrifvet i den not, som åtföljer testamentet, hvilket år 1682 deponerades hos mästern Thomas le Semelier, kungligt råd och notarie vid tribunalet i Paris, då boende vid *Place Royale*, N:o 15. — Här är testamentet:

Dervid framtog notarien, ur en stor röd marokinsportfölj, som han höll under armen, ett tjockt och stort pergament-küvert, gulnadt af åren, omlindadt med ett silkessnöre och försegladt med tvenne svarta sigill, enligt den tidens bruk. Vid omslaget hängde på en tråd en not, skrifven på velinpapper.

— Mina herrar, sade notarien, om herrarne behagade att sätta sig, så skall jag läsa den här bifogade noten, hvilken bestämmer de formaliteter, dem vi ha att iakttaga vid testamentets öppnande.

Notarien, Gabriel, d'Aigrigny och Rodin satte sig.

Den unge presten kom att vända ryggen åt spiseln, och kunde i denna ställning icke se de båda porträtterna.

Samuel förblef, oakadt notariens uppmaning att han skulle sätta sig, stående bakom dennes stol.

Afklippande träden, som fästade noten vid pergamentet, läste notarien följande:

”Den 15 Februari 1852 skall mitt testamente bringas till Rue Saint-François, N:o 5.”

”Klockan tio på morgonen skola dörrarne till röda salongen, belägen på nedra botten, öppnas för mina arfvingar, hvilka tyfvelsutän äro längesedan församlade i Paris, och under afvaktan på den viktiga dagen hafva haft tillfälle att bevisa giltigheten af sina arfsanspråk.”

”Så snart de äro församlade, skall mitt testamente uppläsas, och tvenne timmar derefter, eller omedelbarligen efter sista tolfslaget, skall arvet tillerkännas dem, som, enligt min uppmaning, (hvilken som jag hoppas, skall genom tradition fortplantas inom min släkt, under halftannat sekel, räknadt från och med innevarande dag) — hafva personligen — icke genom ombud — inställt sig i huset N:o 5 Rue Saint-François, den 15 Februari på förmiddagen.”

Efter att med tydlig röst hafva läst dessa rader, gjorde notarien en paus, hvarefter han, med högtidlig ton, fortfor:

— Då herr Gabriel François Marie de Rennepont genom laga bevis styrkt, att han är testators släkting på manslinjen, och då han, ända intill närvarande stund, är den ende af Rennepontska familjens ättlingar,

som här infunnit sig, öppnar jag i hans närvaro testamentet, såsom föreskrifvet är.

Då notarien uttalat dessa ord, afskar han med en pennknif silkessnöret, som sammanhöll paketet och bröt de båda sigillan. Ur det stora omslaget, som han lade bredvid sig, framdrog han nu ett stort pergamentsark, sammanviket i fyra delar.

Pater d'Aigrigny lutade sig öfver bordet och stödde sig med armbågarna mot detsamma, i det han flåsade tungt och hade stor möda att qväfva de suckar, hvilka då och då ville tränga sig från hans beklämda bröst.

Gabriel beredde sig att med mera nyfikenhet än interesse afhöra testamentets innehåll.

Rodin hade satt sig på något afstånd från bordet, hållande mellan sina knän den gamla utslitna hatten, i hvilken han, bland vecken af en smutsig blårutig lärftsnäsdruk, hade lagt sitt ur.

Handsekreterarens hela uppmärksamhet var delad mellan det ringaste buller, som han hörde utanföre och urvisarens, i hans tycke, alltför långsamma fortskridande, hvilket hans små, af harm brinnande ögon tycktes vilja påskynda; — så otålig var han att toltimman skulle nalkas.

Notarien, som uppvек det stora pergamentsarket, läste, under åhörarnes spända uppmärksamhet följande:

”Byn Villetaneuse den 15 Febr. 1632”.

Jag skall, genom döden, undgå skymfen af galcererna, hvartill min familjs obevekliga fiender hafva dömt mig, såsom relaps’).

I alla hänseenden är lifvet mig alltför bittert, allt sedan min sons död, hvilken föll ett offer för en hemlighetsfull missgerning.

Död vid nitton års ålder . . . mördad . . . stackars Henrik! . . . Hans mördare äro ännu okände . . . Nej, icke okände, i fall jag skall tro mina aningar.

För att åt detta älskade barn kunna bibehålla min förmögenhet, hade jag låtsat afsvärja protestantismen . . . Så länge min son lefde, iakttog jag noga alla yttre katolska kyrkobruk. — Denna dubbelhet väckte hos mig många samvetsskrupler, helst det är stridande mot min karakter att synas hvad jag icke är; men — det var för min sons väl.

När man, genom ett försåtligt mord, beröfvat mig honom, blef detta tvång mig odrägligt . . . Man utspionerade mig; . . . jag blef anklagad och dömd såsom återfallen i kätteri . . . mina egendomar hafva blifvit konfiskerade . . . jag är dömd till galcererna.

Hvilken fasansfull tid hvori vi lefva!

Elände och slafveri . . . blodig despotism och religiös ofördragsamhet! Ack, det är ljust att få lemna lifvet! . . . Att slippa se så många olyckor, så mycket elände, . . . hvilket ljust lugn!

Inom några timmar skall jag njuta detta lugn . . .

Jag skall dö . . . Men jag måste tänka på de mina, som lefva . . . eller snarare på dem som skola lefva, i bättre tider.

*) En som återfallit i kätteri.

En summa af femtio tusen ecus, insatta hos en vän, är af alla mina egodelar det enda som återstår.

Jag har ingen son mer; . . . men jag har en mängd släktingar, dömda till landsflykt och spridda omkring hela Europa.

Denna summa af femti tusen ecus, fördelad mellan dem alla, skulle vara dem till föga båtnad. Jag har derföre annorlunda förordnat.

Och det jag gjort, har skett efter de visa råd och föreskrifter, dem jag erhållit af en man, hvilken jag vördar såsom Guds afbild på jorden; ty hans förstånd, hans vishet och hans godhet äro nästan gudomliga.

Tvenne gånger i hela min lefnad har jag sett denne man; . . . båda gångerna under för mig ganska sorgliga omständigheter. — Tvenne gånger har jag haft honom att tacka för min frelsning . . . en gång själens frelsning, en gång kroppens.

Ack! . . . möjligen torde han äfven kunnat frelsa min son; — men han kom för sent! . . . för sent.

Innan han lemnade mig, ville han afvända mig från beslutet att dö; . . . men i detta fall var hans röst vanmäktig . . . jag kände för mycken smärta, för mycken saknad, för mycken nedslagenhet.

Hvilken besynnerlighet! . . . Då han blef tillräckligt öfvertygad om oryggligheten af mitt beslut att på våldsamt sätt sluta mina dagar, undföll honom ett bittert ord, som kom mig att tro, det han missunnade mig min lott . . . missunnade mig att få dö.

Är han då dömd att lefva, han?

Säkert har han sjelf dömt sig att lefva, så länge Gud det fordrar, på det han skall kunna gagna och hjälpa sina medmenniskor . . . Och likväl har jag nog märkt att lifvet trycker honom; ty jag hörde honom en dag, med förtyvflad matthet utbrista: O, detta lif! . . . detta lif! . . . Hvem skall befria mig derifrån?

Lifvet måste då vara honom en plåga.

Han har rest! . . . Hans sista ord kommo mig att tänka på döden så, som sig bör.

Tack vare honom! . . . min död skall ej blifva gagulös.

I följd af hans visa råd, skola dessa rader, skrifna af en man, som inom några timmar upphört att lefva, uträtta stora saker, men — först efter halftannat århundrade. — O ja! . . . stora och ädla saker! . . . i fall min vilja och mina föreskrifter troget följas af mina efterkommande; ty det är till ett kommande slägte som jag ställer mina ord.

På det att de måtte bättre förstå och bättre uppfatta min sista önskan, hvilken jag ber dem uppfylla . . . de, hvilka ännu äro der, hvarifrån jag nu snart skall återvända, — måste de lära känna sin familjs förföljare, på det att de må kunna hämna sina förfäder; . . . men genom en el hämnd.

Min farfar var katolik. Hänförd, mindre af sitt religionsnit, än af elaka, förderfliga råd, ingick han såsom medlem — dock verldslig medlem — i ett samfund, hvars makt alltid varit förfärlig, hemlighetsfull och afskyvärd; . . . nemligen Jesuitorden.

Vid dessa ord i testamentet blickade pater d'Aigrigny och Rodin nä-

stan ovillkorligt på hvarandra. — Notarien som icke märkte det, fortfor att läsa:

Efter några års förlopp, hvarunder min farfar ådagalagt den varmaste tillgifvenhet för denna Orden, blef han, genom förfärliga upptäckter, plötsligt upplyst angående det hemliga mål, hvartill den sträfvar och de medel den använder, för att hinna detta mål.

Det var år 1610, en månad före Henrik den IV:s mord.

Min farfar, förskräckt öfver den hemlighet, hvori han, mot sin vilja, fann sig invigd, och hvars betydelse snart tolkades genom den bäste, den äldste konungs död, bröt genast med Jesuitorden. — Och, icke det allenast, utan likasom hade *hela* katolicismen i hans ögon varit solidariskt ansvarig för Jesuitordens alla rysliga brott, afsvor han helt och hållet den påfliga katolska religionen, hvartill han hittills bekant sig, och blef protestant.

Ovedersägliga bevis, som klart ådagalade att tvenne af detta afskyvärda samfund varit i förbund med Ravailiac, äfvensom en uppdagad komplott mellan Jesuitorden och konungamördaren Jean Chatel, — sådana bevis funnos i min farfars händer.

Detta var första orsaken till jesuiternas hätska hat till vår familj. Dessa papper hafva, Gudi lof, blifvit bragte i säkerhet; min far har öfverlemnadt dem till mig; och om min sista vilja blir uppfylld, skall man finna dessa papper, märkta med A. M. C. D. G., uti den ebenhols-koffert, som står i sorgsalen i mitt hus vid *Rue Saint-François*.

Min far var likaledes ett mål för de hätskaste förföljelser. Hans undergång . . . hans *död*, hade törhända blifvit följden deraf, så vida icke en qvinna mellankommit . . . en englisk qvinna . . . för hvilken han ständigt bibehöll en nästan gudomlig dyrkan.

Porträttet af denna qvinna, hvilken jag, för några få år sedan, åter-såg, äfvensom porträttet af den man, åt hvilken jag egnar en religiös vördnad, har jag sjelf målat, ur minnet. Dessa porträtter finnas i röda salongen af mitt hus vid *Rue Saint-François*. De skola båda, som jag hoppas, för mina efterkommande blifva vördnadens och erkänslans föremål.

Under de sednare ögonblicken hade Gabriel blifvit allt mera uppmärksam på testamentets läsning. Han fann det vara en besynnerlig sammanträffning, att en af hans förfäder hade, för tvåhundra år sedan, upphäft sin förbindelse med Jesuitorden, likasom han sjelf, för en timma sedan, ämnade bryta de band, hvilka fängslade honom vid detta samfund; och att från denna brytning, för tvenne sekler sedan, daterade sig det outsläckliga hat, hvarmed jesuiterne, ända till innevarande dag, förföljt hans familj.

Den unge presten fann icke mindre sällsamt att det arf, som, enligt en af hans förfäders disposition, fallit i hans händer, ett arf efter den som sjelf fallit offer för jesuiternes ondskas, — nu skulle komma just dem till godo, och det i följd af hans, den ende laglige arfvingens, frivilliga, skriftliga och besvärna afsägelse.

Så snart notarien läst de ord, som handlade om de båda porträtter.

na, vände Gabriel, äfvensom pater d'Aigrigny, hvilka båda sutit med ryggen åt tafforna, sig om, för att betrakta dem.

Knappt hade missionären kastat ögonen på qvinnoporträttet, förrän ett högljudt rop af öfverraskning undföll honom.

Genast afbröt notarien sin läsning och betraktade med oro den unge presten.

VII.

DET SISTA TOLFSLAGET.

Vid det af Gabriel upphäfdä ropet hade notarien afbrutit sin läsning och pater d'Aigrigny orolig skyndat till den unge mannen.

Denne, som stod och höll sig fast vid stolkarmen, betraktade darande och med vexande bestörtning den sköna qvinnobilden.

— Min Gud! . . . utbrast han slutligen, talande halfhögt och liksom för sig sjelf, . . . är det väl möjligt att slumpen kan framalstra sådana likheter? . . . Dessa ögon, . . . på en gång så stolta och fulla af smärta, äro hennes . . . och denna panna . . . och denna blekhet . . . Ja — det är hennes anletsdrag . . . alla hennes anletsdrag.

— Min käre son, hvad fattas er? . . . frågade d'Aigrigny, lika förvånad som Samuel och notarien.

Den unge missionären yttrade då, med en obeskriflig vek och något darrande röst, utan att taga ögonen från porträttet:

— För åtta månader sedan var jag, i en af Amerikas klippiga nejder, ett rof för vildarnes raseri . . . De hade korsfäst mig . . . de började redan skalpera mig . . . då den gudomliga Försynen sände mig en oväntad hjälp . . . Ja . . . och det var denna qvinna, just den der qvinnan, som räddade mig.

Den der qvinnan! — utropade på en gång Samuel, pater d'Aigrigny och notarien.

Rodin ensam tycktes vara främmande för hela denna episod, hans ansigte bar stämpeln af koncentrerad vrede och otålighet. Han gnagde på naglarna och i stället att se på porträtterna, betraktade han ängestfullt urvisarens långsamma gång.

— Huru? . . . denna qvinna frelste ert lif? . . . frågade patern.

— Ja, ja! denna qvinna, just denna samma qvinna, återtog Gabriel med lägre röst och en nästan hemsk ton. — Denna qvinna, eller snarare den qvinnan, hvars bild detta är, en bild, hvilken är så lik min räddarinna, att, om jag icke visste det porträttet varit här i mer än hundra-femtio år, skulle jag kunna bedyra att det är måladt efter henne . . . ty jag kan icke för mig sjelf utreda huru en sådan förvånande likhet kan vara en lek af slumpen . . . Imedlertid, — tillade han efter ett ögonblicks paus och suckade djupt — naturens hemligheter och Guds rådslag äro ogenomträngliga.

Och Gabriel nedsjönk åter i sin länstol, under djup tystnad, hvilken snart bröts af pater d'Aigrigny, som yttrade:

— Det är en förvånande likhet . . . men också ingenting annat, min käre son . . . Det är dock naturligt att den tacksamhet ni byser för er räddarinna, skall åt denna besynnerliga naturens lek gifva ett dubbelt värde och göra den för er högst intressant.

Rodin, som marterades af otålighet, sade till notarien, utmed hvilken han satt:

— Jag tycker, min herre, att denna lilla roman alldeles icke har något sammanhang med testamentet.

— Ni har ganska rätt, svarade notarien, sättande sig ånyo; men denna omständighet är dock så utomordentlig, så romanesk, alldeles som ni säger, att man ej kan annat än dela denne herres förvåning.

Och han pekade på Gabriel, som, med armbågen stödd mot länstolskarmen och hufvudet lutadt mot handen, tycktes med hela sin själ försänkt i djupa betraktelser.

Notarien fortsatte nu testamentets läsning, sålunda:

Sådana hafva de förföljelser varit, för hvilka min familj varit ett mål; — och hennes beständiga och hätska förföljare hafva varit — Jesuiterna.

Denna mörka och förderfliga Orden har genom konfiskationen satt sig i besittning af alla mina egendomar. — Mätte mina fienders hat släckas genom min död! . . . Mätte de förskona min släkt, mina efterkommande! — Min släkt . . . hvars öde är min enda, min sista tanka, i detta högtidliga ögonblick.

Denna morgon har jag hitstämt Isak Samuel, en man af bepröfvad redlighet. Han har mig att tacka för lifvet, och ingen enda dag har sedan gått förbi, då jag icke haft orsak att glädja mig öfver att åt verlden och till medmänniskors fromma hafva bibehållit en så ädel och rättskaffens man.

Innan mina egendomar blefvo konfiskerade, hade Isak Samuel med yttersta drift och redlighet förvaltad dem. — Jag har därför åt honom anförtrott de ofvannämnde femtio tusen ecus, som min hederlige vän, hvilken hittills innehafvt dem, nyligen återlemnat.

Isak Samuel och efter honom hans ättlingar, åt hvilka han skall testamentera denna tacksamhetspligt, skola åtaga sig att förrenta och föröka denna summa, under en tid af ett hundra och femtio år, räknad från innevarande dag.

Denna summa, sålunda förvaltad, kan blifva ofantlig, kan slutligen utgöra en kunglig förmögenhet, så vida icke alltför missgynnande kunkjunkturer inträffa.

Mätte mina önskningsar, i fråga om delningen och om ändamålet af denna ofantliga förmögenhet, blifva uppfyllda och mina böner hörda af mina efterkommande!

Under halftannat hundra år inträffa oundvikligen så många förändringar, så många ombyten, så många omstöpningar inom de olika ättlederna af en och samma familj, att mina efterkommande troligtvis, efter en så lång tids förlopp, skola tillhöra helt olika klasser i samhället, och sålunda kunna representera sin tids olika samhällsförhållanden.

Kanske skall, bland dem, finnas människor med mycket snille, mycket mod och mycken dygd, kanske lärde, ryktbare krigare eller namnkunnige konstnärer; kanske ock fattiga handverkare och tarfliga borgare . . . kanske äfven . . . ack! . . . ty värre ganska möjligt! . . . stora brottslingar.

Ehvad som än må vara fallet, är min varmaste, min käraste önskan den, att mina ättlingar måtte komma öfverens och, medelst en stilla broderlig förening, visa sig vara medlemmar af en och samma familj, i det att de, sins emellan, måtte utöfva dessa Christi gudomliga ord: *Älsker hvarandra inbördes!*

Denna förening skall blifva en föresyn för andra och gifva en hel-sosam lärdom; ty jag tror att det är ur inbördes förening, ur människors förbrödring och samfalta sträfvande till ett gemensamt mål, som mensklighetens framtida väl och kommande släktens sällhet skall uppspira.

Det samfund, hvilket så länge förföljt min familj, är ett öfvertygande exempel på *föreningens*, eller rättare sagdt — *sammanhållningens* allmakt, äfven i onskans tjänst.

I sjelfva denna sammanhållningsprincip ligger någonting så nyttigt, så upphöjdt, så gudomligt, att den stundom verkar godt, till och med der uppsåtet från början varit ondt.

Sålunda har missionsverket kastat några, väl sällsynta, men rena och klara strålar öfver Jesuiternas mörka förbund, hvilket dock är stiftadt i det afskyvärda och ogudaktiga ändamålet att, genom en människofientlig och all sedlighet motstridande uppfostran, tillintetgöra all vilja, all tanke, all frihet, allt begrepp hos folket, i afsigt att öfverlemnna det darrande, vidskepligt, okunnigt och vanmäktigt åt regenternas despotism, hvilka sednare Jesuiterna hoppas att i sin ordning få styra förmedelst biktfäder.

Vid dessa ord i testamentet vaxlades åter en besynnerligt innehållsrik blick, men denna gång var det emellan d'Aigrigny och Gabriel.

Notarien fortfor:

Om en förderlig förening, beräknad på människoslägtets förnedring, på fruktan, på despotism, och förföljd af folkens förbannelser, — om en sådan, säger jag, har kunnat trotsa århundraden och ofta beherrskat världen, medelst svek och skräck . . . hvad skulle man icke då kunna vänta af en förening, hvilken, knuten af broderligheten och den kristliga kärleken, hade till ändamål att frigöra både man och qvinna för all förnedrande trældom; att bjuda sällhet och frid åt dem, hvilka hittills af lifvet endast pröfvat sorgen och eländet; att gifva ära och rikedom åt det nyttiga arbetet; att upplysa dem, som af mörker och okunnighet blifvit förnedrade; att främja den fria utvecklingen af alla de böjelser, dem Gud i sin oändliga vishet, i sin otösliga godhet, inplantat hos människan, såsom lika många väldiga krafter; att helga allt hvad som kommer från Gud: kärleken könen emellan, så väl som moderskärleken: såväl styrkan som förnuftet: såväl skönheten som snillet; att med ett ord, göra människorna sannt gudfruktiga och innerligt erkänsamma för Skaparens godhet att hafva förlänt dem kunskap om naturens storhet och känsla för dess skönhet; samt tilldelat dem hvar sin billiga lott af de skatter, dem de hulptit att förkofra?

O, om himlen täcktes så förunna, att, efter halftannat århundrade, ättlingarne af min familj, trogna en varm människoväns, ett för mensklighetens väl klappande hjertas sista önskningar, bildade en sådan helig förening!

Om himlen ville att bland dem måtte sammanträffa några barmhertiga själar, eldade af deltagande för dem som lida; ädla, upphöjda, snillrika och värtaliga män, ifrande för dygdens och sedlighetens tillväxt, varma för frihet, sjelfständighet och människovärde! . . . beslutsamma karakterer, ädla qvinnor, som med skönhet förenade snille och godhet . . . huru välsignelsebringande och mäktigt skulle icke detta samfund vara, — denna innerliga, harmoniska förening af alla dessa ideer, dessa äggelser, dessa krafter, af allt detta hänförande, och grupperade kring denna konungsliga förmögenhet, hvilken, koncentrerad genom föreningen och med vishet förvaltad, skulle kunna förverkliga de ädlaste, de mest utomordentliga drömbilder!

Hvilken undransvärd sammanfattning af följdrika, ädla tankar: hvilka lifvande och lyckliggörande strålar skulle ej oafbrutet flöda från denna brännpunkt af barmhertighet, af frelsning, af kärlek!

Hvad stora förslag att inleda, och i deras utförande, hvilka förträffliga exempel för världen! — Hvilket gudomligt apostlaembete . . . Slutligen: hvilken oemotståndlig sträfvan till det goda kunde icke väckas hos hela menskligheten, af en familj, så förbunden och i besittning af så ymniga tillgångar, så rika medel till det godas befrämjande!

Och sedan kunde ju detta förbund till det goda vara i stånd att bekämpa det förderliga samfund, hvars offer jag är, och hvilket kanske, efter ett och ett halft sekel, ännu ej förlorat något af sin fruktansvärda makt.

Emot denna förening till mörkrets, trälldomens och despotismens utbredande, hvilken nu trycker kristenheten, skulle de mina kunna stifta ett samfund till ljusets, bildningens och frihetens tjänst.

Mörkrets och ljusets Genier skulle då i de begge samfunden hafva sina ombud.

Striden skulle begynna, och Gud skulle skydda de rättfärdiga . . .

Och på det att dessa ofantliga penningetillgångar, med hvilka så mycken makt skall tillfalla min släkt, ej måtte uttömmas, utan förnyas och vexas med åren, böra mina arfvingar, om de vilja följa mina föreskrifter, utsätta till förentning, efter samma plan, en dubbelt så stor summa som den, hvilken jag nu insatt . . . Då — när åter halftannat hundra år förflutit — hvilken ny källa till makt och goda verk! . . . hvilken outtömlig grufva, i deras afkomlingars hand, till de lidandes och förtrycktas hjälp!

Till hvad jag här i korthet antydt, och med afseende på detta dygdeförbund, skall man, i det stora ebenholsskåpet i sorgsalen, finna några praktiska ideer, några utförligare anteckningar.

Sådan är min sista vilja, eller snarare mitt sista hopp . . .

Om jag uttryckligen yrkar att de, som lefva af min släkt, ovilkorligen skola inställa sig *personligen* vid öppnandet af mitt testamente, rue St. François, är det derföre att de, församlade i en så högtidlig stund,

skola få se och lära känna hvarandra; kanske skola mina ord då göra intryck på dem; i stället att lefva hvar för sig splittrade, skola de sluta sig tillsamman, förena sig. Deras egen fördel skall derigenom befrämjas, och min vilja skall varda fullgjord.

Då jag för några dagar sedan skickade till dem af min släkt, hvilka, såsom landsflyktiga, äro spridda kring hela Europa, en medalj, den jag låtit prägla och på hvilken det datum, då mina arfvingar, efter ett och ett halft århundrade, böra samlas, är tydligt inprägladt, tillika med lo-kalen för sammankomsten, har jag trots mig böra förhemliga det egentliga motivet och endast låtit säga dem, att mina efterkommande skola vinna stora fördelar genom att inställa sig vid nämnde släktmöte. — De nu lefvande skola, som jag hoppas, ej försumma att åt sina barn öfverlemna medaljerna, tillika med underrättelsen om deras viktiga betydelse, såsom ett beligt arf; hvarefter dessa skola handla på samma sätt med sina barn, på det att värdet af medaljerna och vigten af deras förvarande måtte genom tradition bibehålla sig under tidernas lopp.

Jag har handlat så, emedan jag känner listen och det outtröttliga spaningsbegäret hos det samfund, hvars offer jag är. Finge Jesuiterna veta att mina efterkommande hafva, vid den meranämnde tiden, en ofantlig summa att lyfta och sins emellan fördela, så skulle de icke sky de förfärligaste hofstreck för att komma åt dessa penningar; — stora faror skulle hota min familj, ty Jesuitorden skulle ej underlåta att från sekel till sekel förfölja en hvar, hvars efterkommande en gång kunde göra anspråk på det stora arfvet.

Mätte de försigtighetsmått jag använt vara nog verksamma!

Mätte den önskan jag, i medaljernas prägel uttryckt, troget framställas från släktled till släktled!

Att jag utsätter dagen och timman, då det omtalade arfvet oåterkal-ligen måste vara skiftadt, den timma, hvarefter inga anspråk mer kunna göras i Huset N:o 3 på *Saint-François-gatan*, är därför att — tiden måtte tagas hur lång som helst — en slutlig termin ändock måste finnas, och att mina arfvingar haft tillräcklig tid att under så många år bereda sig på sammankomsten och rätta sig efter medaljens föreskrift.

Efter slutad läsning af mitt testamente, skall den person, som sist handhaft fondernas förrentning, redovisa för desamma och uppgifva totalsumman, så att dessa fonder kunna, så snart klockan slagit tolf, fördelas mellan de närvarande arfvingarne.

Sedan skola alla rummen för dem öppnas. De skola der få skåda en mängd saker, värdiga deras deltagande, deras medömkan, deras vördnad . . . synnerligast i sorgsalen.

Min vilja är att huset ej måtte säljas, att det måtte få stå orördt och så möbleradt som det nu är, och att det städse måtte tjena till samlingsrum för mina arfvingar, i fall de, som jag hoppas, uppfylla min sista bön.

Men om de, tvärt emot min önskan, splittra sig; om de, i stället att förena sig till det ällaste företag, som någonsin utmärkt ett tidevarf, gifva vika för sjelfviska böjelser; om de föredraga den ofruktbara egenyttnan framför den fruktbarande föreningen; om de, uti denna omätliga förmögenhet, icke se annat än ett gynnande tillfälle till flygtiga förströelser, eller en smutsig girighets tillfredsställelse . . . må de då vara förbannade af alla dem, hvilka de kunnat älska, undsätta och befria . . . måtte då huset nedrifvas och jemnas med marken! — Må alla de papper, hvarpå Isak Samuel nu uppgjort förteckning, i sådant fall, tillika med porträtterna i röda salongen uppbrännas af den dåvarande vaktaren af min fordna bostad.

Vare sagdt!

Nu har jag uppfyllt min sista pligt.

I allt detta har jag följt den människans råd, hvilken jag vördar och älskar såsom Guds afbild på jorden.

Den trogne vännen, som återlemnade mig de femtio tusen riksdalerna, sista kvarlevan af min förmögenhet, är den ende, som vet hvartill jag ämnar använda dem. Jag kunde ej neka hans redliga och bepröfvade vänskap detta prof på förtroende. — Men deremot har jag för honom förtegit Isak Samuels namn, . . . jag var rädd att utsätta denne sednare och hans efterkommande för alltför stora faror.

Inom en stund skall denne vän, okunnig om mitt beslut att dö, hitkomma, åtföljd af min notarie. — I deras händer skall jag, med alla öfliga formaliteter, öfverlemnna mitt förseglade testamente.

Sådan är min yttersta vilja.

Uppfyllandet af mina här uttalade varma önskuningar öfverlemnar jag åt Försynen.

Gud kan icke annat än befrämja dessa önskuningar och förhoppningar för kärlek, frid, enighet och frihet.

Detta *mystiska* *) testamente, som af mig blifvit frivilligt upprättadt, har helt och hållet blifvit skrifvet af min egen hand. — Jag väntar och fordrar att det måtte strängt efterleivas, så väl till anda, som bokstaf.

Den 15 Febr. 1682, kl. 4 på dagen.

"Marius de Rennepont".

Alltefter som notarien läst, hade Gabriels själ blifvit uppfylld af de mest olikartade, mest sönderslitande känslor.

Först hade han, som redan är nämnt, funnit det sällsamt att denna omätliga förmögenhet, efterlemnad af ett offer för Jesuitorden, genom en olycklig ödets lek, skulle falla i händerna på just samma orden, — och detta just i följd af hans, den ende kände arfvingens, nu lagfarna gåfvobref.

Och sedan, då hans ädla upphöjda och menniskoälskande själ fattade hela vidden af det oberäkneliga goda, som en sådan förening, hvilken testator uttänkt, skulle kunnat verka, de outösliga källor till välgärningar för samtid och efterverld, som kunnat härflyta af testamentets efterlevande — betänkte han, med djup smärta att, genom hans afsägelse och alla

*) "Testament mystique" uttrycket är häfdadt af lagfarenheten.

andra arfvingars utblifvande, stamfadrens ädla och stora plan var alldeles utförbar; att denna förmögenhet, vida större än han kunnat tänka sig den, skulle falla i händerna på ett lastfullt och förderfvadt samfund, och i dess händer blifva en fruktansvärd häfstång.

Men vi måste dock till Gabriels heder bekänna, att hans själ var så skön och så ren, att han ej erfor den ringaste saknad för egen del, då han fick veta att de ägodelar han afstått kunde vara af högt värde. Sällsamma och rörande motsats! Vid det han upptäckte, att han afstått från en så stor rikedom, fästade sig tvärtom hans tanka med kärlek vid den tarfliga prestgården, dit han snart hoppades få flytta, för att der lefva under utöfningen af evangeliis heliga pligter.

Alla dessa tankar korsade hvarandra i hans hufvud. Åsynen af fruntimmersporträttet, de dystra upptäckter, dem testamentet innehöllo, ädelheten af de åsikter som gifvit sig tillkänna i herr de Renneponts testamente -- alla dessa utomordentliga omständigheter försatte Gabriel i ett slags stum förvåning, deruti han ännu var försänt, då Samuel ytrade till notarien, under det han åt denne öfverlemnade nyckeln till kassaboken:

— Min herre, ni skall af denna bok inhemta det nuvarande beloppet af de summor, hvilka befinna sig i min ägo, såsom afkastning af de 150,000 francs, hvilka af Marius de Rennepont anförtröddes åt min farfader att förentas, med rentans ärliga kapitalisering.

— Er farfader! . . . ropade pater d'Aigrigny, utom sig af förvåning. Det är då er familj, som ständigt handhaft detta kapital?

— Ja, min herre; och min hustru skall genast bära hit skrinet, som innehåller själfva summan.

— Och huru högt ungefär kan summan stiga? frågade Rodin, med den mest likgiltiga min i världen.

— Enligt hvad herr notarien genast skall kunna öfvertyga sig om, genom innehållet af dessa dokumenter, svarade Samuel, med en så fullkomlig enkelhet, som om det blott hade varit fråga om det ursprungliga kapitalet af 150,000 francs, — så har jag i skrinet en summa, enligt nuvarande kurs uppgående till tvåhundra tolf millioner ett hundra sextio tusen . . .

— Ni säger, min herre, ropade abbé d'Aigrigny, utan att låta Samuel tala ut, ty fyllnadssumman brydde den vördige fadren sig alltför litet om.

— Ja, summan! ropade Rodin med darrande röst, och kanske första gången i sitt lif förlorande den vanliga kallblodigheten, facit! . . . facit! . . . facit!

— Min herre, återtog gubben, jag säger att jag har i kassan tvåhundra tolf millioner etthundra sjuttiofem tusen francs valuta, dels i reda penningar, dels i goda papper, ställde på namn eller ordres . . . enligt hvad notarien snart skall öfvertyga sig om, ty just nu kommer min hustru med kassan.

Och Bathseba inträdde verkligen i detta ögonblick, hållande i sina armar det förut omtalade cederskrinet, hvilket innehöll den oerhörda pen-

ningssumman; hon nedsatte skrinet på bordet och gick ut, efter att med sin man hafva vexlat en blick af tillgifvenhet och ömhet.

Då Samuel hade nämnt den ofantliga summan, följde på hans ord en lång tystnad af bestörtning.

Utom den gamle juden, trodde alla deltagarne i detta uppträde, att de drömde.

Abbé d'Aigrigny och Rodin hade räknat på fyrtio millioner; . . . denna summa, ehuru redan ofantlig, var nu mer än femdubblad.

Gabriel hade, då han hörde notarien läsa de punkter i testamentet, der det var fråga om en kunglig förmögenhet, och fullkomligt okunnig om förrentningens underverk, i sitt hufvud uppskattat hela summan till tre à fyra millioner . . . Det siffertal han nu hörde uppgifvas, gjorde honom derföre alldeles yr i hufvudet, och oaktadt hans beundransvärda oegennyttan och hans samvetsgranna redlighet, erfor han ett slags förblindelse, ett slags svindel, vid tanken på att dessa omätliga rikedomar kunnat tillhöra honom — honom allena.

Notarien, nästan lika bestört som han, undersökte kassans innehåll och tycktes knappast tro sina ögon.

Juden, äfvenledes stum, kände sig smärtsamt plågad af den tanken, att ingen annan arfving hade infunnit sig.

Midt under denna djupa tystnad, började den i rummet nästintill varande pendylen att långsamt slå *tolf*.

Samuel spratt till . . . derefter drog han en djup suck.

Ännu några sekunder — och fatalietimman var förbi . . . den olycksaliga timman var till fullo slagen.

Rodin och pater d'Aigrigny, Gabriel och notarien voro alla under inflytelsen af en så djup bestörtning, att ingendera af dem gaf akt på besynnerligheten af att höra denna klocka.

Tolf! ropade Rodin, som dervid med en ofrivillig rörelse lade sina båda händer på skrinet, liksom för att taga det i besittning.

— Ändtligen! ropade pater d'Aigrigny, med ett uttryck af glädje, af triumf, af berusning, omöjlig att beskrifva; derefter tillade han, under det han kastade sig i Gabriels armar och omfamnade honom med hänförelse: Ack, min älskade son! . . . hvad de fattiga skola välsigna er! . . . Ni är en Saint Vincent de Paul . . . Ni skall bli kanoniserad . . . jag svär derpå.

— Låt oss i främsta rummet tacka Försynen, sade Rodin, med allvarlig och rörd stämma; . . . tackom Försynen, som tillåter att dessa stora rikedomar blifva använda till Herrans ära och förherrligande.

Pater d'Aigrigny, som ännu en gång hade omfamnat Gabriel, tog honom vid handen och sade:

— Rodin har rätt. På knä, min son! . . . Egnom Försynen våra tackoffer!

Medan pater d'Aigrigny yttrade dessa ord, föll han på knä och drog med sig Gabriel, hvilken döfvad, förvirrad, knappast ägande riktig sans-

ning, under alla de händelser som brådstörtade öfver honom, mekaniskt knäböjde jemte de andre.

Det sista tolfslaget slog . . .

Alla reste sig upp.

Då yttrade notarien, med en lätt darrning på rösten, ty det var något utomordentligt högtidligt i hela detta uppträde:

— Alldenstund ingen annan arfvinge till herr Marius de Rennepont här inställt sig före klockan tolf å dagen, fullgör jag testators vilja, enär jag, i rättvisans och lagarnes namn, förklarar herr François Marie Gabriel de Rennepont, här närvarande, för ende arfvinge och rätter ägare till alla de lösören, fastigheter, ägodelar och valutor, af hvad namn och beskaffenhet det vara månde, som testators qvarlätenskap tillhör eller tillvinnas kan; och hvilket allt han, herr Gabriel de Rennepont, prest, har, fritt och frivilligt, medelst en i laga ordning utfärdad handling, donerat till herr Fredrik Emanuel de Bordeville, markis d'Aigrigny, prest, hvilken uti samma akt har antagit gåfvan, samt sålunda nu är vorden laglig ägare af allt detta, i ofvannämnde de Renneponts stad och ställe, i kraft af detta gåfvobref, undertecknad Gabriel de Rennepont och Fredrik d'Aigrigny, prester, samt af mig denna morgon i laga ordning affattadt.

I detta ögonblick hördes i trädgården några häftigt larmande röster.

Bathseba kom inspringande och sade, med upprörd och darrande röst, till sin man:

— Samuel . . . en soldat . . . han vill . . .

Bathseba hann icke säga mera . . .

I dörrn till röda salongen visade sig Dagobert.

Soldaten var förskräckligt blek; han syntes nästan vanmäktig; bar venstra armen i band och stödde sig på Agricola.

Vid åsynen af Dagobert gnistrade Rodins ögon och hans slappa, hängande ögonlock svällde, liksom hade allt hans blod på en gång rusat till hjernan.

Och vår socius störtade sig öfver skrinet, med en så vild rörelse af vrede och roflystnad, att det såg ut som om han beslutat att, genom att han betäckte det med sin kropp, försvara det med lif och blod.

VIII.

EN GÅFVA MED VARM HAND.

Pater d'Aigrigny kände icke Dagobert och hade aldrig sett Agricola, därför kunde han icke straxt begripa det slags vrede och fasa, som bemäktigade sig Rodin; men han begrep allt, då han hörde Gabriel uppgifva ett glädjerop och såg honom kasta sig i smedens armar, sägande:

— Du, min bror? . . . och ni, min andre far? . . . Ah, det är Gud som skickar er.

Efter att hafva kramat Gabriels hand, närmade sig Dagobert till pater d'Aigrigny med snabba, ehuru vacklande steg.

Den vördige fadren, som varseblef soldatens hotande min, och som, i följd af de rättigheter han förvärfvat, kände sig stå på egen botten,

åtminstone sedan klockan tolf, tog ett steg baklänges och sade med en befallande röst till veteranen:

— Hvem är ni och hvad vill ni?

I stället att svara, tog soldaten ännu några steg framåt, hvarefter han stannade, ställde sig alldeles midt emot abbé d'Aigrigny och betraktade honom under ett ögonblick med en sådan märkvärdig blandning af nyfikenhet, förakt, afsky och djerfhet, att ex-öfversten blef ett ögonblick försagd och nedslog sina ögon inför soldatens bleka ansigte och gnistrande blick.

Notarien och Samuel, slagna af förvåning, förblefvo stumma åskådare af detta uppträde, under det att Gabriel och Agricola med ångest följde Dagoberts minsta rörelser.

Hvad Rodin beträffade, hade han låtsat stödja sig på skrinet, för att alltid kunna betäcka det med sin kropp.

Men slutligen öfvervann d'Aigrigny det bryderi, som soldatens fasta, ofrånvända blick förorsakade honom; han upplyfte hufvudet och upprepade:

— Jag frågar er, min vän, hvem ni är och hvad ni vill?

— Ni känner då icke igen mig? sade Dagobert, som med möda styrde sina känslor.

— Nej, visst icke.

— Ja, ja, återtog soldaten med det djupaste förakt. Ni slår ned era ögon; ni nedslog dem en gång förut också; det var vid Leipzig, der ni stridde med Ryssarne, mot Fransmännen, och der general Simon, som var betäckt af sår, svarade er, er, affälling! då ni af honom begärde hans värja: *Jag öfverlemnar ej min värja åt en förrädare*; hvarvid han släpade sig till en rysk grenadier, åt hvilken han lemnade värjan . . . Vid sidan af general Simon befann sig en soldat, lika svårt sårad som han . . . denne soldat var jag.

— Men en gång för alla: hvad vill ni mig? frågade pater d'Aigrigny, som hade svårt att kufva sin starka sinnesrörelse.

— Jag vill blotta er uselhet . . . ni, som är en prest, lika gemen och afskydd af alla, som Gabriel der är en beundransvärd prest, välsig-nad af alla.

— Karl! ropade markisen, som blef dödsblek af vrede och förargelse.

— Jag säger er, att ni är en usling, återtog soldaten, med mera styrka. För att plundra marskalk Simons döttrar och fröken de Cardoville på deras arf, har ni betjenat er af de nedrigaste medel.

— Hvad säger ni? ropade Gabriel. Marskalk Simons döttrar? . . .

— Åro dina släktingar, min hederlige gosse, äfvensom den älskvärda fröken de Cardoville, Agricolas välgörarinna. Denne prest — och han pekade dervid på abbé d'Aigrigny — har låtit instänga den ena såsom tokig, i en inrättning för svagsinta, och låtit spärra de moderlösa barnen i ett kloster. Hvad dig beträffar, min beskedlige gosse, så trodde jag visst icke det jag skulle finna dig här, ty jag trodde att man skulle hindrat dig, så väl som de andra, att denna morgon infinna dig på utsatt ställe. Men . . . Gud ske lof att du är här! . . . jag kommer således i rättan tid . . . Förr har jag ej kunnat komma, i anseende till min

blessyr . . . Jag har förlorat så mycket blod, att jag hela morgonen har haft svimningar.

— I sanning! ropade Gabriel, jag märkte icke att ni bar armen i band. Hvaraf härrör denna blessyr?

På ett tecken af Agricola hejdade Dagobert sig och svarade:

— Det är ingenting . . . det är i följd af ett fall . . . Men nu är jag här, och många nedrigheter skola nu avslöjas.

Det är omöjligt att beskrifva den nyfikenhet, den ångest, den bestörtning och den fruktan, som de olika deltagarne i detta uppträde erforo då de hörde dessa den gamle soldatens hotande ord.

Men af alla var dock Gabriel den mest skakade; hans engalika ansigte skiftade färg, hans knän svigtade. Slagen, liksom af åskan, vid Dagoberts upptäckt, att det fanns flera arfvingar, kunde han under flera minuter ej framföra ett ord. Slutligen ropade han med sönderslitande röst:

— Och det är jag . . . o min Gud! . . . det är jag som är orsaken till denna familjs plundring.

— Du, min bror? ropade Agricola.

— Har man icke velat plundra äfven dig? tillade Dagobert.

— Testamentet, återtog Gabriel med vexande ångest, innehöll att arfvet skulle tillhöra de arfvingar som hade inställt sig här före klockan tolf . . .

— Nå väl? . . . frågade Dagobert, förskräckt af den unge prestens sinnesrörelse.

— Klockan har slagit tolf, återtog denne. Af hela min familj var jag ensam här . . . Förstår ni nu? . . . Fatalierne äro förflutne . . . Familjen är arflös . . . och det genom mig!

— Genom dig? . . . min hederlige son! . . . ropade Dagobert, stammande af glädje. Då är ju allt räddadt!

— Ja, men . . .

— Allt är räddadt, återtog Dagobert med strålände ögon, fallande Gabriel i talet. Du skall dela med de andra. Jag känner dig.

— Men, ropade Gabriel med förtviflan, alla dessa egodelar har jag oåterkalleligen afträdt.

— Afträdt? . . . dessa ägodelar? . . . sade Dagobert förstenad. Men åt hvem? . . . åt hvem? . . .

— Åt den der herrn, svarade Gabriel, pekande på d'Aigrigny.

— Åt honom? . . . ropade Dagobert, tillintetgjord af smärta; åt honom, affällingen . . . som alltid varit denna familjs onda aude.

— Men, min bror, ropade Agricola, du kände då dina rättigheter till detta arf?

— Nej, svarade den unge presten, ytterst nedstämd; jag fick först denna morgon veta det af pater d'Aigrigny, som sade mig att han nyligen blifvit derom underrättad genom mina familjpapper, hvilka blifvit funne på mig då jag var barn och af vår mor öfverlemnade till hennes biktfar.

En stråle af ljus genomfor hastigt den unge smedens själ och han ropade:

Nu förstår jag alltsammans: Man har af dessa papper kommit underfund med, att du en dag skulle bli rik. — Se då intresserade man sig för dig. — Man stängde in dig i den der skolan, der vi aldrig kunde få se dig. — Och sedermera så bedrog man dig och missledde din kallelse medelst nedriga lögnen, för att förmå dig att bli prest och slutligen narra dig till denna donation. — Ack, min herre! fullföljde Agricola, och vände sig till pater d'Aigrigny, min far rätt; en sådan stämpling är nedrig.

Under detta uppträde hade den yrdige fadren och hans socius, hvilka i början, oakadt deras djerfhet och oförskämhet, blifvit något skakade, smånigom återfått sin kallblodighet.

Rodin som alltid stod med armbågarne stödda mot skrinet, hade med låg röst hviskat några ord till pater d'Aigrigny. Således hade denne, då Agricola, hänförd af det djupaste förakt, förebrädde honom utskandtet och utförandet af en nedrig plan, blygsamt nedsänkt hufvudet och svarat:

Vi böra förlåta alla förolämpningar, . . . och hemställa allt åt Herren, som vill pröfva vår ödmjukhet.

Dagobert, döfvad och förkrossad af allt hvad han fått förmå, tyckte att hela hans hjerna gick omkring. Efter så mycken ångest, så många utståndna lidanden, gifvo hans krafter vika vid detta nya förfärliga slag.

— Agricolas kloka och sansade ord, jemförda med vissa punkter i testamentet, upplyste hastigt Gabriel angående det mål, som pater d'Aigrigny föresatt sig, när han så beredvilligt åtog sig hans uppfostran och när han sedermera lockade honom in i jesuiternas samfund. För första gången i sin lefnad var Gabriel nu i stånd att med ett enda ögonkast öfverskåda alla trädarne i denna mörka intrig, hvass offer han var. Då tog oviljan, harmen och förtvillan öfverhanden hos honom. Öfvervinnande sin vanliga blyghet, ropade den unge missionären, under det han med glöddande kinder och med ögonen flammade af ädel vrede vände sig till d'Aigrigny:

Således, min far, var det ingalunda af interesse för mig, eller af deltagande för min hjälplöshet, som ni upptog mig uti en af edra skolor; — det var endast i den uträkningen, att en dag kunna förmå mig att till fördel för er Orden afsäga mig mitt arf. — och det var ej nog att göra mig till offer för er snålhet, . . . ni skulle äfven göra mig till redskap för ett nedrigt rån. Om det endast gällde mig . . . mina rättigheter till dessa rikedomar, som ni slår under er . . . skulle jag aldrig göra något påstående. Jag är tolk af en religion, som har helgat fattigdomen; — den donation jag gifvit er, tillhör er nu. — jag påstår ej . . . jag skall aldrig begära det ringaste deraf. — Men här är äfven frågan om ägodelar, som tillhöra ett par stae-kars moderslösa flickor, af min fosterfar hitförda fjerran ifrån, från en allgens förvisningsort, och jag vill ej att ni skall beröfva dem hvad dem med rätta tillkommer. Dernäst handlar det om min fosterbrors välgörarinna, och jag vill ej att hon, för er skull, skall bli beröfvad sitt arf. Slutligen är det fråga om de sista önskninngarne af en döende, som uti sin yrnna kärlek för mensklighet

ten har, åt sina efterkommande testamenterat ett evangeliskt kall, ett beundransvärdt kall att främja, tillväxt i det goda, kärleken, enighet och frihet. — och jag vill ej att denna mission skall kvävas i sitt frö. Nej, nej! jag vill det icke och jag säger er att denna mission skall gå i fullbordad, skulle jag också nödgas återkalla den af mig gjorda donationen.

Vid dessa ord blickade d'Aigrigny och Rodin på hvarandra, under det de sakta höjde på axlarna.

Vid ett tecken af socius tog den vördige fadren till ordet, och det med ett orubbligt lugn. Han talade med långsam och ljudelig röst, väl iakttagande den försigtigheten att beständigt hålla sin blick nedslagen:

— I fråga om herr de Renneponts arf förete sig nu flera mellankommande omständigheter, som tyckas ganska invecklade, flera bjernspöken, till utseendet ganska hotande; . . . och likväl är ingenting naturligare och enklare än allt det här. Låt oss gå i ordning med frågorna, lemna å sido alla äreröriga beskyllingar . . . vi skola sedermera återkomma till dem. Herr abbe Gabriel de Rennepont — och jag anhåller ödmjukast att han täcktes motsäga eller rätta mina ord, i fall jag skulle en harsman afvika från den strängaste sanning — herr abbe Gabriel hade, såsom erkänsla för den värd han njutit af det samfund, hvaraf jag är stolt att vara en medlem, till mig, såsom ombud för detta samfund, gjort en frivillig gifva af alla de ägodelar, hvilka en dag skulle kunna tillfalla honom, och hvilkas värde var honom, så väl som mig, obekant.

Pater d'Aigrigny kastade härvid en frågende blick på Gabriel, liksom för att taga honom till vittne på hvad han sade.

— Det är sant, sade den unge presten; jag har frivilligt gjort denna skänk.

— Denna morgon, fortfor d'Aigrigny, i följd af ett förtroligt samtal, hvars innebäll jag skall förtiga, i förhand säker om abbe Gabriels gillande häraf . . .

— Visserligen, inföll Gabriel, ädelmodigt; innebället af detta samtal hör icke hit.

— Det var då, i följd af detta samtal, som herr Gabriel ånyo gaf mig tillkänna sin önskan att vidblifva donationen, — jag vill icke säga till förmån för mig, ty jordiska ägodelar hafva för mig ingen löckelse — men till förmån för de fromma och barmhertiga stiftelser, för hvilka vår Orden står i spetsen, och som den än vidare skulle grundlägga. Jag vädjar till abbe Gabriels rättskänsla, och jag ber honom förklara om han är, eller icke är bunden, ej allenast genom en högtidlig ed, men äfven genom ett i allo lagligt gifvobref, upprättadt inför herr Dumesnil, som står här.

— Det är sant, sade Gabriel, och det är min mening.

— Handlingen uppsattes af mig, tillade notarien.

— Men Gabriel öfverlemnade åt er ingenting annat, än hvad som tillhörde honom, ropade Dagobert. Den hederlige gossen kunde icke förmoda att ni betjenade er af honom, för att plundra de öfriga.

Var af den godheten, min vän, och tillåt att jag förklarar mig, bad abbé d'Aigrigny, ytterst artigt, sedan må ni göra edra invändningar, som Dagobert kufvade mödosamt en känsla af smärtsam otålighet.

Pater d'Aigrigny fortfor:

— Herr abbé har således, medelst den dubbla förbindelsen af en lagfaren äkt och en ed, fastställt denna donation; ännu mer — fortfor d'Aigrigny — da till hans oerhörda förvåning, likasom till vår, summan af detta ofantliga arf blef känd, visade abbé Gabriel sig trogen sitt beundransvärda ädelmod; ty långt ifrån att ångra sin gifva, frambar och helgade han den, så till sägandes änyo, genom en from rörelse af erkänsla för Guds godhet; ty, som herr notarien säkert påminner sig, så blef jag mycket rörd, och efter att hafva med hänrykning omfamnat Gabriel, sägande att han var för den menskliga välgörenheten en ny Vincent de Paul, tog jag honom vid handen; hvarefter han, så väl som jag, knäföll för att tacka himlen, som ingifvit honom den tanken, att låta dessa omätliga rikedomar tjena till förherrligande af Herrans ära.

Det är sämnt, svarade Gabriel, arligt; i allt hvad som rödde mig, tänkte jag, oakadt ett ögonblicks svindel vid upptäckten af en så oerhörd förmögenhet, icke på att återtaga hvad jag frivilligt gifvit.

Under sådana omständigheter, återtog pater d'Aigrigny, hade den timma slagit, hvarefter arfsanspråken borde vara slut och herr Gabriel, såsom den ende närvarande arfvingen, befanns således vara den ende laglige ägaren till denna omätliga förmögenhet. — en förmögenhet som är . . . ofantlig — det är ostridigt . . . och jag gläder mig, på menniskokärlekens vägnar, at att den är så ofantlig, emedan, med dess tillhjälp, många smärter skola bli lindrade, många tårar afforklade. Men så kommer hastigt den här mannen — och pater d'Aigrigny pekade på Dagobert — gubben här, och, uti en förvillelse, den jag förlåter honom i djupet af min själ, och som jag är öfvertygad att han sjelf skall ångra, kommer springande, med munnen full af otidigheter och hotelser . . . anklagar mig för att hafva instängt, jag vet icke hvar slagtingar, jag vet icke hvilka . . . i afsigt att hindra dem från att i rättan tid infinna sig här . . . och . . .

— Ja, jag anklagar er för denna nedrighet, ropade soldaten, bringad till det yttersta genom pater d'Aigrignys kallblodighet och djerfhet . . . ja, jag skall . . .

— Ännu en gång, min vän, jag besvär er att ni måtte ha den godheten och låta mig fortfara, ni skall sedan få tala, sade pater d'Aigrigny, med den mildaste, honungssötaste röst.

— Ja, jag skall tala och jag skall förkrossa er, ropade Dagobert.

— Tyst, tyst . . . min far! . . . du får tala rättnu, sade Agricola.

Soldaten teg.

Pater d'Aigrigny fortfor med ny säkerhet:

— Om det finnes andra arfvingar, utom herr Gabriel, så är det tvifvelsutän ganska ledsamt för dem att de ej i rättan tid kunnat infinna sig här. Aek, min Gud! om jag, i stället att försvara de lidandes och de nödstäldas sak, endast tänkte på egen vinning, skulle jag varit långt ifrån

att draga fördel af denna omständighet, förorsakad af slumpen; men såsom fullmäktig för de fattigas stora familj, finner jag mig föranlåten att påstå min rätt till detta arf, och jag tviflar icke det ju herr notarien erkänner giltigheten af mina anspråk, och sätter mig i besittning af dessa penningar, hvilka en gång för alla, lagligen, tillhöra mig.

Min enda pligt här, svarade notarien, med matt röst, är att troget utföra testators sista vilja. Herr abbé Gabriel de Rennepont är den ende som infunnit sig före den sista, i testamentet utsatta tiden. Donationsakten är riktig och laglig. Jag kan således icke neka att tillerkänna honom, uti gåfvotagarens person, den ärfda summan.

Vid dessa ord dolde den gamle Samuel sitt ansigte i båda händerna, och uppgaf en djup klagande suck. Han var tyungen att gilla den stränga lagenligheten i notariens anmärkningar.

Men, min herre, ropade Dagobert och vände sig till lagkarlen, detta kan icke gå för sig. Ni kan icke låta plundra två stackars minderåriga flickor. Det är i deras fars, i deras mors namn, som jag tilltalar er. Jag svär vid min ära, vid min soldatära, att man har missbrukat min hustrus förtroende och hennes svaghet, för att bortföra marskalk Simons döttrar till ett kloster, och såmedelst hindra mig att denna morgon föra dem hit. Detta är så sant, att jag har anmält klagomål inför en magistratsperson.

Nå väl, hvad svarade han? frågade notarien.

Att min anpifvelse ej vore tillräcklig, utan att rätten skulle inhemta underrättelser.

Ja, min herre, inföll Agricola. Det var på samma sätt med fröken de Cardoville, hvilken man håller inspärrad uti ett hus för svagsinta, ehuru hon har sitt fullkomliga förstånd. Hon har, likasom marskalk Simons döttrar, rättighet till en del af detta arf. Jag har för henne tagit samma mått och steg, som min far har tagit för fröknarne Simon.

Nåå? frågade notarien.

Olyckligtvis, min herre, svarade den unge smeden, sade man till mig, liksom till min far, att man, på min blotta anklagelse, kunde ingenting företaga, men att man skulle . . .

I detta ögonblick lemnade Bathseba, på en vink af sin man, den röda salongen, emedan den ringning hade hörts på porten af det huset som låg åt gatan.

Notarien återtog, under det han vände sig till Agricola och hans far:

Vare det långt ifrån mig, mina vänner, att sätta er ärlighet och sanningskänsla i ringaste tvifvelsmål; men det är mig, till min stora ledsnad, alldeles omöjligt att vid edra anklagelser, på hvilka ni ej har några bevis, fasta tillräckligt afseende, för att hindra sakens lagliga gång. Ty, ni se ju sjelfva, mina vänner, att, enligt hvad ni båda hafva frutt tillstått, den lagstiftande makten, till hvilken ni vändt er, ej trots sig kunna melänkomma på grund af edra anklagelser, utan sagt att man sedermera skulle underrätta sig om saken. Således vädjar jag till edra egna samvete, mina vänner: kan jag väl, under så maktpåliggande omständigheter, åtaga mig ett ansvar, hvilket sjelfva domare-makten ej vågat belasta sig med?

— Ja, ni kan det och ni bör det, i hederns och rättvisans namn ropade Dagobert.

— Kanske enligt er åsigt, genmålde notarien; men enligt min, blir jag hedern och rättvisan trogen, enär jag samvetsgrannt uppfyller en döendes heliga vilja. För resten är ju er sak icke så förtviflad, som den torde synas för er. Om de personer, för hvilka ni intresserar er, tro sig förbigångna, så kunna de ju anställa en process, en formlig anklagelse mot den, till förmån för hvilken abbé Gabriel utgifvit gåfvobrevet. Men under tiden är det min skyldighet att genast sätta honom i besittning af penningarna . . . Jag skulle fela mot min pligt och blottställa mig, om jag handlade annorlunda.

Notariens anmärkningar tycktes vara så enliga med den strängaste rättvisa, att Samuel, Dagobert och Agricola förblefvo stumma och nedslagna.

Gabriel syntes nu, efter några sekunders öfverläggning, fatta ett förtvifladt beslut, och sade till notarien:

— Min herre, då lagen är, i närvarande fall, för vanmäktig att skaffa den svage rätt, så ser jag mig föranlåten att vidtaga den enda utväg som finnes. Men innan jag beslutar mig dertill, frågar jag för sista gången abbé d'Aigrigny, om han vill åtnöja sig med hvad som af dessa rikedomar kommer på min lott, med vilkor att de andra lotterna af arfvet må förblifva i säkra händer, till dess de arfvingar, i hvilkas namn reklamation nu göres, må kunna lagligen styrka sin rätt.

— På detta förslag svarar jag med hvad jag redan har sagt, genmålde pater d'Aigrigny. Här är icke fråga om mig, utan om hvad den kristliga barmhertigheten har att fordra, om de fattiges bästa; jag nödgas därför afslå abbé de Renneponts partiella anbud, och erinra honom om hans skyldighet, att till alla delar uppfylla sin ingångna förbindelse.

— Således, min herre, vägrar ni att ingå på mitt förslag? frågade Gabriel, med röd stämma.

— Menniskokärleken befaller mig att vägra.

— Ni vägrar . . . enständigt?

— Ja; jag tänker på alla de fromma stiftelser, som dessa skatter skola grundläggas, till förherrligande af Guds ära, och jag känner dervid hvarken mod eller lust att göra den ringaste jemkning.

— I det fallet, min herre, återtog den unge presten, med vek röst, vill jag säga er att jag — emedan ni tvingar mig dertill — återkallar min donation. När jag gaf den, var det blott min, men icke andras egendom, hvaröfver jag bestämde.

— Akta er, herr abbé, sade pater d'Aigrigny; jag ber er påminna er, att jag i mina händer har en formlig, af er skrifven ed.

— Jag vet det, min herre; ni innehar en skrift, deruti jag högtidligen förbinder mig att aldrig återkalla denna donation, under hvad förvändning det än vara må . . . och det vid straff att ådraga mig hvarje hederlig människas förakt och afsky. Min herre . . . det får gå . . . tillade Gabriel med bitterhet . . . Jag utsätter mig för alla följderna af mitt

löftesbrott . . . Ni får utsprida det öfverallt . . . jag skall bli ett mål för allas förakt . . . för allas afsky . . . men Gud skall dömma mig.

Och den unge presten aftorkade en tår, som nedrullade öfver hans kind.

— Å! lugna dig, mitt beskedliga barn! . . . ropade Dagobert, som fattade nytt hopp; du skall få alla rättänkande människors bifall.

— Bra! bra, min bror! sade Agricola.

— Men, herr notarie, sade Rodin, med sin lilla spetsiga röst, — herr notarie, underrätta då herr abbén om att han kan göra sig till men-edare, så mycket han behågar, men att den borgerliga lagen ej är så lätt att våldföra, som ett löfte rätt och slätt . . . ett simpelt, heligt löfte.

— Tala, min herre! sade Gabriel.

— Underrätta dock abbé Gabriel, återtog Rodin, att en gifva med varm hand, sådan han nu gifvit pater d'Aigrigny, kan återkallas endast af tre skäl. Är det icke så?

— Ja, af tre skäl, svarade notarien.

— Det första är om, emot förmodan, barn skulle tillkomma, fortfor Rodin, och jag skulle rodna vid att inför herr abbén tala om denna casus. Det andra skälet till donationens upphäfvande vore dens otacksambet, hvilken erhållit densamma. Men herr abbén kan deremot vara viss om vår djupa och eviga erkänsla. Slutligen består den tredje giltiga anledningen till återkallelse deruti, att donators vilja och mening med gifvan icke utföres. Dock smickrar jag mig med att abbé de Rennépoint skall, oakadt den dåliga tanka om oss, han så med ens behagat fatta, åtminstone förunnna oss en liten pröfvotid, så att han måtte öfvertygas, att hans gifva blir, enligt hans önskan, använd till fromma stiftelser, som hafva Guds ära till ändamål.

— Nu, herr notarie, vidtog pater d'Aigrigny, tillhör det er att säga abbé Gabriel, om han kan återkalla sin donation eller icke.

Just som notarien öppnade munnen för att svara, inträdde Bathseba, efterträdd af ännu tvenne personer, som infunno sig i röda salongen, den ene efter den andre.

IX.

EN GOD GENIUS.

Den första af de två personer, hvilkas ankomst hade afbrutit notariens svar, var Faringi.

Vid åsynen af denne man med det hemska utseendet, gick Samuel emot honom och frågade:

— Hvem är ni?

Efter att hafva kastat en genomträngande blick på Rodin, som dar-rade omärkligt, men som snart återtog sin vanliga kallblodighet, svarade Faringi på Samuels fråga:

— Prins Dschalma har nyligen anländt från Hindostan, i afsigt att denna dag infinna sig här, enligt inskriptionen på en medalj, som han bär om halsen.

— Han också ropade Gabriel, hvilken, som man vet, hade varit reskamrat med hinduen från Azoriska öarne, der det från Alexandria kom-

mande fartyget hade lagt till. — Är han också en af arfvingarne? . . . Verkligen sade han mig icke, medan vi voro på sjön, att hans mor var af fransysk härkomst . . . Men utan tvifvel trodde han sig böra för mig dölja ändamålet med sin resa . . . O! det är en ädel och modig yngling, den der binduen. Hvar är han?

Stryparen kastade ånyo en blick på Rodin och sade långsamt, under det han lade särdeles tonvigt på sina ord:

— Jag lemnade prinsen i går afton . . . Han förtrodde mig att, ehuru hans inställelse här vore förenadt med en stor fördel, det möjligen skulle kunna hända att han, af trängande omständigheter, åsidosatte denna fördel. Jag tillbringade natten i samma hotel som han. Då jag i morse gick att inställa mig hos honom, svarades mig att han redan hade gått ut. Min vänskap för honom förmädde mig slutligen att begifva mig till detta hus, der jag hoppades kunna vara prinsen nyttig, medelst de underrättelser jag om honom kunde lemna.

Utän att säga ett ord om den fälla, hvori han föregående aftonen räkat, och förtigande Rodins ränker angående Dschalma, synnerligast då han gaf dennes uteblifvande utseende af fri vilja, ville stryparen synbarligen tjena Rodin, väl litande på att denne skulle belöna hans tystlåtenhet.

Det är onödigt att säga, det Faringi ljög på det oförskämdate vis. Sedan det lyckats honom att, tidigt om morgonen, genom ett underverk af list och djerfhet, slippa ur sin arrest, hade han sprungit till hotelet, der han lemnat Dschalma. Der hade han fått veta, att en karl och ett fruntimmer, båda af ett aktningssjudande utseende, och som uppgifvit sig vara den unge hinduens släktingar, hade begärt att få tala med honom, och att de, förskräckte öfver det farliga tillstånd af sömnsjuka, hvori de funno honom försänkt, hade låtit i en vagn föra honom till sig, för att gifva honom nödig vård.

— Det är beklagligt, sade notarien, att icke denne arfvinge heller infinnit sig, men han är olyckligtvis helt och hållet utesluten från all delaktighet i det omätliga arf, hvarom här är fråga.

— Ja så, det handlar om ett omätligt arf, sade Faringi, skarpt betraktande Rodin, som försigtigt bortvände sina ögon.

Den andra af de tvenne personer, hvarom vi hafva talat, inträdde just i detta ögonblick.

Det var marskalk Simons far, en högvext gubbe, ännu ganska rask och liflig, för sin ålder. Hans hår var hvitt och slätt; ansigtet, färgadt af en lätt rodnad, uttryckte på en gång slughet, mildhet och kraft.

Agricola skyndade ifrigt emot honom.

— Är ni här, herr Simon? ropade han.

— Ja, min gosse, svarade marskalkens far, hjertligt tryckande den unge smedens hand, — jag kommer just nu ifrån en resa. Herr Hardy borde hafva infunnit sig här, i någon arfs-fråga; men som han ännu nödgas vara borta någon tid, så har han uppdragit åt mig att . . .

— Han också . . . Herr François Hardy också en af arfvingarne! — ropade Agricola, fallande den gamle handtverkaren i talet.

— Men hvad du är blek och ser förstörd ut, min gosse . . . hvad

betyder det? frågade marskalkens far, i det han förvånad blickade omkring sig. — Hvad är det fråga om?

— Hvarom det är fråga? . . . ropade Dagobert — Jo, om edra söndöttrar, som man nyss har plundrat. — Och det är för att bevittna denna nedrighet, som jag hitfört dem från Siberien.

— Ni? . . . sade den gamle Simon, som sökte igenkänna soldatens anletsdrag. — Ni skulle då vara . . .

— Dagobert.

— Ni . . . ni . . . min sons trofaste vän! . . . ropade marskalkens far och tryckte med rörelse Dagoberts händer mellan sina . . . Men, tälade ni icke om Simons dotter?

— Om hans döttrar, genmålde Dagobert, ty generalen är lyckligare än han tror. — De stackars barnen äro tvillingar.

— Hvar äro de? frågade gubben.

— I kloster.

— I kloster?

— Ja, genom ett förräderi af denne man, som, då han instängt dem der, har gjort dem arflösa.

— Hvilken man?

— Markis d'Aigrigny.

Min sons värste ovän! ropade den gamle handverkaren, kastande en blick af afsky på d'Aigrigny, hvars djerfhet icke förnekade sig.

— Och det är icke allt, återtog Agricola; herr Hardy, min värdige och hederlige patron, är olyckligtvis äfven utesluten från delaktighet i detta omtaliga arf.

— Hvad säger du? . . . ropade den gamle, ifrigt. Men herr Hardy var fullkomligt okunnig om att det handlade om så viktiga affärer . . . Han reste skyndsamt, för att råka en god vän, som behöfde hans biträde.

Vid hvar och en af dessa upptäckter kände Samuel sin förtviflan ökas; men han förmädde ej annat än sucka; ty testators vilja var, beklagligtvis, lagligen efterkommen.

Pater d'Aigrigny, otålig att få slut på detta uppträde, som, i trots af hans skenbara lugn, plågade honom på det grymmaste, sade till notarien med allvarsam och högtidlig röst:

— Detta måste dock ha en gräns, min herre. — Om förtalet kunde nå mig, skulle jag segrande bemöta det, genom handlingar, som en dag skola blifva kända . . . Hvarföre misstänka några afskyvärda planer vid uteblifvandet af de arfvingar, hvilkas rätt denne soldat och hans son så häftigt åberopa? Hvarföre skulle deras frånvaro vara mindre oförklarlig, än uteblifvandet af den unge hinduen, än uteblifvandet af herr Hardy, hvilken, enligt hvad hans förtrogne säger, var okunnig om den viktiga affär som kallade honom hit? — Är det icke mera troligt att marskalk Simons döttrar och fröken de Cardoville af någon ganska naturligt orsak icke kunnat infinna sig här denna morgon? — Ännu en gång: detta har räckt alltför länge. Jag tror att herr notarien tänker som jag, nemligen att dessa idkeliga upptäckter af nya arfvingar icke göra ringaste förändring i den fråga, som jag, för en stund sedan, hade äran framställa,

nemligen om icke jag, i egenskap af fullmäktig för de fattige, åt hvilka abbé Gabriel har skänkt allt hvad han ägde, förblifver, oaktadt det långa och olagliga motståndet, ende ägaren af denna förmögenhet, som jag förbundet och ännu förbinder mig att till Guds ära och medmänniskors väl använda . . . Haf godheten att utan omständigheter besvara frågan, herr notarie, och såmedelst sluta ett uppträde, som ej kan vara annat än obehagligt för oss något hvär.

— Min herre, yttrade notarien med högtidlig röst — på själ och samvete, i rättvisans och lagens namn förklarar jag, såsom trogen och o-partisk exekutor af herr Marius de Rennepons sista vilja, att, i följd af herr abbé Gabriel de Rennepons donation, ni är, ni, herr abbé d'Aigrigny, ende ägaren af denna förmögenhet, hvaraf jag genast sätter er i besittning, på det att ni må använda den enligt testators förordnande.

Dessa ord, uttalade med öfvertygelse och allvar, utsläkte de sista, svaga förhoppningar, som arfvingarnes försvarare ännu hyste.

Samuel blef blekare än han vanligtvis var; han tryckte konvulsiviskt handen på Bathseba, som hade närmast sig till honom, och stora tårar rullade öfver de gamla makarnas kinder.

Dagobert och Agricola voro försänkta i en stum bedröfvelse. Nedslagne af notariens ord, hvilken sade sig icke kunna, mer än magistratspersonerna gjort, sätta tro till och fästa någon vigt vid deras reklamationer, hade de nu förlorat allt hopp.

Gabriel led mer än någon af de andra. Han plågades af förfärliga samvetsqual vid tanken på att han, genom sin förblindelse, var det omedvetna redskapet för detta afskyvärda röfveri.

Och när nu notarien, efter att hafva försäkrat sig om riktigheten af det kapital som förvarades i cederskrinet, yttrade till pater d'Aigrigny:

— Tag detta skrin i besittning, min herre! . . . ropade Gabriel med den djupaste förtviflan:

— Ack! — man skulle kunna säga att under dessa omständigheter ett obevekligt olycksöde hvilat tungt öfver alla dem, som förtjenar delta, tillgifvenhet eller vördnad. — O, min Gud! tillade den unge presten, som med andakt sammanknäppte sina händer — Din höga rättvisa kan icke låta en sådan obillighet behålla segren.

Man skulle kunna säga att himlen hörde den unge missionärens bön.

Ty knappast hade han talat ut, förrän en besynnerlig händelse tilldrog sig . . .

Rodin hade, utan att afvakta Gabriels anropande af himmelens bistånd, i kraft af notariens bemyndigande, fattat skrinet i sina armar, utan att kunna återhålla ett utrop af glädje och triumf.

Men just i det ögonblick då pater d'Aigrigny och socius ändtligen trodde sig vara i besittning af skatten, uppslogs hastigt dubbeldörrarne till det rum, der man nyligen hört pendylen slå.

Ett fruntimmer visade sig på tröskeln.

Vid hennes åsyn uppgaf Gabriel ett högt anskri och blef liksom slagen af åskan.

Samuel och Bathseba föllo på knä, med sammanknäppta händer. De båda Israeliterna kände sig lifvade af ett oförklarligt hopp.

Äfven alla de öfrige handlande personerna i detta uppträde blefvo slagne af förvåning.

Rodin — sjelfve Rodin — tog två steg baklänges och satte med darande hand skrinet tillbaka på bordet.

Ehuru det var ingenting öfvernaturligt i sjelfva synen — en qvinna, som öppnar en dörr och inträder derigenom — blef det dock en stund af djup, högtidlig tystnad.

Allas bröst voro beklämda och andades tungt.

Med ett ord — alla erforo, vid åsynen af denna qvinna, en hemsk förskräckelse, en oförklarlig ångest . . . ty denna qvinna tycktes vara det levande originalet till det på väggen varande porträttet.

Det var samma härklädsel, samma släpande klädning med yppiga veck, samma anletsdrag, bärande stämpeln af en djup, men undergifven smärta.

Damen framskred långsamt och utan att synas märka det djupa intryck, som hennes åsyn gjorde på alla närvarande.

Hon närmade sig till ett af de med koppar och tenn inkrusterade skåpen, tryckte på en fjeder, som var dold i den förgyllda bronskanten, öppnade sålunda den öfversta lådan af detta skåp, tog derutur ett försegladt pergamentskuvert och nalkades långsamt bordet, läggande papperet midt framför notarien, som, hittills stum och orörlig, mekaniskt mottog detsamma.

Efter att på Gabriel, som syntes alldeles förstened af hennes närvaro, hafva kastat en lång, ljuf och melankolisk blick, vände damen sina steg mot dörrn till förstugan, hvilken dörr hade blifvit lemnad öppen.

Då hon gick förbi Samuel och Bathseba, som ännu lågo på knä, stannade hon ett ögonblick, böjde sitt sköna hufvud emot de begge gamla och betraktade dem med en öm, bekymmerfull blick; — sedan räckte hon dem sina händer att kyssa, hvarefter hon försvann, lika långsamt som hon hade kommit . . . och kastade, vid bortgåendet, ännu en blick på Gabriel.

Qvinnans försvinnande tycktes bryta den förtrollning, hvaraf alla de närvarande hade, under några minuter, varit bundna.

Gabriel var den förste som bröt tystnaden, medan han, med darrande röst, halfhögt yttrade:

— Det är hon! . . . åter hon . . . här . . . i detta hus?

— Hvilken hon, min bror? . . . frågade Agricola, orolig öfver missionärns blekhet och nästan förvirrade utseende; ty smeden, som hittills icke varseblifvit den oförklarliga qvinnans likhet med porträttet, delade dock, utan att sjelf kunna göra sig redo derför, den allmänna häpenheten.

Dagobert och Faringi befunno sig i en dylik sinnesförfattning.

— Hvem är det fruntimret? återtog Agricola, fattande Gabriels hand, som han kände kall och fuktig.

— Se dit, — sade denne. Det är öfver halfannat århundrade, som dessa taflo hafva varit här.

Och med en åtbörd visade han på taflorna, midt emot hvilka han nu satt. Vid denna rörelse af Gabriel upplyfte Dagobert, Agricola och Faringi sina ögon på de båda porträtten, som befunnos på hvar sin sida om spiseln.

Tre utrop läto höra sig på en gång.

Det är hon! . . . det är samma fruntimmer! . . . ropade smeden. — Och hennes porträtt har varit här i hundrafemtio år.

— Hvad ser jag? . . . General Simons vän och budbärare! . . . ropade Dagobert, när han betraktade mannens porträtt. — Ja, det är precis porträttet af den, som förlidet år kom och sökte upp oss i Siberien. — Åh . . . jag känner igen honom, på hans sorgsna och milda blick, äfvensom på hans svarta ögonbryn, hvilka äro sammanvexte.

— Mina ögon bedraga mig icke . . . nej . . . det är mannen med den svartrandade pannan, som vi strypte och nedgräfsde vid Gangens stränder — sade Faringi helt sakta till sig sjelf och ryste af fasa. — Det är den mannen, som en af Bovanis söner . . . förlidet år . . . på Java . . . i Tschandis ruiner . . . försäkrade sig hafva . . . efter mordet, mött vid en af Bombays portar. — Det är denne fördömde man, som, enligt hvad denne min broder sade, öfverallt lemnade döden efter sig, hvart han framgick. — Och denna målning har dock varit till i mer än halftannat århundrade!

Och stryparen kunde, liksom Dagobert och Agricola, icke vända sina ögon från de besynnerliga porträtterna.

— Hvilken hemlighetsfull likhet! . . . tänkte pater d'Aigrigny, — hyarefter han, liksom fattad af en hastig tanke, yttrade till Gabriel:

— Men var denna qvinna densamma, som i Amerika räddade ert lif?

— Det är densamma! ropade Gabriel, skälvande — och likväl sade hon mig att hon begaf sig till Nord-Amerika, tillade den unge presten, talande liksom för sig sjelf.

— Men, huru kan hon befinna sig här, i detta hus? återtog pater d'Aigrigny, vändande sig till Samuel. — Svara! . . . Den der qvinnan har väl insmugit sig här, före oss?

— Jag inträdde här allraförst och helt ensam, då dörrn, efter att i hundrafemti år hafva varit stängd, öppnades för första gången, sade Samuel med eftertryck.

— Hur skall man då förklara detta fruntimmers närvaro här? återtog pater d'Aigrigny.

— Jag söker ej att förklara, sade den gamle juden: — jag ser . . . jag tror . . . och nu hoppas jag — tillade han, medan han med ett oförklarligt uttryck betraktade Bathseba.

— Men, ännu en gång — ni måste förklara denna qvinnas närvaro — sade d'Aigrigny med obestämd oro. — Hvem är hon? . . . Hur kom hon hit?

— Allt hvad jag kan säga er, min herre, är att, enligt hvad min far berättade mig, det skall finnas underjordiska kommunikationer mellan detta hus och de mest aflägsna ställen af kvarteret.

— Aha! nu förstår jag; ingenting är enklare, — sade pater d'Ai-

grigny. — Återstår nu endast att veta hvad denna qvinna kunde ha för ändamål med att inpraktisera sig här i detta hus. — Hvad heunes likhet med detta porträtt vidkommer, så är den en lek af naturen.

Rodin hade delat den allmänna bestörtningen, då den hemlighetsfulla damen visade sig; men då han såg henne lemna notarien ett försegladt paket, upptogs icke längre hans tanka af den oförklarliga likheten, utan sysselsatte sig endast med det brinnande begäret att lemna detta hus, medförande derifrån den åt hans samfund nyss förvärfvade skatten. — Han erfor, imedlertid, en obestämd oro vid åsynen af detta med svart lack förseglade konvolut, som Gabriels beskyddarinna hade lemnat notarien och som denne ännu mekaniskt höll i sina händer.

Vår *socius*, som nu fann tillfället ganska lägligt och gynnande, för att smyga sig bort med skrinet, midt under den häpnad och den tystnad som ännu rådde, stötte pater d'Aigrigny sakta med armbågen, gaf honom ett tecken af hemligt förstånd, fattade skrinet under armen och styrde sin kosa mot dörrn.

— Håll! ett ögonblick, min herre! . . . ropade Samuel, som steg upp och ställde sig i vägen för honom. — Först får jag bedja herr notarien vara så god och taga kännedom af hvad det åt honom lemnade konvolutet innehåller. — Sedan får ni gå.

— Men, min herre, sade Rodin, som sökte tränga sig ut genom dörrn; — frågan är ju, en gång för alla, definitivt afgjord till förmån för pater d'Aigrigny. — Tillåt derfore att jag . . .

— Jag säger er, min herre, återtog gubben med dundrande röst, att skrinet kommer ej ur detta rum, förrän notarien undersökt det honom lemnade konvolutet.

Dessa Samuels ord ådrogo sig allas uppmärksamhet.

Rodin nödgades vända om.

Oaktadt sin oförskräckthet, ryste dock den gamle juden för den illskna blick, som Rodin i detta ögonblick slungade på honom.

Notarien fogade sig efter Samuels vilja och undersökte uppmärksamt det honom lemnade paketet.

— Himmel! ropade han hastigt. — Hvad ser jag? — Ack! så mycket bättre!

Vid detta notariens utrop vändes alla blickar till honom.

— O, läs, läs, min herre! — ropade Samuel med sammanknäppta händer. — Mina aningar torde då icke ha bedragit mig.

— Men, herr notarie! ropade pater d'Aigrigny, som började att dela Rodins ångest — men, herr notarie, hvad är det då för ett papper?

— En kodicill, svarade notarien, — ett tillägg till testamentet, som förändrar alltsammans.

— Huru, min herre? ropade ursinnigt pater d'Aigrigny, som ifrigt närmade sig notarien — allt är förändradt, säger ni? . . . och med hvad rätt, om ni behagar?

— Det är omöjligt, inföll Rodin, — vi protestera.

— Gabriel! . . . min far! . . . men så hör då! . . . ropade Agricola.

— Allt är icke förloradt! . . . det är ännu hopp! . . . Gabriel! . . . hör du? . . . det finns ännu hopp!

— Hvad säger du? — frågade den unge presten, som reste sig upp, knappast troende hvad hans fosterbroder sade.

— Mina herrar, yttrade notarien — jag får nu för er uppläsa hvad som är skrivet på detta konvolut. — Skriften ändrar eller snarare — den uppskjuter alla de testamentariska dispositionerna.

— Gabriel! ropade den unge smeden, kastande sig om missionärns bals — allt är uppskjutet — ingenting är förloradt.

— Mina herrar, hören! sade notarien, hvarefter han läste följande:

”Detta innehåller en kodicill, som, af skäl, hvilka finnas utförligt framställda under samma kuvert, till den 1:ste Juni 1832 uppskjuter och förlänger fatalitetiden ifråga om de dispositioner, hvilka innefattas i det af mig nedanskrifne dag, klockan 1 f. m. upprättade testamente; dock utan att i ringaste mån förändra dem. — Huset förblifver tillslutet och fondernalemnas åt förvaltaren, för att, d. 1 Juni 1832, utdelas bland rätte innehafvarne.

Villetaneuse, d. 15 Febr. 1632, kl. 11 om aftonen.

Marius de Rennepont”.

— Jag protesterar mot denna kodicill, såsom falsk och understucken — ropade pater d'Aigrigny, dödsblek af förtviflan och raseri.

— Qvinnan, som lemnade den i notariens händer, förekommer oss misstänkt — tillade Rodin. — Kodicillen är bestämdt falsk.

— Nej, min herre, det är den icke, sade notarien med sträng ton — ty jag har jembört de båda underskrifterna och de äro alldeles lika. — För resten kan ni nu på er tillämpa hvad jag för en stund sedan yttrade om de frånvarande arfvingarne: Det står er öppet att göra åtal mot ägtheten af denna kodicill; men allt förblifver dock uppskjutet och ingenting kan nu vidgöras, emedan inställelse-dagen för arfvingarne är fastställd till tre och en half månader härefter.

Då notarien hade uttalat dessa sista ord, voro Rodins naglar blodiga.

— För första gången voro hans, eljest så färglösa läppar röda.

— O, min Gud! . . . Du har hört mig! . . . Du har bönhört mig! — ropade Gabriel, fallande på knä och sammanknäppande sina händer, under den mest religiösa ifver. Hans engalika ansigte lyftades mot höjden. — O Gud! — fortfor han, efter ett par sekunders uppehåll — Din höga rättvisa kunde icke förlåna seger åt det orätta!

— Hvad säger du, mitt goda barn? — frågade Dagobert, som under sin glädjes första förvirring ej riktigt hade begripit rätta meningen med kodicillen.

— Allt har gått tillbaka, ingenting är förloradt, min far — ropade smeden. — Inställelsetiden är utsatt till tre och en half månader härefter, räknadt från innevarande dag. — Och nu, då dessa personer äro afslöjade — han pekade härvid på d'Aigrigny och Rodin — är det ingenting vidare att frukta af dem. Man skall vara på sin vakt, och de moderlösa

tvillingarne, fröken de Cardoville, min värdige patron, herr Hardy, samt den hinduiska prinsen skola komma i åtnjutande af sina rättigheter.

Vi måste afstå från försöket att beskrifva Gabriels, Agricolas och Dagoberts samt den gamle Simons, Samuels och Bathsebas glädje och förtjusning.

Faringi ensam förblef, tyst och dystert, stående framför porträttet af mannen med den svarta randen öfver pannan.

Likaledes måste vi uppgifva försöket att afmåla pater d'Aigrignys och Rodins raseri, då de sågo Samuel ånyo taga hand om cederskrinet.

På en erinran af notarien, som medtog kodicillen, för att i laglig form låta öppna densamma, begrep Samuel att det vore försigtigast att genast i franska banken insätta den ofantliga summa, hvaraf så många nu visste honom vara innehafvare.

Medan alla de ädla hjertan, hvilka under en stund lidit så mycket, öfverflödade af sällhet, hopp och lycksalighet, lemnade pater d'Aigrigny och Rodin detta hus med raseriet och döden i hjertat.

Den värdige fadren steg upp i sin vagn och sade till sin betjening:

— Till hôtel Saint-Dizier. Hvarefter han, utmattad och tillintetgjord af smärta, nedföll mot vagnsdynorna och betäckte ansigtet med båda händerna.

Rodin satte sig bredvid honom och betraktade med en blandning af vrede och förakt denne man, som nu var så nedslagen och afsigkommen.

— Den fege! . . . sade han sakta för sig sjelf. — Han förtviflar! . . . och likväl . . .

Efter en fjerdedels timmas förlopp anlände vagnen till Babylongatan och körde in på gården till hôtel Saint-Dizier.

X.

ALLTSÅ VARDA DE YTTERSTE DE FRÄMSTE OCH DE FRÄMSTE DE YTTERSTE.

— Markis d'Aigrignys vagn anlände skyndsamt till hôtel Saint-Dizier.

Under hela farten dit hade Rodin varit alldeles stum, och åtnöjt sig med att endast forskande betrakta och uppmärksamt afhöra abbé d'Aigrigny, som uti en lång monolog, ofta afbruten af exklamationer, utandades raseriet öfver sin svikna förväntan, och medelst klagorop af alla slag, gaf luft åt sin förtrytelse öfver ödets obarmhertiga slag, hvilka så i ett nu kunnat tillintetgöra de mest välgrundade förhoppningar.

Då markis d'Aigrignys vagn körde in på gården och stannade midt framför peristilen af hôtel Saint-Dizier, varseblef man genom rutorna af ett fönster och doldt bakom de rika vecken af en gardin, prinsessans ansigte. I sin oerhörda ångest ville hon se om det var pater d'Aigrigny som kom. Ännu mer: denna förnäma dam, som annars visade sig så tillbakadragen och så formlig i sitt skick, skyndade häftigt ut ur sitt rum, kom ut i förstugan och steg utför några trappsteg, för att gå emot pater, som långsamt och med ytterst modlös blick vandrade uppför trappan.

Då prinsessan varseblef den vördige fadrens likbleka ansigte och förstörda utseende, tvärstannade hon och bleknade likaledes. Hon misstänkte genast att allt hade gått förloradt. — En hastig blick, vexlad med hennes för detta älskare, lemnade henne intet tvifvel om hvad hon befarade.

Rodin följde ödmjukt i paterns spår.

Begge två, företrädde af prinsessan, inkommo snart i dennas kabinet.

Så snart dörrn var stängd, vände prinsessan sig till patern och ropade, under en ängest, omöjligt att beskrifva:

— Hur har det då gått?

I stället att svara på frågan, stirrade pater d'Aigrigny på prinsessan med gnistrande ögon, hvita läppar och förvridna anletsdrag, sägande:

— Vet ni till hvad summa arfvet stiger, hvilket vi trodde vara fyrtio millioner?

— Jag förstår, sade prinsessan; — man har bedragit oss. Det är ingenting med hela arfvet . . . Ni har gjort en ren förlust!

— Ja, vi hafva gjort en ren förlust — svarade pater d'Aigrigny med sammanbitna tänder . . . En ren förlust! . . . Och det handlade icke om fyrtio, utan om tvåhundra tolf millioner.

— Två hundra tolf millioner! upprepade prinsessan med verklig häpnad och tog ett steg tillbaka. — Det är omöjligt.

— Men jag har sett dem, säger jag, med egna ögon, sett dem i goda papper, inpackade i ett skrin, inventeradt af notarien.

— Två hundra tolf millioner! — upprepade prinsessan, ytterst nedslagen. — Men det var ju en omätlig, en oerhörd summa. — Och ni har afstått? . . . Och ni har icke kämpat och använt alla upptänkliga medel, intill sista ögonblicket?

— Jo, min fru. — Jag gjorde allt hvad jag förmådde, oakadt Gabriels förräderi, hvilken i morgons förklarade att han skulle förneka oss och att han ville skilja sig från hela vårt samfund.

— Den otacksammel ropade prinsessan, lifligt.

— Donationsakten, hvilken jag hade den försigtigheten att låta notarien utfärda i laga form, var så bindande, att notarien hade, i trots af den ursinnige soldatens och hans sons reklamationer, satt mig i besittning af skatten.

— Två hundra tolf millioner! — upprepade prinsessan med sammanknäppta händer. — I sanning är det icke som en dröm.

— Ja, svarade pater d'Aigrigny med bitterhet — för oss var denna besittning en dröm; ty man upptäckte en kodicill, som till tre och en half månader härefter uppsköt de testamentariska dispositionerna. Dessutom hafva vi nu, just genom våra försigtighetsmått, väckt arfvingarnes uppmärksamhet . . . de känna nu summans omätlighet . . . de skola vara på sin vakt! . . . Allt är förloradt.

— Men den der kodicillen; hvad var det då för en fördömd varelse som kom fram med den?

— Ett fruntimmer.

— Hvilket fruntimmer?

— Jag vet icke hvad det är för en nomadisk varelse; men Gabriel

har råkat henne redan i Amerika och påstår att hon derstädes frelst hans lif.

— Och på hvad sätt kom denna qvinna dit? . . . Hur kunde hon känna tillvaron af denna kodicill?

— Enligt hvad jag tror, var allt detta aftaldt mellan henne och en usling till jude, som ser efter det gamla huset och hvars familj har, under tre släktleder, varit innehafvare af fonderna. Sannolikt hade han någon hemlig instruktion . . . i det fallet att man trodde arvingarne vara med våld hindrade från att inställa sig . . . ty den der Marius de Renepont hade, då han upprättade testamentet, förutsett att vårt samfund skulle ha ett vakande öga på hans släkt.

— Men kan man icke anmäla klagan mot denna kodicill och bestrida dess ägthet?

— Processa? . . . i sådana tider som dessa? processa om ett testamente? . . . utsätta oss för tusen obehagligheter, utan ringaste visshet om framgång! . . . Det är, minsann, redan tillräckligt ledsamt att allt detta kommer att kringspidas . . . Ack! . . . det är förskräckligt! . . . Och det just i det ögonblick, då man var aldeles nära målet . . . efter så många mödor! . . . en affär, skött med så mycken ihärdighet, under ett och ett halft sekel!

— Två hundra tolf millioner! — utropade prinsessan. — Då behöfde Orden icke söka främmande land; — nej i hjertat af sjelfva Frankrike hade den, med sådana tillgångar, kunnat få fast fot.

— Ja, återtog pater med kufvad smärta — och medelst uppfostringsväsendet skulle vi hafva satt oss i besittning af hela det uppvoxande släktet . . . Det var, i politiskt hänseende, en oberäknelig fördel. — Härvid stampade d'Aigrigny med foten, hvarefter han fortfor: — Ja, jag säger att man kan bli ursinnig af raseri. — En så klokt, så skickligt, så ihärdigt ledd affär!

— Således intet hopp? frågade prinsessan.

— Det enda hoppet, svarade abbén, vore att Gabriel icke återtog sin donation, i hvad som rörer honom sjelf. — Hans lott skulle dock vara ansenlig — den kan stiga till trettio millioner.

— Men, det är oerhördt . . . det är ju nästan så mycket som ni först väntade . . . Hvarföre skall ni då misströsta? frågade prinsessan.

— Emedan det är ganska sannolikt att Gabriel vid domstolen söker att få gåfvobrevet upphäfvat, ehuru lagligt det än synes vara. Han skall nog finna medel att annullera det, nu, då han är fri, upplyst om oss och våra åtgärder, samt omgifven af sina fosterföräldrar och deras anhang. — Jag säger er att allt är förloradt . . . Det återstår ej ringaste hopp. — Jag tror det vara försigtigast om jag skrifer till Rom och begär tillstånd att på någon tid få lemna Paris. — Denna stad har blifvit mig odräglig.

— Ja — jag ser att det ej måtte vara något hopp öfrigt, då ni, min vän, beslutar er till att nästan rymma.

Och pater d'Aigrigny var fullkomligen nedslagen, aldeles utan moralisk kraft. — Det förfärliga slaget hade hos honom förstört all själens spänstighet, all energi. Han kastade sig, helt utmattad, i en länstol.